

2018

**REVISTA
SIMPOZIONULUI
REGIONAL-
NOIEMBRIE 2017**

**„Rolul
complementarității
educației formale -
nonformale în
dezvoltarea personală
a elevului” Ediția a V-a**

Revistă regională cu articole, eseuri și exemple de bună practică în domeniul
educației

Editura Casei Corpului Didactic Vaslui
ISSN 2458-0767 ISSN-L-2458-0767

23.02.2018

**MINISTERUL EDUCAȚIEI NAȚIONALE
INSPECTORATUL ȘCOLAR JUDEȚEAN VASLUI**

CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI

și

**COLEGIUL TEHNIC "MARCEL GUGUIANU" ZORLENI -
CENTRUL DE DOCUMENTARE ȘI INFORMARE "ION MURGEANU"**

AU ORGANIZAT :

Simpozionul Regional

„Rolul complementarității educației formale- nonformale în dezvoltarea personală a elevului”

Ediția a V-a, 23 noiembrie 2017

PARTENERI

**Inspectoratul Școlar Județean, Vaslui
Consiliul Județean Vaslui**

**Centrul Județean de Resurse și Asistență Educațională
Vaslui**

**Asociația Bibliotecarilor din România-
Filiala Vaslui**

**Biblioteca Județeană „Nicolae Milescu Spătaru”
Vaslui**

**Școala Gimnazială “Mihail Sadoveanu”, Vaslui
Școala Gimnazială nr.1, Zorleni**

Școala Gimnazială “Vasile Pârvan”, Bârlad

Școala Gimnazială “George Tutoveanu”, Bârlad

**Editura Casei Corpului Didactic Vaslui
ISSN 2458-0767 ISSN-L-2458-0767**

Cuprins

1. ROLUL COMPLEMENTARITĂȚII EDUCAȚIEI FORMALE-NONFORMALE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVULUI - EDIȚIA A V- A, NOIEMBRIE 2017.....	6
2. INIȚIERE ÎN LIMBA NEOGREACĂ	7
2.1. Prof. Anca-Corina Anușcă- Popa - Școala Gimnazială „Mihail Sadoveanu”, Vaslui, Jud. Vaslui8	
3. DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI NATIV PRIN EDUCAȚIA SPECIALIZATĂ	10
3.1. Prof. Daniela Argatu, Casa Corpului Didactic “George Tofan “ Suceava, jud. Suceava.....	10
4. ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ – COMPETENȚE FUNDAMENTALE, NIVELURI DE ABORDARE, STRATEGII ȘI METODE DE APLICARE	12
4.1. Prof. Arhire Mihaela, Școala Gimnazială Nr.1 Sat Lunca Banului, Jud. Vaslui.....	12
5. STRATEGII ALE EDUCAȚIEI INTEGRATE	15
5.1. Prof. înv. primar: Barbu Alina-Carmen - Școala Gimnazială „Vasile Pârvan”, Bârlad, Jud. Vaslui15	
6. STRATEGII DIDACTICE INTERACTIVE - BRAINSTORMING-UL	18
6.1. Prof. înv. primar: Bărgăunaș Cornelia - Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad, jud.Vaslui18	
7. ROLUL COMPLEMENTARITĂȚII EDUCAȚIEI FORMALE-NONFORMALE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVULUI.....	22
7.1. Prof. înv. primar Bejan Alexandra-Ionela - Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad, Jud.Vaslui	22
8. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ȘI PROMOVAREA ȘCOLII PENTRU DIVERSITATE	24
8.1. Educ. Bobu Elena Mădălina, Școala Gimnazială Nr. 1 Băcani, jud. Vaslui	24
9. PREDAREA - ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ	25
9.1. Prof. Daniela Borș - Colegiul Tehnic „Al. I. Cuza” Bârlad, jud. Vaslui.....	25
10. STRATEGII DE PROMOVARE A LECTURII – MODELUL GERMAN	28
10.1. Florina Brat - Biblioteca Centrală Universitară „Carol I”, Secția Pedagogică „I.C.Petrescu”, Serviciul Perfecționare, Asistență metodologică, Documentare	28
11. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ SAU ACCEPTAREA DIVERSITĂȚII	33
11.1. Prof. Burghilea Cristina-Mihaela - Liceul Tehnologic „Ion Mincu” Vaslui, jud. Vaslui	33
12. ASPECTE ALE ALTERNATIVELOR EDUCAȚIONALE	35
12.1. Prof. Cașcaval Nicolina - Școala Gimnazială „ Al. I. Cuza” și „M. Eminescu” Vaslui, jud. Vaslui 35	
13. CREATIVITATEA PRIN EDUCAȚIE PERMANENTĂ	39
13.1. Prof. Cârnu Irina - Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu”, Zorleni, Jud. Vaslui.....	39
14. CONTABILITATEA ÎN INSTITUȚIILE DE FORMARE	40
14.1. Economist, Cîmpanu Iona - Casa Corpului Didactic Vaslui, Jud. Vaslui	40
15. PRIETENII NATURII.....	42
15.1. Prof. În. Primar, Cost Mihaela Angela, Școala Gimnazială “Petru Mușat” Siret, Jud. Suceava 42	
16. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ȘI PROMOVAREA ȘCOLII PENTRU DIVERSITATE ÎN VEDEREA ÎMBUNĂTĂȚIRII ȘANSELOR DE INTEGRARE SOCIO-PROFESIONALĂ ALE TUTUROR ELEVILOR.....	44
16.1. Prof. înv. primar Darie Anca - Școala Gimnazială Nr. 1, Sat Pădureni, Jud. Vaslui.....	44
17. COMPETENȚE NECESARE ÎN SECOLUL XXI SI EVALUAREA ACESTORA.....	46

17.1.	Prof. Darie Vasilica - Colegiul Tehnic "Marcel Guguianu" Zorleni, Jud. Vaslui	46
18.	STRATEGII DE ABORDARE PSIHOPEDAGOGICĂ A DIFICULTĂȚILOR ÎN ÎNVĂȚAREA ȘCOLARĂ	49
18.1.	Prof. Drăghici Marian - Școala Gimnazială Grebănu, Jud. Buzău	49
19.	MANAGEMENTUL INFORMAȚIILOR ȘI AL ÎNVĂȚĂRII.....	51
19.1.	Prof. Drăghici Mihaela-Oana - Școala Gimnazială Grebănu, Structura Școala Gimnazială Plevna, jud. Buzău.....	51
20.	EDUCAȚIA INCLUZIVĂ -PRINCIPIILE ȘI VALORILE UNEI ȘCOLI INCLUZIVE DE SUCCES.....	54
20.1.	Prof. Filiuță Gina - Colegiul Tehnic "Marcel Guguianu" Zorleni, Jud. Vaslui	54
21.	MOVENOTE.....	56
21.1.	Prof. înv. primar, Flueraș Mihaela - Școala Gimnazială "Mihail Sadoveanu" Vaslui, Jud. Vaslui	56
22.	VALORIZAREA ȘI VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR EDUCAȚIONALE – EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	58
22.1.	Prof.Gănceanu Mihaela, Liceul Teoretic "Mihai Eminescu" Bârlad, Jud. Vaslui.....	58
23.	IMPORTANȚA METODELOR INTERACTIVE ȘI EFICIENȚA LOR.....	59
23.1.	Prof. Gîndu Nicoleta-Elena, Școala Gimnazială „Iorgu Radu”, Bârlad, Jud. Vaslui	59
24.	INDIVIDUL ÎNTRE EDUCAȚIA FORMALĂ ȘI CEA INFORMALĂ	61
24.1.	Prof. Gheorghită Maria Denis - Colegiul Tehnic, „Marcel Guguianu”, Zorleni, Jud. Vaslui .	61
24.2.	Prof. Gheorghită Andrei - Colegiul Tehnic, „Marcel Gugianu”, Zorleni, Jud. Vaslui	61
25.	EDUCAȚIA NONFORMALĂ ÎN ȘCOLI PRIN PROIECTE DE PARTENERIAT STRATEGIC DIN PROGRAMUL ERASMUS+.....	63
25.1.	Prof. Aurora Huluță - Colegiul Tehnic "Marcel Guguianu", Zorleni, Jud. Vaslui	63
25.2.	Prof. Gîndu Liviu - Colegiul Tehnic "Marcel Guguianu", Zorleni, Jud. Vaslui.....	63
26.	IMPORTANȚA MOTIVAȚIEI LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ.....	66
26.1.	Prof.în. primar Cristinel Iliescu – Școala Gimnazială "Petru Poni", Iași, Jud. Iași	66
27.	CREATIVITATE, INOVAȚIE SI EDUCAȚIE PENTRU EXCELENȚĂ A ELEVILOR CU POTENȚIAL APTITUDINAL RIDICAT	68
27.1.	Prof. Ioanițoiu Carmen Dana-Liceul Teoretic „Adrian Păunescu” Bârca, jud Dolj	68
27.2.	Bibliotecar Ioanițoiu Cristina Livia – Colegiul Tehnic de Arte și Meserii „Constantin Brâncuși,, Craiova, jud. Dolj	68
28.	POTENȚIALUL TIC PENTRU AMELIORAREA CURRICULUMULUI, FORMĂRII CADRELOR DIDACTICE, PERFORMANȚEI ȘCOLARE	74
28.1.	Prof. Iosub Nelia, Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni, Jud. Vaslui.....	74
29.	GRIGORE TĂBCARU ȘI JOCURILOR TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ÎN EDUCAȚIA ELEVULUI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR	77
29.1.	Prof. docum. Anita Karlsen, - Școala Gimnazială „Grigore Tabacaru”- Centrul de Documentare și Informare , Hemeiuș, Jud. Bacău	77
30.	ROLUL FUNDAMENTAL AL BIBLIOTECII MILENIULUI III ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVULUI.....	78
30.1.	Prof. Mihaela-Maria Kocsis - Colegiul de Silvicultură și Agricultură „Casa Verde”, Timișoara, Jud. Timișoara	78
31.	INTRODUCERE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIEI NONFORMALE	82

31.1.	Prof. înv. primar Maxim Ruxandra Gina - Școala Gimnazială "Vasile Pârvan" Bârlad, Jud. Vaslui	82
32.	ADAPTAREA CURRICULARĂ PENTRU INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE	83
32.1.	Prof. Munteanu Laura Roxana, Colegiul Național „Cuza Vodă”, Huși, Jud. Vaslui.....	83
32.2.	Prof. Balan Mona-Lisa, Colegiul Național „Cuza Vodă”, Huși, Jud. Vaslui	83
33.	PROGRAMĂ DE OPȚIONAL INTEGRAT – ȘTIINȚĂ ȘI INFORMATICĂ CREATIVĂ	86
33.1.	Prof. dr. Muntenașu Mariana - Școala Gimnazială “Vasile Pârvan” Bârlad, Jud. Vaslui	86
34.	Educația nonformală sau cum se învață prin joacă	88
34.1.	Nacu Octavia Aurelia, C.J.R.A.E. Vaslui, jud. Vaslui.....	88
34.2.	Racoviță Daniela, C.J.R.A.E. Vaslui, jud. Vaslui.....	88
35.	EDUCAȚIE, CREATIVITATE ȘI INOVAȚIE.....	92
35.1.	Prof. Negru Maria - Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu”, Zorleni, jud. Vaslui.....	92
36.	INTERDEPENDENȚA FORMELOR DE EDUCAȚIE.....	96
36.1.	Prof. Olariu- Nițu Daniela Lorela Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni, Jud. Vaslui	96
37.	VALORIZAREA EXPERIENȚEI ÎN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR EDUCAȚIONALE – EXEMPLE DE BUNE PRACTICI	97
37.1.	Educatoare: Onofrei Victorița - Grădinița Cu P.P., Nr.8, Bârlad, Jud. Vaslui.....	97
38.	DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA GUSTULUI PENTRU LECTURĂ PRIN ACTIVITĂȚI EDUCATIVE FORMALE- NONFORMALE	99
38.1.	Prof. Orzan Adriana - Școala Gimnazială Nr.1 Poiana Mărului, Jud. Brașov	99
39.	FORUMUL „CULTURA ÎN EDUCAȚIE” 2017. LECȚIA PARTENERIATULUI CREATIV	102
39.1.	Drd. Carmen-Leocadia Pesantez Pozo - Biblioteca Centrală Universitară “Carol I”, București – Secția Pedagogică „I.C. Petrescu”	102
40.	COORDONATE ALE ABORDĂRII TEXTULUI EPIC ÎN CICLUL PRIMAR REFLECTAREA ORELOR DE LITERATURĂ ÎN SFERA COMUNICĂRII VERBALE	106
40.1.	Prof. înv. primar, Petrovici Luminița - Școala Gimnazială „Vasile-Pârvan”, Bârlad, Jud. Vaslui	106
41.	IMPORTANȚA EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN EDUCAȚIA PREȘCOLARILOR.....	108
41.1.	Educ. Gina Podoleanu - Grădinița Cu P.P. Nr. 4, Bârlad, Jud. Vaslui	108
42.	MODALITĂȚI ȘI MIJLOACE DIDACTICE UTILIZATE ÎN VEDEREA SPORIRII GRADULUI DE ATRACTIVITATE ȘI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚILOR DE LABORATOR LA ORELE DE FIZICĂ.....	110
42.1.	Laborant ing. Popa Claudia - Colegiul Național „Cuza Vodă” Huși, Jud. Vaslui.....	110
43.	CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI – CADRU FAVORABIL DEZVOLTĂRII EDUCAȚIEI NONFORMALE	113
43.1.	Prof. Cristinel Popa - Casa Corpului Didactic Vaslui, Jud. Vaslui.....	113
43.2.	Prof. Mustățea Nicoleta Monica - Casa Corpului Didactic Vaslui, Jud. Vaslui	113
44.	EDUCAȚIE FĂRĂ CATALOG	115
44.1.	Prof. înv. primar Postolache Monalisa – Elena - Școala Gimnazială Nr. 1, Băcani, Jud. Vaslui	115
45.	INTERDISCIPLINARITATE ȘI APLICAȚII PRACTICE ÎN STUDIUL EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE.....	118

45.1.	Prof. Pricop Gabriela Liliana - Școala Gimnazială nr. 1, Sat Lunca Banului, Jud.Vaslui.....	118
46.	ABORDARE PRIN ACTIVITĂȚI INTERDISCIPLINARE	120
46.1.	Prof. Profir Adrian - Școala Gimnazială “Episcop Iacov Antonovici” Bârlad, Jud. Vaslui ..	120
47.	VOCAȚIA PROFESORULUI ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNISM	122
47.1.	Prof. Profir Alina Loredana,, Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni, Bârlad, Jud. Vaslui 122	
48.	ȘCOALA ȘI FAMILIA – FACTORI DECISIVI ÎN EVOLUȚIA ELEVULUI	124
48.1.	Prof.dr. Pușcă Balan Mihaela - Colegiul Național „Mihai Eminescu”, Buzău, Jud. Buzău.	124
49.	PREDAREA ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ – NIVEL SUPERIOR DE APLICARE A PRINCIPIULUI INTERDISCIPLINARITĂȚII	126
49.1.	Prof. Pușcă Tereza, Colegiul Tehnic “Marcel Guguianu”, Zorleni, jud. Vaslui.....	126
50.	PROMOVAREA LECTURII PRIN ACTIVITĂȚI DIDACTICE FORMALE ȘI NONFORMALE ÎN CDI.....	129
50.1.	Bibliotecar: Marinela – Tatiana Rusu, Colegiul Național „Gheorghe Lazăr” Sibiu, Jud. Sibiu 129	
51.	ÎMPREUNĂ PENTRU UN ZÂMBET- PROIECT EDUCAȚIONAL SNAC	135
51.1.	Prof. Sava Diana Irina - Grădinița cu P.P. nr. 8 Bârlad, Jud. Vaslui	135
52.	EDUCAȚIA NONFORMALĂ- O NECESITATE	137
52.1.	Prof. Sîrbu Petronela - Liceul Teoretic „Emil Racoviță” Vaslui, Jud. Vaslui	137
53.	EDUCAȚIA INCLUZIVĂ.....	138
53.1.	Prof. inv. primar Șerban Ana-Maria - Școala Gimnazială „Vasile Pârvan” Bârlad, Jud. Vaslui 138	
54.	VALENȚELE EDUCATIVE ALE EDUCAȚIEI NONFORMALE	141
54.1.	Prof. Tamaș Carmen Gianina - Grădinița cu P.P. nr. 4 Bârlad, Jud. Vaslui	141
55.	METODELE DIDACTICE ÎNTRE TRADIȚIONAL ȘI MODERN	143
55.1.	Prof. Tudor Marcela - Școala Gimnazială nr. 1 Băcani, Jud. Vaslui	143
56.	PROIECTUL PEDAGOGIC ȘI CULTURAL ÎN C.D.I. - CERC DE LECTURĂ ȘI ARGUMENTARE. ȘORICEII DE BIBLIOTECĂ	145
56.1.	Prof. docum. Anamaria Zaharia - Liceul Tehnologic “Eremia Grigorescu” Mărășești, Jud.Vrancea	145
57.	VALENȚELE FORMATIVE ALE EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR.....	147
57.1.	Bibl. Zuran Luminița Ludmila – Colegiul Tehnic ”Marcel Guguianu” Zorleni, Jud. Vaslui	147

Autorii își asumă responsabilitatea corectitudinii și originalității lucrărilor.

1. ROLUL COMPLEMENTARITĂȚII EDUCAȚIEI FORMALE-NONFORMALE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A

ELEVULUI - EDIȚIA A V- A, NOIEMBRIE 2017

Pentru deschiderea drumului spre cunoaștere și asigurarea calității actului educațional, dascălii, identifică metode și tehnici didactice, selectează cele mai potrivite instrumente de lucru cu formă accesibilă, inovatoare, prin intermediul cărora să eludeze monotonia, plictisul, rutina, instrumente care pot să capteze mintea și să le insufle elevilor dorința de învățare într-un mod creativ și eficient. De ce educație nonformală, de ce complementaritate cu educația formală? Deoarece o școală rigidă nu mai poate să satisfacă nevoile elevului, nu-l mai poate ajuta să înțeleagă societatea în care trăiește și în cele mai multe cazuri îl face să participe la ore din obligație și foarte puțin din interes și plăcere.

Valențele formativ-educative ale corelației dintre cele două tipuri de educație contribuie la formarea și dezvoltare a deprinderilor de comunicare și relaționare, dezvoltarea gândirii critice și logice, a competențelor elementare în științe și tehnologie, conducând până la dezvoltarea spiritului de inițiativă și de asumare a responsabilităților, dezvoltarea imaginației, stimularea creativității și crearea unor stări și trăiri afective pozitive. Prin utilizarea cu măiestrie didactică a unor astfel de metode, alegându-le pe cele mai potrivite, urmărim eficientizarea procesului educativ, transformându-l într-un concept facil și atractiv, determinând elevii să aibă în viitor un stil propriu, un comportament adecvat în orice situație, o implicare activă în desfășurarea diferitelor acțiuni, capacitatea de a lua deciziile cele mai corecte și disponibilitatea de a-și organiza și reglementa propria învățare.

Organizatorii, prin acest simpozion își propun să disemineze experiențele celor care reușesc să îmbine într-un mod fericit activitățile impuse de programa școlară cu activități nonformale, mai puțin rigide, activități la care rezultatele nu se cuantifică prin note, ci prin lucruri și fapte palpabile și mai important prin experiențe de viață greu de întâlnit în cadrul formal. Dorim să vă convingem să participați la un “dialog” între experiențe și inițiative, să fiți printre dascălii care transformă activ școala, din instituție într-o experiență completă a învățării, una care face ca un proces static și greoi să devină dinamic, interactiv și captivant.

La acest eveniment au participat, cu lucrări, profesioniști în educație din întreaga țară (București, Bacău, Brașov, Buzău, Craiova, Dolj, Iași, Sibiu, Suceava, Timiș, Vrancea) care au înțeles rolul educației formale în complementaritate cu educația nonformală.

Mulumim tuturor participanților, în mod special doamnei drd. Carmen Leocadia Pesantez – Pozo și doamnei prof. dr. Florentina Brat, de la Biblioteca Centrală Universitară „Carol I” – Secția Pedagogică ”I.C.Petrescu” - București, care ne-au onorat cu prezența la această ediție a simpozionului.

Vă asigurăm de întreaga noastră considerație, pentru dăruirea dumneavoastră spre împlinirea profesională!

2. INIȚIERE ÎN LIMBA NEOGREACĂ

2.1.PROF. ANCA-CORINA ANUȘCĂ- POPA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „MIHAIL SADOVEANU”, VASLUI, JUD. VASLUI

Arii curriculare: *Limbă și comunicare, Om și societate*

Disciplina: *Limba neogreacă*

Tip CDȘ: *Curriculum ca disciplină nouă*

Profil: *Științe sociale*

Clasa: *a IX a*

Nr.Ore: *1h/săptămână*

ARGUMENT

Europa înregistrează în prezent un proces de schimbări și o serie de contacte reciproce, atât în ceea ce privește circulația persoanelor, cât și în domeniul mijloacelor de comunicare și de informare, proces pe care nu l-au cunoscut în istorie nici epoca Imperiului Roman nici cea a evului Mediu “internațional”. Comunitățile lingvistice europene se apropie din ce în ce mai mult unele de altele și se trece de la o cunoaștere de la distanță a limbilor europene la un contact concret între un număr din ce în ce mai mare de europeni, vorbitori ai diferitelor limbi. Importanța cunoașterii unui număr mare de limbi străine ca mijloc de apropiere reciprocă devine din ce în ce mai evidentă.

Națiunile europene subliniază în mod sistematic cât de mult țin la prezența în Europa a propriei limbi materne, dar își pierd curajul atunci când este vorba despre introducerea, pe bază de reciprocitate, a diferitelor limbi în școli. În consecință, comunicarea mai profundă între europeni continuă să întâmpine obstacole, iar libera circulație a persoanelor și stabilirea lor în țări învecinate rămân încă limitate tocmai din cauza inexistenței unui învățământ al limbilor suficient de diversificat.

Romanii credeau că ar trebui să se teamă de greci chiar și atunci când le fac daruri - maxima “*timeo danaos et dona ferentes*” a rămas în istorie ca o dovadă a astuției ieșite din comun care îi făcea pe elini atât de temuți. Totuși, cultura elenă a fost și este un izvor nesecat de înțelepciune, elevație și profunzime care a constituit fundamentul implacabil al edificiului european modern. Am considerat însă, că în pofida scepticismului strămoșilor noștri antici, nu ar trebui să ne arătăm neîncredători față de cultura greacă modernă și că studiul limbii grecești actuale ar fi un beneficiu de netăgăduit pentru elevi, în contextul unei Europe unite, înclinate spre colaborare interculturală și multilingvism.

Limba greacă face parte din grupul limbilor indoeuropene. Atestată încă din secolul XV î.Hr., greaca veche este, înainte și laolaltă cu latina, limba celei mai dezvoltate culturi din Europa antică, matrice a întregii civilizații occidentale. Inițial împărțită în mai multe dialecte, începând din secolul IV î.Hr., se formează o limbă comună (koiné). Limba greacă modernă derivă din koiné și este diferită de greaca veche. Este limba oficială în Grecia și Cipru și are multe milioane de vorbitori și datorită numeroaselor comunități grecești răspândite în întreaga lume.

Prin predarea limbii grecești în învățământul liceal se urmărește creșterea competenței lor de comunicare, cultivarea interesului pentru studiu, precum și dezvoltarea personalității lor prin valorificarea unui nou instrument de cunoaștere: limba greacă modernă.

Pe lângă faptul că la sfârșitul anului școlar elevii vor putea să înțeleagă și să producă mesaje inteligibile adecvate unor situații de comunicare diverse, ei își vor însuși, prin studiul limbii grecești, metode și tehnici de muncă intelectuală ce le vor fi utile toată viața.

COMPETENȚE GENERALE

1. Receptarea unei varietăți de mesaje transmise oral și în scris în diverse situații de comunicare
2. Producerea unei varietăți de mesaje orale sau scrise adecvate contextului de comunicare
3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea scrisă și orală
4. Transferul și medierea mesajelor orale și scrise în situații variate de comunicare

COMPETENȚE SPECIFICE

1. Receptarea unei varietăți de mesaje transmise oral și în scris în diverse situații de comunicare
 - 1.1 Citirea fluentă a unui text cunoscut
 - 1.2 Desprinderea unei idei principale dintr-un mesaj simplu articulat și rar
 - 1.3 Sesizarea ordinii evenimentelor dintr-o relatare orală sau scrisă
 - 1.4 Povestire orală
 - 1.5 Dialoguri simple
2. Producerea unei varietăți de mesaje orale sau scrise adecvate contextului de comunicare
 - 2.1 Descrierea unor personaje / locuri, relatarea simplă a unor evenimente pe baza unor întrebări ajutătoare sau a unor imagini de sprijin. Citirea fluentă a unui text cunoscut.
 - 2.2 Construirea unui mesaj oral sau a unui text scurt format din fraze simple, folosind relatori simpli, pe teme de interes
 - 2.3 Scrisoare, felicitare, cerere
 - 2.4 Descriere simplă
3. Realizarea de interacțiuni în comunicarea scrisă și orală
 - 3.1 Realizarea unor instrucțiuni simple, în contexte funcționale, dacă acestea sunt completate și de imagini sau scheme
 - 3.2 Participarea la conversații scurte, în contexte obișnuite și pe teme de interes
 - 3.3 Dialog
 - 3.4 Conversație
4. Transferul și medierea mesajelor orale și scrise în situații variate de comunicare
 - 4.1 Transferul unor sintagme simple dintr-o limbă în alta
 - 4.2 Traducerea unor texte simple dintr-o limbă în alta
 - 4.3 Dialoguri (înregistrate sau interpretate)
 - 4.4 Fragmente/ texte de informare generală

CONȚINUTURI (ARII TEMATICE)

I. Spațiul de cultură și civilizație greacă

Caracterizare generală/ Mitologie/ Sărbători tradiționale.

II. Viața personală și socială

Școala/ Familia: membrii, ocupații/ Sănătate: părțile corpului, starea sănătății/ Naționalitate, domiciliu.

III. Viața cotidiană și timpul liber

Magazine/ Pe stradă/ La telefon/ La spectacol/ Mijloacele de transport (la aeroport, la gară, în stație).

IV. Acte de vorbire

1. a saluta / a răspunde la salut;
2. a se prezenta / a prezenta pe cineva;
3. a se scuza / a mulțumi;
4. a da / a cere informații practice cuiva;
5. a-și exprima gusturile și preferințele;
6. a propune / invita / a accepta / a refuza;
7. a localiza în spațiu / a situa geografic;
8. a iniția o convorbire telefonică;
9. a felicita / a ura.

V. Comunicarea în scris

10. a redacta o carte poștală, o felicitare.

VALORI ȘI ATITUDINI

Conștientizarea contribuției limbii grecești la vehicularea culturii europene

Raportarea critică la o altă civilizație, acceptarea diferențelor și manifestarea toleranței

Conștientizarea stereotipurilor culturale și combaterea acestora

Dezvoltarea gândirii autonome, critice și reflexive prin receptarea unei varietăți de texte în limba greacă

SUGESTII METODOLOGICE

1. Teme:

Viața cotidiană (aniversări, prietenie, familie, locuință, mâncăruri/ băuturi, mediu ambiant)

Hobby (muzică, turism și călătorie, orașe, sport, reviste)

2. Acte de vorbire:

1.a cere permisiunea

2.a da și a accepta sugestii

3.a exprima opinii personale

4.a solicita și a da informații de interes general

5.a exprima acordul / dezacordul

6.a face o urare, a felicita

7.a redacta o carte poștală, o felicitare, o scrisoare, o cerere

3.Elemente de construcție a comunicării

BIBLIOGRAFIE:

1.Andreas Rados, *Limba neogreacă. Curs practic* (Ediția a III-a), Iași, 1993

2.Cristina Băcanu, *Neogreaca în 150 de exerciții cu rezolvări*, Editura Bunavestire, 2002

3.Cristina Dafinoiu, *Greaca fără profesor*, Editura Steaua Nordului, Constanța, 2008

4.Valeriu Mardare, *Limba neogreacă. Curs practic* (Ediția a II-a), Editura Polirom, Iași, 2002.

3. DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI NATIV PRIN EDUCAȚIA SPECIALIZATĂ

3.1.PROF. DANIELA ARGATU, CASA CORPULUI DIDACTIC “GEORGE TOFAN “ SUCEAVA, JUD. SUCEAVA

Conform cercetărilor tot mai ample din ultima vreme se constată faptul că a crescut procentul copiilor supradotați (2-6% din populația umană, iar în România este de aprox. 4%)¹, la fel tulburările specifice de învățare (TSI – categoria B) afectează o arie tot mai largă a populației, iar copiii cu cerințe educative speciale (CES- categoria A) de asemenea. De aici logica demersului a dus la un posibil răspuns al copiilor la explozia de informații și reacția lor la acest fenomen: analfabetismul funcțional și izolarea acestora.

Atât copiii supradotați, cât și cei cu TSI și CES sunt obligați să se încadreze în norme sociale stricte fără a li se recunoaște creativitatea, sunt obligați să învețe în ritmul generației lor, să treacă printr-un sistem de examinare care le ignoră contribuția proprie, creativitatea, originalitatea și performanța proprie. “Pe cât de înalte sunt abilitățile, pe atât de mari sunt și vulnerabilitățile și riscurile sociale cu care acești copiii se confruntă. Deși posedă capacități excepționale, ei nu pot excela fără susținere”.²

Pe lângă oferta curriculară este necesar un program în care să fie implicate atât cadrele didactice de predare, bibliotecarul, logopedul cât și medicul școlar, o echipă cu suficiente resurse materiale care să țină cont de intensitatea lor emoțională, curiozitatea înaltă și individualizată, nevoia de a fi încurajați pe domenii de pasiuni și interes, de dezvoltarea lor holistică, emoțională și socială, prin înțelegere, acceptare, suport și încurajare.

Majoritatea copiilor care prezintă astfel de tulburări au o inteligență medie sau peste medie și uneori pot avea abilități excepționale în anumite domenii (de ex. știe aproape tot despre un subiect anume dar nu cunoaște alfabetul, sau citește impecabil un paragraf dar nu reține nimic din el, sau se bâlbâie, sau e distrat, nu se coordonează dar are deosebite abilități artistice, sau nu poate recunoaște și lucra cu noțiuni matematice etc). “Aproximativ 25 de copii la 10.000 de familii, este numărul declarat al elevilor cu dislexie în România. Totuși, învățătorii spun că, în medie, o clasă de 22 de elevi are 3 copii dislexici. Acesta este rezultatul primului studiu național despre dislexie, realizat de Institutul de Cercetare GfK

¹http://adevarul.ro/educatie/scoala/copiii-supradotati-viitorul-ignorat-al-romaniei-1_51027886a_a73e8e04b40c2e1/index.html

² Monica Gheorghiu - <http://giftedminds.ro/>

România, la solicitarea OMV. În 63% din cazuri, copiii dislexici aflați în evidența unui specialist prezintă și tulburări de scriere (disgrafie), iar 45% și tulburări de calcul (discalculie).”³

Abilitățile înalte, tulburările specifice de învățare (TSI) neidentificate duc de cele mai multe ori la rezultate școlare slabe afectând stima de sine și de multe ori împiedicând atingerea vocației și deci cu consecințe asupra întregii vieți. Prezența acestora nu este un indicator de inteligență scăzută sau de lene.

Dislexia⁴ este o afectare în principal a cititului (aprox. 25% dintre copiii de vârstă școlară prezintă dificultăți⁵ de lectură). Doar 5% dintre copii prezintă forme medii sau severe. Este foarte important ca fiecare copil să poată citi și să înțeleagă ce a citit. Să poată utiliza informația citită într-o conversație.

Discalculia: afectarea calculului matematic (aprox. 7% dintre copii).

Disgrafia: afectarea scrisului (aprox. 14% dintre copii).

Dispraxia: implică gesturile, coordonarea motorie fină (aprox 5-7% dintre copiii între 5 și 11 ani).

Deficitul de atenție cu hiperactivitate. Este cel mai cunoscut diagnostic din categoria tulburărilor de învățare.

De multe ori copii cu tulburări specifice de învățare au un talent sau o facilitare deosebită de a progresa într-un alt domeniu.

Sistemul educațional preuniversitar românesc a dezvoltat și implemenat pentru acești copii programe tip “centru de excelență”, „a doua șansă la educație”, “educație incluzivă”, “educație integrată”, “educație diferențiată” etc. și urmărește o abordare sistematică pe cel puțin trei componente: dezvoltarea unei motivații, identificarea și analizarea normelor și înlocuirea acestora cu unele adaptate nevoilor și generatoare de succes.

Un rol important îl pot avea și bibliotecarii școlari, “dascăli fără catalog” în această echipă a școlii deoarece ei pot crea un spațiu de familiarizare a copiilor cu practicile lecturii, cu cărți și reviste, colecții de jocuri tradiționale (șah, remy, domino, scrabble, table) și electronice, jucării, cărți de colorat, cu cele mai frumoase povești și basme ale lumii având ca suport cartea tradițională sau în format electronic, enciclopedii frumos ilustrate, meloterapia (la alegere muzică pentru copii, simfonică, tradițională, dacă există posibilitatea și de a câta la Karaoke), sau interpretarea la un instrument, vizionarea diverselor filme, activități artistice (prezentarea unor mici scenete teatrale), lecții de limbi străine organizate de voluntari români sau străini, dansuri, competiții tematice (cea mai frumoasă poezie, cea mai frumoasă felicitare, terapia ocupațională (pictură, tricotaj, broderie, confecționarea păpușilor, realizarea felicitărilor manuale și alte articole decorative, etc.).

Într-o asemenea ambianță se poate produce identificarea abilităților înalte ale copiilor sau ale TSI, dar și o socializare a copilului și integrare a acestora cu plăcere și fără efort. În biblioteca școlară se pot dezvolta cu succes toate aceste programe de antrenament creativ, de apropiere a copilului de valorile spirituale ale cărții prin joc, de exprimare liberă a sentimentelor, a spontaneității, a spiritului independent și a originalității creative a acestora.

În acest spațiu bibliotecarul școlar poate observa, analiza, monitoriza, interveni și obține rezultate spectaculoase cu acești copii. Se poate obține așa diminuarea inegalității de șanse dintre copiii, stimularea autocunoașterii, dezvoltării personale, a comportamentului inovativ, social și responsabil, dezvoltarea abilităților de a folosi anumite jucării și jocuri, cărți și instrumente, stimularea imaginației și a spiritului creativ, dezvoltarea încrederii în sine, în propriile forțe, modelarea caracterului și a personalității viitorului adult, constientizarea faptului că sunt capabili să învețe, să comunice și că fac parte dintr-o comunitate, cultivând spiritul de apartenență și într-ajutorare, constientizarea faptului că sunt la fel cu ceilalți copii, că nu există diferențe, atât timp cât se pot juca împreună, pot inventa jocuri, pot fi eroi și se pot bucura de fiecare reușită.

Trebuie încercat!

BIBLIOGRAFIE:

³http://adevarul.ro/sanatare/minte-sanatoasa/Inmedie-3-elevi-romani-dintr-o-clasa-probleme-invatare-1_501f7a6a7045b4ba089cbdb8/index.html

⁴ *idem*

⁵<http://www.inserm.fr/thematiques/neurosciences-sciences-cognitives-neurologie-psychiatrie/dossiers-d-information/troubles-des-apprentissages-les-troubles-dys>

ARGATU Daniela – *Ghidul bibliotecarului școlar – eurocompetențe profesionale*, Iași: Ed. Stef, 2014, 353 p.

Dr. SMITH Corinne, STRICK Lisa – *Dizabilitățile legate de învățare explicate de la A la Z*, București: Aramis Print, 2011

MONTESSORI Maria – *Descoperirea copilului – Studiu introductiv, tabel cronologic, traducere, note și comentarii de I. Sulea-Firu*, București: Editura Didactică și Pedagogică, 1977, 316 p.

GHERGUȚ Alois - *Sinteze de psihopedagogie specială: Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice*, Iași: Polirom, 2005, 380 p.

4. ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ – COMPETENȚE FUNDAMENTALE, NIVELURI DE ABORDARE, STRATEGII ȘI METODE DE APLICARE

4.1. PROF. ARHIRE MIHAELA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 SAT LUNCA BANULUI, JUD. VASLUI

Într-o lucrare a sa, doctorul Heidi Hayes Jacobs, autorul și liderul educației recunoscute pe plan internațional, cunoscut pentru munca sa în cartografierea curriculum-ului, integrarea curriculum-ului și dezvoltarea abordărilor secolului XXI în predare și învățare, spunea: **“Când mergi pe-afară, natura nu te pune față în față pentru trei sferturi de oră numai cu flori și în următoarele trei sferturi numai cu animale”**. Plecând de la acest citat și semnificația cuvântului integrare, de fuziune, armonizare, încorporare, unificare și coeziune, conceptul de integrare în context educațional poate fi privit ca acțiunea de a face să interrelaționeze diverse elemente pentru a constitui un tot armonios, de nivel superior, a aduce părți separate într-un întreg unitar, funcțional, armonios.

În legătură cu teoria holistică, care vorbește despre ireductibilitatea întregului la părțile componente, de superioritatea ansamblului față de suma părților, de viziunea integrală și integrată asupra obiectelor, fenomenelor, proceselor studiate, instruirea integrată reprezintă educația organizată astfel încât să traverseze barierele obiectelor de studiu, aducând împreună diferitele aspecte ale curriculumului în asociații semnificative care să se centreze pe ariile mai largi de studiu. Experiențele de învățare planificate nu le oferă celor ce învață doar o viziune unificată asupra cunoașterii existente, ci motivează și dezvoltă puterea elevilor de a percepe noi relații și de a crea noi modele, sisteme și structuri.

Problemele concrete de viață, ce trebuie rezolvate zi de zi, au un caracter integrat și nu pot fi soluționate decât apelându-se la cunoștințe, deprinderi, competențe ce nu sunt încadrate în contextul strict al unui obiect de studiu. Pentru ca elevii zilelor noastre să facă față solicitărilor lumii contemporane, trebuie să le formăm capacitatea de a realiza transferuri rapide și eficiente între discipline, de a colecta, sintetiza și de a pune la lucru împreună cunoștințele dobândite.

Abordarea integrată a curriculum-ului pune accentul pe formarea unor competențe, atitudini și valori transversale și transferabile, utile pentru dezvoltarea personală și socială a elevilor.

Curriculum-ul integrat presupune o anumită modalitate de predare și o anumită modalitate de organizare și planificare a instruirii ce produce o interrelaționare a disciplinelor, astfel încât să răspundă nevoilor de dezvoltare a elevilor.

Dacă instruirea la nivelul disciplinei pune accent pe rigurozitatea și aspectul șlefuit al achizițiilor, abordarea integrată a curriculumului scoate în evidență problemele semnificative ale vieții reale și se întemeiază pe nevoile de educație ale elevilor, în contextul lumii de azi.

Cercetătorii în domeniul educației au ajuns la concluzie că noul tip de educație se bazează pe patru competențe fundamentale, numite piloni sau stâlpi ai educației:

- **a învăța să cunoști/să știi/să înveți**, de fapt, căci metodologia învățării devine mai importantă decât conținutul în sine în contextul în care cunoștințele se multiplică cu repeziune și selecția devine în mai mare măsură o problemă de decizie individuală decât socială;

- ✚ **a învăța să faci**, adică a-ți însuși deprinderile necesare pentru a practica o profesie și a-ți însuși competențele psihologice și sociale necesare pentru a putea lua decizii adecvate diverselor situații de viață; a folosi instrumentele tehnologiilor avansate, a-ți satisface nevoile de bază și a acționa pentru îmbunătățirea calității vieții personale și sociale;
- ✚ **a învăța să trăiești / să muncești împreună cu ceilalți**, adică a accepta interdependența ca pe o caracteristică a mediilor sociale contemporane; a preveni și a rezolva conflictele; a lucra împreună cu ceilalți pentru atingerea unor obiective comune respectând identitatea fiecăruia; a participa activ la viața și la conducerea comunității și a crea o familie sănătoasă și armonioasă;
- ✚ **a învăța să fii**, adică a-ți dezvolta personalitatea și a fi capabil să acționezi autonom și creativ în diverse situații de viață; a manifesta gândire critică și responsabilitate; a valoriza cultura și a depune eforturi pentru dezvoltarea propriilor capacități intelectuale, fizice, culturale; a manifesta simț etic și a acționa pentru menținerea unui climat de pace și înțelegere.

Din punct de vedere curricular, integrarea înseamnă organizarea, punerea în relație a disciplinelor școlare, cu scopul de a evita izolarea lor tradițională.

Termenul de curriculum integrat sau de instruire integrată se referă la o anumită modalitate de predare, de organizare și planificare a instruirii care produce o interrelaționare a disciplinelor sau a obiectelor de studiu, astfel încât vine în întâmpinarea nevoilor de dezvoltare ale elevilor, ajută la crearea de conexiuni între ceea ce învață elevii și experiențele lor prezente și trecute.

La nivelul curriculum-ului, integrarea înseamnă stabilirea de relații clare de convergență între cunoștințele, deprinderile, competențele, atitudinile și valorile care își au bazele în interiorul unor discipline școlare distincte.

În funcție de ce anume integrăm (cunoștințe, deprinderi, competențe, valori, atitudini, metodologii de lucru) și cât de mult integrăm se pot distinge câteva niveluri în abordarea integrată a curriculum-ului:

- intradisciplinarității;
- multidisciplinarității;
- pluridisciplinarității;
- interdisciplinarității;
- transdisciplinarității.

Organizarea și predarea **intradisciplinară** a conținuturilor au reprezentat și reprezintă încă axele curriculum-ului tradițional.

Integrarea intradisciplinară (monodisciplinară) se realizează atât la nivelul conținuturilor, cât și la nivelul deprinderilor și competențelor, fiind centrată pe obiectele de studiu independente, pe specificitatea acestora. Abordarea monodisciplinară sau intradisciplinară a unui proiect sau unei teme presupune limitarea la datele unei singure discipline. Este operația de conjugarea unor conținuturi interdependente ale învățării, aparținând aceluiași domeniu de studiu, pentru a rezolva o problemă, a studia o temă, a dezvolta deprinderi.

Intradisciplinaritatea semnifică permeabilitatea frontierelor interne, între diverse teme ale aceleiași discipline.

Intradisciplinaritatea e posibil a se realiza:

- **pe orizontală**, între conținuturi și competențe ale disciplinei la același nivel de studiu;
- **pe verticală**, între conținuturi și competențe de la niveluri diferite de studiu.

Multidisciplinaritatea este forma cea mai puțin dezvoltată de întrepătrundere a disciplinelor, constând numai în alăturarea anumitor elemente ale diverselor discipline, evidențiind aspectele lor comune;

Integrarea multidisciplinară este un mod de abordare a conținuturilor ce presupune predarea conținuturilor care aparțin unei discipline școlare prin modalități specifice fiecărui domeniu, făcând însă apel la virtuțile argumentative și persuasive ale altor discipline.

O temă sau problemă ce aparține unui domeniu este supusă analizei din perspectiva mai multor discipline, care se mențin ca structură și rămân independente unele în raport cu celelalte. Fiecare disciplină contribuie, în funcție de propriul său specific, la clarificarea temei investigate. E o corelare a demersurilor mai multor discipline în vederea clarificării unei probleme. Se presupune conștientizarea faptului că unele teme sau probleme din lumea reală necesită un efort conjugat pentru a fi rezolvate, dar structura disciplinară rezistă, fără integrare de noi elemente.

Există două moduri de integrare în funcție de tipul disciplinelor:

1. Integrarea *complementară*, când corelațiile se realizează între discipline înrudite, complementare;

2. Integrarea *paralelă*, când corelarea se face între discipline din grupe diferite.

Pluridisciplinaritatea este definită ca “juxtapunere a disciplinelor mai mult sau mai puțin înrudite. Fiecare disciplină este studiată în funcție de o sinteză finală de studiat”.

Perspectiva pluridisciplinară este o perspectivă tematică. Este “pedagogia centrelor de interes”, lansată de Decroly. Predarea în maniera pluridisciplinară pornește de la o temă, o situație sau o problemă care ține de mai multe discipline în același timp.

Specialiștii în domeniul integrării conținuturilor afirmă că acest tip de abordare poate fi comparată cu derularea unei discuții în care fiecare dintre parteneri își exprimă punctul de vedere.

Rezultă ca această metodă face ca diversele discipline să analizeze aceeași problematică fără să se ajungă la sinteze comune și la puncte de vedere comune; răspunsurile date pun în evidență multiplele fațete ale aceleiași teme sau probleme.

Distincția încă insuficient de consistentă între multidisciplinaritate și pluridisciplinaritate este legată de tipul de discipline care intră în procesul de integrare la acest nivel:

- *pluridisciplinaritatea* se referă la corelarea unor discipline înrudite,
- *multidisciplinaritatea* are în vedere punerea împreună a unor discipline care nu sunt neaparat vecine și cu legături evidente între ele.

Interdisciplinaritatea presupune intersectarea diferitelor arii disciplinare, ignorarea limitelor stricte ale disciplinelor, tinde spre realizarea obiectivelor de învățare de ordin mai înalt.

În abordarea interdisciplinară a învățării principiul organizator nu mai este focalizat pe conținuturi (ca în situația multidisciplinarității), ci se trece la centrarea pe așa numitele competențe cheie ,de „grad înalt” sau „pentru viață”:

- ❖ învățarea pe tot parcursul vieții;
- ❖ gândirea complexă și critică;
- ❖ comunicarea efektivă;
- ❖ lucrul în echipă;
- ❖ cetățenia responsabilă.

Prin interdisciplinaritate se dezvoltă competențe integrate/transversale/cheie/ crosscurriculare.

La nivel interdisciplinar apar transferuri orizontale ale cunoștințelor dintr-o disciplină în alta la nivel metodologic și conceptual.

Principala modalitate de introducere a interdisciplinarității în învățământ o reprezintă regândirea conținuturilor și elaborarea planurilor, a programelor și manualelor școlare în perspectiva conexiunilor posibile și necesare sub raport epistemologic și pedagogic.

Acțiunea de promovare a interdisciplinarității trebuie să se integreze în contextul sistemului educativ dat. De asemenea, pentru a fi eficientă, trebuie să se asocieze cu alte principii sau inovații specifice unui învățământ modern.

Transdisciplinaritatea este privită ca o formă superioară a învățării integrate și presupune concepte, metodologie și limbaj care tind să devină universale (teoria sistemelor, teoria informației, cibernetica, robotizarea etc). Este gradul cel mai elevat de integrare a curriculumului, mergând până la fuziune, conduce spre emergența unor noi câmpuri de investigație, programe de cercetare, înglobează toate nivelurile anterioare.

Integrarea transdisciplinara este centrata pe „viața reală”, pe probleme semnificative, așa cum apar în context cotidian și afectează viețile oamenilor, competențele și conținuturile se integrează în jurul unor probleme.

Întrebarea ce orientează demersul transdisciplinar este „Cum îi putem învăța pe elevi să fie buni cetățeni în viitor?”, având ca țintă: dezvoltarea personală integrală și responsabilitatea socială a elevilor.

Considerându-se că deschide calea către atingerea unui nivel superior al cunoașterii, transdisciplinaritatea a fost ridicată la rangul de „*noua viziune asupra lumii*”, fiind capabilă să conducă la înțelegerea, soluționarea multiplelor probleme complexe și provocări ale lumii actuale.

Cel mai concludent exemplu este acela că Planul cadru este structurat pe cele șapte arii curriculare, care exprimă intenția evidentă de a găsi soluții pentru integrarea conținuturilor. Ariile curriculare reprezintă grupaje de discipline ce au în comun anumite conținuturi și obiective de formare. Între cele șapte arii curriculare există un echilibru dinamic. Raportul dintre acestea se modifică în funcție de vârsta celor care învață și de specificul ciclurilor curriculare.

Cele mai productive strategii și metode de predare integrată, recunoscute ca promotoare ale unei învățări autentice-eficiente sunt:

- ✚ învățarea prin cercetare;
- ✚ învățarea prin problematizare;
- ✚ învățarea prin dezbateri;
- ✚ învățarea prin descoperire;
- ✚ învățarea aventură/de tip expediționar;
- ✚ învățarea prin rezolvarea de probleme;
- ✚ metoda proiectului;
- ✚ învățarea bazată pe proiect.

Metodele de predare ale profesorului pot fi convertite de către elevi în metode de învățare deoarece metodele de predare induc și învățarea.

Abordarea integrată a conținuturilor se încadrează în seria noilor orientări educaționale, pe care numeroase cadre didactice au transformat-o de-a lungul timpului din premisă educațională în demers educativ utilizat în mod frecvent în practica de zi cu zi;

Se consideră că activitățile integrate sunt de o reală importanță în eficiența actului didactic, totuși, suntem de părere că nu trebuie făcută o delimitare bruscă între activitățile tradiționale și cele integrate, în sensul că izolându-le și organizând procesul instructiv-educativ doar în baza unui tip de activitate sau altul, nu vom obține același rezultat ca și în cazul în care în planificarea activității pedagogice încercăm împletirea fructuoasă a acestor tipuri de activități;

Cadrului didactic îi revine rolul de a se orienta spre folosirea celor mai eficiente căi și metode, indiferent dacă ele își au originea într-o alternativă pedagogică modernă sau în pedagogia tradițională.

Bibliografie:

- Bocoș, M., Chiș, V., *Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru învățământul primar*, Editura Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2014;
- Cerghit, I; Vlăsceanu, L., *Curs de pedagogie*, Tipografia Univ. București, 1988;
- Păun, E. Potolea, D. *Pedagogie. Fundamentări teoretice și demersuri aplicative*. Editura Polirom, Iași, 2002;
- Potolea, D; Manolescu, M. *Teoria și metodologia curriculumului. M.E.C. Proiectul pentru învățământ rural*, București, 2006.
- Lucian Ciolan, *Învățarea integrată, fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*, Editura Polirom, București 2008.

5. STRATEGII ALE EDUCAȚIEI INTEGRATE

5.1. PROF. ÎNV. PRIMAR: BARBU ALINA-CARMEN - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „VASILE PÂRVAN”, BÂRLAD, JUD. VASLUI

Strategiile educației integrate sunt „strategii de micro-grup, activ-participative, cooperative, colaborative, parteneriale, implicante, organizative și socializante” (Dorel Ungureanu, 2000). Acestea, datorită atributelor lor, sunt adaptabile, putând fi cu ușurință multiplicare sau diversificate pentru a acoperi situațiile noi. Aceste atribute caracterizează și învățarea, care trebuie să se realizeze în grupuri mici, să fie cooperativă, partenerială, activ-participativă, să se desfășoare într-un mediu relaxant, plăcut.

Strategiile cooperative s-au dovedit a fi valoroase datorită faptului că facilitează nu numai învățarea, ci și comunicarea, socializarea, cunoașterea reciprocă dintre elevi, care conduc la acceptarea reciprocă și la integrarea, din toate punctele de vedere, a elevilor cu C. E. S. În colectivul clasei. Toți elevii învață datorită acestor strategii să asculte activ, să fie toleranți, să ia decizii și să-și asume responsabilități în cadrul grupului.

Competiția și colaborarea sunt practici care se întâlnesc în școala contemporană, ambele fiind necesare. Competiția devine distructivă pentru armonia climatului educațional atunci când este exacerbată și devine un scop în sine. Cadrele didactice trebuie să echilibreze cele două forme de organizare a activității instructiv-educative, creând oportunități de învățare axate pe activitățile de grup ce favorizează cooperarea și întrețin competiția constructivă.

În învățarea prin cooperare se respectă principiile egalitarist, antiierarhic și antiautoritar, precum și al toleranței față de opiniile celorlalți și al evitării etichetării. Învățătorul se integrează în activitatea colaborativă a elevilor, putând fi unul dintre membri, oferindu-și ajutorul, ori animând și stimulând activitatea. Agenții educaționali se privesc reciproc ca oameni, nu ca roluri. Evaluarea este un exercițiu democratic al puterii într-o muncă în comun a dascălilor cu elevii.

Experiența educațională acumulată în școli-pilot a evidențiat că utilizarea strategiilor cooperative determină o serie de rezultate pozitive:

- creșterea motivației elevilor pentru activitatea de învățare;
- influențarea stimei de sine a elevilor, care, deși oscilantă în timp, sfârșește prin a fi pozitivă;
- dezvoltarea competențelor sociale ale elevilor;
- modificarea pozitivă a relațiilor dintre elevi;
- formarea unei atitudinipozitive față de personalul didactic, disciplinele de studiu și conținutul acestora;
- capacități sporite de a percepe o situație, un eveniment și din perspectiva celuilalt.

Învățarea în grupuri mici, activă și colaborativă asigură, pe termen lung, efecte benefice pentru toți membrii grupului (Latas, Parrilla, 1992):

- o reală interacțiune și intercomunicare;
- o redistribuire corectă de recompense sociale (apreciere, considerare, respect);
- o restructurare firească a distribuirii autorității în grup;
- o distribuție eficientă a sarcinilor de lucru;
- o împărțășire, atât ca reciprocitate, cât și ca ajutor asimetric acordat;
- un simț al disponibilității și al artei solicitării sau acordării ajutorului mult sporite.

Gherguț Alois subliniază faptul că lecțiile bazate pe învățarea prin cooperare influențează în mod pozitiv formarea răspunderii individuale (elevii trebuie să comunice rezultate în nume personal sau în numele grupului), interacțiunea directă și formarea deprinderilor interpersonale și de grup mic. De asemenea, ele creează între elevi o interdependență pozitivă (aceștia realizează că au nevoie unii de alții pentru a realiza obiectivele și sarcinile grupului, că au resurse care trebuie să le administreze în comun, că recompensele vor fi comune).

La dispoziția educatorilor stau o serie de metode și procedee de învățare prin cooperare, care își găsesc aplicabilitatea în primele trei dintre cele patru secvențe principale ale unei lecții: **evocarea, realizarea/construirea sensului și reflexia** (încheierea lecției rămânând la latitudinea educatorului). Dintre acestea, cu mare eficiență în condițiile educației inclusive, pot fi utilizate (Gherguț Alois, , 2005):

- brainstorming-ul;
- știu/vreau să știu/am învățat;
- activitatea dirijată de citire-gândire;
- predicțiile în perechi;
- gândiți/lucrați în perechi/comunicați;
- rezumați/lucrați în perechi/comunicați;
- interviul în trei etape (2-4 elevi);
- turul galeriei;
- unul stă, trei circulă;
- linia valorilor;
- masa rotundă;
- creioanele la mijloc.

Eficiența acestor metode și procedee este dată de faptul că promovează libera exprimare a ideilor. Elevii sunt orientați pe drumul spre descoperirea răspunsului corect, nu sunt lăsați să aștepte „singurul răspuns bun” de la cadrul didactic. Ei învață să comunice cu ceilalți, să-și asume roluri, să asculte și să respecte părerile celorlalți, acceptând astfel diversitatea sub toate formele ei (intelectuală, fizică, a opiniilor etc.)

De apreciat este metoda „CREIOANELE LA MIJLOC”, care se aplică mai mult ca o regulă în activitățile de învățare prin colaborare. Înainte de începerea dezbaterii unei teme, fiecare elev din grup ia un creion. În timpul desfășurării activității el își semnalează contribuția punându-și creionul pe masă. Cel care a pus creionul pe masă nu mai are dreptul să vorbească până când toate creioanele se află pe masă, semn că fiecare a avut prilejul să vorbească o dată.

Este important să le amintim elevilor că toți membrii grupului sunt egali și nimeni nu are voie să domine.

Educatorea/Învățătorul poate alege un creion de pe masă și poate întreba în ce a constat contribuția posesorului acelui creion la discuția ce s-a desfășurat. În acest mod se evită dominarea activității de către elevii foarte bine pregătiți, aceștia învățând să valorizeze opiniile colegilor.

Pentru a evita ca în clasele integrate activitățile să fie dominate de elevii normali, în defavoarea elevilor cu nevoi speciale, strategiile de microgrupuri trebuie să fie și **parteneriale**. Acestea au rolul de a împiedica acordarea de ajutor în exces colegilor disabli, de a evita intradistribuirile preferențiale ale sarcinilor în grup și subevaluarea unor rezultate modeste ale colegilor disabli de către ceilalți.

Strategiile cooperative cuprind:

- împărțirea pe grupuri de lucru (clasa este împărțită în grupuri de 4-6 membri, dintre care unul cu nevoi speciale; membrii au roluri specifice, pe care le rotesc ulterior, toate grupurile primesc aceeași sarcină, care este rezolvată prin contribuția tuturor membrilor);
- învățarea în grupuri cooperative (când sarcinile de învățare per grup sunt elementele componente ale unei sarcini mari, complexe, la nivel de clasă, atunci învățarea se realizează în grupuri cooperative);
- învățarea în grupuri competitive (grupurile de lucru pot deveni la un moment dat competitive (grupurile de lucru pot deveni la un moment dat competitive, pe o secvență dată);
- învățarea competitiv-aditivă tip PUZZLE (sarcinile de învățare sunt divizate până la nivelul fiecărui membru component, pentru a se reîntregi ulterior din juxtapunerea atent-selectivă a contribuțiilor parțiale);
- învățarea competitiv-aditivă tip JIGSAW (grupurile primesc aceeași sarcină, care se divizează membrilor; „omologii de sarcină” (numiți experți) din grupuri se întâlnesc, lucrează în comun pentru descoperirea soluțiilor, apoi se reîntorc în grup, devenind responsabili de predarea conținutului studiat celorlalți membri ai grupului inițial. Strategiile de predare și materialele folosite rămân la latitudinea grupului de experți, aici intervenind creativitatea și abilitatea fiecărui elev necesare în îndeplinirea cu succes a sarcinii.
- împărțirea pe grupuri mici, investigative.

De un mare succes în practică se bucură și **strategiile tutoriale**.

Tutoriatul se poate realiza **între egali** (PEER TUTORING), **cu inversare de roluri** (REVERSE ROLE-TUTORING) sau **între elevi de vârste diferite** (CROSS-AGE TUTORING).

Tutoriatul între egali, numit și „**De la copil la copil**”, se poate realiza în cadrul țcolii, dar și în afara ei, vizând programul de realizare a temelor dar și activități extracurriculare. Se realizează prin constituirea unei perechi compuse dintr-un copil cu C. E. S. și unul normal. Aceasta trebuie făcută pe cât posibil informal, pe baza unor prietenii și simpatii. Copiii care îndeplinesc rolul de tutor trebuie aleși discret, din rândul celor care au dovedit de-a lungul timpului disponibilitate în a acorda sprijin celorlalți, într-un mod spontan, neimpus.

Când tutoriatul se face reciproc, strategia devine benefic versatilă, în sensul tutoriatului cu inversare de roluri. Colegul normal poate învăța de la cel disabil, mai ales când acesta are un talent pentru o disciplină. Schimbarea rolurilor este benefică pentru copilul disabil, care capătă încredere în propriile forțe și în valoarea lui, dar și pentru colegul lui normal, care învață să caute în profunzime și să respecte talentul și valoarea fiecărui om.

Tutoriatul între elevi de vârste diferite se poate realiza între doi educabili cu C. E. S. Experiența acumulată a dovedit că elevii cu C. E. S., bine instruiți și supravegheați, pot deveni tutori pentru colegii mai mici. Avantajele sunt de ambele părți. Copiii mai mici se identifică mai ușor cu tutorii lor și evoluează pozitiv, relativ mai repede, având modele apropiate lor și încredere în reușită. Tutorii se dezvoltă la rândul lor mai repede, în condițiile în care învață mai mult despre un subiect, explicându-le altora, decât citind dintr-o carte sau audiind un învățător/profesor.

Predarea în parteneriat (TEACHER PARTNERSHIP/COTEACHING) s-a impus o altă strategie de succes. Aceasta presupune prezența și colaborarea a două cadre didactice în cadrul lecției propriu-zise.

Predarea în parteneriat presupune respectarea unor condiții (Lerner., W.J.,1997), cum ar fi realizarea anterioară a asistenței reciproce la ore, o planificare anterioară riguroasă, desfășurarea unor activități complementare și compatibile realizate unitar, evitând orice fel de controversă. Metoda impune cadrelor didactice implicate să vorbească/să scrie pe rând în clasă, pentru a nu deruta elevii. Se impune de asemenea, o analiză ulterioară și o evaluare riguroasă.

Strategiile cooperative și tutoriale sunt doar două dintre opțiunile la care pot apela educatorii. Lor li se alătură **strategiile de socializare în clasa integrată, strategiile organizative și cele curriculare** (prin adăugare/modificare de obiective și conținuturi).

Cunoașterea strategiilor educației integrate este indispensabilă oricărui cadru didactic care vrea să-și asume responsabilitatea de a răspunde tuturor exigențelor și cerințelor educative ale diversilor elevi care le calcă pragul clasei cu speranța reușitei. Educatorul trebuie să se plieze după fiecare caz, să-și flexibilizeze demersul didactic pentru a satisface cerințele educative ale fiecărui elev luat în parte și ale tuturor la un loc.

BIBLIOGRAFIE:

- Bocoș, M., Chiș, V., „*Abordarea integrată a conținuturilor curriculare, particularizări pentru Învățământul primar*”, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj –Napoca, 2012;
- Bocoș, M., „*Teoria curriculumului. Elemente conceptuale și metodologice*”, Ed. Casa Cărții de Știință, Cluj-Napoca, 2008;
- Chiș, V., „*Provocările pedagogiei contemporane*”, Ed. Presa Universitară Clujeană, Cluj-Napoca, 2002;
- Ciolan, L., „*Învățarea integrată. Fundamente pentru un curriculum transdisciplinar*”, Ed. Polirom, Iași, 2008;
- Crișan, Al. (coord.), „*Curriculum școlar. Ghid metodologic*”, București: M.E.I.-I.S.E., 1996;
- Ionescu, M., „*Instrucție și educație*”, ediția II-a revizuită, Ed. University Press, Arad, 2007.

6. STRATEGII DIDACTICE INTERACTIVE - BRAINSTORMING-UL

6.1.PROF. ÎNV. PRIMAR: BĂRGĂUNAȘ CORNELIA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „VASILE PÂRVAN” BÂRLAD, JUD.VASLUI

“Eu sunt copilul.

Tu ții în mâinile tale destinul meu.

Tu determini, în cea mai mare măsură, dacă
vei reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog ,
acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire!

Educă-mă, te rog, ca să pot fi o
binecuvântare pentru lume! “

(din Child’s Apples, Mamie Gepe Cole)

Învățarea centrată pe elev a marcat o adevărată revoluție în învățământul din școala românească. Astfel că, în locul unei școli care punea în centrul preocupărilor sale conținutul învățământului și învățătorul, nesocotind cerințele elevului, astăzi este promovată școala în care elevul este considerat pionul principal, școala care ține seama de interesele și trebuințele lui specifice, permițând acestuia împlinirea sa.

Elevul trebuie să fie învățat să treacă de la „a ști” la „a ști să facă”. Învățătorul trebuie să manifeste creativitate profesională și să utilizeze, în manieră modernă metodele clasice, dar și strategiile noi de provocare și dirijare a gândirii și acțiunii elevilor, pentru a obține eficiență maximă. Elevul trebuie să fie ajutat să-și manifeste și să-și dezvolte personalitatea, fiind lăsat să se exprime, să acționeze conform cu preocupările, înclinațiile și interesele sale.

Promovarea metodelor moderne de instruire, a metodelor interactive, a devenit o reală necesitate. Este important ca elevul să ajungă să se identifice cu sarcina de învățare. Accentul nu mai cade pe cantitatea informațiilor pe care un elev poate s-o asimileze, ci pe valoarea informației pentru acel elev. Elevii discern între ceea ce are valoare și utilitatea practică și ceea ce e lipsit de aceste proprietăți. Ei trebuie să gândească critic, creativ, constructiv.

O nouă didactică își croiește drum, o didactică a metodelor active, participative, în care învățarea are un caracter adaptiv și de împlinire a elevului. Se impune învățarea de tip inovator care are drept caracteristici esențiale caracterul anticipativ și participativ. Cei patru piloni ai educației în secolul XXI sunt: „a învăța să cunoști”, „a învăța să faci”, „a învăța să fii” și „a învăța să conviețuiești”. Altfel spus, învățătorul trebuie să-i învețe pe elevi să învețe, să-i abiliteze cu diferite tehnici de învățare eficientă, pregătindu-i în același timp pentru autoînvățare și educație permanentă. În esență, învățarea trebuie să devină un proiect personal al elevului, asistat de învățător, care este mai degrabă un organizator, un animator, un manager al unor situații de instruire, care să faciliteze îmbunătățirea actului educațional. Învățătorul nu poate participa decât indirect la activitate, ca mediator al demersului de învățare. Subiectul va putea face demersuri importante pentru că decizia îi aparține. Încrederea acordată va dezvolta în mod natural comportamente exploratorii în participarea la deciziile comune.

Învățătorul trebuie să asigure un demers didactic adecvat învățării active și interactive folosind metode, procedee și tehnici de învățare eficiente, cu scopul dezvoltării gândirii critice a elevilor. Fără a exclude strategiile învățământului tradițional, învățătorul trebuie să folosească și strategii didactice moderne, care vor menține interesul elevilor, vor avea atmosfera propice de învățare și vor ridica actul educațional la nivelul necesar momentului în care trăim, începutul mileniului trei. Elevii nu trebuie să fie obiecte ale formării, ci subiecți activi ce contribuie la propria formare. Iată câteva metode interactive de grup, tratate exact pe lecțiile, ce și le însușesc zi de zi elevii, din manualele alternative ce le folosim în școala noastră:

Pentru utilizarea eficientă a metodelor, în practica didactică, este necesară cunoașterea teoretică, o minimă experiență în utilizarea acestora și integrarea corespunzătoare în proiectul didactic, în interrelație cu metodele tradiționale. Acest mod de predare transformă elevul într-un actor, activ participant în procesul de învățare, pregătit să-și însușească cunoștințele prin efort propriu, o angajare optimă a gândirii, mobilizându-l în raport cu sarcinile de învățare date. Elevii nu trebuie să fie obiecte ale formării, ci subiecți activi ce contribuie la propria formare. Voi prezenta o metoda interactiva de grup, tratata exact pe lecțiile, ce și le însușesc zi de zi elevii, din manualele alternative ce le folosim în școala noastră:

Brainstormingul este una din cele mai răspândite metode în formarea elevilor în educație, în stimularea creativității, în domeniul afacerilor, al publicității, etc.

Etimologic, brainstorming provine din engleză, din cuvintele „brain”= creier și „storm”= furtună, plus desinența „-ing” specifică limbii engleze, ceea ce înseamnă „furtună în creier”- efervescență, o stare de intensă activitate imaginativă, un asalt de idei. Este „ metoda inteligenței în asalt.”

Un principiu al brainstormingului este: cantitatea generează calitatea. Conform acestui principiu, pentru a ajunge la idei viabile și inedite este necesară o productivitate creativă cât mai mare. (Osborne, 1959). Prin folosirea acestei metode se provoacă și se solicită participarea activă a elevilor, se dezvoltă capacitatea de a trăi anumite situații, de a le analiza, de a lua decizii în ceea ce privește alegerea soluțiilor optime și se exersează atitudinea creativă și exprimarea personalității.

De asemenea, utilizarea brainstormingului optimizează dezvoltarea relațiilor interpersonale – constatăm că persoanele din jur pot fi bune, valoroase, importante. Identificarea soluțiilor pentru o problemă dată este un alt obiectiv al brainstormingului.

ETAPELE METODEI:

1. Se alege tema și se anunță sarcina de lucru.
2. Se solicită exprimarea într-un mod cât mai rapid, în enunțuri scurte și concrete, fără cenzură, a tuturor ideilor – chiar trăznite, neobișnuite, absurde, fanteziste, așa cum vin ele în minte legate de rezolvarea unei situații-problemă conturate. Se pot face asociații în legătură cu afirmațiile celorlalți, se pot prelua, completa sau transforma ideile din grup, dar atenție, fără referiri critice. Se suspendă orice gen de critică, nimeni nu are voie să facă observații negative. În acest caz funcționează principiul „cantitatea generează calitatea”.
3. Totul se înregistrează în scris, pe tablă, flipchart, video, reportofon, etc.
4. Se lasă o pauză de câteva minute pentru „așezarea” ideilor emise și recepționate.

5. Se reiau pe rând ideile emise, iar grupul găsește criteriile de grupare a lor pe categorii-simboluri, cuvinte-cheie, imagini care reprezintă posibile criterii.

6. Grupul se împarte în subgrupuri, în funcție de idei listate, pentru dezbateri. Dezbaterile se poate desfășura însă și în grupul mare. În această etapă are loc analiza critică, evaluarea, argumentarea și contraargumentarea ideilor emise anterior. Se selectează ideile originale sau cele mai aproape de soluții fezabile pentru problema pusă în discuție. Se discută liber, spontan, riscurile și contradicțiile care apar.

7. Se afișează ideile rezultate de la fiecare subgrup, în forme cât mai variate și originale: cuvinte, propoziții, imagini, desene, cântece, coleje, joc de rol, pentru a fi cunoscute de ceilalți.

Învățătorul trebuie să fie un autentic catalizator al activității, care să încurajeze exprimarea ideilor, să nu permită intervenții inhibante și să stimuleze explozia de idei.

În desfășurarea lecțiilor în învățământul primar se realizează de cele mai multe ori variante prescurtate ale metodei, obiectivul fundamental fiind acela de a-i determina pe elevi să-și exprime liber opiniile, să formuleze idei proprii eliberate de prejudecăți, să exerseze atitudini deschise și creative în grup, să fie motivați pentru activitate, să învețe într-o manieră plăcută și atractivă, într-o ambianță plină de prospețime și emulație.

Avantajele utilizării metodei brainstorming sunt multiple. Dintre acestea:

- obținerea rapidă și ușoară a ideilor noi și a soluțiilor rezolvatoare;
- costurile reduse necesare folosirii metodei;
- aplicabilitate largă, aproape în toate domeniile;
- stimulează participarea activă și crează posibilitatea contagiunii ideilor;
- dezvoltă creativitatea, spontaneitatea, încrederea în sine prin procesul evaluării amânate;
- dezvoltă abilitatea de a lucra în echipă.

Limitele brainstorming-ului:

- nu suplinește cercetarea de durată, clasică;
- depinde de calitățile moderatorului de a anima și dirija discuția pe făgașul dorit;
- oferă doar soluții posibile nu și realizarea efectivă;
- uneori poate fi prea obositor sau solicitant pentru unii participanți.

Brainstorming-ul se desfășoară în cadrul unui grup format din maxim 30 de persoane, de preferință eterogen din punct de vedere al pregătirii și al înclinațiilor, sub coordonarea unui moderator (în cazul nostru-învățătorul), care îndeplinește rolul atât de animator, cât și de mediator. Rolul învățătorului este de a asculta cu atenție pe elevi fără a interveni în discuțiile acestora; eventual, el poate intra în joc prin respectarea regulilor acestuia. Se mai recomandă ca grupul ce utilizează brainstorming-ul să fie compus dintr-un număr par de elevi. Folosită cu discernământ, această metodă stimulează creativitatea și generează lecții creative. Cu puțin curaj, acestea pot fi proiectate în parteneriat cu elevii.

UTILIZAREA ACESTEI METODE ÎN ÎNV. PRIMAR

Se poate folosi cu succes la:

- Limba română: - părți de vorbire
- părți de propoziție
- semne de punctuație
- Matematică : - unități de măsură
- forme geometrice
- Geografie: - M-ții Carpați
- ape curgătoare
- câmpiile
- Istorie: - figuri de domnitori români
- Științe: - medii de viață

EXEMPLE DE TEME:

Literele s-au certat. De ce oare?

Ce părere ai despre....?

Ce s-ar întâmpla dacă....?

Ce l-ați sfătui pe Ionel (din schița „ Vizită” de I.L. Caragiale) dacă v-ați juca cu el? Ce ați face în locul

lui Ionel?

Ce ați face în locul lui Ștefan cel Mare?

Ce ați face în locul feciorului de împărat?

Ați reacționa ca și personajul principal la una din probleme?

Cum credeți că privește problema X, Y, Z (acestea pot fi personaje, personalități, instituții, părinți, etc)?

Cuvinte -cheie: cartea, prietenia, norul

Imagini –simbol: plante, peisaje, obiecte, oameni.

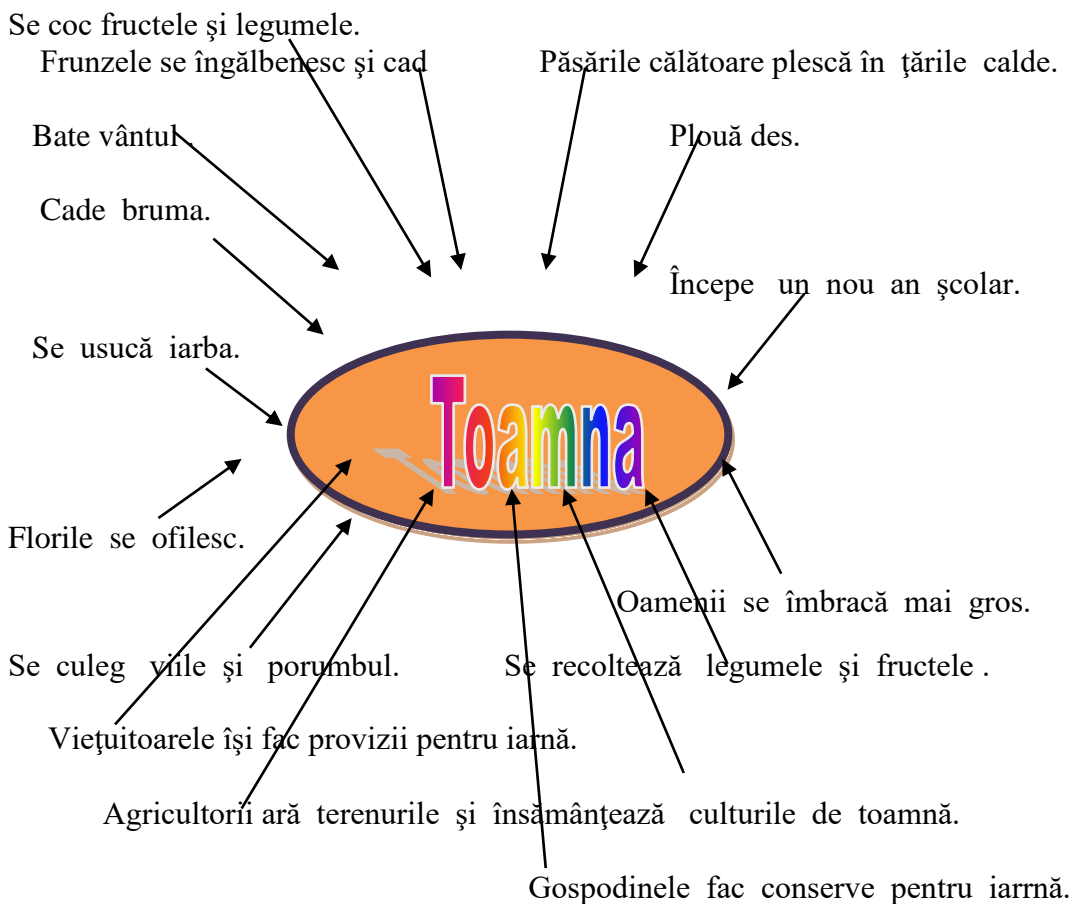
PROCESUL METODEI

1. Introduceți tema;
2. Definiți sarcina;
3. Precizați regulile acestei tehnici;
4. Invitați participanții să ofere sugestii: toate sunt notate;
5. Se întocmește lista completă;
6. După terminarea listei se ia fiecare idee pe rând și se discută;
7. Grupul decide dacă sugestia rămâne sau nu pe listă: participantul care a sugerat ideea argumentează;
8. Anunțați lista finală;
9. Concluzia/rezumarea celor discutate este formulată de către formator.

În activitatea cu elevii clasei a II- a, am utilizat metoda **BRAINSTORMING** la tema transdisciplinară „Toamna”

„Când aud cuvântul *toamnă*, mă gândesc la...”

Iată ce au răspuns elevii:

Modul în care învățătorul reușește să aleagă, să combine, să organizeze într-o ordine cronologică ansamblul de metode, materiale și mijloace în vederea atingerii anumitor obiective definește ceea ce se cheamă strategia didactică.

„ A învăța pe copil nu înseamnă să-i dăm adevărul nostru, ci să-i dezvoltăm propria gândire, să-l ajutăm să înțeleagă cu gândirea lui lumea.”

IOAN CERGHIT

Activizarea predării-învățării presupune folosirea unor metode, tehnici și procedee care să-l implice pe elev în procesul de învățare, urmărindu-se dezvoltarea gândirii, stimularea creativității, dezvoltarea interesului pentru învățare în sensul formării lui ca participant activ la procesul de educare. Actualmente are loc o trecere de la o pedagogie a ascultării la pedagogia activă și interactivă.

Pestalozzi spunea “Lăsați copilul să audă, să vadă, să descopere, să cadă, să se ridice și să se înșele. Nu folosiți cuvinte când acțiunea, faptul însuși sunt posibile!

BIBLIOGRAFIE

1. Crenguța - Lăcrămioara Oprea (2008) – “ *Strategii didactice interactive*”, ed. a III-a, EDP, București
2. Ioan Cerghit (2005)- “ *Metode de învățământ*”, EDP, București.
3. Ion- Ovidiu Pânișoară (2006) – “ *Comunicarea eficientă*”, ediția a III-a, Editura Polirom, Iași
4. Rodica Leonte, Mihai Stanciu (2004) – “ *Strategii activ-participative de predare-învățare în ciclul primar*”, Editura Casei Corpului Didactic, Bacău

7. ROLUL COMPLEMENTARITĂȚII EDUCAȚIEI FORMALE-NONFORMALE ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVULUI

7.1.PROF. ÎNV. PRIMAR BEJAN ALEXANDRA-IONELA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „VASILE PÂRVAN” BÂRLAD, JUD.VASLUI

Educația este un fenomen care a apărut odata cu societatea umană și care a suferit pe parcursul dezvoltării societății o serie de modificări. De la acțiunea empirică de pregătire a tinerei generații pentru viața socială și până la acțiunea fundamentată din epoca modernă, educația a parcurs un drum lung devenind o știință autentică, cu legități și statut propriu.

În paralel cu evoluția conceptualizării educației s-au impus la nivel conceptual, strategic și acțional termeni noi legați de diversificarea surselor influențelor educaționale. Din perspectiva educației permanente învățământul apare ca o etapă importantă în formarea individului, dar nu singura. Pornind de la conceptual de învățare și prin echivalență cu acesta, în a doua jumătate a secolului XX Coombs și Ahmed au diferențiat trei tipuri de educație: formală, nonformală și informală.

Educația formală cuprinde totalitatea influențelor și acțiunilor organizate și sistematice, gradate cronologic și elaborate în cadrul unor instituții specializate, în vederea formării personalității umane; este educația intenționată, sistematică și evaluată, încredințată unor educatori cu o pregătire specială.

Trăsături caracteristice:

- este instituționalizată, realizandu-se în instituții destinate acestei activități în cadrul sistemului de învățământ;
- este proiectată riguros sub aspectul finalităților, conținutului și temporal sub forma documentelor școlare cu caracter oficial;

- este organizată sub forma activităților instructiv-educative concrete în cadrul procesului de învățământ;
- este dirijată de un corp profesional specializat, specialiști pe domenii de studiu și persoane investite special cu facilitarea învățării pentru o categorie de beneficiari cu un statut complementar- elevi, studenți;
- este reziliată într-un cadru pedagogic determinat, cu metode și mijloace de predare, învățare și evaluare cu funcții pedagogice precise;
- este întotdeauna evaluată social, potrivit unor criterii sociopedagogice riguroase și vizează cunoașterea atât a rezultatelor activității instructiv-educative, cât și a procesului educațional;
- este generalizată, permițând accesul tuturor indivizilor la valorile și experiența umanității;
- este prioritară din perspectiva politicilor naționale privind dezvoltarea resurselor umane, fiind principala țintă a politicilor educaționale.

Educația nonformală cuprinde totalitatea acțiunilor organizate în mod sistematic, dar în afara sistemului formal al educației (extrașcolare, parașcolare, perișcolare). Tradițional, această formă de educație a fost considerată în raport de complementaritate cu educația formală sub raportul finalităților, conținutului și modalităților concrete de realizare.

Trăsături caracteristice:

- marea varietate și flexibilitate a acestor situații educaționale;
- caracter opțional, facultativ;
- diferențierea conținuturilor și a modalităților de lucru în funcție de interesele și capacitățile participanților;
- valorifică întreaga experiență de învățare a participanților.

Aceste tipuri de activități se realizează în mediul socio-cultural ca mijloace de divertisment sau de odihnă active, sub îndrumarea cadrelor didactice; unele dintre ele vizează educația adulților (acțiunile parașcolare, acțiuni de reciclare, de reorientare profesională). Se poate lesne observa ca toate cele trei dimensiuni ale educației au câte ceva specific de îndeplinit (conform Pain, 1990, pag.233).

1. Educația formală oferă:

- ca demers inițial, introducerea individului în tainele muncii intelectuale organizate;
- posibilitatea de a formaliza cunoștințele, plecând de la achiziții istorice și practici reieșite din acțiune;
- recunoașterea achizițiilor individuale;
- formalizarea și concretizarea achizițiilor în alte modalități educative pe plan social.

2. Educația non-formală:

- răspunde adecvat la necesitățile concrete de acțiune;
- facilitează contactul cu cunoștințe plecând de la nevoile resimțite de educație;
- oferă un prim moment de abstractizare prin extragerea de cunoștințe din practică;
- demitizează funcția de predare.

Valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educat. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctual de vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități. În prim-plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității. Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte participant activ la propria învățare.

În vederea creșterii interesului școlărilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice educabililor, în vreme ce a

doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități.

Deoarece oamenii primesc influențe educative din multiple direcții, activitățile formale (instituționalizate) trebuie conjugate cu cele nonformale (extrașcolare) și cu cele informale (difuze) pentru a-și dovedi eficiența. Deși educația formală se situează pe primul loc, cea nonformală are o acțiune mai evidentă în momentul în care educabilii ajung la autoeducație.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul activităților nonformale. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice educabililor, în vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Cele trei forme ale educației contribuie la dezvoltarea personalității tinerilor și pot contribui la dezvoltarea durabilă a societății numai prin intercondiționare și interdependența în contextual *educației permanente*. Acest lucru i-a condus pe unii teoreticieni contemporani ai educației să adopte o *concepție holistică* în abordarea problematicii educației.

Potrivit holisticii, între cele trei tipuri de educație există relații de interdependență și întrepătrundere. Astfel educația formală are de câștigat dacă reușește să integreze creator multe din influențele specifice educației nonformale și informale.

Pe de altă parte, acumulările educației formale pot contribui la dezvoltarea și eficacitatea celorlalte două modalități- nonformală și informală.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cucoș Constantin, "Pedagogie", Editura Polirom, Iași, 1996.;
2. Cozma Teodor, "Școala și educațiile paralele", Universitatea Al.I.Cuza, Iași, 1988;
3. Landsheere, Viviane de, 1992, "L'education et la formation", PUF, Paris;
4. Văideanu George, "Educația la frontiera dintre milenii", Editura Politică, București, 1988.

8. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ȘI PROMOVAREA ȘCOLII PENTRU DIVERSITATE

8.1. EDUC. BOBU ELENA MĂDĂLINA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 BĂCANI, JUD. VASLUI

Educația incluzivă a apărut ca răspuns la neajunsurile educației integrate, care nu a reușit să împiedice marginalizarea copiilor care prezentau diferențe față de "norma" generală a populației școlare.

„Incluziunea” se referă la faptul că oricine, indiferent de deficiența sa sau de dificultățile pe care le întâmpină în învățare, trebuie tratat ca un membru al societății, iar diversele servicii speciale de care are nevoie, trebuie furnizate în cadrul serviciilor sociale, educaționale, medicale și celelalte servicii puse la dispoziția tuturor membrilor societății”

Politica incluzivă la nivelul școlii implică aplicarea, prin intermediul unor strategii, a principiilor și valorilor incluzive în toate planurile de activitate ale școlii. Cultura și politica incluzivă se concretizează în practica educațională, în activitățile din clasă "care susțin și încurajează participarea tuturor elevilor." (Alois Gherghuț, Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale). Analiza acestor dimensiuni într-o școală, dar și evaluarea progresului pe care o școala îl poate face în direcția incluziunii poate fi sprijinită

de apelul la o serie de indicatori de incluziune (Dezvoltarea practicilor incluzive in scoli - Ghid managerial, 1998, MEC, UNICEF). Acești indicatori descriu o situație ideală, fiind puncte de referință pentru evaluarea școlii pe aceste coordonate. În mod evident, în funcție de particularitățile unei școli, profesorii pot omite sau adăuga indicatori. S-a optat pentru prezentarea acestor indicatori, deoarece construiesc o imagine a școlii incluzive care poate fi surprinsă în termeni concreți.

Școala incluzivă este prietenoasă și deschisă întrucât răspunde nevoilor copiilor, respectă aptitudinile, interesele, caracteristicile fiecăruia, promovează înțelegerea și acceptarea diferențelor dintre elevi. De asemenea, ea este democratică și inovatoare deoarece are în centrul ei valori precum respectul pentru diversitate, solidaritatea, cooperarea, răspunzând prin strategii eficiente și adaptate realității sociale actuale. În acest fel, ea își dovedește flexibilitatea, capacitatea de schimbare pentru a fi conformă noilor exigențe sociale.

Principiul fundamental al sistemelor educaționale conform căruia toți copiii trebuie să învețe împreună este respectat, deopotrivă, și în cazul integrării și în cazul incluziunii educaționale. Dar instituția orientată spre educația incluzivă valorifică diferențele existente în avantajul tuturor copiilor, recunoaște variatele necesități ale elevilor și caută soluții pentru fiecare dintre ele, ținând cont de stilurile și de ritmurile diferite de învățare. Instituția incluzivă asigură, astfel, șanse egale tuturor copiilor, face ca diferența dintre copii să fie respectată și valorizată, discriminarea și prejudecățile să fie combătute prin politici și practici educaționale adecvate. Într-o instituție incluzivă, copilul trebuie să se simtă în siguranță, să dispună de oportunitatea de a discuta cu semenii și adulții, să se simtă acceptat și valorizat, să fie pregătit să accepte diferențele și să le utilizeze ca resurse pentru propria dezvoltare. Dezvoltată din conceptul de integrare, educația incluzivă se focalizează pe o gamă mult mai largă de copii care puteau fi marginalizați sau excluși din sistemul de învățământ din cauza aparentelor dificultăți cu care se confruntă.

Beneficiari ai educației incluzive pot fi și alte categorii de copii, tineri și adulți care, din diferite motive, sunt marginalizați sau excluși în procesul accederii și realizării unui program de educație. Incluziunea nu înseamnă doar acceptarea, tolerarea copiilor cu cerințe speciale într-o clasă din învățământul general, ci adaptarea școlii la cerințele copiilor, cuprinderea acestora în programele educaționale alături de toți ceilalți copii, dar și asigurarea concomitentă a serviciilor de specialitate, programelor de sprijin individualizate.

BIBLIOGRAFIE

<http://www.academia.edu/-Educatia-incluziva>

9. PREDAREA - ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ

9.1. PROF. DANIELA BORȘ - COLEGIUL TEHNIC „AL. I. CUZA” BÂRLAD, JUD. VASLUI

În societatea de astăzi, când cunoașterea umană se află într-un proces continuu de diferențiere, când apar noi discipline care se adaugă celor deja existente în învățământ, tendinței de diferențiere încearcă să i se opună tendința de integrare. Explozia informațională conduce nu numai la creșterea cantitativă a cunoștințelor, ci și la esențializare, la integrare.

Predarea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a științei cu societatea, cultura, tehnologia. În predarea-învățarea conținuturilor învățământului preuniversitar, este din ce în ce mai prezentă tendința de organizare a acestora dintr-o perspectivă integrată.

Predarea reprezintă acțiunea cadrului didactic de transmitere a cunoștințelor la nivelul unui model de comunicare unidirecțional, dar aflat în concordanță cu anumite cerințe metodologice care condiționează învățarea, în general și învățarea școlară, în mod special.

În învățământul tradițional predarea este definită ca fiind „procesul de prezentare organizată a unor cunoștințe elevilor de către cadre pregătite în acest sens”.

Conținuturile predării corespund dimensiunilor generale ale educației, prelucrate în raport de specificul fiecărei vârste, trepte și discipline școlare, cu accente predominant intelectuale necesare pentru declanșarea imediată a acțiunii de învățare, realizată de elev în clasa și în afara clasei.

Conținutul predării este atent dimensionat pentru ca transmiterea informațiilor să poată avea loc. Predarea devine o relație cu un obiect de cunoscut:

- * propus de un subiect (profesorul)
- * conform unei acțiuni de înmagazinare care se organizează prin tratarea informației
- * ce angajează subiectul din punct de vedere psihologic, afectiv și cognitiv
- * înrădăcinat într-o dorință care se exprimă prin așteptarea unei schimbări.

Predarea și învățarea accentuează următoarele idei:

- ♦ respectarea particularităților de vârstă și individuale - reper fundamental în construirea situațiilor de predare-învățare
- ♦ diversificarea și flexibilizarea situațiilor de predare – învățare prin utilizarea de metode și procedee variate, interactive care să motiveze, să stimuleze elevul, să antreneze inițiativa, imaginația, creativitatea, dorința de a învăța
- ♦ centrarea pe obiective care urmăresc formarea de capacități, competențe, atitudini
- ♦ centrarea pe elev în proiectarea activităților de învățare.

Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o metodă, o strategie modernă, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se abordează metoda în predarea – învățarea cunoștințelor. Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu numai o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline.

Predarea integrată a cunoștințelor nu poate fi definită ușor și nici suficient de riguros în același timp. Această datorită faptului că este o noțiune dinamică și suferă mereu modificări.

Termenul utilizat cel mai frecvent este cel de predare integrată a științelor. Această denumire vrea să sugereze faptul că este o strategie ce presupune reconsiderări radicale nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în „ambianța” predării și învățării.

Predarea integrată a științelor se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la elev.

Particularitățile învățării integrate sunt:

- interacțiunea obiectelor de studiu
- centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor
- relații între concepte din domenii diferite
- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața cotidiană
- rezolvarea de „probleme” – cea mai importantă forță motrice a integrării, relevanța practică.

Cei 4 piloni ai învățării integrate sunt:

- a învăța să știi
- a învăța să faci
- a învăța să muncești împreună cu ceilalți
- a învăța să fii.

Învățarea depășește cadrul formal al școlii, nu mai este doar apanajul elevilor, fiind concentrată, ca activitate, mai ales în prima parte a vieții. Evoluția și caracteristicile societății contemporane au condus la afirmarea și necesitatea ideii de învățare pe tot parcursul vieții.

Organizarea învățării pe criteriul disciplinelor formale clasice devine insuficientă într-o lume dinamică și complexă, caracterizată de explozia informațională și de dezvoltarea fără precedent a tehnologiilor. O învățare dincolo de discipline, de rigiditatea canoanelor academice tradiționale poate fi mai profitabilă din perspectiva nevoilor omului contemporan.

Dintre strategiile didactice utilizate în abordarea interdisciplinară care favorizează învățarea integrată, amintim:

- ✓ învățarea bazată pe proiect
- ✓ predarea în echipă formată din mai multe cadre didactice
- ✓ învățarea prin cooperare
- ✓ învățarea activă
- ✓ implicarea comunității
- ✓ aplicații ale inteligențelor multiple, etc.

Abordarea integrată a conținuturilor educației școlare permite luarea în considerare a nevoilor de cunoaștere a elevilor și abordarea unor subiecte de interes pentru aceștia în cadrul unor teme/proiecte mai cuprinzătoare, sugerate de documentele curriculare.

Corelarea conținuturilor, predarea tematică, predarea sinergică, integrarea curriculară - termeni cu semnificații relativ echivalente – sunt soluții posibile pentru depășirea pericolului detașării școlii de viața reală și transformării acesteia într-un cadru închis ficțional și denaturat.

Integrarea conținuturilor disciplinelor de studiu, precum și a ariilor curriculare este considerată astăzi principala provocare în domeniul proiectării programelor școlare.

Integrarea conținuturilor vizează stabilirea de relații strânse, convergențe între elemente, precum: concepte, abilități, valori aparținând disciplinelor școlare distincte.

Din acest punct de vedere, literatura de specialitate identifică următoarele posibilități:

- ❖ integrare intradisciplinară
- ❖ integrare multidisciplinară
- ❖ integrare pluridisciplinară
- ❖ integrare interdisciplinară
- ❖ integrare transdisciplinară.

Argumentele psihopedagogice în favoarea dezvoltării unui curriculum integrat sunt multiple.

Astfel, în planul profunzimii și solidarității cunoștințelor dobândite printr-o atare abordare, plusul calitativ este evident:

- cei care învață identifică mai ușor relațiile dintre idei și concepte, dintre temele abordate în școală și cele din afara ei
- baza integrată a cunoașterii conduce la o mai rapidă reactivare a informațiilor
- timpul de parcurgere a curriculum-ului este sporit.

În planul relațiilor interpersonale:

- ✧ integrarea curriculară și, în special, metoda proiectelor încurajează comunicarea și rezolvarea sarcinilor de lucru prin cooperare
- ✧ în timpul derulării proiectelor se dezvoltă un „sens al comunicării” și o perfecționare implicită a modurilor de grupare
- ✧ elevii devin mai angajați și mai responsabili în procesul învățării
- ✧ curriculum-ul integrat promovează atitudini pozitive.

La nivelul unor programe pentru învățământul preuniversitar se operează cu „teme”, cu „orientări tematice” de fapt, care semnifică faptul că profesorul are o anumită libertate de a alege sau de a propune conținuturi.

Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe de-o parte și, pe de altă parte, învățarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculum-ul integrat.

Parametrii structurării curriculare integrate pot fi: conceptele transmise, deprinderile și abilitățile formate și aplicațiile realizate.

Predarea interdisciplinară pune accentul simultan pe aspectele multiple ale dezvoltării elevului: intelectuală, emoțională, socială, fizică și estetică. Interdisciplinaritatea asigură formarea sistematică și progresivă a unei culturi comunicative necesare elevului în învățare, pentru interrelaționarea cu semenii, pentru parcurgerea cu succes a treptelor următoare în învățare, pentru învățarea permanentă.

Integrarea intradisciplinară, multidisciplinaritatea, interdisciplinaritatea și transdisciplinaritatea sunt „cele patru săgeți ale unui arc al cunoașterii”.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dan Potolea, Marin Manolescu - Teoria și metodologia curriculumului, MEdC, București, 1996
2. Lucian Ciolan - Învățarea integrată – fundamente pentru un curriculum transdisciplinar, Editura Polirom, Iași, 2008
3. Paloma Petrescu, Viorica Pop - Transdisciplinaritatea – o nouă abordare a situațiilor de învățare, Editura Didactică și Pedagogică, București, 2007

10. STRATEGII DE PROMOVARE A LECTURII – MODELUL GERMAN

10.1. FLORINA BIBLIOTECA

„CAROL I”,
PEDAGOGICĂ
SERVICIUL

PERFECTIONARE, ASISTENȚĂ METODOLOGICĂ, DOCUMENTARE

BRAT -
CENTRALĂ
UNIVERSITARĂ
SECȚIA
„I.C.PETRESCU”,

I. Lectura văzută ca element al formării și dezvoltării limbajului, gândirii critice și, în general, a personalității unui copil constituie de foarte multă vreme prilejul unei bogate și complexe literaturi de specialitate.

Modelul german⁶ de promovare a lecturii, cel puțin așa cum se reflectă și se desprinde dintr-una dintre strategiile și programele sale, este oferit de Fundația Lesen (Stiftung Lesen). Premisa de la care se pornește este faptul de necontestat că lectura de toate tipurile este o activitate fundamentală pentru dezvoltarea unui individ, care-i poate permite acestuia accesul la semnificațiile unei vieți pline de sens și poate contribui la dezvoltarea comunității din care face parte. Activitatea acestei fundații și a strategiei sale a fost prezentată publicul specialist român în cadrul unui workshop organizat în perioada 3-4 noiembrie 2017, la biblioteca Institutului Goethe din București, de doamna Sigrid Fahrer. Publicul invitat să participe la acest proiect a reunit bibliotecari și personal de bibliotecă din toate tipurile de biblioteci, de la cele școlare (trei participanți) până la cele universitare, central universitare, biblioteci publice, centre de informare și documentare, și, deopotrivă, specialiști și manageri de biblioteci, de departamente etc. Printre invitați s-au numărat și reprezentanți ai unor asociații culturale din România care se ocupă, de asemenea, de promovarea copiilor și elevilor din preuniversitar. Festivalul Asociației Curtea Veche s-a

Curtea Veche s-a
auditoriului cu un
arătând că s-a plecat
sută de participanți în
2017, festivalul a
3000 de participanți

lecturii în rândul
învățământul
„Narativ” al
Veche și Editura
prezentat
bilanț impresionant
de la aproximativ o
primul an, iar în
înregistrat peste
organizați pe sesiuni

⁶ Comunicarea de față își propune să prezinte pe scurt activitatea Fundației Lesen din Germania, la care am participat în zilele 6 și 7 noiembrie 2017, care s-a desfășurat la Biblioteca Institutului Goethe din București. Latura practică, atelierele și schimburile reale de experiență desfășurate în cadrul workshopului pot fi menționate într-o altă lucrare, de această dată, cu un caracter mult mai puțin teoretic.

de lucru și diverse ateliere.

Din prezentarea doamnei Fahrer s-au desprins date statistice despre situația lecturii în ansamblu în Germania, nu tocmai optimiste. Însă ele constituie premisele de la care se pornește o strategie și un plan coerent și consecvent de ameliorare a acestei realități. La nivelul anului 2015/ 2016 este vorba de 7, 5 milioane de analfabeți funcționali, de 50 000 de tineri care termină anual perioada de școlarizare fără un titlu de absolvire, de 150 000 de tineri care își încep anual viața profesională fără vreo calificare, cifre care, potrivit specialiștilor, vor implica cheltuieli suplimentare în jur de 15 miliarde de euro. Nici la nivelul copiilor de vârste mici cifrele nu reflectă o situație foarte încurajatoare, deoarece unul din 4 copii în vârstă de până la 5 ani e diagnosticat cu deficiențe de vorbire, 31% dintre părinți cu copii de 3-8 ani nu citesc deloc cu voce tare copiilor sau le citesc foarte rar. Virtuțile lecturii pentru copiii cu vârste mici sunt bine cunoscute. Lectura poveștilor are un rol precis în cunoașterea lumii, în formarea caracterului și în pregătirea copilului pentru a conștientiza propria sa individualitate. Înainte de accesul la litera scrisă, condiționat de-a lungul istoriei umane de numeroși factori economici, sociali și politici, lectura orală a constituit dintotdeauna calea prin care s-a făcut informarea și chiar educarea nu doar a copiilor, dar mai cu seamă a maselor mari de oameni. Ceea ce se citește reprezintă un alt aspect esențial al lecturii.

În Germania, strategia pentru promovarea lecturii nu este o inițiativă insulară și izolată, inițiată de câteva fundații sau de câteva școli. Este o strategie națională, în care sunt cooptate de la persoane publice pe gustul adolescenților (actori, cântăreți sau cântărețe de muzică) până la politicieni care sprijină aceste proiecte nu doar prin participarea lor, ci prin mobilizarea și direcționarea unor fonduri considerabile în direcția strategiei. Strategia națională de promovare a lecturii este organizată în cinci mari programe, eșalonate pe vârste și etape bine definite, după cum urmează:

- I. **Lesestart** (Începutul lecturii) se adresează copiilor de vârstă mică și părinților acestora. Programul debutează cu vizita de la 18 luni la pediatru, când părinții primesc un set de materiale promoționale de conștientizare a lecturii în viața copiilor lor. La 3 ani, la o nouă vizită la pediatru, fiecare copil primește un set de lectură potrivit vârstei, iar în momentul școlarizării, toți copiii primesc o carte și alte materiale de școlarizare. S-a înregistrat un număr de 4,5 milioane de astfel de seturi de inițiere în lectură care conțin materiale nu doar în limba germană, ci, în egală măsură și în limbile majorității populațiilor emigrante în Germania, inclusiv în limba română.
- II. **Lesesclub** (Clubul de lectură) este al doilea mare program, la nivelul tuturor landurilor federale, care se adresează elevilor cu vârsta cuprinsă între 6 și 12 ani. Există în întreaga Germanie un număr de peste 350 de cluburi de lectură, în care sunt implicați peste 40 000 de învățători și profesori.
- III. **Lesescout** (Cercetașii lecturii) este un program care se adresează copiilor din clase mai mari sau cele gimnaziale, respectiv de 10-16 ani, care reunește în jur de 4900 de cercetași. Aceștia constituie adevărate exemple pentru colegii lor care manifestă reticență față de actul lecturii.
- IV. **Wir machen mit** („Tăticul meu ne citește”) este un program de mare anvergură care tinde să conștientizeze la nivel național rolul și importanța lecturii de la cele mai mici vârste. Sunt cooptați în proiect peste 3 milioane de colaboratori, iar greutatea proiectului se sprijină, așa cum o arată și numele, pe tații copiilor care sunt invitați și recrutați la locurile lor de muncă, în peste 1400 de firme și companii. Potrivit studiilor de specialitate, impactul exemplului personal oferit de tați pentru copiii băieți, grup destul de problematic, este mult mai convingător față de exemplul mamelor în cazul aceluiași grup.

V. **Netzwerk Vorlesen** (Lectura cu voce tare) este un alt proiect federal care a adunat împreună peste 150 000 de cititori sau lectori onorifici care au rezultat la capătul a numeroase demersuri de inițiative de cooptare și co-interesare a unui număr impresionant de peste 10 000 inițiative luate în acest sens. Din punct de vedere statistic, exemplul anului 2016 este unul convingător: în timpul „Zilei federale a cititului cu voce tare” s-au organizat 135 000 de lecturi publice la care au participat 2, 7 milioane de spectori-ascultători, ceea ce a făcut ca această zi să fie una dintre cele mai mari și autentice sărbători ale lecturii în Germania.

Țintă și deziderat, fiecare copil, de orice vârstă, dar și fiecare adult din Germania dispune de programe adecvate și accesibile de stimulare a lecturii, indiferent de resursele sale materiale sau de proveniența socială. În sprijinul acestui fapt, care, spre deosebire de alte țări europene, cu predilecție cele din estul Europei, nu este o simplă aspirație, ci o realitate, toate grupurile sociale și reprezentanții lor din întreaga Germanie consideră competența în lectură ca fiind cea mai importantă condiție pentru accesul la educație, dezvoltare personală, egalitate de șanse și participare la viața culturală și iau măsurile necesare. Aceste grupuri sociale devin în acest demers educațional partenerii organizațiilor și fundațiilor pro lectură: casele editoriale, editurile pentru copii și tineret, casele de asigurări de sănătate, Asociația Federală a părinților, consiliile consultative de land ale părinților, cei 40 000 de învățători și profesori din învățământul mediu (gimnazial și liceal), asociațiile bibliotecilor, întreprinderile economice, librăriile, asociațiile sociale, Crucea Roșie Germană, Asociația germană de binefacere, Asociația profesională a medicilor pediatri și pentru tineri, Consiliile locale (12.000 de comune, 350 de districte administrative), și nu în ultimul rând Ministerul Protecției Sociale, Ministerul Culturii și al Cultelor.

Principiile strategiilor de promovare a lecturii sunt concepute, potrivit viziunii Fundației pentru lectură, ca niște verigi ale unui șir de acțiuni ce se sprijină unele pe altele și se întrepătrund. Pentru a fi verigi în acest lanț, trebuie să îndeplinească următoarele condiții: să fie în acord cu vârsta biologică a copilului (programul *Lesestart*), să genereze implicare și conștiința implicării, nevoia și necesitatea experimentării, a acțiunii și a evaluării experimentării în raport cu neimplicarea și dezinteresul, să fie adaptabile și ajustabile și să fie orientate către individ, deoarece orice individ, orice persoană contează. În egală măsură aceste acțiuni sunt preocupate să creeze rețele potrivit nu doar unui simplu dicton, dar și convingerii că „Împreună suntem mai puternici”. În sprijinul acestor trăsături definitorii, binevenite sunt și proiectele individuale au un rol dublu, anume de completare și diferențiere deoarece „diversitatea este un atu”, idee care dacă ar fi bine înțeleasă nu ar duce neapărat la formele „instituționale” de multiculturalism⁷, ci la o abordare cu adevărat benefică pentru întreaga societate, dar și acele proiecte care aduc o concepție modernă despre lectură, zonă în care se regăsesc propunerile lecturilor digitale.

Alte exemple care dovedesc anvergura implicării instituționale federale, dar și a parteneriatului cu afaceri private care merită a fi menționate sunt: În 23 aprilie 2017, de ziua internațională a cărții, peste 1 milion de copii au primit gratuit cartea „Ich schenk dir eine Geschichte” (Îți fac cadou o poveste), iar odată cu meniul Happy Meal la Mc Donald’s au fost distribuite aproximativ 30 de milioane de cărți prin intermediul acestei inițiative.

Sensibilizarea și conștientizarea importanței lecturii nu se face unidirecțional, doar la nivelul copiilor sau al părinților, ci la nivelul întregii societăți și pentru toate grupurile de vârstă și categoriile sociale. Este așada un efort global, susținut de o viziune comprehensivă, coerentă, pe termen lung.

O campanie de promovare a lecturii după modelul german are în vedere următoarele etape:

⁷ Ideea de multiculturalism a devenit în contextul noilor schimbări socio-politice o adevărată instituție, sprijinită de diverse proiecte sau preocupări. Ca orice altă sintagmă ce tinde să monopolizeze nu doar o realitate obiectivă, ci să-și furnizeze și să-și înglobeze o întreagă ideologie cum ar fi „corectitudinea politică”, acest concept de multiculturalism poate genera reacții total opuse premiselor de la care se pornește.

1. Prezentarea situației cât se poate de realist, fără cosmetizări inutile sau chiar pernicioase care ar putea diminua necesitatea imperioasă a campaniei. Sunt folosite datele oficiale furnizate de instituțiile specializate de analiză a alfabetizării, alfabetizării funcționale sau abandonului școlar, cum ar fi Pisa – OECD, Eurostart, INCFS.
2. Conceperea unei strategii cu toate elementele sale constitutive, de la perioada de desfășurare la obiectivele de atins. O atenție deosebită trebuie acordată dezvoltării mesajelor expresive sau a sloganurilor care se pot identifica ușor cu campania în conștiința unui număr cât mai mare de persoane. Clipurile video alte materiale de promovare electronice pot fi rulate pe panourile electronice din gări sau în stațiile de metrou sau în alte locuri publice⁸.
3. Găsirea aliaților sau a sponsorilor care să susțină campania constituie un element extrem de important al campaniei. Nu întotdeauna astfel de campanii de bucură de entuziasmul unor potențiali sponsori. Miza economică nu este atât de transparentă la prima vedere, motiv pentru care și reacția este fie mai înceată, fie foarte puțin conturată, fie anemică până la inexistentă. Insistența și conștientizarea importanței lecturii se face perseverent și la celălalt nivel al campaniei, anume:
4. Cooptarea factorului politic, care, uneori, poate avea rezultate încurajatoare. S-a elaborat și adoptat la nivel federal un proiect în valoare de 5 miliarde de euro numit „Pact pentru educație digitală”.
5. Scopul campaniei nu este pe deplin atins dacă nu intră în conștiința publică a întregii populații active. Suportul și implicarea celorlalte categorii sociale, nu doar a părinților cu copii sau a bunicilor acestora conferă campaniei de promovare un plus de conștientizare, mai multă eficiență și efecte de lungă durată. În egală măsură, campania devine un bun prilej pentru lărgirea și nuanțarea dialogului dintre generații.

II. În contextul noilor tehnologii digitale care se dezvoltă într-un ritm din ce în ce mai rapid, experiența germană a lecturii pe suport digital a fost prezentată pe larg, dat fiind impactul, adesea îngrijorător pe care-l are astăzi asupra copiilor. Pornind de la premisa economică, cât se poate de realistă, că majoritatea părinților nu este dispusă să dea mai mult de 2 euro pentru o aplicație online, strategia de promovare a lecturii pe suport digital se concentrează asupra bibliotecilor care ar trebui să pună la dispoziția cititorilor lor echipamente de citit Ebook-uri sau alte echipamente și mijloace tehnice de lectură online.

Ca și în cazul lecturii tradiționale, analiza ponderii lecturii pe suport online pornește de la date furnizate de studii de caz. Statisticile pe anul 2016 din Germania sunt destul de asemănătoare cu cele din alte țări europene. Pe un eșantion de cititori cu vârste cuprinse între 12 și 19 ani, 57 % folosesc Internetul pentru a comunica pe rețelele media, 13% au afirmat că au căutat informații, 18 % jocuri și 25 % muzică, video și imagini. Lectura digitală se adresează tuturor categoriilor de vârstă. Pentru vârste mici există aplicații de tip carte de colorat sau povești interactive sub îndrumarea adulților, pentru cei de vârstă școlară aplicații cu povești interactive, aplicații de învățare, lectură și jocuri electronice, urmărindu-se dobândirea competențelor mediatică. Cititul în mediile digitale frecventate de tineri se concentrează și urmărește dezvoltarea propriilor competențe, iar la nivel multigenerațional, schimbul de experiență poate lua forme dintre cele mai atractive și diverse.

Dintre mijloacele moderne oferite de tehnologiile digitale, în sprijinul sau pentru captarea interesului la lectură pot fi folosite diverse metode cum ar fi: aplicații electronice pentru terminale mobile, echipate

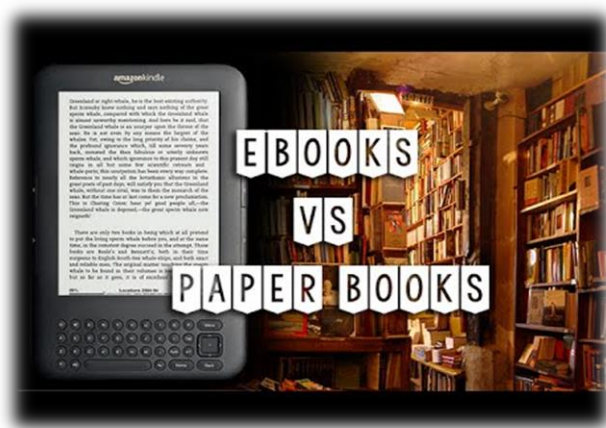
⁸ O inițiativă sugerată de modelul german ar putea constitui asocierea unei asociații sau organizații pro lectură cu sălile de cinematografe din mall-uri care ar putea „strecura” materialele de promovare în preambulul proiecțiilor de filme.

cu animații, sunete, filme, jocuri, funcții suplimentare, de exemplu voce care citește, posibilitatea de înregistrare; „enhanced Ebooks” pentru terminale mobile, echipate cu animații și sunete, conținut suplimentar în aplicație sau pe site și posibilitatea de a utiliza cartea și independent. Aplicațiile pentru creat povești se bazează pe o tehnică simplă. Se alege fundalul, personajele și obiectele ce sunt poziționate pe ecran și se introduce textul. Se pot prestabili cuvintele cheie cu privire la obiecte, personaje și scenarii pe care le dorim și care sunt permise în poveste (selecție limitată), de la povești elaborate până la simple asociații.

Toate aceste posibilități trebuie selectate cu atenție pentru a fi adaptate grupurilor țintă, avându-se în vedere deopotrivă adecvarea permanentă la context sau la situație, lectura „echipată” sau intermediată de mijloacele tehnice mai sus menționate putând fi individuală sau în grup.

Potrivit unei majorități covârșitoare a studiilor despre citirea sau scrierea digitală, acest tip de educare a copiilor se întemeiază pe utilizarea și stimularea, de regulă hiperstimularea unor centrii neuronale în detrimentul unei reprezentări neurologice mult mai complexe activate de cititul și scrierea tradițională. Aceste aspecte, alături de altele trebuie avute permanent în vedere atunci când tehnologia digitală este utilizată și explorată de copiii cu vârste mici și foarte mici.

Nu în toate exemplele digitală producătorii de copii umăresc ca fie intuitivă, simplă, stabilă interacțiunii multimedia fie judicios integrate în programul sau aplicația adaptabilă capacității cititor. Sunt aspecte, care tehnic pesupun crearea lucrat și gândit (de altfel e deloc ușor să scrii literatură

de produse de lectură software dedicat navigarea și tehnica să sau ca în timpul elementele propuse să scenariu, ori ca respectivă să poată fi individuale a fiecărui din punct de vedere unui soft evoluat, bine bine știut că nu este de bună calitate pentru

copii), fapt care presupune resurse apreciabile. Mai mult, miza financiară este mică (ne amintim că majoritatea părinților nu sunt dispuși să cheltuiască foarte mult pentru o aplicație), ceea ce, probabil face ca produsul final să sufere din anumite puncte de vedere.

Un alt aspect extrem de important al lecturii digitale este legat de grija ca tinerii să fie protejați de-a lungul contactului lor cu mediile online: fără funcții de cumpărare integrate în aplicație, fără reclame, fără acces la rețelele de socializare.⁹

III. Din cele enumerate mai sus se desprind aproape singure concluziile acestei scurte priviri de ansamblu asupra experienței germane de sprijinire și de stimulare a lecturii. Se distinge o strategie clară, bine și solid organizată, coerent și de durată, datorată cu siguranță și stabilității economice și politice a unei țări puternice cum este Germania. Grija pentru lectură, implicit pentru educație, atât a statului nu pare să fie un simplu punct al unui program electoral care poate fi repede uitat sau eludat odată ce scopurile politice sunt atinse. Grija pentru educație înseamnă conștientizarea unei responsabilități foarte mari cu implicații profunde în structurile societății prezente, dar mai ales a viitorului. Există și în România serioase și apreciabile implicări, acțiuni și activități în sensul promovării lecturii. Din păcate, uneori, aceste inițiative dacă nu sunt bine receptate sunt tratate cu indiferență, pe fondul unei crase lipse de viziune.

⁹ Dacă acest aspect este cât de poate de bine monitorizat în Germania, nu același lucru se întâmplă în România unde funcțiile de control parental sau control instituțional (în școli sau în diverse biblioteci) nu par să aibă aceeași greutate și importanță.

11. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ SAU ACCEPTAREA DIVERSITĂȚII

11.1. PROF. BURGHELEA CRISTINA-MIHAELA - LICEUL TEHNOLOGIC „ION MINCU” VASLUI, JUD. VASLUI

În numeroase țări din toată lumea, se pune stringent problema integrării copiilor cu cerințe educaționale speciale în cadrul unităților școlare obișnuite, alături de ceilalți copii. Educația specială este un concept fundamental utilizat în cadrul procesului instructiv-educativ al copiilor cu deficiențe și care se desprinde tot mai mult de conținutul învățământului special.

Ca ființă socială, omul este dependent de ceilalți oameni. Această dependență înseamnă, de fapt, ajutor, posibilitatea de a comunica și coopera. Acest lucru dă naștere la sentimentul de apartenență și solidaritate umană, precum și la sentimentul de securitate al individului. Din categoria copiilor cu CES fac parte atât copiii cu deficiențe propriuzise la care, cerințele speciale sunt multiple, inclusiv educative, cât și copiii fără deficiențe, dar care prezintă manifestări stabile de inadaptare la exigențele școlii. Deci, din această categorie fac parte: copiii cu deficiențe senzoriale (vizuale, auditive, locomotorii etc.), copiii cu deficiențe mintale, copiii cu tulburări afective (emoționale), copiii cu handicap asociat. Întâlnim pretutindeni oameni cu deficiențe. Perceperea lor socială nu este întotdeauna constantă, ea variază de la societate la societate, furnizând semnificații diferite, funcție de cultura și de valorile promovate. În antichitate se considera că *Homer cel orb* vede ce ceilalți nu văd și nici nu înțeleg. Principiul separării oamenilor cu deficiențe de restul societății exprimă, pe de o parte, frica acestora de contaminare, iar pe de altă parte forma de a-și transfera propriile eșecuri sociale, politice, economice asupra celor ce nu aveau cum să se apere de asemenea acuzații. Ce se crede despre persoanele cu deficiențe? Mulți oameni au reticențe față de acestea deoarece au o concepție greșită despre ele. Unii știu din trecut despre persoanele cu handicap faptul că erau cerșetori sau lăutari ori au în acest domeniu o slabă experiență. Niciuna dintre aceste idei nu oferă o imagine clară a persoanelor cu deficiențe. Și ele sunt oameni ca și ceilalți: unii dependenți, alții independenți; unii lideri, alții persoane obișnuite; unii bogați, alții săraci; unii grași, alții slabi etc. Ca orice persoană, ei sunt produsul unic al eredității lor și al mediului și sunt indivizi. Dar și persoanele cu deficiențe, la rândul lor, au două păreri în ceea ce privește impedimentul lor: unele îl consideră un dezastru, iar altele un simplu inconvenient. Problema handicapului este plasată la interacțiunea dintre persoane și diferitele segmente ale sistemului social. Adaptarea nu mai este unilaterală, nu mai aparține doar persoanei. Din ce în ce mai mult, societatea este cea care trebuie să se adapteze la persoanele care o compun.

Problematica integrării copiilor cu CES în învățământul de masă aduce în discuție conceptul de egalitate a șanselor. Prin egalitatea șanselor se înțelege acel proces prin care diversele sisteme ale societății și mediului sunt puse la dispoziția tuturor, în particular a persoanelor cu handicap. Existența copiilor cu CES a pus în fața învățământului probleme dintre cele mai diverse, de la forme de organizare a activității, metodologia didactică, strategiile de evaluare, strategiile de predare/învățare, modalități de diferențiere a activității și/ sau a conținuturilor învățării, etc. până la complexa problemă a segregării sau/ și integrării acestor copii în învățământul de masă. Până nu demult, în unele țări printre care și România, a separat persoanele care nu se ridicau la nivelul standardelor prestabilite, dificultatea de învățare fiind considerată consecința unei boli care poate fi tratată numai într-un loc specializat. Copiii cu deficiențe ușoare care frecventau școli obișnuite nu beneficiau de o asistență psihopedagogică adecvată. S-au creat astfel școli și instituții speciale. Tot mai mult se face azi simțită nevoia ca școlile obișnuite să se implice prin lărgirea obiectivelor lor, astfel încât să poată cuprinde o mai mare diversitate de elevi și să permită înglobarea, în sistemul general, a cât mai multor copii cu cerințe educaționale specifice.

În România, în ceea ce privește educația copiilor cu nevoi educaționale speciale sunt câteva prevederi, dar disparate și adesea contradictorii, lăsând nereglementate cele mai multe situații din realitatea complexă cu care se confruntă copiii și familiile acestora în relația cu instituțiile care le oferă educație sau servicii educaționale. În consecință sunt reduse drastic șansele acestora de a atinge potențialul maxim în toate ariile de dezvoltare, un grad cât mai mare de independență la vârsta adultă, de a căpăta abilitățile și deprinderile necesare pentru a desfășura o activitate utilă, de a munci potrivit

potențialului, reducându-se în aceeași măsură și șansele de incluziune socială de participare și de contribuție a acestora la dezvoltarea comunității în care trăiesc.

Sintagma școală pentru diversitate este echivalentă sintagmei școală pentru toți și reprezintă dezideratul maximei toleranțe în ceea ce privește diferențele fizice, socioculturale, lingvistice și psihologice existente între copii/ elevi, misiunea fiind aceea de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate. Ideea care animă acest tip de școală este aceea că finalitatea fundamentală a sistemului național de învățământ constă în a forma cetățeni care sunt membri ai aceleiași matrice sociale și care împărtășesc valori comune. Prin urmare, școala reprezintă numai un segment al sistemului social, iar schimbările din cadrul ei nu pot avea succes în absența unor schimbări dirijate la nivelul celorlalte segmente. Acest fapt impune gândirea unor structuri care să îmbine flexibil și eficient demersurile din toate domeniile, proces care implică formarea unei atitudini pozitive față de integrare într-o perspectivă cât mai apropiată, față de incluziune. Această atitudine manifestată la nivelul întregii societăți trebuie să respecte principiul normalizării, adică asigurarea accesului, pentru toate categoriile de persoane, la tiparele existențiale și la condițiile de viață cotidiană, cât mai apropiate de normele considerate firești pentru o viață obișnuită.

Termenul „incluziv” reflectă capacitatea unui grup de a forma o unitate a membrilor săi, indiferent dacă aceștia sunt normali sau deficienți. Într-un astfel de colectiv, nu persoana cu nevoi speciale este datoare să se adapteze la cerințele grupului, ci grupul însuși trebuie să găsească acea manieră adecvată de a deveni accesibil individului cu deficiențe. Handicapul este definit ca “o pierdere sau limitare a abilităților funcționale fizice sau psihice”. Ca urmare a unei asemenea definiții, handicapul poate fi considerat o problemă, o boală. Este deplin acceptat că persoanele cu nevoi speciale au, în general, mai puține posibilități de afirmare și o calitate a vieții mai scăzută. Astfel, orice acțiune pe care o întreprindem pentru a micșora dezavantajele ce decurg dintr-un handicap depind de ceea ce credem noi că ar putea cauza acel handicap. Misiunea noastră este să oferim tuturor copiilor posibilitatea de a-și exprima valoarea, de a simți bucuria copilăriei și de a descoperi lumea care-i înconjoară. Statul și familia oferă (sau ar trebui să ofere!) șanse egale pentru fiecare prin educație, grijă, dragoste. Există anumite etape ce trebuie urmate în cadrul școlarizării copiilor cu CES, printre care, în primă fază, este acceptarea ideii că există astfel de copii recunoașterea dreptului lor la educație, integrarea lor treptată în cadrul școlilor obișnuite. Astfel pe măsură ce acești copii vor crește, vor deveni adulți și vor avea probabil proprii copii, incluziunea va fi deja un fapt acceptat și o măsură firească în cadrul educației. Copiii educați în cadrul școlii incluzive vor fi mai bine pregătiți să interacționeze cu diverși indivizi precum și cu diverse situații din lumea reală.

În cadrul școlii incluzive profesorii trebuie să colaboreze cu diferiți specialiști în domeniul educației, cum ar fi psihologi, consilieri, terapeuți și alți specialiști pentru că doar împreună vor reuși să obțină cele mai bune rezultate. Profesorul consultant pentru CES este probabil cel care va lucra cel mai mult cu fiecare profesor în parte, el fiind și cel care va participa în cea mai mare măsură la orele de curs. Educarea integrată ajută în creșterea copiilor cu nevoi speciale: dacă sunt crescuți ca și membrii bineveniți ai comunității, comunitatea le dă încredere în sine și ajută la acumularea de noi cunoștințe și abilități. Jocul și munca cu alți copii încurajează copiii dezavantajați în dezvoltarea lor. Efortul depus pentru atingerea unor rezultate mai bune ajută și la formarea imaginii de sine. Pentru o parte din acești copii grădinița reprezintă prima șansă să beneficieze de sprijin și educare necesară. Educarea integrată ajută și copiii fără deficiențe să accepte și să tolereze diferențele dintre oameni. Cercetările au demonstrat că jocul comun ajută la dezvoltarea unor relații sănătoase între copiii dezavantajați și ceilalți copii. Specialiștii și părinții trebuie să își asume responsabilitatea împreună pentru educarea copiilor; părinții se simt mai puțin izolați, pot să-și însușească metode noi de ajutorare a copiilor, își pot forma o imagine reală despre copii deoarece sunt sprijiniți de specialiști. Această colaborare mărește competența familiei în rezolvarea problemelor. Astfel, triumfiul: profesor, părinte, specialist devine realmente benefic și influențează benefic dezvoltarea copilului.

Metodele însușite se pot folosi și în cazul copiilor fără deficiențe. De fapt, cele mai eficiente metode de educare și învățare au fost dezvoltate pentru copii cu deficiențe. Școala incluzivă presupune îmbunătățirea sistemului educațional pentru toți elevii. Implică schimbări în curriculum, în modul de predare al profesorilor, în modul de învățare al elevilor, precum și schimbări în modul cum interacționează copiii cu CES cu colegii lor și viceversa. Ideea este ca școlile, centre de învățare și

educație, să se schimbe astfel încât să devină comunități educaționale în care nevoile tuturor elevilor și profesorilor să fie îndeplinite. Școlile incluzive nu mai asigură o educație obișnuită sau o educație specială, ci asigură o educație incluzivă, iar ca rezultat elevii vor putea învăța împreună. Cu alte cuvinte, acest tip de școală este deschisă tuturor elevilor, astfel încât toți elevii să participe și să învețe. Pentru ca acest lucru să se întâmple, profesorii și școlile, în general, au nevoie de o schimbare, pentru a întâmpina cu mai mult succes diversitatea nevoilor elevilor. Printre avantajele școlii incluzive se numără faptul că elevii cu CES sunt tratați ca parte integrantă a societății, au ca model restul colegilor care nu au probleme, atât copiii cu CES cât și colegii lor își dezvoltă abilitățile comunicative, devin mai creativi, acceptă diversitatea, etc. Profesorii adoptă metode diverse de predare-învățare, de care beneficiază toți elevii, nu numai cei cu CES. Socializarea între elevii și dezvoltarea prieteniiilor între colegi este destul de importantă în dezvoltarea procesului de învățare, datorită schimbului de informații permanent. În ceea ce privește cadrele didactice din cadrul școlii incluzive, ele trebuie încurajate să adopte practici moderne în cadrul orelor de curs, să se perfecționeze în permanență în ceea ce privește copiii cu CES. Un alt rol important pe care cadrele didactice îl au este acela de a-i face pe copiii fără probleme să-și accepte și să-și ajute colegii cu CES, fără a-i ridiculiza, sau exclude.

Nici un specialist sau cadru didactic nu ar trebui să spună părinților că „nu mai este nimic de făcut” pentru copilul lor. Programele de intervenție și sprijin ar trebui să implice familiile la maximum. Ele ar trebui să fie construite încât să satisfacă nevoile copilului în contextul larg al nevoilor familiei. Părinții ar trebui să fie recunoscuți ca fiind cei mai potriviți în relatarea istoriei, comportamentului și nevoilor copiilor. Ei ar trebui să aibă acces total la toate informațiile educaționale și la diagnosticele copilului. Forme de colaborare și sprijin reciproc (școala-familie). Ca și în cazul copiilor, familiile sunt foarte diferite, necesitățile lor de a fi sprijinite sau posibilitățile de a oferi sprijin sunt extrem de diverse. Fiecare familie are potențialul și nevoile sale unice, care trebuie valorizate corespunzător de către școală.

În concluzie, educația incluzivă are în vedere îndepărtarea sau diminuarea barierelor de orice tip din calea învățării și participarea în egală măsură a tuturor copiilor, atenție specială acordându-se celor din familii cu grad ridicat de vulnerabilitate sau cu risc de excludere și marginalizare. Este o abordare strategică, concepută pentru a facilita succesul în învățare pentru toți copiii și la toate nivelurile de educație. Scopul educației incluzive este de a le permite atât cadrelor didactice, familiei cât și copiilor să se simtă în largul lor atunci când au de a face cu diversitatea și să o considere mai degrabă o provocare decât o problemă, o oportunitate și nu un factor de blocaj.

BIBLIOGRAFIE:

1. Alois Gherguț, 2006, Psihologia persoanelor cu cerințe speciale, Editura Polirom, Iași
2. Crețu Carmen, 1999, Curriculum diferențiat și personalizat, Editura Polirom, Iași
3. Vărășmaș Ecaterina, 2001, Strategiile educației inclusive, Editura Polirom, Iași
4. Vărășmaș, T., 2001, Învățământul integrat și/sau inclusiv, Editura Aramis, București
5. Vărășmaș, T., 2004, Școala și educația pentru toți, Editura Minipet, București

12. ASPECTE ALE ALTERNATIVELOR EDUCAȚIONALE

12.1. PROF. CAȘCAVAL NICOLINA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „AL. I. CUZA” ȘI „M. EMINESCU” VASLUI, JUD. VASLUI

„Să nu-i educăm pe copiii noștri pentru ziua de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-i învățăm să se adapteze.”

(Maria Montessori – „Descoperirea copilului”)

Alternativele educaționale/pedagogice reprezintă variante de organizare școlară, care propun soluții de modificare a anumitor aspecte legate de activitățile instructiv-educative. Formele oficiale, consacrate, de organizare

„Proiectarea și realizarea alternativelor educaționale reprezintă acțiuni care se realizează prin raportare la finalitățile educaționale formulate la nivelul macro, al idealului și al scopurilor educaționale și la nivelul micro, al obiectivelor educaționale care direcționează procesul de învățământ”.

În cadrul sistemului de învățământ din România sunt instituționalizate următoarelor alternative educaționale, aplicabile în învățământul preprimar și primar, cu deschideri spre învățământul gimnazial: Waldorf, Montessori, Step by step, Freinet și Jena-Petersen.

Alternativele educaționale au o serie de dimensiuni comune:

- dezvoltă grija față de copil, având în vedere dezvoltarea sa armonioasă, echilibrată;
- promovează, în esență, acele teorii și principii pedagogice care pleacă de la nevoile copilului, de la dorințele și posibilitățile sale; copilului nu i se impune nimic din afară, el învață acționând, din propria sa experiență;
- vizează respectarea copilului, valorificarea ritmului său de dezvoltare, a sensibilității, a autonomiei și înclinațiilor sale naturale pe baza unor modele nondirective;
- pun accent pe meditație, reflecție, pe o pedagogie centrată pe personalitatea celor educați și mai puțin pe considerente teoretice, pe aspecte informative.

1.Pedagogia Waldorf

Pedagogia Waldorf a fost creată la începutul secolului al XX-lea de Rudolf Steiner la Stuttgart. Se adresa copiilor muncitorilor de la fabrica de țigări WALDORF ASTORIA.

Obiectivul pedagogiei Waldorf—încurajează dezvoltarea sănătoasă a capacităților fizice, sufletești și spirituale ale tânărului pe baza unei programe școlare care ține cont de ideile filozofice ale lui Steiner. La baza concepției Waldorf stă conceptul de antropozofie—o viziune asupra omului și universului ca o unitate, omul fiind parte integrantă a universului de care nu poate fi despărțit.

Pedagogia Waldorf își propune educarea omului în ansamblul său, prin mijloace specifice și accesibile fiecărei vârste, cunoașterea nemijlocită a lumii prin acțiune, toate cunoștințele fiind rezultatul unei activități proprii. Elevului trebuie să îi placă ceea ce face, nu să fie constrâns, de aceea nu se utilizează catalogul, nu se dau note, examene sau teme pentru acasă.

Școala Waldorf nu își propune cu tot dinadinsul „performanțe intelectuale”, ci educarea unor tineri sănătoși fizic și intelectual, cu cunoștințe temeinice, cu fantezie și creativitate, apropiați de natură și de viața socială.

2.Programul Step by Step

Programul Step by Step susține necesitatea creării unui model educațional care să facă elevul conștient că tot ce se întâmplă în viață este interdependent și pune accent pe colaborarea școlii cu familiile elevilor, pe implicarea părinților acestora în conceperea și organizarea activităților din școală.

Munca în grupuri stă la baza activităților didactice. Aceste activități urmăresc să dezvolte la copii un simț al identității și prețuirii de sine, cooperarea, respectul și integrarea în comunitatea elevilor. Modalitățile de lucru și metodele aplicate cer moduri diferite de dispunere a mobilierului și organizarea elevilor în formații de lucru de diferite mărimi. Se ține cont de nivelul de dezvoltare al fiecărui copil prin metodologia didactică utilizată care vizează abordarea individualizată a elevilor clasei. Activitatea este organizată pe centre de activitate (de alfabetizare, de lectură, de științe, de matematică, de arte, de teatru și jocuri etc.), care răspund intereselor și nevoilor elevilor și includ activități pe mai multe niveluri și cu materiale diferite, organizate logic, ținând cont de cerințele și stilurile individuale de învățare.

„Activitățile de învățare ale elevilor sunt bazate pe cercetare, pe asocierea informațiilor noi cu cele asimilate și a materialelor noi cu cele pe care le cunosc deja. Cu ocazia activităților desfășurate în centrele de activitate, organizate în conformitate cu obiectivele comune prestabilite, elevii au ocazia să-și dezvolte deprinderi, să împărtășească din experiența celorlalți, să-și consolideze cunoștințele, într-un climat pozitiv și într-o atmosferă de încredere.”

3.Educatia Montessori

Dr. Montessori a fost un pionier în munca cu copiii cu nevoi speciale. Ea a ajuns la concluzia că deficiența mintală este mai degrabă o problemă de pedagogie decât o problemă de sănătate și a lăsat o mare moștenire: filozofia metodei de educație Montessori.

În 1907, dr. Montessori a inițiat un centru de zi „Casa dei Bambini” pentru copiii săraci și lipsiți din mahalaua zonei San Lorenzo, Roma. Munca ei a stârnit interesul în 1908 când a publicat rapoartele despre copiii mici care au învățat să scrie și să citească.

Dr. Maria Montessori a elaborat o filozofie a educației bazată pe respectul pentru copil și nevoile sale, concept esențial în metoda Montessori. Dr. Montessori a fost convinsă că vârsta preșcolară, când copilul își dezvoltă concepția despre sine este fundamentală pentru împlinirea sa viitoare. Ea spune „*înainte ca cineva să-și asume ... responsabilități, el trebuie să fie convins că este stăpânul propriilor sale acțiuni și că trebuie să aibă încredere în sine*”.

Dr. Montessori a accentuat ideea că fiecare copil este un individ unic, nu un adult mic. Fiecare copil trebuie văzut ca un individ cu personalitate unică și potențial intelectual unic. Educatorii și părinții trebuie să admintă nivelul de dezvoltare și rata progresului intelectual pentru fiecare copil, în mod individual, așa cum este el—„*și astfel, noi am descoperit că educația nu este ceea ce educatorul face ci este un proces natural care are loc spontan în ființa umană*”.

Metoda Montessori are trei elemente centrale:

- observația, fără ideile preconcepute ale adultului despre cum trebuie să învețe copiii;
- mediul pregătit;
- conceptul de libertate individuală.

Dr. Montessori a subliniat faptul că în copilăria timpurie copilul „*învață cum să învețe*” și metoda ei oferă posibilități unice de ajutorare a copiilor pentru a-i face să „*simtă viața și să-și formeze respectul de sine*” Dr. Montessori a elaborat materiale pentru copiii cu care a lucrat. Marea valoare a acestor materiale constă în faptul că ele au fost create în urma observării individuale a copiilor, ca răspuns la nevoile și interesul acestora. Materialele au trecut testul timpului și diverselor versiuni și se găsesc acum în multe grădinițe din lume. Dr. Montessori a afirmat că toți copiii, indiferent de naționalitate sau etnie, au aceleași nevoi de bază și învață în același mod. Munca ei ne arată că toți copiii trec prin aceleași stadii când sunt cu adevărat gata să învețe un anumit lucru. Ea a numit aceste stadii „*perioade senzitive*”:

- de la naștere la șase ani—„*timp de transformări*” când copilul are o minte absorbantă;
- de la șase la doisprezece ani—acum începe să înțeleagă lumea; este o perioadă de pace și de obișnuințe când copilul explorează prin folosirea imaginației;
- de la doisprezece la optsprezece ani—o perioadă de mari transformări când copilul trebuie să facă față multor dificultăți și caracterul său se definește clar;
- de la optsprezece la douăzeci și patru de ani—perioadă în general calmă, în care adolescentul se transformă în adult.

Dr. Montessori s-a concentrat pe observarea copiilor. În timpul acestor observații ea a făcut niște descoperiri senzaționale:

1. Motivarea este naturală în procesul de învățare—copiii învață ca urmare a unei dorințe firești, naturale de a învăța.

2. Copiii mici sunt capabili să se concentreze mai mult decât își pot da seama adulții dacă o activitate răspunde nevoilor lor și dacă procesul permite implicarea fizică—un copil are mare nevoie de a repeta activitățile.

3. Copiii resping o activitate care nu răspunde nevoilor lor la timpul potrivit—clasele Montessori sunt pregătite într-un asemenea mod încât lasă copilul să aleagă propria muncă, copilul va respinge în mod natural o activitate care nu răspunde nevoilor sale .

4. Copiii sunt capabili să-și dezvolte autodisciplina dacă au libertatea să aleagă—educatorul nu trebuie să fie sursa întregii discipline; în clasele Montessori copiii au libertatea de a-și alege o muncă, să o repete de atâtea ori de câte ori vor să o facă, apoi să pună lucrurile înapoi la locurile potrivite.

5. Educatorul nu este sursa tuturor învățăturilor—o clasă Montessori oferă un mediu în care copilul poate simți plăcerea de a învăța în mod spontan; educatorul Montessori este ghidul, nu sursa tuturor învățăturilor.

6. Copiii pot învăța să-și rezolve propriile probleme—educatorii Montessori lasă copiilor mici libertatea de a căuta soluții pentru problemele lor; ei nu sar să ofere soluții gândite de adulți. Aptitudinile de învățare a rezolvării problemelor la o vârstă fragedă, atât a celor cognitive, cât și a celor sociale, pregătesc copiii pentru învățarea pe mai departe și încurajează dezvoltarea socială.

Dr. Montessori a considerat „*mediul pregătit*” ca având două caracteristici de bază:

- să ofere materiale educative adaptate nevoilor copilului;
- să permită fiecărui copil libertatea de a explora și de a se dezvolta în ritmul său natural propriu.

Educația înseamnă să înveți copilul să gândească și să acționeze în mod independent, într-o manieră responsabilă. „*Un copil trebuie să-și facă munca de unul singur și trebuie să o ducă la bun sfârșit. Nimeni nu poate duce povara copilului și nici nu poate crește în locul lui.*” Adultul nu trebuie să facă niciodată pentru copil ceea ce el poate să facă singur. Când acționăm făcând ceva în locul copilului îi furăm acestuia posibilitatea de a învăța. „*Noi, ca adulți, din obișnuință, servim copiii; și acesta nu este numai un act de servilism în fața lor ci este chiar periculos; ca o tendință de sufocare a activității utile și spontane pe care o desfășoară copiii. Noi, ca adulți, nu ne oprim să ne gândim că un copil care nu este lăsat să facă ceva nu va învăța să facă.*” Clasele Montessori sunt concepute pentru a încuraja independența copilului mic.

Copiii au o mare nevoie de ordine, în orice situație—afară, în casă sau în școală. Putem pregăti copiii să aibă succes oferindu-le un mediu care este:

- Curat, ordonat, atractiv—dacă o clasă este atractivă copiii se bucură să ajute la păstrarea ei curată și frumoasă, îi încurajează activ să fie mai atenți și sunt mai productivi într-un mediu ordonat și plăcut pentru ochi.

- Toate materialele educative au un loc specific—ajutăm copilul să învețe ordinea, copiii mici au o nevoie naturală de ordine. Ordinea îl ajută nu numai pentru a fi ordonat, dar un mediu ordonat îl ajută pe copil să-și organizeze procesul de gândire. A învăța copilul să-și organizeze procesul de gândire înseamnă a-i oferi o bază pentru acumulări viitoare de cunoștințe.

- Mediul este pregătit în așa fel încât copilul să aibă nevoie de foarte puțin ajutor din partea adultului—încurajăm dezvoltarea aptitudinilor de rezolvare a problemelor și dezvoltarea autodisciplinii.

Într-un mediu pregătit totul este pe măsura copilului și astfel aranjat încât copilul este încurajat să lucreze independent. O clasă Montessori este echipată cu:

- mese și scaune pe măsura copiilor;
- rafturi la înălțimea copiilor;
- fiecare exercițiu este complet; toate piesele pentru exercițiu sunt ținute pe o tavă sau într-un coș;
- fiecare exercițiu are un loc specific pe raft;
- materialele de curățenie sunt plasate la îndemâna copiilor—mătură, fâraș, cârpe, găleată și burete.

Metoda Montessori pune accentul pe „*a învăța să înveți*”. Un mediu pregătit oferă copilului mic posibilități nelimitate să experimenteze situații care ajută la autoînvățare. O clasă Montessori desfășoară:

- activități din viața practică, care învață copilul obișnuințele pozitive despre muncă;
- activități senzoriale, care încurajează dezvoltarea conceptualizării și aptitudinilor de a observa;
- limbaj, care încurajează aptitudinile de vorbire;
- matematică, care învață gândirea creativă și simbolică.

Dr. Montessori a accentuat importanța conceptului de libertate. Ea definește „*inima*” metodei Montessori astfel: „*Adevărata libertate este o consecință a dezvoltării; libertatea dezvoltă prin educație ghidul interior latent al copilului. Libertatea este construirea propriei personalități obținută prin efortul și experiența fiecăruia; este un drum lung pe care fiecare copil trebuie să-l parcurgă pentru atingerea maturității... în care nimeni nu poate forța pe altcineva în dezvoltare. Nimeni nu poate învăța un copil să se dezvolte.*”

Libertatea și autodisciplina sunt în strânsă legătură. Educatorii Montessori pregătesc un mediu care încurajează fiecare copil să lucreze în mod independent. Independența încurajează dezvoltarea aptitudinilor necesare pentru obținerea succesului de-a lungul vieții.

Disciplina este sursă de siguranță pentru copil. Copiii au mare nevoie de disciplină pozitivă.

Respectul este o parte inerentă a clasei Montessori. Educatorul Montessori predă respectul prin acțiunile lui. El observă copiii din clasă; le respectă nevoile și creează o atmosferă bazată pe aceste nevoi. Vocea și acțiunile sale denotă respect—respect pentru copil, adult, mediu și lume.

ASPECTE ALE ALTERNATIVELOR EDUCAȚIONALE CE POT FI UTILIZATE ȘI ÎN ÎNVĂȚĂMÂNTUL TRADIȚIONAL

Multe dintre fundamente, caracteristici și scopuri sunt comune atât învățământului tradițional, cât și alternativelor educaționale. Multe dintre cele ce aparțineau alternativelor educaționale au fost preluate

de învățământul tradițional. Există însă multe aspecte ale alternativelor educaționale ce ar trebui preluate în învățământul tradițional:

- artele, lucrul manual, artizanatul ar trebui să ocupe un loc mai important în curriculum, deoarece oferă elevilor contact cu diverse materii și nenumărate activități de bază ale omului (torsul, țesutul, sculptura, pictura, forjarea, modelarea etc.);

- o legătură mai strânsă cu părinții elevilor, implicarea acestora în toate activitățile pe care le desfășoară copiii lor sau în cele ale școlii;

- luarea în considerare a efortului real pe care elevul l-a făcut pentru a atinge un anumit rezultat, nu numai îndeplinirea sau neîndeplinirea unor bareme;

- conceperea programei într-un spirit creativ, în funcție de nevoile copilului;

- organizarea activităților pe centre de activitate;

- punerea accentului pe „*a învăța să înveți*”;

- pregătirea unui mediu în care copiii sunt lăsați să învețe ceea ce au nevoie și când au nevoie să învețe;

- oferirea unui mediu în care copilul poate simți plăcerea de a învăța în mod spontan; educatorul este ghidul, nu sursa tuturor învățăturilor; dorința interioară naturală de a învăța a copilului îl va ghida în acest proces.

- să lasăm copiilor mici libertatea de a căuta soluții pentru problemele lor; nu să le oferim soluții gândite de adulți; aptitudinile de învățare a rezolvării problemelor la o vârstă fragedă, atât a celor cognitive, cât și a celor sociale.

- încurajarea independenței copilului mic;

- copiii au mare nevoie de disciplină pozitivă; clasele trebuie să încurajeze independența, autodisciplină și dezvoltarea trăsăturilor pozitive de caracter, chiar și la copiii foarte mici, sunt focalizate pe crearea unei discipline interioare a copiilor.

- să învățăm să ghidăm copiii spre căi pozitive de utilizare a energiilor;

- este important pentru copil și adult să se bucure să lucreze împreună. Un mediu liniștit și fericit de lucru încurajează procesul de învățare. Să învățăm să fim educatorii pe care elevii noștri îi doresc.

BIBLIOGRAFIE:

Miron Ionescu, Ioan Radu—Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj.Napoca, 2004, p.210

Dr. Maria Montessori—The Secret Of Childhood, Editura Fides, 1965

Dr. Maria Montessori—The Absorbent Mind, Editura Dell, 1967

Ilie Sulea-Firu—Copilul, Editura Cartea Românească, București, 1991

Dr. Maria Montessori—The Secret Of Childhood, Editura Fides, 1965

Dr. Maria Montessori—The Absorbent Mind, Editura Dell, 1967

13. CREATIVITATEA PRIN EDUCAȚIE PERMANENTĂ

13.1. PROF. CÂRNU IRINA - COLEGIUL TEHNIC „MARCEL GUGUIANU”, ZORLENI, JUD. VASLUI

Dacă ar fi să căutăm ori să definim atributele omului (umanului lui „homo”) - în orice context de exigențe- educația și creativitatea nu pot lipsi.

Se cunosc și folosesc o mulțime de termeni asociați creativității: dotare, aptitudine, talent, imaginație, inteligență, inventivitate, spirit novator, capacitate. Conceptul înregistrează până acum peste 300 de definiții. În cele din urmă, vom avea în vedere sensul acordat de cel care l-a lansat în anii 1937-1938, Gordon Allport. Luând seama că termenii arătați mai înainte, deși se înmulțesc ca număr în funcție de diversitatea și diversificarea, profesiunilor nu mai satisfac pentru a caracteriza potențialul uman în ansamblul său, acesta a desemnat creativitatea ca „ansamblul de calități și raporturi care duc la generarea noului, la originalitate”. Altfel spus, „dispoziția generală a personalității spre nou.”

În zona noastră de interes, creativitatea urmărește orientarea permanentă și stăruitoare spre situații de întrebare/ problemă. Ne vom referi mai cu seamă la reprezentarea actuală asupra educării creativității. Se va observa că exigențele la care trebuie să dăm răspuns, respectiv alternativele ce le îmbrățișăm, se înscriu și cer o profundă înțelegere și implicit o nouă atitudine față de potențialul creativ, în convergență cu stadiul de civilizație la care a ajuns societatea contemporană.

Asupra educării creativității s-au conturat două direcții:

1. activitatea creatoare poate fi dirijată (direct) prin algoritmi care descriu „logica” rezolvărilor creative;
2. activitatea creatoare poate fi dirijată (indirect) prin asigurarea condițiilor care o facilitează.

Prima tendință este întâlnită încă la Aristotel, care, în „Fizica” sa, găsea cinci „moduri de generare” a noului: schimbarea formei (statuia lucrată de sculptor), adăugarea (făpturile vii se dezvoltă), sustragerea (detașarea sculpturii din piatră), asamblarea (construirea casei de către arhitect), alterarea (schimbarea de substanță materială). Rene Descartes, în „Reguli utile și clare pentru îndrumarea minții în cercetarea adevărului”, formulează cunoscutul algoritm general de gândire productivă. Știut și răspândit este și algoritmul lui George Polya, privind descoperirea în matematică, prezentat în cartea sa cu același nume. Menționăm, de asemenea, suita operațională a celor zece tipuri de procese de gândire - formularea de întrebări, analiza, sinteza și clasificarea, definirea, divizarea, verificarea, obiectivarea (depășirea blocajelor afective), retorica, critica, scrierea - a lui Ștefan Odobleja.

Pentru fiecare caz sunt date recomandări sistematice, liste și tabele cu variantele posibile. „Înainte de toate, trebuie să provocăm, să căutăm și să descoperim întrebările.” George Polya apreciază că: „tentativele de a găsi o metodă universală și perfectă n-aveau cum să se bucure de mai mult succes decât căutarea pietrei filosofale, despre care se presupunea că ar transforma metalele ordinare în aur; există visuri grandioase sortite să rămână visuri...Și totuși, asemenea idealuri inaccesibile îi pot înrâuri pe oameni: nimeni nu a ajuns la Steaua Polară dar mulți și-au găsit calea cea bună privind într-acolo.”

În educație s-a crezut mult timp că activitatea creatoare este apanajul exclusiv al unora oameni excepționali, special înzestrați. „Nu trebuie însă decât să mergem într-o școală oarecare - afirmă pe bună dreptate Michael Moore - pentru a observa multitudinea de idei dezvoltată la copii, fantezia lor fiind o garanție perfectă că posedăm încă din momentul nașterii, creativitate.”

De aceea, ar trebui să se asigure tinerilor situații în care aceștia au șanse de succes, succes care la rândul lui nu vine de la sine, ci implică din partea elevilor mult efort de muncă creatoare. Dacă comparăm elevul cu un planor, am putea spune - arăta un cercetător atent al domeniului - că educatorul joacă rolul instructorului care pregătește zborul, are grijă de un start corespunzător în condiții bune așa încât planorul odată ridicat zboară singur și aterizează oricând în condiții de deplină siguranță.

Regimul școlar autoritar, relațiile reci, indiferente dintre profesori și elevi blochează creativitatea prin: teama de răspundere, fuga după succese imediate, ambiguitatea excesivă, rigiditatea de metodă, îngusta specializare, acumularea de date, eronata conducere și organizare a procesului de creație, neîncrederea în sine, nevoia de securitate personală.

BIBLIOGRAFIE

1. Gr.Nicola (și coord.), *Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*, București, E.D.P., 1981
2. Ștefan Odobleja, *Psihologia consonantistă*, București, Editura Științifică și Pedagogică, 1982
3. George Polya, *Descoperirea în matematică* (trad.) București, Editura Științifică, 1971
4. Michael Moore, *L'art dans l'éducation* „International Journal Sonnenberg”, decembrie, 1975.

14. CONTABILITATEA ÎN INSTITUȚIILE DE FORMARE

14.1. ECONOMIST, CÎMPANU ILONA - CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI, JUD. VASLUI

Instituțiile publice sunt organisme prin care statul organizează și își desfășoară activitățile.

Instituțiile publice, cuprind: autoritățile unităților administrativ-teritoriale, instituțiile publice și serviciile publice de interes local, cu personalitate juridică, indiferent de modul de finanțare a activității acestora.

Sistemul instituțiilor publice din România acoperă următoarele sfere de activitate: administrația publică, *învățământul*, cultura, sănătatea, protecția mediului, asistența și protecția socială, activitățile de interes strategic, apărarea națională, ordinea publică, transporturile și telecomunicațiile, cercetarea științifică.

Instituțiile de formare sunt incluse după natura activității în instituții de specialitate cu caracter funcțional. După sfera de interes se încadrează la instituțiile de interes local. De asemenea, instituțiile de formare au personalitate juridică - având patrimoniu propriu, cont curent deschis la trezorerie, buget propriu de venituri și cheltuieli, întrețin relații cu terții, conduc contabilitate proprie. Conducătorii acestor instituții au calitatea de ordonatori de credite bugetare.

În cadrul instituțiilor publice, contabilitatea este organizată la nivelul unui compartiment distinct, condus de către directorul economic, contabilul șef sau altă persoană împuternicită să îndeplinească această funcție. Dacă la nivelul instituției contabilitatea nu este organizată în compartimente sau nu există personal încadrat cu contract individual de muncă, pentru conducerea contabilității și întocmirea situațiilor financiare trimestriale și anuale se pot încheia contracte de prestări servicii fie cu societăți comerciale de expertiză contabilă fie cu persoane fizice autorizate, conform legii. Răspunderea pentru organizarea și conducerea contabilității îi revine ordonatorului de credite sau altei persoane ce are obligația de a gestiona respectiva instituție.

Contabilitatea instituțiilor publice asigură informații ordonatorilor de credite cu privire la: execuția bugetelor de venituri și cheltuieli, rezultatul execuției bugetare, patrimoniul aflat în administrare, rezultatul patrimonial (economic), costul programelor aprobate prin buget, dar și informații necesare pentru întocmirea contului general anual de execuție a bugetului de stat, a contului anual de execuție a bugetului asigurărilor sociale de stat și fondurilor speciale.

Contabilitatea, ca activitate specializată în măsurarea, evaluarea, cunoașterea, gestiunea și controlul activelor, datoriilor și capitalurilor proprii, precum și a rezultatelor obținute din activitatea instituțiilor publice, trebuie să asigure înregistrarea cronologică și sistematică, prelucrarea, publicarea și păstrarea informațiilor cu privire la poziția financiară, performanța financiară și fluxurile de trezorerie, atât pentru cerințele interne ale acestora, cât și pentru utilizatorii externi: Guvernul, Parlamentul, creditorii, clienții, dar și alți utilizatori (organismele financiare internaționale).

Contabilitatea se ține în limba română și în monedă națională. Contabilitatea operațiunilor în valută se ține atât în moneda națională, cât și în valută. Operațiunile privind încasările și plățile în valută se înregistrează în contabilitate la cursul zilei, comunicat de Banca Națională a României. La data întocmirii situațiilor financiare, elementele monetare exprimate în valută (disponibilități și alte elemente asimilate, creanțe și datorii) se revaluează la cursul comunicat de Banca Națională a României valabil pentru ultima zi a perioadei de raportare.

Orice operație economică sau financiară efectuată de instituțiile publice trebuie consemnată, în momentul efectuării ei, într-un document ce va sta la baza înregistrării acesteia în contabilitate. Documentele justificative sunt acte scrise, întocmite la momentul efectuării operației economico-financiare și atestă realizarea și reflectarea operației în contabilitate. Documentele justificative care stau la baza înregistrărilor în contabilitate angajează răspunderea persoanelor care le-au întocmit, vizat și aprobat, precum și a celor care le-au înregistrat în contabilitate, după caz. Documentele justificative trebuie să cuprindă, următoarele elemente principale:

- denumirea documentului;
- denumirea și, după caz, sediul unității care întocmește documentul;
- numărul documentului și data întocmirii acestuia;
- menționarea părților care participă la efectuarea operațiunii economico-financiare (când este cazul);
- conținutul operațiunii economico-financiare și, atunci când este necesar, temeiul legal al efectuării acesteia;
- datele cantitative și valorice aferente operațiilor economico-financiare efectuate;
- numele și prenumele, precum și semnăturile persoanelor care răspund de efectuarea operațiunii economico-financiare, ale persoanelor cu atribuții de control financiar preventiv și ale persoanelor în drept să aprobe operațiunile respective;
- alte elemente menite să asigure consemnarea completă a operațiunilor efectuate.

După verificarea și prelucrarea documentelor justificative, operațiunile economico-financiare se contează și înregistrează în fișele de cont pentru operațiuni diverse. Fișele de cont ca documente contabile se deschid pentru fiecare element patrimonial în parte în funcție de particularitățile acestora, în contabilitatea analitică și, în funcție de trăsăturile lor comune, în contabilitatea sintetică. Alături de fișele de cont, în contabilitate de utilizează obligatoriu registrele de contabilitate. Acestea furnizează informații legate de înregistrarea operațiilor economico-financiare în conturi, cele mai uzitate fiind: registrul jurnal, registrul inventar și cartea mare.

Forma de contabilitate se referă la modul de prelucrare a datelor, astfel încât să se asigure o informare cât mai reală și completă a utilizatorilor, cu resurse materiale și financiare cât mai reduse. În instituțiile publice este indicat a se utiliza forma de înregistrare „maestru șah” ce are ca trăsătură principală dezvoltarea pe conturi corespondente debitoare și creditoare pentru fiecare cont.

În cadrul formei de înregistrare „maestru șah” principalele registre și formulare care se utilizează sunt cele anterior amintite, și anume: registrul-jurnal, registrul-inventar, cartea mare și balanța de verificare.

Circuitul de prelucrare a datelor contabile în cadrul acestei forme constă în parcurgerea mai multor etape, astfel: documentele justificative, după ce sunt verificate și prelucrate, se contează și se înregistrează în notele de contabilitate (registoru jurnal), după care se înregistrează în fișele de cont pentru operațiuni diverse sau pentru sau pentru valori materiale (în funcție de specificul elementului înregistrat), pentru evidența analitică și în fișele sintetice șah, pentru evidența sintetică.

Lunar se întocmesc balanțe de verificare analitice pentru conturile dezvoltate în analitic în funcție de particularitățile și necesitățile de informare ale instituției și balanța de verificare sintetică, pe baza datelor din conturi aflate în fișele sintetice șah.

Instituțiile de formare pot desfășura și activități finanțate integral sau parțial din venituri proprii. Sumele încasate din veniturile proprii se înregistrează în conturile din grupa 56 „Disponibil al instituțiilor publice și activităților finanțate integral sau parțial din venituri proprii”. Evidența analitică a încasărilor și plăților se ține pe articole și aliniate în cadrul fiecărui capitol și subcapitol.

Pentru instituțiile publice, documentul oficial de prezentare a situației patrimoniului aflat în administrarea statului și a unităților administrativ teritoriale și a execuției bugetului de venituri și cheltuieli, îl reprezintă situațiile financiare. Raportările trimestriale nu presupun realizarea tuturor lucrărilor de închidere-vor lipsi cele privind inventarierea patrimoniului, regularizarea operațiilor privind diferențele de inventar, delimitarea în timp a cheltuielilor și veniturilor. Întocmirea situațiilor financiare se concretizează într-o serie de lucrări, dintre care o categorie cu caracter preliminar, urmată de redactarea propriu zisă a documentelor de sinteză și de o a doua categorie, ce se constituie în îndeplinirea unor proceduri ulterioare.

15. PRIETENII NATURII

15.1. PROF. ÎNV. PRIMAR, COST MIHAELA ANGELA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ “PETRU MUȘAT” SIRET, JUD. SUCEAVA

“Copacul când e mic se îndreaptă”

Educația ecologică este una din componentele educației moral-civice pe care trebuie să punem accent la vârstă preșcolară și la vârstă școlară mică. Aceasta vizează stimularea motivațională pentru protecția mediului înconjurător, bazându-ne pe sentimente și trăiri afective, scopul final al acestui demers fiind formarea unui comportament ecologic adecvat.

În perioada școlărității mici trebuie exploatat interesul copiilor pentru lumea care-i înconjoară, dorința nestăvilă de cunoaștere, de descifrare e tainelor naturii.

Ținând cont că în această perioadă multe activități se desfășoară în aer liber, este necesar ca pornind de la cunoașterea direct, de la lucrurile simple, din imediata lor apropiere, să le explicăm copiilor care natura funcționează ca un tot unitar, cu reguli clare și precise, ușor de respectat, doar că, încălcarea regulilor duce la dezechilibru și prin urmare la dezastre grave asupra plantelor, animalelor, și mai ales asupra oamenilor.

Prin activitățile outdoor se cultivă respectul față de natură și de școlarii învață că, pentru a petrece clipe minunate în mijlocul acesteia, ”trebuie să respecti, să dăruiești- să dăruiești dragostea ta pentru natură” și astfel vei primi în dar frumusețea ei și momente fericite.

Copiii trebuie să înțeleagă că problemele acutale ale mediului înconjurător sunt ale fiecăruia din noi, ale lumii întregi, iar fiecare acțiune a noastră- bună sau rea poate afecta în mod pozitiv sau negativ. Trebuie ținut cont că toate activitățile cu caracter ecologic să se desfășoare într-o atmosferă relaxantă, unde interesul și comunicarea să încurajeze inițiativele.

O schemă logică de abordare a educației ecologice ar putea avea etapele:

- Perceperea și observarea naturii
- Conștientizarea copiilor asupra problematicii
- Implicareapersonală
- Asumarea responsabilității
- Alcătuirea unei strategii de acțiune

Sensibilizându-i pe copii ne asigurăm că școlarii vor fi mereu în slujba frumosului și a binelui.

Deși acțiunile ecologice trebuie să se desfășoare permanent, fără a impune un anume plan, sunt zile dedicate unor activități de mai mare amploare și care au un impact puternic asupra tuturor.

Campania “Let’s do it, Romania” a fost una dintre campaniile de curățenie care a antrenat voluntari de toate vârstele cu preocupări diverse, în ziua de 24 septembrie, dar care erau sub același steag al dragostei pentru natură.

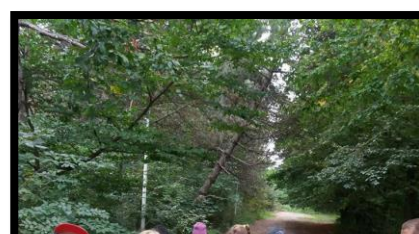
Rezultatele finale ale campaniei din acest an arată că s-au implicat peste 200.000 voluntari și s-au strâns peste 267.700 saci cu deșeuri-poate mai mult...

Proiectul a beneficiat de sprijinul Kaufland România și a Ministerului Mediului, Apelor și Pădurilor.

Voluntarii au colectat pet-uri, ambalaje, produse voluminoase din plastic, sticlă, hârtie, carton, materiale textile, doze de aluminiu, îmbrăcăminte și încălțăminte dar și deșeuri electronice.

“Let’s do it, Romania” este cel mai mare proiect de implicare socială organizat în România. Din 2010 și până în prezent proiectul a implicat peste 1.400.000 voluntari și a ecologizat importante zone 30, aplicația digitală fiind descărcată de peste 3300 voluntari digitali. Trebuie precizat că această campanie a fost parte din campania “Let’s do it, World!”. Și elevii clasei a III-a C “Ursuleții Isteți” au participat la acțiune. Această acțiune s-a desfășurat într-o zi de sâmbătă, elevii au fost prezenți și încărcăți cu energie, zâmbete dar și mănuși și saci.

Locul ales a fost zona Parcului Gării, un loc preferat de copii, pentru activități outdoor, un loc minunat ferit de ochii lumii,dar “uneori cu prea multe gunoarie”. Dar tocmai pentru că acești copii iubesc natura, vor continua activitățile ecologice și poate cei din jur vor aprecia efortul ursuleților și vor fi mult mai responsabili.

16. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ ȘI PROMOVAREA ȘCOLII PENTRU DIVERSITATE ÎN VEDEREA ÎMBUNĂTĂȚIRII ȘANSELOR DE INTEGRARE SOCIO-PROFESIONALĂ ALE TUTUROR ELEVILOR

16.1. PROF. ÎNV. PRIMAR DARIE ANCA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1, SAT PĂDURENI, JUD. VASLUI

Motto: „Există un singur fel de a înțelege oamenii, anume de a nu ne grăbi să-i judecăm, ci de a trăi în preajma lor, de a-i lăsa să se explice, să se dezvăluie zi de zi, să se zugrăvească ei înșiși în ei...”,
(Charles Augustin Saine)

Termenul de incluziune face referire la personalizarea activităților în funcție de nevoile fiecărui individ, astfel încât indiferent de deficiență, să poată fi tratat ca un membru al societății. Astfel vom avea în vedere integrarea copilului cu cerințe educaționale speciale atât în sistemul educațional, cât și în cel comunitar, în ansamblul său.

Se vorbește tot mai des de „educația pentru toți”, și normalizarea vieții persoanelor cu cerințe educative speciale. Pentru unii părinți și chiar unele cadre didactice este greu de acceptat că în clasă există și astfel de elevi. Trebuie să intervenim pentru a modifica/ameliora unele reprezentări negative, defavorabile despre copiii cu deficiențe sau cu dificultăți de învățare.

Sunt de părere că se impune renunțarea la marginalizarea acestor elevi și, astfel incluziunea - școala incluzivă pun accentul pe necesitatea ca sistemul educațional - școlile/grădinițele să se schimbe și să se adapteze continuu pentru a răspunde diversității copiilor și nevoilor ce decurg din acestea.

Conceptul de educație incluzivă are la baza principiul dreptului egal la educație pentru toți copiii, indiferent de mediul social sau cultural din care provin, religie, etnie, limba vorbită.

De ce să pledăm astăzi pentru educația incluzivă? Răspunsul are în vedere câteva aspecte:

- susține și confirmă că toți copiii pot învăța și au nevoie de o formă de sprijin pentru învățare;
- urmărește să identifice și să minimizeze barierele învățării;
- presupune o schimbare de atitudini, comportamente, curriculum, care să satisfacă diversitatea copiilor, inclusiv a celor cu cerințe educative speciale.

Cum realizăm aceste tip de educație?

a) aplicăm principiile incluziunii:

- principiul drepturilor egale; principiul nondiscriminării; principiul centrării pe copil; principiul egalizării șanselor în educație;

- b) punerea în aplicare a pedagogiei incluzive – pedagogia diversității;
- c) elaborarea unui curriculum incluziv – curriculum adaptat la nevoile copilului;
- d) crearea și funcționarea unui sistem de servicii de sprijin la toate nivelurile: asistență psihopedagogică, asistență socială, medicală, sprijin în învățare.

În condițiile actuale, școala trebuie să-și extindă scopul și rolul pentru a răspunde unei mai mari diversități a copiilor. Cu alte cuvinte învățământul trebuie să se adapteze cerințelor elevilor și nu invers. Având în vedere acest lucru – pentru a veni în întâmpinarea nevoilor de învățare și de participare a tuturor elevilor la toate activitățile, în anul școlar precedent la școala mea 14 cadre didactice au urmat cursul de formare continuă „Educația incluzivă între teorie și practică”, prin CCD Vaslui. Astfel ne-am propus să fim o școală care pune accentul pe progresul individual și mai puțin pe comparațiile dintre elevi și am ales învățarea prin cooperare unde elevii noștri au fost încurajați să se ajute reciproc. Unii colegi au propus curriculum diferențiat pentru cei cu nevoi speciale, colaborarea cu părinții a devenit mai productivă în sensul că au înțeles cât de importanți sunt toți elevii. S-a constatat că este necesar crearea unui mediu afectiv deoarece elevii au căpătat mai multă încredere în ei și nu în ultimul rând, am conștientizat faptul că diversitatea este văzută ca o realitate și deci ca o resursă menită să sprijine educația.

În cadrul Comisiei Metodice a Învățătorilor la o masă rotundă am schimbat impresii, am împărtășit momente din activitățile la clasă în lucrul cu acești elevi. Analizând metodele didactice folosite în lecțiile de predare-învățare-evaluare am concluzionat că utilizarea metodelor activ-participative stimulează interesul pentru cunoaștere, facilitează contactul cu realitatea înconjurătoare, sporind gradul de socializare a elevilor. Am exemplificat și am pledat pentru utilizarea metodelor de învățare prin cooperare prin: creșterea încrederii în sine; creșterea motivației elevilor pentru activitatea de învățare; atitudine pozitivă față de disciplinele de studiu; relații mai bune între elevi, indiferent de capacitatea intelectuală sau fizică și dezvoltarea capacității de adaptare la situații noi.

Pentru fiecare moment sau etapă a lecției de predare-învățare-evaluare am folosit diferite metode sau tehnici de lucru incluse într-o strategie adaptată disciplinei, conținutului lecției dar mai ales am ținut cont de vârsta și performanțele elevilor.

În condițiile unei educații incluzive, metodele active de învățare prin cooperare au o mare eficiență și voi prezenta câteva exemple:

- a) Brainstorming – individual/ perechi
 - pe o foaie de hârtie elevii vor avea de scris toate lucrurile pe care le știu despre un anumit obiect(captarea atenției)
- b) Rezumați-lucrați în perechi-comunicați
 - elevii ascultă o poveste și fiecare individual rezumă în două fraze textul respectiv; apoi împreună cu un coleg formează o pereche, își prezintă unul altuia rezumatele, scot în evidență asemănările și deosebirile și în final elaborează rezumatul în comun.
- c) Predicțiile în perechi
 - elevii grupați în perechi au la dispoziție o foaie de hârtie și un stilou; la tablă pe o coală de flipchart învățătorul oferă o listă de cuvinte. Fiecare pereche, în urma discuțiilor, va trebui să alcătuiască o scurtă compunere pe baza unor predicții în jurul listei de cuvinte oferite. Ei sunt astfel încurajați să emită idei, să-și valorifice experiența pe care o dețin.
 - lista de cuvinte poate fi: natură, soarele mângâie pământul amorțit, zâna cu rochie din frunze ruginii, brumă, ramuri, culoare, frunze, copaci goi, vacanță, păsări călătoare.
- d) Turul galeriei
 - grupuri de elevi lucrează o anumită problemă, exercițiu ce are drept rezultat un produs prezentat pe o coală de flipchart, expusă în clasă. După expunerea lor fiecare grupă trece și analizează produsele celorlalte grupe; discută și, eventual se notează comentariile, întrebările. După turul galeriei, fiecare grup răspunde la întrebări și clarifică anumite aspecte.
- e) Știu/ vreau să știu/ am învățat
 - folosim metoda la începutul orei prin adresarea unei întrebări – Ce știm despre o anumită temă?
 - se notează întrebări la care se așteaptă găsirea răspunsului pe parcursul derulării lecției;
 - în final se verifică ce cunoștințe noi au dobândit elevii.

Aceste metode active – de cooperare îi învață pe elevi să se accepte așa cum sunt, indiferent de etichetele pe care societatea le pune și, să colaboreze în vederea realizării obiectivelor de interes comun;

cultivă competențele psihosociale de bază și relațiile de cooperare între elevii clasei, indiferent de capacitățile și performanțele lor, evidențiind părțile pozitive ale personalității fiecăruia.

Promovarea școlii pentru diversitate este echivalentă cu școala pentru toți (diferențele fizice, socioculturale, lingvistice și psihologice existente între elevi), misiunea fiind aceea de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuale de personalitate.

Fiind conștienți de faptul că în fiecare societate există persoane – grupuri diferite, motivații, rațiuni și puncte de vedere diferite, vreau să evidențiez că școala pentru diversitate pune în centrul atenției sale persoana umană ca ființă originală, unică și irepetabilă.

Pornind de la premisa că nu învățătorul sau profesorul reprezintă resursa cea mai importantă pentru învățare, ci elevul, este esențial să se încurajeze participarea elevilor și valorizarea resurselor fiecărui elev astfel încât acesta să poată arăta ce știe, să poată înțelege nivelul la care a ajuns, ce este necesar să facă în continuare pentru a progresa în ritmul planificat.

Argumentele care justifică educația incluzivă pot fi sintetizate astfel:

-perspectiva educațională – în școlile incluzive toți copiii învață împreună, fiind dezvoltate modalități de predare care să corespundă diferențelor individuale, pentru ca toți să aibă de câștigat;

-perspectiva socială - școlile incluzive pot schimba atitudinea față de diversitate, prin faptul că permit tuturor elevilor să învețe împreună, punând astfel bazele unei societăți deschise, democratice și nondiscriminatorii, care îi încurajează pe oameni să trăiască împreună și să se respecte reciproc.

Educația incluzivă – educația pentru diversitate este o provocare pentru părinții secolului al XXI-lea.

BIBLIOGRAFIE:

Vrășmaș, T., (2004), *Școala și educația pentru toți*, Ed. Miniped, București

Revista învățământul primar, (2005), Ed. Miniped, București

Revista învățământul primar, (2006), Ed. Miniped, București

Crețu, C., (1998), *Curriculum diferențiat și personalizat*, Ed. Polirom, Iași

Cucoș, C., (1999), *Educația. Dimensiuni culturale și interculturale*, Ed. Polirom, Iași

17. COMPETENȚE NECESARE ÎN SECOLUL XXI ȘI EVALUAREA ACESTORA

17.1. PROF. DARIE VASILICA - COLEGIUL TEHNIC “MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, JUD. VASLUI

În măsura în care societatea se schimbă, se schimbă și competențele necesare cetățenilor pentru a obține anumite lucruri complexe. La începutul secolului al XX-lea, era suficient ca o persoană să știe să scrie, să citească și să calculeze.

Pentru a fi pregătiți în mod adecvat, elevii trebuie să dobândească cunoștințe și competențe în cadrul contextului situațional contemporan. Transmiterea acestor competențe în era digitală și evaluarea corectă a competențelor deja dobândite de către elevi și studenți va determina dacă copiii de astăzi vor fi pregătiți să trăiască, să învețe, să muncească și să servească societății în mediul digital.

Starea actuală și cea viitoare a economiei mondiale și a fiecărui stat în parte depinde în mod direct de cât de bine va fi definit nivelul de alfabetizare în rândul persoanelor tinere. Aici vorbim de alfabetizarea secolului XXI, care include anumite competențe academice foarte dezvoltate, în ceea ce privește gândirea, înțelegerea, lucrul în echipă și utilizarea noilor tehnologii.

Pentru a progresa în economia digitală, elevii și studenții vor avea nevoie de anumite cunoștințe bazate pe era digitală. Este important ca sistemul de învățământ să facă schimbările necesare pentru a putea îndeplini această misiune, și anume pregătirea elevilor pentru lumea din afara sălilor de clasă. De aceea, sistemul de învățământ trebuie să înțeleagă și să accepte următoarele competențe ale secolului XXI în cadrul standardelor și programelor academice.

În opinia multora, lista celor mai importante competențe necesare pentru a avea succes în secolul XXI arată astfel:

1. Competențe de învățare și inovare

1.1 Creativitate și inovare

- Demonstrarea originalității și a inventivității în muncă
- Elaborarea și implementarea de noi idei și comunicarea lor către alții
- Deschidere și interes față de perspective noi și diverse
- Valorificarea unor idei creative pentru a aduce o contribuție tangibilă și utilă în domeniul în care se produce inovația

1.2 Gândire critică și rezolvarea de probleme

- Exersarea raționamentelor logice în înțelegere
- Efectuarea unor alegeri complexe și luarea unor decizii complexe
- Înțelegerea interconexiunilor dintre sisteme
- Identificarea și exprimarea unor întrebări semnificative care clarifică diferite puncte de vedere și duc la soluții mai bune
- Organizarea, analiza și sintetizarea de informații pentru a rezolva probleme și a răspunde la întrebări

1.3 Comunicare și colaborare

- Articularea gândurilor și a ideilor în mod clar și eficient prin vorbire și scriere
- Demonstrarea abilității de a lucra eficient cu echipe diverse
- Exersarea flexibilității și a voinței de a ajuta făcând compromisuri necesare pentru atingerea unui scop comun
- Asumarea responsabilității alături de ceilalți pentru munca efectuată în colaborare

2. Competențe legate de informații, comunicarea în masă și tehnologie

2.1 Competențe în domeniul informațiilor

- Accesarea informațiilor în mod eficient și eficace, evaluarea informațiilor în mod critic și competent și utilizarea informațiilor cu precizie și în mod creativ pentru situația sau problema în cauză
- Înțelegerea fundamentală a aspectelor etice/legale legate de accesul la informații și utilizarea informațiilor

2.2 Competențe legate de comunicarea în masă

- Înțelegerea felului în care sunt construite mesajele transmise prin mijloacele de comunicare, în ce scop și cu ce instrumente, caracteristici și convenții
- Examinarea modului în care oamenii interpretează mesajele diferit, cum sunt incluse sau excluse valorile și punctele de vedere și cum agențiile de comunicare în masă pot influența convingerile și comportamentul oamenilor
- Înțelegerea fundamentală a aspectelor etice/legale legate de accesul la informații și utilizarea informațiilor

2.3 Competențe în domeniul TIC (Informații, Comunicații și Tehnologie)

- Utilizarea tehnologiei digitale, a instrumentelor comunicării și/sau a unor rețele adecvate pentru a accesa, a gestiona, a integra, a evalua și a crea informații cu scopul de a funcționa într-o economie bazată pe cunoaștere
- Utilizarea tehnologiei ca instrument pentru a căuta, a organiza, a evalua și a comunica informații și înțelegerea fundamentală a aspectelor etice/legale legate de accesul la informații și utilizarea informațiilor.

3. Competențe legate de viață și carieră

3.1 Flexibilitate și adaptabilitate

- Adaptarea la diverse roluri și responsabilități
- Lucrul eficient într-un climat de ambiguitate și schimbare a priorităților

3.2 Inițiativă și autonomie

- Monitorizarea propriei înțelegeri și a propriilor nevoi de învățare
- Depășirea nivelului de bază în stăpânirea competențelor și/sau a curriculumului pentru a explora și a extinde propriile cunoștințe și oportunități de a dobândi expertiză

- Demonstrarea de inițiativă în vederea avansării spre un nivel profesional de competențe
- Definirea, prioritizarea și îndeplinirea unor sarcini fără supraveghere directă
- Utilizarea eficientă a timpului și managementul volumului de muncă
- Demonstrarea de angajament față de învățare ca proces care are loc pe tot parcursul vieții

3.3 Competențe sociale și transculturale

- Colaborarea corespunzătoare și productivă cu ceilalți
- Valorificarea inteligenței colective a grupurilor când acest lucru este indicat
- Depășirea diferențelor culturale și utilizarea unor perspective diferite pentru a crește inovația și calitatea muncii

3.4 Productivitate și răspundere

- Stabilirea și îndeplinirea unor standarde și obiective superioare pentru realizarea unor lucrări de calitate și la timp
- Demonstrarea seriozității și a unei etici pozitive a muncii (de exemplu, să fii punctual și demn de încredere)

3.5 Conducere și responsabilitate

- Utilizarea competențelor interpersonale și de rezolvare a problemelor pentru a-i influența și îndruma pe alții în vederea atingerii unui scop
- Valorificarea punctelor forte ale altora pentru îndeplinirea unui scop comun
- Demonstrarea integrității și a unui comportament etic
- Acționarea în mod responsabil ținând cont de interesele comunității mai largi.

Pentru a reuși în secolul XXI, elevii trebuie să dețină aceste competențe, cunoștințe și expertize.

Scopurile evaluării competențelor sunt: măsurarea nevoilor elevilor, încurajarea autonomiei și a colaborării, monitorizarea progreselor, verificarea înțelegerii și încurajarea metacogniției, demonstrarea înțelegerii.

Deși sunt esențiale pentru succesul elevilor, competențele secolului XXI sunt greu de evaluat cu instrumentele tradiționale. Cea mai practică metodă de a evalua procese de învățare ale elevilor este să înregistrezi comportamentele lor când lucrează la produse și proiecte.

O mare varietate de instrumente pot fi create sau modificate pentru a răspunde unor nevoi specifice.

Grila de evaluare criterială

Este un instrument multifuncțional și flexibil care poate susține evaluarea în orice scop și poate fi folosită cu diferite metode.

Beneficiile unei grile de evaluare criterială: pot fi folosite la evaluări formative și sumative, alte tipuri de instrumente pot fi dezvoltate pornind de la grilele de evaluare criterială, elevii pot folosi grile de evaluare criterială pe tot parcursul unui proiect sau unități pentru autoevaluare și evaluarea colegilor, pot face instruirea mai eficientă.

O grilă de evaluare criterială poate fi transformată în ghid de notare atribuind puncte fiecărui nivel, o pondere fiecărei trăsături și o coloană pentru punctaje.

Lista de verificare

Listele de verificare scurte și concentrate, cu descriptori de performanță clari, îi pot ajuta pe profesori să monitorizeze eficient și precis progresele elevilor în ceea ce privește competențele secolului XXI. Cu instruire și îndrumare, elevii pot folosi listele de verificare și pentru a se autoevalua și a-și evalua colegii.

Grilele de evaluare criterială și listele de verificare oferă câteva **avantaje** pentru evaluare:

- Performanța elevilor este îmbunătățită prin ilustrarea clară a modului în care activitatea lor este evaluată și prin ilustrarea a ceea ce se așteaptă de la ei.
- Elevii devin judecători mai buni ai calității propriei munci.
- Elevii au un feedback mai informativ, referitor la punctele lor forte și la zonele care necesită ameliorare.
- Elevii sunt avertizați în legătură cu criteriile pe care le vor folosi pentru a furniza feedback colegilor lor.
- Criteriile sunt stabilite în termeni specifici.
- Evaluarea este mult mai obiectivă și consistentă.
- Timpul necesar evaluării muncii elevului se reduce.
- Eficacitatea instruirii este examinată folosind o multitudine de metode.
- Progresul este măsurat și documentat, prin comparație cu standardele.

Grilele de evaluare criterială și listele de verificare devin chiar și mai puternice atunci când elevii contribuie la elaborarea lor. Elevii trebuie să se concentreze și să discute, activ, caracteristicile performanțelor, produselor și comportamentelor efective, dând acestora o înțelegere mai profundă. De asemenea, elaborarea propriilor criterii de evaluare le dă mai mult control asupra situației, iar ca rezultat, procesul propriu de învățare devine mai focalizat și mai autodirijat.

BIBLIOGRAFIE

1. Davidson, Cathy N. *Where Did Standardized Testing Come From Anyway?* HASTAC. 2 Sep. 2011. <https://www.hastac.org/blogs/cathy-davidson/2011/09/02/where-did-standardized-testing-come-anyway>
2. Looney, Janet & Michel, Alain. *KeyCoNet's Conclusions and Recommendations for Strengthening Key Competence Development in Policy and Practice (Executive Summary)*. European Schoolnet, Brussels. November 2014. http://keyconet.eun.org/c/document_library/get_file?uuid=b8134225-28dd-4734-961b-416fddd19e66&groupId=11028
3. Rosen, Rebecca J. *Project Classroom: Transforming Our Schools for the Future*. The Atlantic. 29 Aug. 2011. <http://www.theatlantic.com/technology/archive/2011/08/project-classroom-transforming-our-schools-for-the-future/244182/>
4. Zielezinski, Molly B. *Preparing For an Unknown Future*. EdSurge. 19 Sep. 2016. <https://www.edsurge.com/news/2016-09-19-preparing-for-an-unknown-future?>

18. STRATEGII DE ABORDARE PSIHOPEDAGOGICĂ A DIFICULTĂȚILOR ÎN ÎNVĂȚAREA ȘCOLARĂ

18.1. PROF. DRAGHICI MARIAN - ȘCOALA GIMNAZIALA GREBANU, JUD. BUZAU

Succesul ca și insuccesul școlar depind de factori social-obiectivi și de factori ce țin de structura individului. Insuccesul școlar, reprezintă ansamblul pierderilor școlare ale căror efecte se repercutează negativ asupra integrării sociale și profesionale și asupra relațiilor de conviețuire cu semenii.

Insuccesul școlar poate fi prevenit :

- prin organizarea procesului de învățământ pe criterii științifice, psihologice și pedagogice.
- prin distribuirea corectă a elevilor pe clase
- asigurarea cu manuale și rechizite
- orar judicios
- climatul stenic, stimulat din clasă- prin acțiunea plină de tact a profesorilor, a dirigintelui, prin acțiunea lor unitară.
- activitatea didactică propriu-zisă să ofere suportul angajării elevilor în efortul învățării.
- diferențierea și individualizarea învățării, asigurându-se șanse de reușită (succes) tuturor elevilor
- evaluarea rezultatelor învățării trebuie să se facă sistematic, cu maximum de obiectivitate
- solicitările școlare să fie echilibrate (sa se prevină suprasolicitarea și subsolicitarea)
- colaborarea sistematică și cu tact cu familia prin convorbiri și lectorate pentru părinți previne atitudinile de rezistență față de obligațiile școlare
- supravegherea stării de sănătate și a modului cum se împlinește maturizarea la varstele pubertății și adolescenței previn instalarea inapetenței pentru învățare.
- dacă fenomenul insuccesului se instalează
 - să se stabilească planuri de intervenție terapeutică
 - să se corecteze deficiențele procesului de învățământ
 - să se intervină în familie, familia să devină o aliată a școlii pentru corectarea handicapului școlar

- recurgerea la practica meditațiilor și a consultațiilor
- încurajarea elevului prin antrenarea în activități, care-l interesează și prin care se poate valorifica
- diferențierea învățării prin programe cu grade treptate de dificultate și prin procedee didactice adecvate
- folosirea fișelor de muncă independentă
- munca în echipe favorizează colaborarea și utilizarea de sine a fiecărui membru după capacitățile lui.
- activitatea psihopedagogică de orientare școlară și profesională pentru examinarea corectă a opțiunilor
- individualizarea presupune două tendințe complementare:
 - asigurarea unei independențe mai mari a elevului în activitatea de învățare
 - elaborarea și administrarea unor sarcini diferențiate, în funcție de ritmul și posibilitățile de asimilare ale celui care învață
- datorită variațiilor mari de ritm intelectual și de stil de lucru, de rezistență la efortul de durată, de abilități comunicaționale și nevoi cognitive care există între elevi e nevoie de acțiuni de organizare diferențiată a procesului de predare-învățare, pe grupuri de elevi, în care să primeze însă sarcinile individuale de învățare (de lucru).

Un rol important în obținerea succesului școlar îl are sistemul de recompense (întăriri) și de pedepse.

Programele de intervenție personalizată reprezintă ansamblul măsurilor sau acțiunilor necesare care trebuie luate în vederea depășirii sau rezolvării situației de criză sau dificultate în care persoana se află sau s-a aflat la un moment dat.

Etapele formulării planului de intervenție sunt:

- a) formularea obiectivului de lungă durată — exemple: formarea unei stime de sine pozitive, dezvoltarea abilităților de management al stresului, dezvoltarea abilităților sociale, profesionale etc.;
- b) formularea obiectivelor specifice se realizează în funcție de natura problemei și obiectivul de lungă durată; obiectivele specifice trebuie formulate în funcție de componentele comportamentale, cognitive sau emoționale ale descrierii problemei;
- c) strategiile de intervenție sunt formulate pentru fiecare obiectiv specific în parte și sunt realizate prin mai multe activități specifice.
- d) evaluarea intervenției vizează modificarea cunoștințelor, atitudinilor și abilităților. Se realizează prin: chestionare de atitudini și abilități; grile de observare comportamentală, grilă de autoevaluare comportamentală, etc.

Consiliere și orientare personală, socială și profesională.

- orientarea școlară și profesională trebuie să se facă în funcție de individ și de cerințele societății.
- pregătirea tineretului pentru opțiunea profesională trebuie să aibă în vedere următoarele :
 - & domeniul activității de pregătire a tineretului pentru opțiunea școlară/profesională aparține educației și se implică în toate compartimentele și la toate nivelurile învățământului;
 - & caracterul interdisciplinar al activităților de orientare școlară și profesională;
 - & rolul personalului didactic în procesul orientării școlare și profesionale, accelerarea maturizării profesionale a tânărului;
 - & un cadru instituțional, un personal specializat și o anume organizare și a școlilor, care să corespundă obiectivelor propuse.

Rolul orientării școlare și profesionale constă în:

- a acorda celor aflați în situații de indecizie cu privire la viitorul lor școlar și profesional informații credibile, exacte și direct utilizabile, suport moral și emoțional;
- să-i ajute pe tineri să se adapteze cu mai mare ușurință la dinamica prezență socială și economică (pentru ca aceștia să nu fie obligați să opteze pentru “munca la negru”, activități economice gospodărești, să emigreze sau să presteze activități comunitare sezoniere);
- a reduce presiunea emoțională a statutului de șomer, deplasând atenția spre aflarea de soluții și alternative;
- a pleda sau a face educație antreprenorială;
- a-i ajuta pe tineri să se autodescoperă în planul resurselor lor intelectuale, abilităților, deprinderilor, capacităților, aptitudinilor, talentelor etc. ignorate, latente sau neexercitate (de exemplu:

simțul limbii, capacitatea de învățare, de relaționare socială, de lucru în echipă, perseverență, curiozitate intelectuală internă etc.);

- a-i sprijini pe toți solicitanții în demersul ameliorării imaginii de sine (deteriorată în urma unor eșecuri de integrare în piața muncii), pentru că aceștia să nu accepte cu ușurință statutul de șomer, să nu se simtă vinovați de aceasta, frustrați sau nefericiți;

- a acorda o atenție și un sprijin special “grupurilor de risc”: persoanelor cu anumite forme sau grade de handicap, copiilor străzii, grupurilor minoritare religioasă sau etnic, fetelor, celor cu niveluri reduse de educație sau formare profesională etc.;

- a nu le da celor care apelează la serviciile consilierilor false speranțe și așteptări, realismul și caracterul practic al consilierii trebuie să fie prevalente;

- a combate stereotipurile sociale vehiculate cu privire la profesii (curate - murdare, bănoase - prost plătite, de înalt statut social - degradante, rezervate anumitor clase sociale sau origini familiale, etc);

- a oferi persoanelor informații în strânsă legătură cu interesele, aspirațiile, valorile și aptitudinile posibil a fi dezvoltate,

- a-i învăța pe tineri ce și cum să aleagă, a-i face liberi în alegerile lor (pentru că sunt în cunoștință de cauză);

- a reduce distanța dintre lumea școlii și cea a muncii, a scoate instituția educativă dintr-o izolare relativă față de lumea profesiilor, practica relațiilor interumane și viața socială, în general.

Consilierea profesională este centrată pe alegerea optimă a profesiei, pe valorificarea maximală a capacității persoanei prin calificare și profesionalizare și se realizează de obicei la liceu, facultate, locul de muncă.

- a fost determinată la nivelul societății de tendințele de mecanizare, automatizare, cibernetizare ale economiei care au dus la necesitatea ridicării, calificării și specializării profesionale.

- pentru a fi eficientă consilierea profesională trebuie să îndeplinească următoarele condiții:

- & profesiunea trebuie înțeleasă și tratată ca un mod de viață și un rol social, nu numai ca o ocupație economică;

- & modelul carierei trebuie privit din punct de vedere al psihologiei dezvoltării, și nu al psihologiei diferențiale. Aceasta înseamnă că în evoluția subiectului educațional, formarea și dezvoltarea sa este obiectivul principal, și nu selecția acestuia pentru o anumită profesiune;

- & asumarea conceptului de carieră ca fiind nu ascensiunea pe plan social, ci îmbinarea mai multor ocupații apropiate și integrarea lor unei cariere unice;

- & principiul creativității trebuie să fie principiul coordonator superior al învățământului;

Pentru ca activitatea de consiliere școlară și profesională să-și îndeplinească obiectivele, este nevoie de organizarea și programarea acesteia, de unitate între componentele sale: consiliere școlară și consiliere profesională.

BIBLIOGRAFIE:

1. Adele Faber, Elaine Mazlish, *Comunicarea eficientă cu copiii acasă și la școală*, Curtea Veche Publishing, 2002;

2. Crenguța-Lăcrămioara Oprea, *Strategii didactice interactive*, Editura Didactică și Pedagogică, 2006.

19. MANAGEMENTUL INFORMAȚIILOR ȘI AL ÎNVĂȚĂRII

19.1. PROF. DRĂGHICI MIHAELA-OANA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ GREBĂNU, STRUCTURA ȘCOALA GIMNAZIALĂ PLEVNA, JUD. BUZĂU

1. Managementul informațiilor se referă la identificarea, evaluarea și utilizarea adecvată a informațiilor pe care le avem la dispoziție la un moment dat, pentru a rezolva probleme și a lua decizii

optime. Un management eficient al informațiilor este un element esențial al funcționării și adaptării persoanei la mediul social și economic aflat în permanentă schimbare.

Fie că este vorba despre informație orală, scrisă sau în format electronic, principalele abilități care permit exploatarea eficientă a informațiilor vizează:

- identificarea surselor utile de informație și descoperirea în cadrul acestora a informațiilor relevante pentru o sarcină dată – abilități de identificare/căutare a informațiilor;
- evaluarea calității informațiilor și identificarea surselor de distorsiune – abilități de evaluare și prelucrare a informației;
- utilizarea informației în rezolvarea de probleme și în luarea de decizii – abilități de utilizare eficientă a informației.

Etapele Managementului Informațiilor:

a) Căutarea informațiilor presupune identificarea surselor utile de informație și descoperirea în cadrul acestora a informațiilor relevante pentru o sarcină dată. Strategiile de căutare a informațiilor sunt cu atât mai importante cu cât sursele de informație disponibile se diversifică, iar deciziile implică în general combinarea informațiilor provenind din aceste surse.

În funcție de suportul comunicării, există mai multe tipuri de informații:

-Informație pe suport scris: se găsește în general în cărți, reviste, broșuri, pliante, culegeri de texte, de exerciții etc. Accesul la acest tip de informație e facilitat de librării, biblioteci sau alte spații destinate lecturii. În ultimul timp, posibilitatea de comandă electronică a unor cărți favorite, prin internet, facilitează și mai mult accesul la informația de acest tip.

-Informație orală: poate fi receptată prin participarea la prelegeri, cursuri, întâlniri pentru discuții. De asemenea, pot fi ascultate casete care sintetizează conținutul unor cărți, permit învățarea unei limbi străine, etc.

-Informație în format electronic: poate fi accesată prin intermediul computerului, fie pe suport magnetic (card de memorie, copy disc) fie prin internet.

Cea mai cunoscută și mai eficientă strategie de căutare a informației este tehnica celor 6 pași (a lui Eisenberg și Berkowitz).

b) Prelucrarea informațiilor:

Bombardarea informațională a lumii moderne nu mai e o noutate. Primim tot timpul mai multe informații decât putem prelucra, mai multe informații decât ne sunt necesare. Aspectele care influențează prelucrarea informației tin de:

- (1) sursa din care provine informația;
- (2) forma mesajului;
- (3) caracteristicile persoanei.

c) Utilizarea informațiilor:

Pornind de la premisa că am reușit să identificăm și să extragem dintr-o multime de informații pe cele mai relevante și am evaluat în ce măsură ele corespund nevoilor noastre, pasul următor ar fi utilizarea cât mai adecvată a lor.

Datele sunt simboluri care există pur și simplu și nu au o semnificație în sine. Ele reprezintă un fapt sau o stare a unui eveniment și constituie materia primă a cunoașterii. Datele sunt informații potențiale. Ele descriu o parte dintr-un eveniment și nu furnizează vreo judecată sau interpretare și nici nu determină acțiuni. Cantitatea datelor nu reprezintă întotdeauna un argument al calității informațiilor.

Informațiile sunt date prelucrate înzestrate cu o anumită semnificație și sens prin raportarea lor la alte date sau cunoștințe. Informația poate fi percepută ca o parte utilizabilă dintr-un ansamblu de date.

"Comercializarea" informațiilor:

Informațiile sunt produse vandabile. Așa cum se vinde un autoturism ca instrument pentru deplasare, așa și informațiile pot fi vândute, respectiv cumpărate, pentru a rezolva probleme, a lua decizii sau pur și simplu pentru a lărgi baza de cunoștințe și a deveni mai informat. Furnizorii de informații de pe piață oferă aceste servicii contra cost sau gratuit, după caz.

Tehnologia informatică și de comunicare (TIC)

Produsele (serviciile) societății informaționale (Internet, e-mail, web, site-uri, calculatoare) au devenit obiecte de largă utilizare deoarece asigură o comunicare mai rapidă și asigură accesul la un volum imens de informații. Argumentele pe care se sprijină afirmațiile de mai sus țin de uriașa capacitate

a sistemelor electronice de înmagazinare și prelucrare a datelor, de posibilitatea de structurare rapidă a acestora după diferite criterii, etc.

Avantajele și dezavantajele TIC:

Avantaje:

- Facilitarea comunicării la distanță (e-mail)
- Susținerea acumulării de cunoștințe (stocarea și organizarea informațiilor)
- Acces la surse variate de informații (biblioteci virtuale, site-uri, soft-uri educaționale)
- Eliminarea constrângerilor legate de timp și spațiu (învățământ la distanță)

Dezavantaje:

- Dependența de tehnologie
- Confidențialitatea informațiilor (nu poate fi pe deplin asigurată)
- Securitatea informațiilor
- Acces contra cost la informațiile valoroase
- Pierderea caracterului personal al relațiilor interumane (anonimatul)

2. Managementul învățării

Pe măsura înaintării în școală, elevii trebuie să proceseze o cantitate tot mai mare de informație și să opereze cu informația la un nivel tot mai abstract. Aceasta necesită utilizarea unor strategii de studiu din ce în ce mai sofisticate.

Orele de consiliere și orientare pot oferi cadrul de desfășurare al unui program de dezvoltare a unor strategii eficiente de învățare, prin care se poate valorifica și îmbogăți experiența de învățare a elevilor.

Stilul de învățare reprezintă modalitatea de receptare, prelucrare, stocare și reactualizare a informației. Acesta are atât componente determinate genetic, cât și componente care se dezvoltă ca urmare a expunerii frecvente și preferențiale la o anumită categorie de stimuli.

După modalitatea senzorială implicată, există trei stiluri de învățare principale:

- 1. stilul auditiv
- 2. stilul vizual
- 3. stilul kinestezic.
- Motivele pentru care elevii nu utilizează strategii eficiente de învățare:
 - - nu sunt informați sau sunt informați greșit asupra condițiilor de utilizare a strategiilor eficiente de învățare;
 - - au prea puține informații anterioare care pot fi relaționate cu cele noi, prin urmare întâmpină dificultăți în înțelegerea materialului și recurg la metode mai uzuale, cum ar fi simpla lui memorare;
 - - sarcinile de învățare nu necesită sau nu permit utilizarea lor;
 - - scopurile lor sunt inconsistente cu utilizarea strategiilor eficiente de învățare;

Deprinderi eficiente de studiu:

- a. luarea de notițe - este una din deprinderile bazale de studiu întrucât notițele luate constituie o sursă alternativă importantă pentru studiu;
- b. sublinierea - scopul este de a reduce cantitatea de material ce trebuie reactualizată specific și de a oferi o ancoră în reactualizarea informațiilor adiacente;
- c. monitorizarea comprehensiunii (înțelegerii) textului - reprezintă deprinderea de verificare sistematică a gradului de înțelegere a textului citit sau prezentat verbal;
- d. gândirea critică - reprezintă deprinderea de a interacționa cu textul / informația în mod activ, de a obține, interpreta și evalua informația conținută într-un material în mod eficient (când gândim critic, formulăm de fapt o serie de întrebări asupra textului);

e. managementul timpului de studiu - este deprinderea de utilizare eficientă a momentelor dedicate învățării. Acesta presupune alegerea momentelor propice pentru studiu, utilizarea eficientă a timpului acordat studiului și evitarea amânării sarcinilor de lucru.

BIBLIOGRAFIE:

1. Dumitru, I. Al. - Dezvoltarea gândirii critice și învățarea eficientă, Ed. de Vest, Timișoara, 2000
2. Băban, A - Consiliere educațională, Cluj-Napoca, 2001
3. Lemeni, G; Miclea, M - Consiliere și orientare, Ed. ASCR, Cluj- Napoca, 2004

20. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ - PRINCIPIILE ȘI VALORILE UNEI ȘCOLI INCLUZIVE DE SUCCES

20.1. PROF. FILIUȚĂ GINA - COLEGIUL TEHNIC “MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, JUD. VASLUI

„Trebuie să ne transformăm în schimbarea pe care dorim să o obținem”

M. Gandhi

Educația inclusivă este o orientare care presupune o schimbare a modalităților de tratare a problemelor educaționale, bazată pe considerentul că modificările în metodologie și organizare, aduse pentru a răspunde elevilor cu dificultăți de învățare, sunt benefice pentru toți copiii (Ainscow, 1995). Într-adevăr, persoanele cu nevoi speciale devin factorul stimulator care încurajează dezvoltarea, pentru crearea unui mediu de învățământ mai cuprinzător.

Educația inclusivă încearcă să adreseze nevoile de învățare ale tuturor copiilor, tinerilor și adulților, concentrându-se în special asupra nevoilor celor vulnerabili la marginalizare și excludere. „...școlile trebuie să primească **toți copiii**, fără nici o deosebire privind condițiile lor fizice, intelectuale, sociale, emoționale, lingvistice sau de altă natură. Acestea se referă și la copiii cu dizabilități sau talentați, copiii străzii și copiii care muncesc, copii din populații îndepărtate sau nomade, copiii aparținând minorităților lingvistice, etnice sau culturale și copiilor din alte zone sau grupuri dezavantajate sau marginalizate.

Școala inclusivă are următoarele principii de succes:

- **O viziune a egalității și incluziunii public afirmată.**
- **Sisteme de cooperare.**
- **Roluri și responsabilități flexibile.**
- **Parteneriat cu părinții, care se implică în activitățile de planificare și implementare a strategiilor unei școli inclusive.**

Integrarea pune accent pe:

- a) *Nevoile “elevilor cu nevoi speciale”.*
- b) *Schimbarea, remedierea elevului vizat.*
- c) *Profioniști, expertiză specializată și sprijin formal.*

Incluziunea pune accent pe:

- ✓ Schimbările din școală.
- ✓ Beneficii aduse elevilor prin faptul că îi include pe toți.
- ✓ Sprijin informal și expertiza școlilor normale.
- ✓ Un bun act al predării pentru toți elevii.

Aspecte-cheie ale educației inclusive

- **Bazată pe comunitate** – școala reflectă comunitatea ca întreg.
- **Fără bariere** – este accesibilă tuturor, atât sub aspectul fizic, cât și sub cel curricular, prin sisteme de sprijin și metode de comunicare.
- **Promovează colaborarea** – prin care se înțelege că o școală inclusivă lucrează cu alte școli, mai degrabă decât competitiv, împotriva altor școli.

- **Promovează egalitatea – o școală inclusivă are un caracter democratic, toți membrii având drepturi și responsabilități**

Educația inclusivă se poate realiza prin :

- 1. Elaborarea politicilor**
- 2. Elaborarea programei analitice**
- 3. Instruirea profesorilor**
- 4 Dezvoltarea capacității locale și implicarea comunității**

Crearea unei culturi de incluziune

Construcția comunitară

1. Fiecare elev este încurajat să se simtă binevenit.
2. Elevii își acordă reciproc ajutor.
3. Personalul didactic colaborează
4. Personalul didactic și elevii se respectă reciproc
5. Se formează un parteneriat între personalul didactic și părinți/tutorii
6. Personalul didactic și directorii cooperează în condiții bune
7. Toate comunitățile locale sunt implicate în activitatea școlară

Stabilirea unor valori de incluziune

1. Există așteptări mari față de toți elevii.
2. Personalul didactic, directorii, elevii și părinții /tutorii împărtășesc filosofia integrării.
3. Elevii sunt apreciați în mod egal.
4. Elevii și personalul didactic se tratează reciproc ca ființe umane dar și ca ocupanți ai unui „rol”.
5. Personalul didactic caută să elimine barierele din calea învățării și participării în privința tuturor aspectelor școlii.
6. Școala se străduiește să reducă pe cât posibil toate formele de discriminare.

Producerea unor politici de incluziune

Dezvoltarea unei școli a tuturor

- a) Numirile în rândul personalului didactic și promovările sunt imparțiale
- b) Toți noii membri ai personalului didactic sunt ajutați să se familiarizeze cu școala.
- c) Școala caută să admită toți elevii care există în localitate
- d) Toți elevii noi sunt ajutați să se familiarizeze cu școala
- e) Școala formează grupuri de predare astfel încât toți elevii să fie apreciați

Dezvoltarea practicilor de incluziune

a)Orchestrarea învățării

- 1 Predarea se planifică luându-se în considerare toți elevii
- 2 Lecțiile încurajează participarea tuturor elevilor
- 3 Lecțiile dezvoltă capacitatea de a înțelege diferențele
- 4 Elevii sunt implicați activ în propriul proces de învățare
- 5 Studenții învață prin colaborare
- 6 Evaluarea contribuie la obținerea de realizări de către toți studenții
- 7 Disciplina la orele de curs se bazează pe respectul reciproc
- 8 Profesorii planifică, predau și revizuiesc în parteneriat
- 9 Asistenții încurajează învățarea și participarea tuturor elevilor
- 10 Temele pentru acasă contribuie la procesul de învățare al tuturor elevilor
- 11 Toți elevii iau parte în activități în afara orelor de curs

b)Mobilizarea resurselor

- Diferențele dintre elevi sunt folosite ca resursă pentru a ajuta predarea și învățarea
- Întreaga experiență a personalului didactic este utilizată
- Personalul didactic dezvoltă resurse cu scopul de a facilita învățarea și participarea
- Resursele comunității sunt distribuite în mod echitabil astfel încât să se faciliteze integrarea

BIBLIOGRAFIE

- 1.Vrasmas Ecaterina,(2004) ,Introducere in educatia cerintelor speciale,Ed. CREDIS;Universitatea din Bucuresti
- 2.Vrasmas Traian, (2001), Invatamantul integrat si / sau Incluziv, Editura Aramis, Bucuresti

21. MOVENOTE

21.1. PROF. ÎNV. PRIMAR, FLUERAȘ MIHAELA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ "MIHAIL SADOVEANU" VASLUI, JUD. VASLUI

Movenote este, ca instrument, un fel de prezentare video on-line pentru dispozitivele portabile. Aplicația este incredibil de versatilă și este utilizată în educație, în învățare, în vânzări și marketing și în mesaje de zi cu zi. Înregistrarea prezentării este ușoară, rapidă și poate fi trimisă on-line, prin e-mail sau social media, cu un simplu link. Din moment ce totul este pe un server, puteți accesa videoclipurile, practic, oriunde și cu instrumentul de statistici va fi capabil de a vedea ce a fost vizionat și când. Elementele video movenote pot fi vizionate pe orice dispozitiv care acceptă video, indiferent dacă au aplicația instalată sau nu. Puteți utiliza movenote direct din contul Gmail și Google Drive și cu privire la orice computer, laptop, iOS sau Android. Movenote este aici pentru a schimba modul în care comunică prin notițe.

Movenote este disponibil pe orice browser și poate fi accesat cu contul Google. Cu aceasta aplicație se pot crea prezentări video rapid, cu ajutorul webcam-ului, pentru a fi împărtășite în întreaga lume.

Este o modalitate de a comunica prin combinare a orice document sau atașament, cu video și audio. Rezultatul este crearea unui mesaj puternic, distinctiv și uman pentru utilizator. Acesta este disponibil pe web, movenote.com, pentru care trebuie să creați un cont și să vă conectați pentru a utiliza serviciile sale. Acesta este integrat în astfel încât să fie capabil să utilizeze nostru direct pe Gmail și Google Drive. De este disponibil pe Android ca o aplicație Movenote cu care puteți deschide fișiere dispozitivele mobile sau tablete și de a crea prezentare. Aplicația este disponibilă pe aceleași lucruri ca și aplicația Android: înregistrează, prezintă imaginile de pe fotografiază în timpul înregistrării, trimite e-mail, Google+, Facebook sau Twitter.

Google, serviciul asemenea, android Drive pe o iOS, făcând aparat și prin SMS,

Dacă aveți descărcată aplicația movenote pentru iPhone sau iPad, puteți verifica prezentările video sau notițele oriunde ați fi, de asemenea puteți vedea de cât de multe ori acestea au fost vizualizate sau alte caracteristici interesante. Cu aplicația movenote pentru dispozitivul Android puteți face prezentări video, pe drum.

Movenote are o interfață de utilizator simplă și poate fi ușor de folosit pentru a crea și partaja clipuri video scurte, eficiente, cu un număr de alte suplimente și caracteristici. Prin urmare, înregistrând o notiță în Movenote este rapid, distractiv și ușor. **Îată cum puteți crea un Movenote:**

- În primul rând, adăugați conținut fie din computer, fie din Google Drive. Ar putea fi documente, imagini, foi de lucru sau orice altceva ce se dorește să se prezinte.
- Acum, când fișierele sunt convertite în diapozitive, începe înregistrarea mesajului.
- În timpul înregistrării, slide-urile se schimbă și evidențiază principalele puncte.

22. VALORIZAREA ȘI VALORIFICAREA EXPERIENȚEI ÎN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR EDUCAȚIONALE – EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

22.1. PROF.GĂNCEANU MIHAELA, LICEUL TEORETIC “MIHAI EMINESCU” BÂRLAD, JUD. VASLUI

În anul școlar 2016-2017, la Liceul Teoretic “Mihai Eminescu” Bîrlad s-a desfășurat proiectul educațional județean “MICUL ÎNTREPRINZĂTOR”. Prin implementarea proiectului educațional județean, ”Micul întreprinzător” se urmărește formarea la elevi a capacităților de analiză, de comunicare, de gândire independentă, formarea unor atitudini responsabile față de mediu sau de acțiuni personale, valorificarea eficientă a propriului potențial și în perspectivă gestionarea eficientă a propriei afaceri.

Prin implementarea proiectului educațional județean, ”Micul întreprinzător” se urmărește ridicarea gradului de participare a familiei și a comunității locale la activitățile școlare, realizându-se o relație mai strânsă între școală, familie, comunitatea locală și între generații, ridicarea calității procesului educativ pentru pregătirea optimă a viitorilor consumatori, angajați și antreprenori. De altfel proiectul educațional județean, ”Micul întreprinzător” constituie o oportunitate de promovare a imaginii școlii în comunitatea locală și nu numai, prin încheierea de noi parteneriate de colaborare, cunoașterea reciprocă a elevilor participanți din școlile partenere, dezvoltarea competențelor de comunicare, de lucru individual și în grup, dezvoltarea comportamentului adecvat unui mediu economico-social în schimbare.

Obiectivul general al proiectului:

Formarea la elevi a capacităților de analiză, de comunicare, de gândire independentă, formarea unor atitudini responsabile față de mediu sau de acțiuni personale, valorificarea eficientă a propriului potențial și în perspectivă gestionarea eficientă a propriei afaceri; formularea unor opinii referitoare la rezolvarea problemelor comunității, privind inițierea și derularea afacerilor

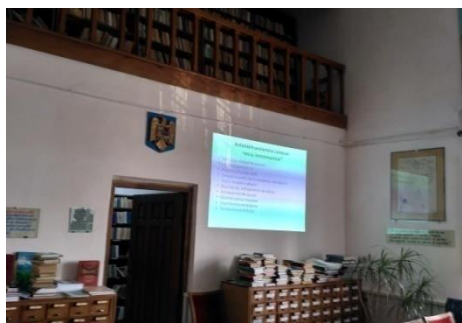
Obiectivele specifice ale proiectului:

- + Dezvoltarea în rândul elevilor ce aparțin grupului tinta (100 elevi) a unor atitudini favorabile luării deciziilor și exprimării opiniilor în ceea ce privește mediul antreprenorial, până în iunie 2017;
- + Stimularea în proporție de 85 % (85 elevi) a grupului tinta pentru activitățile extracurriculare ce implica liberă comunicare, dezvoltarea creativității, formarea abilităților de lucru în echipă, cultivarea simțului antreprenorial până în iunie 2017
- + Crearea de noi comportamente adecvate unui mediu economico-social în schimbare în proporție de 90% (90 elevi) a grupului tinta și participarea sa la un număr de 4 activități specifice mediului antreprenorial până în iunie 2017.
- + Creșterea cu 25% a numărului de activități specifice mediului antreprenorial proiectate și desfășurate la Liceul Teoretic Mihai Eminescu Bârlad, până la sfârșitul anului școlar 2016-2017

Durata proiectului - 5 luni (februarie - iunie 2017)

Activitățile din cadrul proiectului au fost:

- + Stabilirea echipei de proiect
- + Lansarea proiectului
- + Alegerea grupului țintă
- + General și particular în realizarea unei afaceri
- + Risc și reușită în afaceri
- + Elevii de azi, antreprenorii de mâine
- + Antreprenori de succes
- + Monitorizare și evaluare
- + Diseminarea proiectului
- + Încheierea proiectului

Școlile partenere: Liceul Pedagogic „Ioan Popescu” Bârlad, Colegiul Național Gheorghe Roșca Codreanu Bârlad, Colegiul Tehnic Alexandru Ioan Cuza Bârlad, , Liceul Tehnologic Petru Rareș Bârlad, Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni, Liceul Tehnologic sat Puiesti, Liceul Tehnologic Ghenuța Coman Murgeni

Situația economică actuală impune cunoașterea de către elevi a conceptelor de întreprinzător, antreprenor, spirit antreprenorial, deasemenea formarea de noi competențe în sfera educației antreprenoriale.

A fi întreprinzător, antreprenor reprezintă o experiență unică, chiar provocatoare, care poate aduce satisfacții deosebite, dar presupune și riscuri, iar de aici și posibilitatea eșecului. A fi întreprinzător înseamnă inițiativă, capacitate decizională și responsabilitate. Prin implicarea elevilor în cadrul acestui proiect educațional se urmărește dezvoltarea capacității decizionale, a capacității de a-și asuma responsabilitatea. Elevii vor avea oportunitatea de a-și clarifica anumite aspecte legate de lumea afacerilor, de a înțelege mai bine semnificația anumitor concepte cum ar fi: întreprinzător, spirit antreprenorial, risc în afaceri, reușita în afaceri, economie de piață, inițiativă, decizie, responsabilitate.

23. IMPORTANȚA METODELOR INTERACTIVE ȘI EFICIENȚA LOR

23.1. PROF. GÎNDU NICOLETA-ELENA, ȘCOALA GIMNAZIALĂ „IORGU RADU”, BÂRLAD, JUD. VASLUI

Analizând poziția cadrului didactic în fața problemelor și ale învățării, se poate afirma că, educatorii sunt solicitați astăzi în mod continuu să promoveze învățarea eficientă, și mai ales învățarea activ-participativă și creativă. În acest caz predarea și învățarea vizează procese cognitive ale elevilor, îi învață cum să învețe, cum să prelucreze informațiile, să gândească independent și eficient.

Programele școlare ar trebui să se orienteze într-o mai mare măsură către formarea abilităților practice la elevi, iar componenta teoretică a programelor ar trebui în continuare decongestionată; se dorește o deplasare spre un caracter predominant formativ și nu informativ al procesului educațional, în care metodele didactice să fie activ-participative, cum ar fi investigația, experimentul, studiul de caz,

proiectul.

Astfel profesorul stimulează elevul să-și elaboreze un proiect personalizat de învățare, gestionând propria sa formare. Interactivitatea presupune interrelaționarea directă sau mediată cu ceilalți profesori sau colegi, și procese de acțiune transformativă asupra materialului de studiu. Relația profesor-elev se redimensionează. Educatul își asumă rolul de agent al propriei sale formări, iar profesorului îi revine rolul de ghid în demersul educațional.

Învățarea prin cooperare implică angajarea elevilor în grupuri mici sau echipe. Obiectivele unui asemenea grup sunt definite cu atenție și cooperarea dintre membrii grupului e o condiție pentru obținerea succesului. Fiecare elev din cadrul grupului este responsabil în coordonarea materialului dat și are îndatorirea să învețe pe ceilalți membri ai grupului câte un segment de sarcină dacă este o lecție de tip „fierăstrău”. O activitate de tip „fierăstrău” presupune divizarea unei mari cantități de informații în părți mai mici.

Rolul profesorului devine cel de monitorizare, în timp ce elevii devin din ce în ce mai eficienți și dezvoltă două moduri principale de comportament: lucrul împreună și împărțirea rolului de conducere. Unul dintre scopurile muncii în grup este să-i învățăm pe elevi cum să lucreze unii cu ceilalți. De aceea timpul investit în dezvoltarea abilităților de comunicare este un timp petrecut cu folos. Învățarea prin cooperare trebuie contrabalansată de activități individuale în special la elevii mai mari.

Metoda proiectelor este o metoda interactivă folosită pentru a asimila și aprofunda anumite cunoștințe. Este strâns legată de cercetarea științifică având ca etape: alegerea temei, motivarea teoretică și practică, alegerea obiectivelor, organizarea cercetării, prezentarea și evaluarea rezultatelor. Se pot concepe dosare tematice: „Viața animalelor sălbatice”, reviste școlare Ex. „Bios”. Elevii sunt puși în fața situației să-și caute surse de informare, să organizeze etapele necesare învățării, să structureze rezultatele obținute și să le prezinte într-o formă adecvată. Profesorul trebuie să cunoască potențialul fiecărui elev, modalități de stimulare, să-l facă să fie conștient de propria capacitate.

Braimstorming-ul sau „furtuna de creiere” este o metodă interactivă de dezvoltare de idei noi ce rezultă din discuțiile între mai mulți participanți, în cadrul căreia fiecare vine cu o mulțime de sugestii.

Rezultatul acestor discutii se soldează cu alegerea celor mai bune soluții de rezolvare a situației date. Această metodă permite dezvoltarea abilității de a lucra în echipă, stimulează gândirea creativă și dezvoltă încrederea în sine.

Studiul de caz reprezintă o metodă de confruntare directă a elevilor cu o situație reală, luată drept exemplu tipic, Ex. „Studiul agenților poluanți din orașul Bârlad”. Permite verificarea cunoștințelor, a priceperilor, deprinderilor, sistematizarea și consolidarea cunoștințelor, educarea personalității față de ceilalți participanți și față de cazul respectiv.

Învățarea programată poate fi aplicată și în științele biologice astfel încât să asigure o motivare în timpul învățării pentru a tinde în mod activ în atingerea scopului. Elevul trebuie să cunoască în mod concret scopul învățării și exprimarea acestuia în performanțe măsurabile. Instruirea asistată pe calculator (I.A.C.) permite modificarea strategiei didactice prin trecerea la programe ce amplasează și inițiază elevul, dar și a unor inovații ce ajută un număr mare de utilizatori să beneficieze de serviciile unui calculator central cu echipamentele terminale situate în școli. I.A.C. devine un auxiliar prețios, deoarece formează elevului un grup de deprinderi, permite recapitularea materiei, simularea unor fenomene naturale sau procese fiziologice, consolidarea cunoștințelor, rezultatele obținute putând fi verificate și completate pe măsura demersului didactic.

În formarea deprinderilor de învățare interactive prin intermediul acestor metode trebuie antrenat efortul intelectual al elevului, cu cât sunt mai de timpuriu sunt formate aceste deprinderi, cu atât au un efect formativ mai eficient, iar calitatea actului didactic va fi mai mare.

BIBLIOGRAFIE

- CERGHIT I. și colab., 1983 - „Perfecționarea lecției în școala modernă”, Edit. Did. și Ped., București.
COSTICĂ N., 2008 - „Metodica predării biologiei”, Edit. Graphys, Iași.
COPILU D., COPIL V., DĂRĂBĂNEANU I., 2002 - „Predare pe baza de obiective Curriculare de formare”, Edit. Did. și Ped., București.

24. INDIVIDUL ÎNTRE EDUCAȚIA FORMALĂ ȘI CEA INFORMALĂ

24.1. PROF. GHEORGHITĂ MARIA DENIS - COLEGIUL TEHNIC, „MARCEL GUGIANU”, ZORLENI, JUD. VASLUI

24.2. PROF. GHEORGHITĂ ANDREI - COLEGIUL TEHNIC, „MARCEL GUGIANU”, ZORLENI, JUD. VASLUI

O definiție a educației formale a fost dată de către Philip Coombs, conform căreia educația formală este “sistemul educational structurat ierarhic și gradat cronologic, pornind de la școala primară și până la universitate, care include, în plus față de studiile academice, o varietate de programe de specializare și instituții de pregătire profesională și tehnică cu activitate “full-time”.

Învățământul apare ca o etapă importantă în pregătirea individului. Deși copilul pornește la drum cu un pachet educațional relativ „sărac”, pe parcurs el își îmbogățește cunoștințele și își dezvoltă o personalitate. „Omul nu poate deveni om decât prin educație”, spune Kant, ceea ce arată că educația este o dimensiune constitutivă a ființei umane. Problema educației tinde să devină o problemă prioritară și toți cei care văd limpede evoluția ființei umane, a ființei raționale și a umanității, în ansamblul ei, situează în centru educația.

Educația este procesul prin care se transmit cunoștințe, se formează deprinderi și se dezvoltă priceperi în vederea formării și dezvoltării personalității unui subiect. Educația este un proces continuu și se realizează în conformitate cu particularitățile de vârstă și individuale ale elevilor. Ea poate fi de trei tipuri: formală, nonformală, informală.

În Dicționarul internațional al educației întâlnim cele trei noțiuni corelate:

- educație formală – „1. educație în care rolurile de profesor și elev sunt bine definite și în care o latură acceptă responsabilitatea celeilalte; 2. educația primită în școală, opusă celi acumulate independent sau în cursul serviciului”;
- educație informală- „educație în care nu se pot distinge două laturi (de exemplu: profesor și student); de asemenea educația dobândită de unul singur prin citit, experiență de viață, etc.”;
- educație nonformală – „1. educația primită în afara școlii sau în afara anilor afectați prin statutul școlarității, de exemplu, educația adulților; 2. educația are loc în afara școlii-de exemplu, prin influența mediului familial, a grupelor de prieteni și a mediului de viață.”

Sintetizând aceste definiții, putem afirma faptul că educația formală este educația instituționalizată, educația nonformală este educația extrașcolară, iar educația informală este educația difuză. În continuare voi încerca să evidențiez caracteristicile fiecărei forme, cât și modul lor de interacțiune pe parcursul vieții indivizilor.

Educația reprezintă procesul esențial și permanent prin intermediul căruia se transferă valori, cunoștințe, informații în și dinspre mediul înconjurător. “A educa” nu se referă doar la procesul de asimilare a informațiilor, ci înglobează toate experiențele intrinseci și extrinseci la care suntem expuși. Este un fenomen socio-uman care asigură transmiterea acumulărilor teoretice (informațiilor) și practice (abilităților), obținute de individ de-a lungul evoluției social-istorice, tinerelor generații, formându-le personalitatea și profesionalitatea necesară desfășurării de activități utile în plan social. Educația este un mijloc de practici care inserează mediul nostru înconjurător spre propria ființă, îndreptând axa către ceea ce alcătuiește personalitatea noastră, precum cultura, morala și comportamentul.

Prin intermediul educației individul învață și asimilează anumite cunoștințe, norme comportamentale și morale, viziunea asupra lumii generației trecute dar și experiența creării unei lumi noi. Educația, de asemenea, îi conferă individului oportunitatea de a se plia la mediul social prin intermediul asimilării de norme sociale obligatorii necesare conviețuirii interpersonale. În sens social-

istoric educația este procesul de transmitere și asimilare a experienței – economice, politice, religioase, filosofice, artistice, științifice și tehnice – de la înaintași la urmași.

Din punct de vedere psihologic, psihogenetic, educația este procesul de formare a omului ca personalitate în plan cognitiv, afectiv-motivațional, volitiv, aptitudinal, atitudinal, educația, în acest caz, este instrumentul formării individului ca personalitate. În sens pedagogic, educația este fenomenul social complex privit în trei dimensiuni: activitate conștientă a educatorului de stimulare, îndrumare, formare a educatului; proces de formare a individului pentru integrarea activă în societate, proces de formare intelectuală, morală, profesională, fizică, estetică; rezultat prin preluarea selectivă a acțiunilor informaționale și includerea celor învățate în propriile structuri de cunoaștere și acțiune. Necesitatea de comunicare a individului reprezintă suportul psihologic al relației educaționale. Se comunică nu numai cunoștințe, informații ci și atitudini, sentimente și convingeri, comunicarea fiind verbală, nonverbală și metaverbală.

Zilnic individul este supus unui aflux informațional cu sau fără intenție pedagogică. Toate influențele și acțiunile educative care intervin în viața individului, în mod organizat și structurat (în conformitate cu anumite norme generale și pedagogice, desfășurate într-un cadru instituționalizat) sau, dimpotrivă, în mod spontan (întâmplător, difuz, neoficial) sunt reunite sub denumirea de forme ale educației. Acestea reprezintă modalitățile prin care se realizează activitatea de formare și de dezvoltare a personalității a individului. Funcțiile generale ale educației reprezintă proprietăți intrinseci, specifice activității de formare-dezvoltare permanentă a personalității, exprimate la nivelul consecințelor sociale angajate în mod obiectiv, la nivelul de sistem (societatea în ansamblu) și de subsistem (cultural, comunitar, economic, politic, natural).

Funcția de bază a educației este dezvoltarea personalității în vederea integrării sociale. O parte a învățării este rezultatul contactului spontan al omului cu diferite aspecte ale vieții sociale, însă cea mai mare parte a învățării se acumulează prin instruire, prin forme organizate și sistematice. În funcție de gradul de organizare și de oficializare al formelor educației putem delimita trei mari categorii:

- educația formală (oficială), este cea oferită de școală;
- educația non-formală (extrașcolară), reprezintă activitățile educative organizate de alte instituții, cum ar fi muzeele, bibliotecile, cercurile științifice etc.;
- educația informală (spontană), reprezentată de influențele spontane sau neorganizate din mediu, familie, grup de prieteni, mass media etc., este procesul care durează pe tot parcursul vieții prin care individul acumulează cunoștințe, informații, atitudini, abilități prin intermediul experiențelor de zi cu zi și relației cu mediul înconjurător.

Delimitarea dintre aceste trei forme ale educației este una teoretică, în practică ele funcționând ca un complex al cărui granițe sunt dificil de trasat, cele trei genuri de acțiuni educative potențându-se reciproc. Educația formală se referă la ansamblul acțiunilor educative, sistematice și organizate, elaborate și desfășurate în cadrul unor instituții de învățământ specializate (școala, universitate etc). Educația formală organizează și structurează sistemul cognitiv, aptitudinal și atitudinal al individului, astfel încât, ulterior, să fie posibilă o mai mare receptivitate față de informațiile și valorile vehiculate prin intermediul educației nonformale sau informale. Scopul acestui acestui tip de educație este introducerea progresivă a elevilor în marile paradigme ale cunoașterii și instrumentalizarea lor cu tehnicile culturale care le vor asigura o anumită independență educativă.

Pregătirea este elaborată în mod conștient și eșalonat, fiind asigurată de un corp de specialiști pregătiți anume în acest sens. Informațiile primite sunt selectate cu grijă și structurate, permițând o asimilare sistematizată a cunoștințelor și facilitând dezvoltarea unor abilități și deprinderi necesare integrării individului în societate. Ea este puternic expusă exigențelor sociale. Acest tip de educație se caracterizează prin uniformitate și printr-o anumită rigurozitate.

Granița dintre educația formală și cea nonformală nu este întotdeauna clar definită, deoarece există aspecte nonformale în structura educației formale. Educația nonformală este diferită de educația formală, prin aspectul conținutului și formele de realizare. Educația nonformală cuprinde totalitatea acțiunilor și influențelor educative structurate, organizate și instituționalizate, dar desfășurate în afara sistemului de învățământ. Aceste activități, la fel ca la educația formală, sunt coordonate de pedagogi de specialitate, dar care, în aceste situații, au un rol secundar, de moderatori sau coordonatori.

Acțiunile incluse în acest perimetru se caracterizează printr-o mare flexibilitate, oferind o mai bună posibilitate de pliere pe interesele și abilitățile elevilor. Caracterul acestor activități este mai puțin formal,

dar cu același rezultat formativ, este flexibil și variat, facultativ sau opțional și include activități parașcolare (de perfecționare, reciclare etc.) și perișcolare (vizite la muzeu, excursii, cluburi, cercuri științifice, vizionări de filme etc), elevii fiind implicați în proiectarea, organizarea și desfășurarea acestor activități. Aceste acțiuni permit lărgirea orizontului cultural, îmbogățirea cunoștințelor din anumite domenii și dezvoltarea unor aptitudini și interese speciale, promovează munca în echipă, accentuează obiective de tip formativ-educativ.

Educația informală se referă la influențele educative neorganizate, nesistematice și nesubordonate unor finalități educaționale precise. Include totalitatea informațiilor cotidiene cu care se confruntă individul. Aceste informații au conținuturi variate, nu sunt selectate, prelucrate pedagogic sau transmise în conformitate cu principiile de organizare a procesului instructiv-educativ. Educația informală este un proces de învățare continuu și spontan, care se realizează în afara cadrului educației formale și al educației nonformale. Familia este principalul grup social în care se desfășoară acest tip de educație, apoi prietenii și persoanele cu care individul intră în contact.

Un rol important îl au mijloacele de informare în masă. Internetul, televiziunea, radioul, presa scrisă, prin varietatea de informații pe care o transmit, ne permit să fim în continuu contact cu diferitele evenimente sociale, politice și economice, atât în plan național, cât și internațional, lărgindu-ne, astfel, mediul vizual și perceptiv. Acest lucru influențează comportamentul și modul de a gândi al indivizilor, modifică forma prin care oamenii cunosc și înțeleg realitatea înconjurătoare. Modelându-ne gusturile, valorile, obiceiurile și opiniile, canalele informative și funcțiunile comunicative constituie un mijloc puternic de educație informală. Deși toate cele trei tipuri ale educației: formală, nonformală și informală, sunt diferite, toate sunt necesare, împreună formând "individul".

Educația trebuie să aibă un caracter global, îmbinând armonios și eficient educația formală cu cea nonformală și informală pentru a asigura individului o bună dezvoltare și integrare în societate. Totodată fiecare din aceste forme de educație, are un rol caracteristic de îndeplinit. Cele trei forme ale educației se sprijină și se condiționează reciproc, însă rolul cel mai important revine, totuși, educației formale, prin intermediul căreia vor fi filtrate mesajele primite prin celelalte canale. De aceasta depinde calitatea coordonării și integrării influențelor nonformale și informale asupra individului.

25. EDUCAȚIA NONFORMALĂ ÎN ȘCOLI PRIN PROIECTE DE PARTENERIAT STRATEGIC DIN PROGRAMUL ERASMUS+

25.1. PROF. AURORA HULUȚĂ - COLEGIUL TEHNIC "MARCEL GUGUIANU", ZORLENI, JUD. VASLUI

25.2. PROF. GÎNDU LIVIU - COLEGIUL TEHNIC "MARCEL GUGUIANU", ZORLENI, JUD. VASLUI

Educația nonformală se face prin joacă, într-o atmosferă prietenoasă și plină de energie iar efectele ei sunt cele mai de lungă durată fiindcă informația este reținută fără stres și printr-o activitate distractivă.

Ținând cont de aceste concluzii a nenumărate studii și de experiențele noastre anterioare, am realizat pentru elevii noștri, două parteneriate strategice în domeniul școlar finanțate prin programul Erasmus+.

Primul proiect se numește: **"Team Up & Reform Netizens - Outdoor Fantastic Fun" – TURN OFF**. Pentru început vă rog să vă răspundeți sincer la următoarele întrebări:

- Aveți cont de Facebook?
- Cât timp petreceți zilnic pe Facebook din dorința de a afla noutăți, de a mai vedea ce au făcut cunoștințele dvs., de a găsi un model nou de rochie sau o mașină grozavă, un proiect de casă, de a

afla cel mai eficient și ieftin tratament pentru vreo boală de care suferiți dumneavoastră sau cineva apropiat, de a vă relaxa urmărind vreun clip amuzant sau citind un banc bun... și așa mai departe

- Doamnelor, fiți sincere, ați ars vreodată mâncarea sau ceaiul, fiind ocupate să citiți ceva interesant pe Facebook sau pe Internet?
- Ați renunțat să ieșiți la o plimbare deoarece nici nu v-ați dat seama când a trecut timpul căutând ceva pe Internet și s-a făcut deja târziu? Da, pe Internet timpul are o altă dimensiune, nu vi se pare că trece mult mai repede?
- Când vă așezați la masă aveți grijă să vă luați telefonul aproape?
- Când ieșiți cu prietenii la o masă în oraș, ignorați total telefonul sau intrați de câteva ori pe Facebook ori pe WhatsApp să vedeți ce actualizări mai sunt?
- Fiți sinceri, în timpul unor ședințe lungi, a unor simpozioane.... ați deschis pentru scurt timp Facebook-ul să vedeți ce mai e pe-acolo?

Poate unii ați răspuns NU la majoritatea întrebărilor. Felicitări!! Eu am răspuns DA, recunosc. Și sunt convinsă că în sinea lor mulți dintre dumneavoastră au spus DA la multe întrebări. E grav? Sper că nu.

Fiindcă noi suntem maturi, știm să ne gestionăm timpul, mulți dintre noi suntem într-o relație de cuplu stabilă. Dar elevii noștri sunt la vârsta marilor cuceriri, a marilor iubiri. Fiecare adolescent dorește să atragă atenția asupra sa, să fie centrul universului dacă se poate iar numărul de like-uri primite de poza sau postarea sa este foarte important pentru stima de sine. Ei sunt Generația Z, generația ecranului și a rețelelor sociale, pentru ei Facebook-ul este un mod de viață iar gestionarea timpului nu este punctul lor forte. După cum știți s-au făcut numeroase studii de către renumiți experți care demonstrează că rețelele sociale, jocurile pe calculator/telefon/tabletă creează dependență și că folosirea lor în exces are efecte negative asupra sănătății fizice și mentale a utilizatorilor. Iar cei mai mulți dintre utilizatori sunt adolescenții și tinerii, elevii noștri și acest lucru se întâmplă peste tot în lume.

Luând în calcul această problemă comună, împreună cu 3 școli europene din Polonia, Belgia și Letonia, am realizat un proiect de parteneriat Erasmus+ al căruia acronim este foarte sugestiv TURN OFF care se traduce A DECONNECTA, A INCHIDE, A OPRI, A STINGE - cu referire la a te deconecta de la ecran, fie el ecran de telefon, de calculator sau tabletă. Dorim să oferim alternative la ecran pentru petrecerea timpului liber.

Parteneri:

- Liceum Ogólnokształcące im. Stefana Czarnieckiego – Polonia
- Collège Visitation La Berlière – Belgia
- Strenču novada vidusskola - Letonia

Perioada de desfășurare: 01.09.2017 – 31.08.2019

Obiectivul general:

Conștientizarea elevilor cu privire la necesitatea schimbării obiceiurilor de petrecere a timpului liber, în special a folosirii excesive a telefoanelor mobile, care ar putea fi în detrimentul sănătății fizice și mentale a elevilor, și oferirea de alternative de petrecere a timpului liber.

Obiective specifice:

- dezvoltarea competențelor lingvistice ale elevilor și profesorilor;
- îmbunătățirea condiției fizice și mentale a elevilor;
- promovarea unui stil de viață sănătos;
- dezvoltarea competenței interculturale și promovarea atitudinilor de toleranță, deschidere și înțelegere între elevi și profesori.

Grupul țintă cuprinde 25 de elevi selectați pe baza interesului manifestat și a competențelor de limbă engleză, cu respectarea principiului egalității de șanse.

Principalele activități:

- formarea echipei de proiect
- elaborarea planului de implementare
- selecția grupului țintă
- desfășurarea activităților conform planului de implementare

- reuniuni transnaționale de proiect
- schimburi pe termen scurt a unor grupuri de elevi
- lucrul la produsele finale
- monitorizare, evaluare, diseminare

Rezultate:

- Utilizarea rațională a echipamentelor IT
- Adoptarea unui stil de viață sănătos
- Rezultate școlare îmbunătățite pentru elevii din proiect
- Produsele finale:
 - Ghid de utilizare în siguranță a Internetului
 - Revistă electronică a proiectului
 - Broșură de promovare turistică a zonei
- Promovarea și îmbunătățirea imaginii școlii
- Materiale informative despre proiect și activitățile sale
- Inventar de bune practici identificate în proiect
- Echipă cu experiență în realizarea și implementarea de proiecte

Celălalt proiect se numește **“Our daily bread”** și își propune să implice elevii din cele patru țări partenere în activități de colaborare, studiind un produs consumat zilnic de toți și anume pâinea.

Parteneri:

- Gymnasium Wendelstein – Germania
- Istituto Tecnico Commerciale "Vitale Giordano" – Italia
- IES Clara Campoamor - Spania.

Perioada de desfășurare: 01.09.2017 – 30.04.2020

Obiectivul general:

Îmbunătățirea competențelor lingvistice și interculturale ale elevilor pentru o participare activă la societatea europeană deschisă și tolerantă.

Obiective specifice:

- îmbunătățirea competențele lingvistice, interculturale și sociale ale elevilor;
- îmbunătățirea cunoștințelor și abilităților economice și tehnologice, orientate spre practică, prin studierea pâinii sub diferite aspecte: legătura cu agricultura, profesii și locuri de muncă, știința și marketingul din spatele ei, obiceiuri și tradiții care o înconjoară;
- promovarea integrării digitale a tuturor participanților.

Grupul țintă cuprinde 25 de elevi selectați pe baza interesului manifestat și a competențelor de limbă engleză, cu respectarea principiului egalității de șanse.

Principalele activități:

- formarea echipei de proiect
- elaborarea planului de implementare
- selecția grupului țintă
- desfășurarea activităților conform planului de implementare
- reuniuni transnaționale de proiect
- schimburi pe termen scurt a unor grupuri de elevi
- lucrul la produsele finale
- monitorizare, evaluare, diseminare

Rezultate:

- Rezultate școlare îmbunătățite pentru elevii din proiect
- Produsele finale:
 - Colecție de materiale în format digital
 - Site-ul proiectului
- Promovarea și îmbunătățirea imaginii școlii
- Materiale informative despre proiect și activitățile sale
- Inventar de bune practici identificate în proiect

- Echipă cu experiență în realizarea și implementarea de proiecte

Prin aceste proiecte 38 de elevi și 12 profesori vor beneficia de experiența europeană care ***Schimbă vieți și deschide minți!***, așa cum spune și sloganul programului ERASMUS +. Sperăm să reușim să facem asta pentru elevii noștri.

Aceste proiecte sunt finanțate cu sprijinul Comisiei Europene prin programul Erasmus+. Acest material reflectă numai punctul de vedere al autorului și Comisia nu este responsabilă pentru eventuala utilizare a informațiilor pe care le conține.

BIBLIOGRAFIE:

1. Formularul de candidatură al proiectului "Our daily bread", 2017
2. Formularul de candidatură al proiectului "TURN OFF", 2017

26. IMPORTANȚA MOTIVAȚIEI LA VÂRSTA ȘCOLARĂ MICĂ

26.1. PROF.ÎNV. PRIMAR CRISTINEL ILIESCU – ȘCOALA GIMNAZIALĂ "PETRU PONI", IAȘI, JUD. IAȘI

Motivația este o sursă de activitate și de aceea este considerată "motorul" personalității, reprezentând un important proces psihic care impulsionează și declanșează acțiunea. Nu poate avea loc un proces educațional real dacă în prealabil nu s-ar identifica motivele învățării și n-ar fi determinată aria lor de acțiune și dacă educatorul n-ar ști să se folosească de forța acestor motive în practica instrucției. Cunoașterea motivelor ce-l impulsionează pe elev în desfășurarea actului învățării este importantă pentru învățător, deoarece acestea îi indică exact calea ce trebuie s-o urmeze în vederea finalizării cu succes a educației.

Vârsta școlară mică sau copilăria de mijloc (6/7 – 11/12 ani) este o perioadă marcată în primul rând de modificarea statutului social, și mai puțin de modificări fundamentale de ordin cognitiv. Din foarte multe puncte de vedere schimbarea de statut este dramatică, reprezentând un pas hotărâtor în viață. Copilul proaspăt intrat în școală are în față cel puțin două sarcini esențiale: să stea „cuminte” în clasă, în bancă, și să dobândească de acum înainte cunoștințe formale.

Dificultățile învățământului școlar rezultă pentru mulți copii din faptul că majoritatea problemelor sunt abstracte, rupte de context, cu un format nou și mai dificil - cel scris. Față de învățarea anterioară, acum se modifică și interacțiunea dintre copil și persoana de la care încearcă să acumuleze informație. Celui mic nu i se mai oferă ghidaj, ajutor și feedback imediat, specific.

Constrângerile comportamentale sunt și ele destul de mari: copilul trebuie să stea jos, să răspundă numai când este întrebat, iar răspunsurile sale să fie oficiale. Trebuie să se supună autorității și regulilor pe care această autoritate le impune și trebuie să se conformeze „la maximum” expectanțelor adulților. Apare și cerința unui efort susținut, a unei munci constante, este imprimată nevoia de a intra în competiție și a obține performanțe. În același timp se modifică relația copil-părinte, acesta din urmă devenind oarecum brusc mai sever și mai atent la trăsături precum hiperactivitatea.

O recompensă nejustificată poate fi resimțită la fel de acut de către copil precum o pedeapsă prea aspră. El poate deja la această vârstă să își evalueze corect performanțele și înțelege când nu merită ceva. De aceea, notele mari acordate de profesori/învățătoare pe baza a două sau trei intervenții inițiale bune pot să îl demotiveze pe elev: el știe că va primi nota bună oricum. Copilul rămâne cu un "gust amar" pentru că așteaptă de la ceilalți corectitudine. În plus, acest model parental/al profesorului nu îl învață să ofere în situații viitoare aprecieri corecte.

Intrarea în școală aduce atât o schimbare semnificativă de statut social, cât și o serie de sarcini cognitive la care copiii se adaptează diferențiat. Există și categorii decopii cu nevoi speciale care ar presupune intervenții educaționale specifice.

Cu cât copilul este mai mic, cu atât este mai mare rolul, în învățare și cunoaștere, al proceselor senzoriale și al acțiunilor practice.

În cadrul grădiniței, copiii pot fi incluși în sistemul unor activități instructive obligatorii, cu o durată nu prea mare (10-15 minute). Numai devenind școlari ei au prilejul să participe sistematic la

activitatea de învățare ca activitate dominantă, care prin conținutul, durata și semnificația sa restructurează poziția morală și conduita individuală a copilului.

Structural, învățarea se compune dintr-o serie de situații și de sarcini de învățare, care pentru școlarii mici reclamă efectuarea unor acțiuni ce vor răspunde unor sarcini practice concrete. Astfel, învățarea scrisului răspunde necesității exprimării corecte din punct de vedere ortografic; însușirea cititului îi dezvoltă vorbirea și-l pregătește pentru activitatea de lectură; rezolvarea sarcinilor de matematică răspunde necesității de a ține evidența unor cheltuieli; însușirea gramaticii pentru folosirea corectă a cuvintelor în exprimarea orală și scrisă; însușirea cunoștințelor despre natură în necesități de a ști să observe plante și animale; învățarea primelor noțiuni de geografie pentru necesități de a se orienta corect în spațiul mediul apropiat și îndepărtat; începerea învățării istoriei pentru necesitățile informării asupra dimensiunii timpului.

Învățarea la vârsta școlară mică restructurează gândirea infantilă în numeroase puncte și-i modifică aspectul, lărgind sistemul structurilor ei cognitive. Cunoștințele și priceperile deja însușite se adâncesc, devin mai sistematice, se consolidează structurile naționale și schemele logice creându-se premisa dobândirii a noi abilități, priceperi și capacități, care depășesc limitele a ceea ce oferă nemijlocit situațiile de învățare momentane. Se produce o generalizare crescândă a activității de gândire, captând un puternic impuls înclinația elevului către abordarea reflexivă a propriei activități mintale. Învățarea pune în mișcare traseele interne ale dezvoltării, o propulsează spre noi stadii, introduce în ea mutații, făcând să crească nivelul vârstei mentale a copilului și, o dată cu aceasta și posibilitatea lui de a realiza noi acumulări în ordinea însușirii cunoștințelor ce i se predau.

Toate aceste achiziții bazate pe transferuri, treceri, extinderi, aplicări, conștientizări care prefigurează o învățare autonomă, creatoare, nu se realizează în limitele unui singur an școlar. Ele comportă parcurgerea multor ani de școlaritate.

Motive ale învățării

--În ce condiții se formează la elevi atitudinea activă față de învățare?

--Ce obiective trebuie să urmărească procesul de învățământ pentru ca însușirea activă și creatoare a cunoștințelor să devină o trăsătură caracteristică, permanentă de durată ?

Se conturează câteva idei esențiale comune care, teoretic, orientează în bună parte organizarea activității de învățare a elevilor în școala modernă. Care sunt acestea?

Cunoștințele asimilate de elevi să fie rezultatul participării lor active în procesul învățării, al activității lor proprii de descoperire și imaginare, al propriului lor efort. Realizând această condiție, achizițiile făcute de elevi recompensează prin ele însele, ceea ce înseamnă activitatea de învățare le oferă satisfacții, devine plăcută și interesantă pentru ei. Asimilarea activă a cunoștințelor de către elevi în școală se asigură, pe de o parte, prin înarmarea lor cu metode și procedee de învățare, cu diferite tehnici de muncă intelectuală și de cercetare științifică, pe de altă parte, prin dezvoltarea la elevi a capacităților intelectuale, a operațiilor mentale, a inteligenței și a creativității gândirii lor. Stăpânind temeinic modalitățile de lucru, elevii câștigă independență în activitatea de învățare și în gândire. În aceste condiții elevii ajung să fie conștienți de faptul că succesul activității lor, prezente și viitoare, depinde înainte de toate de ei înșiși.

Activitatea de asimilare a cunoștințelor de către elevi trebuie să fie susținută, în mod necesar, de o dorință vie de a învăța, de voința de a învăța. Prezența voinței în învățarea elevilor se impune dat fiind faptul că ea trebuie să răspundă anumitor cerințe ale școlii, ale societății care nu întotdeauna și nu la toate vârstele sunt suficient de clare pentru cei care învață. Pe de altă parte, nu toate cunoștințele pe care elevii trebuie să și le însușesc pe baza programelor școlare sunt la fel de interesante, chiar dacă sunt necesare. Ca urmare, pentru a putea face față cerințelor școlii în învățare, de multe ori elevul trebuie să depună eforturi însemnate de voință, trebuie „să vrea” să învețe.

Voința de a învăța nu se formează de la sine. Ea este rezultatul unui proces educativ de durată care presupune atât îndeplinirea neabătută a unor scopuri fixate de alții în învățare, cât și îndeplinirea unor scopuri fixate de elevii înșiși. Exersarea voinței de a învăța duce treptat la o dorință permanentă de a ști mai mult, de a cunoaște mai mult atunci când eforturile elevului sunt recompensate prin satisfacții care se găsesc în însăși învățare și duc la sentimentul de succes.

Vorbind despre voința de a învăța intrăm în sfera motivației învățării școlare. Motivația este una dintre condițiile esențiale care asigură dobândirea de noi cunoștințe. Numai prin motivație se poate explica atitudinea activă sau mai puțin activă a elevilor în procesul de dobândire al cunoștințelor.

Motivele sunt cauzele conduitei noastre, mai exact cauzele interne ale comportamentului. Prin urmare este evidentă necesitatea de a ne preocupa de educarea lor. Motivația învățării este constituită din totalitatea motivelor care, în calitatea lor de condiții interne ale personalității, determină, orientează, organizează și potențează intensitatea efortului în învățare.

La baza motivației stau cerințele vitale de care depind existența și bunăstarea organismului: trebuințele de hrană, căldură, aer curat etc. Satisfacerea lor asigură echilibrul vieții – „homeostazia” cum o intitulează biologii. Dar în afara acestora, chiar de la naștere, apar și impulsuri, tendințe de origine psihică. În manifestările copiilor este identificată, ca un impuls foarte puternic, curiozitatea, tendința de a cunoaște, de a explora ambianța. Apoi e prezent un impuls spre manipulare a obiectelor. Mai mult, se manifestă o tendință urmărind „ influențarea creatoare a mediului”, încercarea de a transforma ceea ce întâlnește în jur. Aceasta este efectul unui surplus de energie disponibilă. Aceste manifestări dovedesc existența resurselor ce fac posibilă învățarea chiar și în condițiile artificiale ale școlii, departe de solicitările imperioase ale mediului și ale trebuințelor vitale.

Trebuințele, dorințele, intențiile sunt puternic influențate de mediu, de experiența socială. Ele se diversifică și se complică foarte mult. Apar trebuințe noi: azi simțim nevoia telefonului, televizorului ș. a. dorințe nou create de progresul tehnic.

Se știe că învățarea este o activitate anevoioasă, de aceea învățătorul trebuie să-i cultive elevului atașamentul față de școală și învățatură, dragostea și interesul pentru cunoaștere.

Motivele conduitei școlarului mic sunt strâns legate nu numai de activitatea de învățare, dar și de modul cum sunt organizate și cum se desfășoară interacțiunea și activitatea de comunicare cu ceilalți. Important este ca acestea să fie fundamentate pe activismul copiilor, pe independența și inițiativa lor creatoare.

Cunoașterea motivelor reale ale învățării elevilor dă posibilitatea învățătorului să intervină în mod adecvat și oportun pentru asigurarea succesului la învățatură a fiecărui elev. Totodată, ea permite învățătorului să dirijeze conștient procesul de formare a diferitelor categorii de motive eficiente în învățarea școlară care să corespundă necesităților obiective ale societății și să asigure comportamente cu o înaltă valoare integrativă pentru școlari

BIBLIOGRAFIE

1. Cosmovici, Andrei – *Învățarea școlară*, 1995, în volumul *Psihopedagogie* coord. de A. Neculau și T. Cozma, Ed. Spiru Haret, Iași
2. Golu, P. – *Motivația, un concept de bază în psihologie*, Revista de psihologie, 1985
3. Neacșu, I. – *Motivație și învățare*, 1979, E.D.P.
4. Vintilescu, D. – *Motivația învățării școlare*, 1977, Ed. Facla

27. CREATIVITATE, INOVAȚIE SI EDUCAȚIE PENTRU EXCELENȚĂ A ELEVILOR CU POTENȚIAL APTITUDINAL RIDICAT

27.1. PROF. IOANIȚOIU CARMEN DANA-LICEUL TEORETIC „ADRIAN PĂUNESCU” BÂRCA, JUD DOLJ

27.2. BIBLIOTECAR IOANIȚOIU CRISTINA LIVIA – COLEGIUL TEHNIC DE ARTE ȘI MESERII „CONSTANTIN BRÂNCUȘI,, CRAIOVA, JUD. DOLJ

Demersuri pentru identificarea elevilor capabili de performanță.

Oamenii se deosebesc între ei după posibilitățile lor de acțiune. Aceleași acțiuni (practice, intelectuale, artistice, sportive etc.) sunt executate de diferiți indivizi la diferite niveluri calitative, cu o ușurință mai mare sau mai mică. De aici au apărut termenii de „aptitudine”, „inaptitudine”, „capacitate”, „incapacitate”, „dotat”, „nedotat”. Rezultatele oricărei activități sunt evaluate și distribuite pe o scală amplă astfel încât, cu ușurință, se stabilesc gupele mari de „slab”, „mediu(mijlociu)” și

„superior”. Restrictiv, performanța ce atestă o capacitate trebuie să fie cotate ca supramedie, deci va fi situată pe o treaptă din zona superioară.

Aptitudinile pot fi:

1. Aptitudini simple:

- generale (prezente în majoritatea domeniilor – inteligența);
- de grup (permit realizarea cu succes a unui grup de activități);
- specifice (pentru un domeniu restrâns de activitate – auzul absolut).

2. Aptitudini complexe – care permit realizarea unei activități mai ample, de tip profesional (aptitudine tehnică, muzicală etc.). Fiecare individ vine pe lume cu o zestre ereditară proprie, cu amprente originale. Rolul educației constă în a cunoaște aceste potențialități și a crea condiții și o influențare adecvată pentru manifestarea și dezvoltarea lor.

Astfel, o definiție a supradotării a fost elaborată printr-o lege votată de Congresul american, în acest mod:

„Copilul dotat sau talentat este un tânăr care, la nivelul grădiniței, al cursurilor primare sau secundare a dovedit un potențial aptitudinal de a atinge un nivel înalt de competență în domeniile intelectual, artistic, academic specific, în artele vizuale, teatru, muzică, dans, aptitudini de conducere având nevoie, în consecință, de activități ce nu sunt în mod normal posibile în școală.”

În funcție de prevalența diverselor aptitudini individuale se disting, în linii mari, următoarele tipuri:

Copii cu „aptitudini artistice”, caracterizați prin capacitatea creatoare de a imagina și organiza simboluri, forme, modele, culori și sunete, de a crea prin aceste mijloace o impresie estetică;

- Copii cu „aptitudini tehnice”, caracterizați prin capacitatea deosebită de folosire și invenție a unor obiecte tehnice; prin aptitudinea de a înțelege mecanica la un nivel teoretic, nu doar practic, de a rezolva probleme tehnice, de a sesiza relațiile spațiale;

- Copii cu „aptitudini de conducere”, caracterizați prin capacitatea de a călăuzi și îndruma pe alții, de a-i convinge și antrena, prin însușiri de personalitate precum tactul, curajul, puterea de abstracție și o evidentă inteligență combinativă;

- Copii cu „aptitudini sociale”, altele decât cele de conducere, caracterizați prin capacitatea de formare a relațiilor umane, prin competență socială, prin facilitate psihomotorie.

Aceste tipuri de dotare superioară pot să apară și în forme combinate. Trebuie subliniat, însă, că toate aceste tipuri presupun prezența unui intelect superior, ceea ce le distinge principial de alte fenomene, similare ca manifestări, dar de calitate mai modestă. De exemplu, talentul artistic și cel tehnic se deosebesc de simplele îndemânări psihomotorii din domeniile respective.

Identificarea copiilor supradotați. Preocuparea față de depistarea copiilor cu anumite dotări deosebite trebuie să se înceapă de timpuriu și să se continue sistematic, fiindcă nu există o regulă general-valabilă asupra apariției și a formelor concrete în care se manifestă. De aceea, investigația trebuie să fie cât mai cuprinzătoare, urmărind să constate existența tuturor acelor aptitudini care intră în componența dotării respective.

Cele mai cunoscute forme și mijloace folosite în școală pentru identificarea elevilor supradotați sunt: rezultatele la învățătură, competițiile extrașcolare, teste de capacități sau aptitudini speciale și teste de personalitate și, de asemenea, observația sistematică exercitată de părinți și de educatori.

1. **Succesul școlar** prezintă avantajul de a confrunța capacitățile elevilor cu o bază certă, constituită din cerințele programei de învățământ la un nivel de vârstă dată. Pe de altă parte, notarea curentă nu diferențiază elevii dotați din punct de vedere intelectual de colegii lor silitori: obiectivitatea notării nu este asigurată.
2. **Competițiile extrașcolare** reprezintă un mijloc foarte asemănător cu examenele școlare, dar se adresează celor mai buni elevi, cerându-le o operare mai pretențioasă cu materialul de studiu.
3. **Testele de inteligență** sunt probe psihologice care urmăresc stabilirea inteligenței copilului sub forma unui raport între vârsta lui mintală și vârsta reală, care constituie așa-zisul „coeficient de inteligență”.

Pentru stabilirea vârstei mintale, subiectul este supus unui test constituit din întrebări astfel concepute încât să solicite principalele funcții ale inteligenței. Fiecare răspuns este apoi evaluat și notat după o scară standard, dinainte elaborată, pe baza mediei statistice a rezultatelor obținute de un eșantion alcătuit din indivizi normali, de aceeași vârstă. Rezultatul testului înglobează, însă, și influențele de mediu și educative.

Testul elaborat de Binet Simon a fost revizuit de L.M. Terman și M.A. Merrill și a intrat în circulație sub denumirea de test Stanford (Binet și scara Wechsler pentru copii). În principiu, se consideră că este supradotat copilul cotelat cu un coeficient de inteligență de peste 140.

1. **Testele psihologice de aptitudini speciale** urmăresc o evaluare separată a factorilor constitutivi ai intelectului. După L.L. Thurstone, factorii inteligenței susceptibili de a fi măsurați separat sunt: capacitatea relațiilor spațiale, viteza de percepție, înțelegerea cuvintelor, fluența verbală, ușurința de a opera cu numerele, memoria asociativă și inducția. Testele de aptitudini pot releva prezența unor dotări specifice care ar putea scăpa testelor de inteligență.
2. **Testele de personalitate.** S-a constatat că realizarea dotării intelectuale este condiționată și de alte însușiri ale personalității: voința (energia, perseverența), afectivitatea (echilibrul emoțional) și mai ales, motivația.
3. **Observațiile sistematice ale părinților și educatorilor** constituie un mijloc complementar de identificare, permit o apreciere obiectivă, mai flexibilă și mai subtilă.

Indicatori de identificare a supradotării intelectuale și talentului la copiii cu vârsta de peste 10 ani (Hildreth)

1. Calități intelectuale:

- considerat ca dotat de către familie și prieteni;
- îi plac activitățile intelectuale; raționament peste nivelul vârstei sale;
- curiozitate intelectuală; pune mereu întrebări privind originea și cauzele; caută motive și explicații;
- abil observator; mare capacitate de memorare pentru ceea ce-l interesează;
- foarte informat despre o mulțime de subiecte;
- inventiv, creativ, cu imaginație și originalitate în planurile sale;
- maturitate în înțelegere;
- preferă jocurile care cer o atenție concentrată și cu reguli complicate; introduce în aceste jocuri dificultăți suplimentare.

2. Aptitudini în utilizarea limbajului:

- maturitate și ușurință în utilizarea limbajului, peste nivelul vârstei sale;
- alege bine cuvintele; are vocabularul tipic al unui copil mai mare sau al unui adult; îi plac cuvintele lungi și complicate;
- înțelege ușor ceea ce i se explică oral;
- semne de maturitate în expresia scrisă; stil accesibil, precis, cu utilizarea corectă a cuvintelor;
- compune cu talent povestiri sau poezii;
- poate vorbi, scrie și citi cu mare ușurință și chiar în altă limbă.

3. Calități școlare:

- învață cu ușurință și repede;
- în clasă este în avans față de vârsta sa;
- îi place să studieze; poate să învețe singur; a câștigat diferite concursuri și a obținut distincții școlare;
- cunoaște și utilizează bibliotecile mai mult decât un copil de nivel mediu, de aceeași vârstă;
- citește mult mai ușor și mai rapid decât cei de o vârstă cu el; îi plac toate cărțile pentru copii mai mari sau chiar pentru adulți;
- are rezultate bune la matematică;
- e foarte informat în domeniul științelor; folosește instrumentele științifice cu mai multă abilitate decât cei de o vârstă cu el;
- foarte informat în domeniul științelor sociale, istorie, geografie; folosește hărți și atlase;
- se interesează de evenimentele politice; are o atitudine critică asupra evenimentelor zilei și prezintă interes pentru ideile filozofice și sociale.

4. Aptitudini și talente speciale:

- interese foarte variate și schimbătoare;
- își petrece mult timp singur cu jucăriile și planurile sale;
- inițiativă, entuziasm, originalitate, perseverență, atenție concentrată; motivație foarte puternică în realizarea unui proiect; primește adesea recompense pentru ceea ce face;
- interes foarte puternic pentru științe;
- interes foarte puternic pentru mecanică; mare ingeniozitate mecanică;
- talent special pentru muzică;

- interes special pentru desen sau pictură;
- interes special pentru dans sau actorie; a primit pentru acestea premii sau distincții speciale;
- dotat în mod deosebit pentru sport sau atletism;
- mare abilitate manuală; exigent față de sine și lucrările sale; cere întotdeauna precizie;
- interes enorm pentru cărți;
- interes pentru dicționare și enciclopedii;
- face diferite colecții;
- ține un jurnal personal;
- vrea să-și aleagă o profesie intelectuală.

5. **Caracter:**

- își alege ca prieteni copii mai mari ca el sau adulți;
- adaptabil din punct de vedere social; își face noi relații ușor;
- își asumă ușor rolul de animator și este ales ca atare de alții; bun organizator; obține să i se respecte deciziile;
- considerat ca diferit de ceilalți copii; nemulțumit față de cei care acționează mai puțin repede decât el; atitudine agresivă sau dominatoare față de cei de o vârstă cu el;
- se revoltă când i se cer lucruri nerezonabile;
- răspunde în mod adult la autoritate; respectă regulile;
- dorește să facă servicii; manifestă grijă față de binele altora;
- are simțul etic al unui adult; preocupat de dreptate;
- un înalt simț al responsabilității; își respectă promisiunile;
- modest în estimarea capacităților sale; neagă a avea ceva în plus față de alții; respectă ceea ce fac alții;
- cu simț al umorului;
- mai dezvoltat fizic decât cei de o vârstă cu el; foarte viguros și activ.

6. **Dezvoltare:**

- recunoscut ca precoce de la cea mai fragedă vârstă;
- vorbește la doi sau la trei ani într-un mod original; inventează cuvinte; formează fraze;
- abilitate manuală precoce și peste nivelul vârstei sale;
- talent artistic sau muzical foarte precoce;
- interes precoce pentru cărțile cu poze; memorie foarte bună pentru povești; citește cu plăcere acasă, înainte de a intra la școală;
- învață foarte ușor să citească; atinge viteza normală de lectură înainte de atingerea vârstei normale pentru aceasta;
- știe să-și scrie numele, cifrele și cuvintele simple înainte de a intra la școală; cunoaște de timpuriu alfabetul;
- interes precoce pentru numere și calcul, pentru calendare, ceasuri, timp și distanțe;
- cunoaște de timpuriu numele obiectelor uzuale și modul de a se servi de ele;
- în avans cu scrisul;
- se interesează de mic de jocuri complexe și cu reguli;
- se amuză singur, din copilărie, cu jocuri inventate de el; are prieteni imaginari; inventează o lume imaginară;
- foarte avansat în clasă pentru vârsta sa;
- provine dintr-o familie cu un nivel intelectual ridicat;
- părinți permisivi, care încurajează interesele copilului.

Caracteristici ale copiilor supradotați și/sau talentați (Barbe, Renzulli) Caracteristicile, ca și aptitudinile, au un pronunțat caracter individual și o mare varietate de forme de manifestare. După părerea unor specialiști, pedagogii reușesc doar în proporție de 50% să identifice copiii talentați. Puțini copii supradotați și/sau talentați au toate caracteristicile sau comportamentele enumerate mai jos.

Caracteristici generale:

- în mod tipic, învață să citească de timpuriu, cu o mai bună înțelegere a nuanțelor limbii; cei mai mulți învață să citească înainte de intrarea în școală;
- achiziționează deprinderile de bază mai bine, mai repede și cu mai puțin exercițiu;
- sunt mai capabili să construiască și să utilizeze abstracțiuni, decât colegii lor;

- sunt mai capabili să observe și să interpreteze coduri nonverbale și să tragă concluzii, care altor copii trebuie să li se explice;
- sunt mai puțin dispuși să accepte totul pe încredere, căutând ei înșiși răspuns la întrebări de tipul: „de ce?”, „cum?”;
- au o mai bună abilitate de a lucra independent, de la o vârstă mai mică și pentru perioade mai lungi de timp decât alți copii;
- au perioade mai lungi de concentrare susținută a atenției decât alții;
- adesea au interese foarte focalizate și foarte largi;
- adesea au foarte multă energie;
- au bune relații și dialoguri cu părinții, profesorii sau alți adulți; preferă compania copiilor mai mari sau a adulților.

Caracteristici ale creativității:

- au o gândire fluentă, fiind capabili să găsească sau să producă o mare cantitate de idei înrudite, consecințe și posibilități;
- au o gândire flexibilă, fiind capabili să utilizeze mai multe alternative sau abordări în rezolvarea problemelor;
- au o gândire originală, căutând mereu noul, neobișnuitul, făcând asociații sau combinații neconvenționale ale informațiilor pe care le dețin; au abilitatea de a vedea relații sau legături între obiecte, idei sau fapte aparent neînrudite;
- au o gândire care elaborează noi pași, idei, răspunsuri sau îmbunătățiri ale ideilor de bază, situațiilor, problemelor;
- sunt dornici de a se confrunta cu situații complexe și caută să rezolve problemele dificile;
- formulează rapid ipoteze sau își pun imediat întrebarea „Ce-ar fi dacă...?”;
- sunt adesea conștienți de propria lor impulsivitate și de iraționalul din ei și au multă sensibilitate emoțională;
- au o vie curiozitate pentru obiecte, idei, situații sau evenimente;
- au multă imaginație și fantezie și le place jocul intelectual;
- sunt mai puțin inhibați intelectual de colegi în exprimarea opiniilor și ideilor lor și își manifestă, de multe ori, dezacordul, într-un mod spiritual;
- au sensibilitate pentru frumos și sunt atrași de dimensiunile estetice ale realității.

Caracteristici ale învățării:

- au o mare capacitate de observație pătrunzătoare, de a sesiza semnificativul și detaliile importante;
- citesc o mulțime de cărți pentru a-și satisface propria curiozitate, preferând lucrări și reviste destinate celor mai mari ca ei;
- activitățile intelectuale le fac o mare plăcere;
- au o mare putere de abstractizare, conceptualizare și sinteză;
- au o rapidă intuiție în găsirea relației cauză-efect;
- au tendința de a îndrăgi structura, organizarea și constanța mediului lor;
- pot fi nemulțumiți de violarea structurilor și regulilor;
- își pun întrebări și caută informații noi, atât de dragul de a le avea, cât și pentru valoarea lor instrumentală;
- sunt sceptici, critici și evaluativi;
- sesizează inconsecvențele;
- au un bogat bagaj de informații despre o gamă variată de teme, la care pot face apel și utiliza;
- au o rapidă înțelegere a principiilor de bază și pot face, adesea, generalizări valide despre evenimente, oameni sau lucruri;
- percep rapid similitudinile, diferențele și anomaliile;
- se implică în probleme complexe, separându-le în componente și analizându-le sistematic;
- au o bună dezvoltare a simțului comun.

Caracteristici comportamentale:

- sunt dornici să examineze tot ce este neobișnuit și au o mare curiozitate;
- comportamentul lor este adesea bine organizat, direcționat spre scop, eficient și cu respect pentru sarcini și probleme;
- le place să învețe lucruri noi și caută noi căi pentru a face ceva;

- au o motivație intrinsecă pentru învățare, descoperire și explorare, fiind în același timp și foarte perseverenți; o atitudine de tipul „Aș face-o mai degrabă eu însumi.”, este pentru ei comună;
- au un timp de atenție și de concentrare mai lung decât colegii lor;
- sunt mai independenți și se lasă mai puțin supuși presiunilor decât colegii lor;
- pot fi conformiști sau nonconformiști, după cum o cer situațiile;
- au un foarte dezvoltat simț moral și etic;
- pot integra în ei înșiși impulsuri opuse cum sunt comportamentele distructive și constructive;
- sunt visători;
- uneori își ascund aptitudinile, pentru a nu ieși în evidență;
- au o imagine de sine dezvoltată și idei realiste despre capacitățile și talentele lor.

Aspecte ale educării copiilor capabili de performanță

D.J.Kincoid **propune părinților, ca recomandări generale**, următoarele:

- să manifeste interes față de lectura copiilor și să discute cu ei pe marginea lecturii;
- să încurajeze originalitatea lor, îndemnându-i să confecționeze jucării, să facă planuri etc.;
- să-i încurajeze să pună întrebări; să le faciliteze căutarea de răspunsuri;
- să stimuleze gândirea lor creativă și de rezolvare a problemelor;
- să le aprecieze obișnuințele de muncă;
- să-i sprijine la întocmirea unor programe eficiente de muncă;
- să le fie prieteni adevărați ș.a.

Recomandări pentru profesori:

- să manifeste toleranță, răbdare față de comportamentul original, uneori provocator, al acestor elevi;
- să aibă disponibilitatea necesară față de curiozitatea și întrebările lor;
- să aibă capacitatea de a formula cerințe mobilizatoare dar realizabile;
- să încurajeze, să producă entuziasm, în loc de împotrivire și inhibare;
- să manifeste multă empatie, să pătrundă în lumea interioară, în sentimentele și gândurile elevilor;
- să se bucure la succesele elevilor;
- să fie alături de ei când au necazuri, decepții sau manifestă nervozitate;
- să ofere copilului dotat o îmbogățire orizontală și verticală a materiei (mai mult material cu același nivel de dificultate; material cu un nivel avansat de dificultate, anticipând lecțiile următoare);
- să discute cu elevul posibilitatea realizării studiului individual;
- să încurajeze lecturile suplimentare;
- să stimuleze apariția hobby-urilor, participarea la concursuri de creație sau științifice;
- să propună și să încerce mentorate prin corespondență.

Formele educării diferențiate a elevilor capabili de performanță

1. Grupele speciale în cadrul claselor obișnuite oferă o mare flexibilitate în ceea ce privește dimensiunea alcătuirii grupelor în decursul timpului, în funcție de evoluția fiecărui elev din clasă și în ceea ce privește diversitatea disciplinelor pentru care elevii manifestă predispoziții deosebite.

Dezavantaj: predarea la cel puțin două niveluri diferite.

2. Activitățile școlare suplimentare au o mai mare flexibilitate în funcție de gradul și tipul de dotare, dar există pericolul supraîncărcării elevilor. Ar fi potrivită organizarea unor cursuri sau a altor activități facultative, la alegerea elevilor. Studiul individual dirijat e o modalitate de tratare diferențiată.

3. Accelerarea studiilor dă posibilitatea ca elevii cu înzestrări deosebite să-și poată însuși mai rapid materia prevăzută în programele de învățământ comune. Această formă de tratare diferențiată este profitabilă, în primul rând pentru elevii cu aptitudini școlare și limita accelerării este de o singură clasă în decursul întregii școlarități.

4. Școlile pentru supradotați sunt concepute pentru grupuri de elevi cu aptitudini speciale asemănătoare. Admiterea viitorilor elevi în aceste școli nu are loc decât la vârsta la care se pot depista cert înclinațiile pentru disciplina de profil, respectiv premisele aptitudinilor speciale

5. Clasele pentru supradotați pot fi organizate pentru efective mai reduse și elevii rămân integrați în viața unei școli obișnuite. Aici se pot preda la nivel avansat una sau două discipline, sau toate disciplinele.

Bibliografie:

1. Cosmovici, Andrei, Psihologie școlară, Editura Polirom, Iași, 1998;
2. Ionescu, Miron; Educația și dinamica ei, Editura Tribuna Învățământului, București, 1998;

3. Jigău, Mihai, Copiii supradotați, Editura Știință și Tehnică, București, 1994;
4. Popescu-Neveanu, Paul, Psihologie, Manual pentru clasa a X-a, școli normale și licee, E.D.P., R.A., București, 1996.

28. POTENȚIALUL TIC PENTRU AMELIORAREA CURRICULUMULUI, FORMĂRII CADRELOR DIDACTICE, PERFORMANȚEI ȘCOLARE

28.1. PROF. IOSUB NELIA, COLEGIUL TEHNIC „MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, JUD. VASLUI

1. Valoarea TIC pentru procesul educațional

Remarcile referitoare la instruirea asistată de calculator în învățământul preuniversitar pot fi grupate pe mai multe paliere, rapoartele de evaluare evidențind o serie întregă de avantaje, de la beneficiile în planul coordonării lecției și al orientării către strategii constructiviste până la facilitarea atingerii obiectivelor de învățare și a diferențierii instruirii la clasă:

- Cadrele didactice afirmă că TIC contribuie în cea mai mare măsură la facilitarea atingerii obiectivelor lecției (1,856 pe scală 0-3), urmată de ușurarea activității didactice. În planul beneficiilor pentru elevi, profesorii consideră că TIC favorizează învățarea activă, interactivă, participativă (1,787 pe 0-3). Jumătate dintre cadrele didactice remarcă faptul că utilizarea noilor tehnologii contribuie substanțial la realizarea adecvată a unei educații diferențiate cu elevii. – **Potolea, 2008.**
- Influența TIC asupra modelării strategiilor de predare utilizate de către cadrul didactic: a.) calculatoarele sunt în mod deosebit utile pentru adaptarea activităților de învățare pentru elevii cu cerințe speciale sau dificultăți de învățare (media răspunsurilor 3,18); b.) calculatoarele la clasă facilitează activitatea de predare (media 3,12); c.) tehnologia la clasă nu a avut niciun impact asupra activității mele de predare (media 3,09). – **Făt, 2009.**
- Utilizare specifică a TIC pentru: lecții care aveau ca scop exprimarea ideilor și opiniilor prin crearea de produse multimedia (22,2%); lecții care aveau ca scop îmbunătățirea abilităților de utilizare a TIC (12,2%); lecții în care elevii au învățat să lucreze în grup (13,7%). 65% dintre profesori au afirmat că lecțiile în care au folosit TIC s-au adresat diferitelor stiluri de învățare ale elevilor. 70% remarcă rolul TIC pentru facilitarea abordării unor strategii didactice activ-participative. – **Toma, 2009.**
- TIC le permite elevilor să lucreze după propriile stiluri de învățare. Colaborarea dintre elevi este mai bună atunci când folosesc TIC. – **Balanskat, 2006.**
- 80% dintre cadrele didactice sunt de acord că tehnologia are un impact asupra implicării elevilor în învățare. Profesorii au descoperit că folosirea tehnologiei pentru a facilita învățarea creativă și bazată pe proiecte îi poate motiva pe elevii nemulțumiți de școală. – **BECTA, 2008.**
- Noile tehnologii facilitează tranziția rapidă de la modelul de predare prin expunere la modelul centrat pe elev care cuprinde strategii constructiviste de predare/ învățare. – **Escorza 2007.**
- Profesorii care au primit laptopuri au demonstrat o orientare categorică spre practici pedagogice constructiviste și au afirmat că un rol important în această schimbare l-au avut calculatoarele. – **Hadeed, 2000.**
- Profesorii au declarat că sunt nevoiți să-și schimbe modul de gândire referitor la activitatea lor și că utilizarea laptopurilor necesită într-o mai mare măsură planificarea anterioară a lecțiilor. – **Hill, 2003.**
- Instrumentele online pentru instruire și evaluare le-au oferit profesorilor feedback imediat cu privire la activitatea elevilor și noi resurse pentru planificarea instruirii personalizate pe baza internetului, atunci când a fost nevoie de acțiuni de remediere sau de diversificare. Totuși, majoritatea profesorilor afirmă că volumul lor de muncă a crescut din cauza sarcinilor administrative suplimentare și a necesității de a planifica unele activități extra-didactice referitoare la utilizarea calculatoarelor de către elevi. – **Kerr, 2003.**

- 85% dintre cadrele didactice au considerat că programul eLearning 1:1 le-a ajutat să creeze un mediu elearning inovator și de colaborare la clasele la care predau. - **Ministry of Education Malaysia, 2008.**

Mai toate studiile indică însă necesitatea formării adecvate a profesorilor înainte de a fi puși în situația de a folosi TIC în activitățile cu elevii, indiferent de nivelul de utilizare a computerului pe care l-ar putea avea. *“Dețășarea de maniera clasică de predare prin aportul plurivalent al folosirii resurselor electronice ridică probleme pedagogice cadrelor didactice, uneori mai puțin pregătite pentru o astfel de schimbare în propriul stil de predare.”* (Toma, 2009.) Oricum, o certitudine este faptul că *„în contextul influențelor din societatea bazată pe cunoaștere, activitatea didactică se îndreaptă către o abordare constructivistă a învățării”* (Potolea, 2005)

2. Beneficiile pentru cadrele didactice

La nivelul cadrelor didactice: TIC permite/ favorizează: (1) o regândire/ reconsiderare a procesului de interacțiune profesor-elev; (2) o viziune nouă asupra evaluării progresului elevilor; (3) extinderea posibilităților de perfecționare profesională. (Noveanu, 2004).

- 78,7% dintre cadrele didactice utilizează TIC la lecții, cel puțin o dată pe semestru – similar rural și urban. Doar 54,7% dintre debutanți. 11,9% folosesc TIC pentru DPC de mai mult de 6 ori pe semestru, 22% nu au utilizat niciodată TIC pentru DPC. – **Potolea, 2008.**
- 82,8% din profesori utilizează TIC în altă manieră decât cea uzuală, ca urmare a participării la cursul Intel Teach. 50,3% au implementat planurile unităților de învățare dezvoltate în cadrul cursului. 92,6% au folosit TIC în activitățile cu elevii. 2,7% dintre cadrele didactice au menționat că nu s-au simțit pregătiți din punct de vedere pedagogic să abordeze astfel o lecție. 10% nu au încrederea suficientă în propriile abilități de utilizare a computerului. – **Toma, 2009.**
- Explorarea posibilităților TIC conduce la creșterea capacității de experimentare și de inovare pedagogică. TIC stimulează comunicarea și activitatea colaborativă în interiorul comunității pedagogice (73,4%). – **Toma, 2009.**
- 74% dintre cadrele didactice afirmă că și-au îmbunătățit competențele în domeniul tehnologiei. – **Lowther, 2006.**
- 60% au declarat că tehnologia îi ajută să răspundă mai bine cerințelor diverse de învățare ale elevilor. – **Smith et al. 2008, apud BECTA, 2008.**
- Peste 70% dintre cadrele didactice au afirmat că laptopurile le-au ajutat să îndeplinească într-un mod mai eficient obiectivele operaționale și să ofere instruire personalizată. Peste 75% au afirmat că laptopurile i-au ajutat să atingă standardele referitoare la învățare ale statului Maine. – **Silvernail, 2004.**

În ce privește dezvoltarea profesională continuă prin informare și studiu independent în domeniul de specializare, beneficiile aduse de accesul rapid și comod la materiale de actualitate este imbatabil. 90% dintre profesorii participanți la un program de dotare cu laptop-uri în Maine - SUA au spus că laptopurile le-au permis accesul la informații actualizate (Silvernail, 2004). Un studiu asupra situației din țările OECD arată că formarea profesională a cadrelor didactice s-a dovedit mai puțin costisitoare atunci când a fost desfășurată prin programe de educație la distanță (Trucano, 2005).

Ca urmare a participării la diverse cursuri de formare specifice, practicienii din educație devin mai buni profesioniști: își dezvoltă competențe de utilizare a tehnologiei (Ross 2003, CRF and Associates 2003, Mitchell Institute 2004, Lowther 2006, Aydin 2008), învață să dezvolte situații educative cu componentă de TIC (Zucker 2005a, Light 2007, Oakley 2008, Aydin 2008, Mouza 2009), își reamintesc cunoștințele cu privire la învățarea bazată pe proiecte (Ross 2003, Aydin 2008) și își orientează activitatea către abordări constructiviste (Hadeed 2000, Kanjanawasee 2007).

De asemenea, prin realizarea de activități de predare-învățare-evaluare în care utilizează computerul, sunt remarcate, la nivelul cadrelor didactice: creșterea motivării și a satisfacției profesionale, creșterea capacității cadrelor didactice de a-i ajuta pe elevi să atingă standarde ridicate și de a le dezvolta competențe de gândire de ordin superior.

3. Impactul asupra curriculumului

Evaluările tradiționale centrate pe **evaluare de curriculum** se focalizează în principal pe colectarea de informații de la elevi, prin „indicatori primari”, iar datele din jurul „indicatorilor secundari”, sau de context, sunt colectate la nivelul instituției și a cadrelor didactice și privesc aspectele referitoare la

condițiile din școală și la desfășurarea proceselor de predare și de învățare. Exemplul reprezentativ îl constituie cercetările internaționale ale IEA, centrate pe măsurarea rezultatelor învățării la matematică, științe și/sau comunicare/ citire (PIRLS, TIMSS, PISA).

O altă manieră de a aborda impactul asupra curriculumului este chestionarea actorilor implicați și solicitarea opiniei asupra măsurii în care aceștia consideră că în activitatea zilnică utilizarea noilor tehnologii a determinat o serie de schimbări. Rezultatele evaluărilor care au utilizat această abordare nu sunt mai puțin relevante:

- Managerii școlari consideră că programul de informatizare este mai util pentru disciplinele “non informatice” (R - 59,1%, U - 62,6%), decât pentru disciplina “informatică” (R - 23,9%, U - 39,3%). – **Potolea, 2008**.
- Identificarea gradului în care diverse discipline beneficiază de avantajele tehnologiei: Științele (fizică, chimie sau biologie), indicate de 59,7% dintre respondenți; Limba străină (57,4%); Geografie (50%). – **Făt, 2009**.
- Discipline favorizate: biologie, informatică, fizică, chimie, matematică. – **Noveanu, 2004**.
- Ca urmare a dotării cu laptop-uri pentru profesori și elevi, 85% dintre cadrele didactice cred că pot explora diferite subiecte mai în profunzime cu elevii lor. – **Silvernail, 2004**.

Un studiu care urmărește impactul folosirii calculatoarelor la clasă în sprijinul procesului educațional și determină gradul de acceptare a acestora în rândul profesorilor și al elevilor sugerează că utilizarea PC-urilor nu ar trebui să depășească 50% din conținutul disciplinelor (Bagnis, 2008). Un alt element de precauție este avansat într-un studiu asupra stării de fapt în țările OECD: materialele digitale sunt utile doar atunci când vizează direct conținuturi curriculare (Trucano, 2005). Același raport afirmă că importul de materiale de învățare – localizarea conținuturilor din altă țară – trebuie evitat.

„Elevii din clasele la care există un calculator pentru fiecare au folosit calculatoarele la mai multe discipline din curriculum și acasă pentru activități de învățare.” (Penuel 2007)

Conform unui studiu din Statele Unite (Silvernail, 2004), utilizarea tehnologiei este cu 20-30% mai intensă în cazul profesorilor care dețin un nivel ridicat de competențe în domeniul TIC și mai frecventă și în cazul celor care au participat la 4 sau mai multe activități de formare profesională. Cu cât profesorii sunt mai experimentați în utilizarea TIC, cu atât mai mare este impactul asupra curriculumului și activității didactice (Silvernail 2004, Zucker 2005b).

Surse bibliografice:

1. *** iTeach – platformă pentru dezvoltarea profesională continuă a cadrelor didactice. Online: www.iteach.ro
2. *** The Institute for Higher Education Policy. *What's the Difference? A Review of Contemporary Research on the Effectiveness of Distance Learning in Higher Education*. 1999. [online] <http://www.ihep.com>, p. 6.
3. *** *The use of ICT to support innovation and lifelong learning for all – A report on progress*. Commission Staff Working Document, Commission of the European Communities, Brussels, 2008, Online: www.europa.eu/raport/press/
4. Balanskat, Anja, Blamire, Roger and Kefala, Stella. *The ICT Impact Report*. European Schoolnet, 2006. (Online: http://ec.europa.eu/education/pdf/doc254_en.pdf)
5. Barro, Robert J. *Education and Economic Growth*. Harvard University, 2001. Online: (<http://www.oecd.org/dataoecd/5/49/1825455.pdf>)
6. BECTA. *Harnessing Technology Review 2008: The role of technology and its impact on education*. London: BECTA. 2008.

29. GRIGORE TĂBCARU ȘI JOCURILOR TRADIȚIONALE ROMÂNEȘTI ÎN EDUCAȚIA ELEVULUI DIN ÎNVĂȚĂMÂNTUL PRIMAR

29.1. PROF. DOCUM. ANITA KARLSEN, - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „GRIGORE TABACARU”- CENTRUL DE DOCUMENTARE ȘI INFORMARE , HEMEIUȘ, JUD. BACĂU

Argument

Această lucrare își dorește documentarea și diseminarea unor preocupări ale pedagogului Grigore Tabacaru din perioada sa de debut ca și învățător, și studiul inițiat de domnia sa în aplicarea conceptului de educație activă prin implementarea jocurilor tradiționale românești în programa educativă de școală primară. Deoarece pedagogul Grigore Tabacaru își începe studiul în pedagogia experimentală chiar la Zorleni, în perioada 1901-1903, autorul acestei lucrări își propune prin această lucrare să inițieze o promovare a jocurilor tradiționale românești. După o listă biografică reitransă pentru perioada de debut în activitatea la catedră a lui Grigore Tabacaru, această lucrare face referire la importanța centrelor de documentare și informare (CDI) ca platforme de lansare a acestor jocuri tradiționale cu rol de complementaritate în educația nonformală a elevului în învățământul primar. În finalul lucrării, se amintește de conceptele de educație activă și pedagogie experimentală prin care Grigore Tabacaru este cunoscut ca pioner.

Din biografia lui Grigore Tabacaru (debutul pedagogic)

Grigore Tabacaru s-a născut la 14 martie 1883, în comuna Hemeiuș, județul Bacău, într-o familie de preot cu 14 copii. Urmează cursurile gimnaziale la Școala Gimnazială „Principele Ferdinand” din Bacău, după care urmează Școala Normală de Institutori București, școală care se mută din 1900 în Zorleni, lângă Bârlad în județul Vaslui [1]. În perioada când studiază în Zorleni, mai precis în perioada dintre 1901-1903, Grigore Tabacaru se împrietenește cu cei patru învățători și folcloriști ai Școlii Primare Orfelinat Zorleni. De acești patru învățători chiar pedagogul însuși amintește „m-am împrietenit cu admiratorii lui Creangă din Zorleni” [2] și de care spune că dau „o direcție națională școlii și activității culturale”[3]. Debutează în anul 1903, ca profesor de pedagogie la Școala Normală din Bacău. Iar mai apoi ca învățător, își începe studiile de cercetare științifică în pedagogia experimentală prin implementarea practică la clasa de elevi din învățământul primar a unor jocuri tradiționale locale românești. În cariera sa didactică și pedagogică, Grigore Tabacaru publică 25 volume, peste 100 articole științifice, și este editor a 10 reviste cu profil pedagogic, și fondator de instituții pedagogice [4].

Educația elevului în cadrul CDI prin jocuri românești

Una dintre preocupările unui Centru de Documentare și Informare (CDI) este și cea a educației nonformale prin cultură, știință, artă, morală și credințe, obiceiuri și tradiții românești (jocuri românești). Profesorul documentarist își planifică activitatea pedagogică în jurul unor serbători locale și zile naționale și internaționale, ca mișcări sociale și naționale. Pentru aceasta, un CDI vine cu fondul său de instrumente de tip informațional și multimedia pentru a crea premisele complementarității educației formale în dezvoltarea personalității elevului.

Așa cum s-a menționat în notele biografice redată mai sus, pedagogii timpului erau și folcloriști, deci culegători de jocuri tradiționale și în același timp educatori ai acestor jocuri aplicate la clasa de elevi. În timpurile noastre, cluburile și palatele școlare, casele culturale comunale și municipale au preluat această practică mai mult ca o alternativă de educație, decât ca o complementaritate. Personal, cuget că un CDI poate avea rolul de complementaritate și de integrare a jocului ca instrument formal și nonformal în dezvoltarea personală a elevului.

În cadrul preocupărilor sale de pedagogie experimentală, pedagogul Grigore Tabacaru a studiat problematica jocului și a practicat la clasa de elevi concepte din domeniul pedagogiei jocului. În studiile publicate în revista Pedagogia Experimentală, apar numeroase idei cu caracter călăuzitor pe vremea aceea, privind trebuința de joc, ca o nevoie puternică a elevului din ciclul primar de învățământ. Citez aici

pe Grigore Tabacaru din una din lucrările publicate în revista *Pedagogia Experimentală*: „Cel mai minunat mijloc de formarea personalității este joaca” [5].

Pentru a găsi documentarea originală pe care a realizat-o pedagogul Grigore Tabacaru este necesar să ne întoarcem la una din activitățile sale din tinerețe și anume la culegerea sa de jocuri intitulată „Jocuri românești pentru copiii școalelor primare”, apărută în București în anul 1906. În acest volum, Grigore Tabacaru citează, cu deplină probitate, atât în introducere cât și, la subsolurile paginilor, lucrările lui Petre Ispirescu din 1885, a lui Petre Haneș, Tudor Pamfile și alți predecesori folcloriști culegători de jocuri tradiționale românești, cu scopul de a valorifica potențialul culturii populare.

Elementul novator al colecției de jocuri a lui Grigore Tabacaru, constă în finalitatea lui pedagogică și afirmarea adevărului că jocul, potrivit creației tradiționale românești de-a lungul generațiilor, permite realizarea de experiențe de învățare.

Conceptul de educație activă prin jocuri românești

Deși fără rol inovativ, pedagogia experimentală din timpul lui Grigore Tabacaru și conceptul de educație activă este relevantă în zilele noastre. Punând pe primul plan caracterul național al educației prin jocuri tradiționale, Grigore Tabacaru desprinde implicit și rolul de complementaritate al educației psihomotorie și intelectulă, morală și artistică. Folosind criteriile pedagogice, autorul culegerii de jocuri [6] sistematizează tipurile de jocuri după efectele educative scontate și după vârsta elevilor. Pentru elevii din ciclul primar de învățământ, se recomandă jocurile de ochit și de țintit, prin care se educă personalitatea și caracterul de perseverență, dârzenie și dezvoltă atenția, autostapânirea și voința personală a elevului. Un joc educativ tradițional este și carul, cunoscut și sub numele de țintar, care folosește funcția de cunoaștere a mediului înconjurător și orientarea într-un spațiu necunoscut.

Notă finală

În cadrul prezentării orale a acestei lucrări, se va prezenta un demers didactic aplicativ desfășurat în CDI cu colectivul clasei a IV-a a Școlii Gimnaziale „Grigore Tabacaru” Hemeiuș din județul Bacău. Mulțumesc pe această clasă conducerii școlii profesor Popescu Delia și profesor învățător Ciuche Roxana.

Listă bibliografică

1. Dumitru Muster și Constantin Moscu. *Grigore Tabacaru. Scrieri pedagogice*. București, Editura Didactică și Pedagogică, 1977, p.3-30.
2. Grigore Tabacaru în Prefață la *Ion Creangă. Opera*, Tecuci, 1927.
3. Grigore Tabacaru în Prefață la revista *Ateneul Cultural*, Bacău, nr. 15, 1927, p. 8.
4. Grigore Tabacaru. *Scrieri pedagogice*. București. Editura Didactică și Pedagogică, 1974.
5. Text preluat din: *Grigore Tabacaru – O viață închinată școlii și culturii românești*. Bacău. Editura Casei Corpului Didactic Bacău. 1973. p. 185-190.
6. Grigore Tabacaru. *Jocuri românești pentru copiii școalelor primare*. București. Tipografia Regală, 1906.
- 7.

30. ROLUL FUNDAMENTAL AL BIBLIOTECII MILENIULUI III ÎN DEZVOLTAREA PERSONALĂ A ELEVULUI

30.1. PROF. MIHAELA-MARIA KOCSIS - COLEGIUL DE SILVICULTURĂ ȘI AGRICULTURĂ „CASA VERDE”, TIMIȘOARA, JUD. TIMIȘOARA

Biblioteca și cartea au evoluat de-a lungul timpului, ajungând în zilele noastre la ceea ce se numește bibliotecă, respectiv carte virtuală. În publicațiile de specialitate (și nu numai) există păreri potrivit cărora biblioteca electronică o va pune în umbră pe cea tradițională, mai mult, o va face să dispară. Acest lucru nu se va întâmpla! Valoarea incomensurabilă a bibliotecii reprezentată prin cărți își

va păstra locul de cinste pe care l-a dobândit de-a lungul secolelor și mai mult, îl va înnobila prin absorbția celor mai noi cuceriri ale științei și tehnicii. Biblioteca și Internetul sunt complementare. Internetul este o adevărată poartă deschisă în calea cunoașterii.

Biblioteca trebuie să devină un organism dinamic, adaptându-se rapid la transformările ce apar.

Noul context informațional și de comunicare determină biblioteca să prelucreze și să valorifice resurse informaționale din cele mai diverse. Preocuparea esențială trebuie să rezide în elaborarea și punerea în aplicare a noi metode de organizare a informației, furnizarea unor criterii de identificare a acestora în urma unei analize minuțioase a comunității deservite și nu în ultimul rând, în elaborarea unor servicii care să satisfacă nevoile utilizatorilor¹⁰.

Sistemele de infodocumentare intermediază și îmbunătățesc în mod constant transferul informației între sursa producătoare și utilizatori (receptori), în calitate de instrumente prin care aceștia acced la informația solicitată. Rolul definitoriu al oricărui sistem de informare este acela de a realiza o cât mai înaltă precizie în regăsirea și identificarea tuturor documentelor ce ar putea suscita interesul, cu un efort minimal al solicitantului¹¹.

Utilizatorii bibliotecilor sunt despărțiți de cele mai multe ori în timp și spațiu de sursele de cunoștințe, existând chiar riscul de a nu conștientiza existența acestora. Cei care apelează la serviciile de bibliotecă întâmpină serioase dificultăți atunci când doresc să se informeze. Cauzele sunt: volumul imens de informație, adoptarea de către sistemele de informare a unor tehnologii tot mai sofisticate.

În funcție de posibilitățile de acces ale consumatorilor la informații și de nivelul interesului manifestat în dobândirea acestora se disting mai multe tipologii de utilizatori:

- *utilizatori reali*, reprezentați de persoane sau grupuri care știu să identifice informația dorită și o utilizează ca atare;
- *utilizatori potențiali*, reprezentați de persoane sau grupuri care sunt interesate să identifice informația dar nu au abilitatea necesară să o facă;
- *utilizatori estimați*, reprezentați de persoane sau grupuri care sunt interesate în dobândirea informației, știu unde să o identifice dar nu o folosesc și
- *non-utilizatorii*, persoane sau grupuri excluse din circuitele informației din diverse motive¹².

Cunoscutul specialist Maurice Line sublinia importanța funcționării circuitelor comunicării; pentru a funcționa, informația trebuie să ajungă la utilizatori în momentul și locul potrivit; „cine anume o furnizează și în ce fel, este o chestiune secundară. Dacă bibliotecile fac acest lucru cel mai bine, este excelent, ele vor continua să existe”¹³.

Viabilitatea unui sistem de informare este evidențiată prin nivelul atins în satisfacerea cerințelor grupului de utilizatori pentru care a fost construit.

Factorii care influențează în mod definitoriu noul rol al bibliotecii în societate și implicit relația cu utilizatorii, sunt:

- creșterea exponențială a informației;
- complexitatea tot mai mare a cunoașterii și a reprezentărilor sale;
- transformarea sistemului literar¹⁴.

Pentru a atrage utilizatorii, biblioteca mileniului III trebuie să-și revizuiască prioritățile, orientându-se către:

¹⁰ Elena, Târșiman. (2009). Bibliotecile în societatea contemporană – provocări, mutații, perspective în context digital. În: *Studii de biblioteconomie și știința informării* nr. 13. București: Facultatea de Litere, Catedra de Științele Informării și Documentării, p.22.

¹¹ Pia, Atanasu. (1976). *Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifică*. București: Editura Didactică și Pedagogică, p.73.

¹² Rodica, Mandea. (1996). Studiul utilizatorilor de informații, În: *Studii de biblioteconomie și știința informării* nr.3. București: Facultatea de Litere, Catedra de Științele Informării și Documentării, p.28.

¹³ Maurice, Line. (1992). *Libraries and electronic publishing: Promises and challenges for the 90's. Conclusions and comments*, În: *Libraries and electronic publishing, Essen, Universitaetsbibliothek*, p.198.

¹⁴ Angela, Repanovici. (2009). Introducere în Știința Informării și Sisteme Informatice an II curs 1.

- punerea la dispoziția utilizatorilor a documentelor culturale și de informare actualizate sub diferite formate și organizarea acestora în așa fel încât accesul la ele și regăsirea să se facă cu efort minim;
- dobândirea unor programe informatizate care să corespundă normelor internaționale;
- accesul la rețele naționale și internaționale de informare.

Relațiile tradiționale care existau între bibliotecă și utilizatori dobândesc un spirit novator prin transformarea în servicii moderne de informare și consiliere¹⁵.

Demersul Bibliotecii mileniului III este în strânsă corelare cu ideile novatoare promovate de către secolul XXI, numit "Secolul Guttenberg", care aduce idei novatoare privind salvarea tipăriturilor: digitizarea documentelor prin scanare. În urma acestei proceduri documentele originale sunt conservate în condiții optime. Utilizatorii au acces la informație, astfel că barierele geografice, sociale și financiare sunt înlăturate, se construiesc baze de date cu rol definitoriu în existența bibliotecii digitale, acea instituție în care colecțiile sunt stocate în formate digitale accesibile prin intermediul computerelor¹⁶.

Comparativ cu biblioteca tradițională, biblioteca digitală promovează eficient și la un nivel calitativ sporit servicii de colectare, organizare, stocare, diseminare, regăsire și preservare a informației. Datorită acestui tip de bibliotecă, pot fi accesate online diverse documente (istorice, culturale) a căror existență fizică este în pericol. Mai mult, se oferă explorare de calitate în multe domenii, regăsirea facilă a informației, baze de date multimedia, informații online despre locația fizică a documentelor și, în plus, hipertext în mediu virtual, contact cu întregul World Wide Web.

Biblioteca virtuală prezintă o serie de avantaje, cele mai importante fiind:

- informația poate fi accesată de oriunde;
- nu mai este nevoie de o înțelegere a structurii catalogului de bibliotecă din partea utilizatorilor;
- oportunitatea căutării în baze de date full text;
- capacitatea rapidă de explorare dar și exploatare a informației.

Specialistului în știința informării, bibliotecarului din ziua de astăzi, îi revine rolul esențial de a face cunoscut clienților bibliotecii (cititorii-adoptă formatul tradițional, utilizatorii-adoptă formatul electronic) existența informației sub toate formele sale de manifestare: tradițională (documente primare, secundare, terțiare), electronică (publicații online, baze de date, depozite digitale, repertorii ale revistelor puse în regim de open acces, etc.). Există o responsabilitate imensă a bibliotecarului, întrucât acesta are menirea de a forma clienții bibliotecii în spiritul culturii informației, pentru a crea oameni educați, pe baza celor trei componente de bază: accesarea informației, evaluarea și utilizarea acesteia potrivit standardelor în vigoare, în vederea evitării actului de plagiat.

Scriitorul și eseistul Andrei Pleșu, împreună cu filosoful și scriitorul Gabriel Liiceanu se întrebă, firesc, „De ce citim?”. Lectura rămâne una dintre componentele esențiale ale dezvoltării și educării noastre, deși amploarea pe care a luat-o tehnologia pare să-i fi scăzut din importanță. Andrei Pleșu afirma că „omul cultivat, nu că știe tot, el știe unde să caute”, iar Liiceanu „din întâlnirile cu cărțile, omul își modelează viața...[...] lectura autentică este cea orientată”¹⁷.

Atâta vreme cât literatura va fi principala formă de fixare și difuzare a cunoștințelor, biblioteca își va păstra locul care îi revine ca resursă esențială pentru informare și va constitui obligatoriu un element de bază pentru orice rețea de informare. Conform afirmației făcute de domnul profesor Ion Stoica, „cei care au nevoie de informație au și vor avea nevoie mereu de organizare și de consiliere în universul informației”¹⁸. Fără un „ghid” care să îndrume căutarea cititorilor, aceștia se risipesc în labirintul noianului de informații, pierzând de cele mai multe ori timp prețios. Tocmai aici începe rolul

¹⁵ Regneală, Mircea. (2003). În viziunea noii Europe: biblioteca publică și rolul său în mileniul III. Articol în: *BIBLIOTECA: Revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 2, pp. 63–64, nr.3, pp. 93–95.

¹⁶ Carmen, Diaconescu. (2007-2008). Tendințe noi în Biblioteconomie: Biblioteca virtuală. În: *BIBLOS* 19-20, pp.17- 18.

¹⁷ Andrei, Pleșu; Gabriel, Liiceanu. (2012). *De ce citim?* Interviu. [Online]. Disponibil pe: <https://www.youtube.com/watch?v=p-uzIuG4HNk>. [Accesat la data de 13.11.2017].

¹⁸ Emil, Vasilescu. (2001). Convorbire cu prof. univ. dr. Ion Stoica. În: *Revista de bibliologie și știința informării*, 1. București.

bibliotecarului, în consilierea informațională a clientului bibliotecii, potențial utilizator al acesteia. Biblioteca școlară deține în principiu un fond de carte ce acoperă toate domeniile cunoașterii umane.

Depozitul de carte este unul bine organizat, structurat, conform Clasificării Zecimale Universale, în așa fel încât informația este ușor de regăsit. „Biblioteca nu a reprezentat și nu reprezintă un scop în sine. Rațiunea de a fi a oricărei biblioteci o constituie cititorul și nevoile sale informaționale”, afirma domnul Regneală în magistrala sa lucrare *Studii de biblioteconomie* (Mircea, Regneală. *Studii de biblioteconomie*. Constanța: Ex Ponto, 2001, p.213). Afirmația făcută de domnia sa, se constituie într-un adevărat principiu existențial. „Organismul pasiv”, limitat la depozitarea cărților s-a transformat în timp într-unul „viu, dinamic”, animat de nevoile informaționale ale utilizatorilor, care au generat în mod implicit crearea, respectiv evoluția serviciilor de bibliotecă. Venind în întâmpinarea solicitărilor utilizatorilor, biblioteca îl transformă într-un individ dependent de carte. Acesta, citind tot mai mult, va dori să afle din ce în ce mai mult, va putea deprinde acea abilitate a exprimării, dobândind un vocabular ales, izvorât dintr-un bagaj de cunoștințe îmbogățit în mod considerabil.

Formarea deprinderilor de lectură, cercetare și studiu individual, constituie o cerință fundamentală a învățământului modern. „Importanța lecturii este evidentă și mereu actuală. Lectura este un instrument care dezvoltă posibilitatea de comunicare între oameni, făcându-se ecoul capacităților de gândire și limbaj”¹⁹.

Activitatea bibliotecii trebuie să rămână mereu orientată către cerința de informare a utilizatorilor și să furnizeze fiecăruia informația sub forma dorită. Suportul pentru înregistrarea informației nu este decât un mijloc de comunicare de la emițător la receptor, iar scopul principal al informației este, de fapt, cunoașterea.

Informația din bibliotecă, element vital în evoluția cunoașterii, reprezintă alături de căile care înlesnesc accesul înspre ea, o condiție primordială în calea progresului. Informația cumulată generează mai multă cunoaștere, ca atare, informația este atât purtătoare, cât și generatoare de cunoaștere, între societatea informațională și cea a cunoașterii existând o perfectă colaborare.

Dimensiunea informațională a cărții își lărgeste aria de răspândire; biblioteca nu este doar locul în care utilizatorul vine să se informeze, dar este spațiul care îi conferă perspectiva devenirii umane, permițându-i și înlesnindu-i totodată inserția socială.

BIBLIOGRAFIE

1. Atanasiu, Pia. (1976). *Metode și tehnici de lucru pentru sisteme de informare științifică*. București: Editura Didactică și Pedagogică.
2. Diaconescu, Carmen. (2007-2008). Tendințe noi în Biblioteconomie: Biblioteca virtuală. În: *BIBLOS* 19-20.
3. Line, Maurice. (1992). *Libraries and electronic publishing: Promises and challenges for the 90's. Conclusions and comments*. În: *Libraries and electronic publishing, Essen, Universitaetsbibliothek*, 1992, p.198.
4. Mandea, Rodica. (1996). Studiul utilizatorilor de informații, În: *Studii de biblioteconomie și știința informării* nr.3. București: Facultatea de Litere, Catedra de Științele Informării și Documentării.
5. Pleșu, Andrei; Liiceanu, Gabriel. (2012). *De ce citim?* (Interviu) [Online]. Disponibil pe: <https://www.youtube.com/watch?v=p-uzIuG4HNk>. [Accesat la data de 09.11.2017].
6. Regneală, Mircea. (2001). *Studii de biblioteconomie*. Constanța: Ex Ponto.
7. Regneală, Mircea. (2003). În viziunea noii Europe: biblioteca publică și rolul său în mileniul III. În: *Biblioteca: Revistă de bibliologie și știința informării*, nr. 2.
8. Repanovici, Angela. (2009). Introducere în Știința Informării și Sisteme Informatice an II curs 1. Brașov.
9. Stan, Cristina. (2017). Importanța lecturii în instruirea și educarea elevilor. În: *Tribuna învățământului. Revistă națională de educație și cultură*. București.
10. Târșiman, Elena. (2009). Bibliotecile în societatea contemporană – provocări, mutații, perspective în context digital. În: *Studii de biblioteconomie și știința informării* nr. 13. București: Facultatea de Litere, Catedra de Științele Informării și Documentării.

¹⁹ Cristina, Stan. (2017). Importanța lecturii în instruirea și educarea elevilor. În: *Tribuna învățământului. Revistă națională de educație și cultură*. București.

31. INTRODUCERE ÎN SPAȚIUL EDUCAȚIEI NONFORMALE

31.1. PROF. ÎNV. PRIMAR MAXIM RUXANDRA GINA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ "VASILE PÂRVAN" BÂRLAD, JUD. VASLUI

"Spune-mi și voi uita, explică-mi și poate-mi voi aminti, implică-mă și voi învăța!"
Benjamin Franklin

Educația reprezintă un pilon fundamental al societății umane, prin intermediul căreia se urmărește clădirea unei vieți de calitate a fiecărui individ în mod particular, precum și dezvoltarea în mod general a societății și culturii acesteia. Educația copiilor și a tinerilor reprezintă un proces amplu de acțiuni cu impact asupra cunoștințelor, atitudinilor, valorilor și caracterului acestora.

În funcție de gradul de organizare al formelor educației se delimitează trei mari categorii: educația formală, educația nonformală și educația informală.

Educația nonformală reprezintă, conform lui J. Kleis (1973) "orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal."

Școala – principalul mediu pentru realizarea educației tradiționale, a constatat nevoia de depășire a barierelor formale în context actual, dată fiind introducerea programului "Școala Altfel – să știi mai multe, să fii mai bun!" în cadrul curriculei școlare. Acumularea cunoștințelor și dezvoltarea competențelor prin intermediul școlii tradiționale s-a dovedit a fi o condiție insuficientă pentru dezvoltarea multilaterală a viitorilor adulți. Cunoștințele teoretice nu au valoare foarte mare dacă nu sunt aplicate corespunzător. De asemenea, pe lângă dezvoltarea cognitivă este determinant să fie vizate dezvoltarea personalității copilului, inteligența sa emoțională, abilitățile sociale și cele de gândire. Aici educația nonformală vine ca o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea acestora în practică.

Educația nonformală, fiind un tip de educație organizată sau semiorganizată, operează în afara sistemului educațional formal, maximizând procesul de învățare și minimalizând constrângerea specifică școlii. Cu toate acestea, valențe ale educației nonformale au fost introduse și în mediul școlar. Începând de la programul "Școala Altfel" până la activitățile extrașcolare și extracurriculare, școala sprijină și încurajează demararea acestor activități și apreciază exemplele de bune practici, menționând avantajele pe care acestea le conferă.

Din experiența educațională practică s-a demonstrat că tipuri de educație formală, precum educația prin experiență (learning by doing) sau educația outdoor, au efecte benefice pe termen lung și dezvoltă abilitățile educabililor în ceea ce privește cooperarea, colaborarea, organizarea, asumarea de responsabilități precum și motivația și plăcerea de a descoperi și învăța, dezvoltarea gândirii critice și multiplicarea experiențelor pozitive.

Cadrul didactic devine un pilon în descoperire și învățare, la care educatul se raportează pentru a fi ghidat. În același timp, educatul devine resursă, producător, participant activ la propria învățare. Nu putem nega rolul determinant al educației formale în dezvoltarea integrală și armonioasă a personalității copiilor și în sprijinirea copilului în achiziționarea de cunoștințe, capacități, deprinderi și atitudini necesare pe tot parcursul vieții, însă considerăm determinant rolul integrării aspectelor educației nonformale pentru maximizarea bucuriei și plăcerii de a învăța și pentru dezvoltarea abilităților de viață și sociale, a inteligenței emoționale și a relațiilor interpersonale necesare atât copiilor cât și viitorilor adulți.

Este de datoria noastră ca și cadre didactice să ajutăm la crearea unei societăți echilibrate și civilizate prin dezvoltarea unor viitori adulți adaptabili, pregătiți pentru eventualele schimbări globale, cu

gândire critică și perspicace, mereu în căutare de a se dezvolta și cu o inteligență emoțională ce le conferă atât sentimentul fundamental de apartenență socială cât și cel de empatie vizavi de semenii lor.

BIBLIOGRAFIE și WEBOGRAFIE:

1. GARDNER, H., Multiple Intelligences: The theory in Practice, Perseus Books, 1993.
2. OPREA, CRENGUȚA, Pedagogie. Alternative metodologice interactive, Ed. Universității, București, 2003.
3. ***Scrisoarea metodică pentru învățământul preșcolar pentru anul școlar 2013-2014.
4. <http://www.imparte.ro/Ajutor/Reintegrare-sociala/Educatia-non-formala-siavantajele-sale-406.html>

32. ADAPTAREA CURRICULARĂ PENTRU INTEGRAREA COPIILOR CU CERINȚE EDUCATIVE

32.1. PROF. MUNTEANU LAURA ROXANA, COLEGIUL NAȚIONAL „CUZA VODĂ”, HUȘI, JUD. VASLUI

32.2. PROF. BALAN MONA-LISA, COLEGIUL NAȚIONAL „CUZA VODĂ”, HUȘI, JUD. VASLUI

Adaptarea curriculară pentru elevii cu cerințe educaționale în cazul elevilor cu deficiență mental planul de învățământ se reduce, atât din punct de vedere al numărului de discipline de studiu, cât și din punct de vedere al conținutului informațional, ce urmează a fi însușit în fiecare capitol în parte. În schimb, crește numărul de activități individuale suplimentare, în care urmează să fie inclus elevul cu deficiență mintală, în scopul recuperării acestuia.

Cine realizează adaptarea curriculară?

Adaptarea curriculară se realizează de către cadrele didactice de la clasă împreună cu cadrele didactice de sprijin / itinerante prin eliminare, substituie sau adăugare de conținuturi în concordanță cu obiectivele și finalitățile propuse prin planul de intervenție personalizat.

Educația integrată se referă la includerea în structurile învățământului de masă a copiilor cu cerințe educative speciale, pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a personalității acestora.

Trebuie să pornim de la ideea că școala are datoria de a asigura șanse egale tuturor elevilor. Unii înțeleg prin șanse egale crearea unor condiții identice: programe comune, manuale etc. Dar sistemul școlar care asigură aceleași condiții de instruire pentru toți elevii reprezintă o inegalitate, deoarece ei nu profită în același fel de aceste condiții. A asigura șanse egale elevilor înseamnă a asigura posibilități maxime de dezvoltare fiecăruia, în funcție de aptitudinile și interesele sale.

Cerințele educative speciale reies din particularitățile individuale de dezvoltare, învățare, relaționare cu mediul, din experiențele anterioare ale copilului, din problemele sociale și de existență ale lor. Cerințele educative speciale pot fi temporare sau pot fi pentru totdeauna, apărând la etapele cele mai timpurii ale dezvoltării și la toate nivelurile sistemului de educație.

Educația integrată se referă la integrarea în structurile învățământului general a elevilor cu CES pentru a oferi un climat favorabil dezvoltării armonioase și cât mai echilibrate a acestor categorii de copii.

Fiecare copil cu CES trebuie să beneficieze de un program adecvat și adaptat de recuperare care să dezvolte potențialul fizic și psihic pe care îl are. Integrarea urmărește valorificarea la maximum a disponibilităților subiectului deficient și să permită însușirea de abilități care să înlesnească integrarea eficientă în comunitatea normală. Prin integrare se realizează și o pregătire psihologică a copilului, care să contribuie la crearea unor stări efectiv emoționale corespunzătoare. Raportul relației socializare, integrare, incluziune are în vedere implicațiile practice, teoretice ce privesc evoluția sistemului de organizare a educației speciale și a pregătirii copiilor pentru integrarea și incluziunile în activitățile profesionale și în colectivitățile sociale.

Se încadrează în categoria CES copiii cu dificultăți motorii, sindrom Down, dificultăți de vorbire, tulburări de comportament, autism, deficit de atenție și hiperactivitate (ADHD), dar și cei care trec, pur și simplu, printr-o perioadă mai grea.

Interesant este că fac parte din aceeași categorie și copiii supradotați, care au nevoie tot timpul de provocări pentru a-și menține interesul față de școală.

Munca diferențiată și programul pedagogic personalizat pentru copiii cu CES constă în stabilirea unor obiective și a unui program, diferite de cele folosite pentru restul clasei și adaptate în funcție de necesitățile și dificultățile copilului. Lucru simplu de înțeles, dar dificil de pus în practică. Obiectivele didactice și conținuturile de învățare care urmează să fie parcurse de către fiecare copil cu CES ar trebui să fie stabilite de către profesorul de sprijin și profesorul specialist, în egală măsură. Întreaga intervenție asupra copiilor din învățământul integrat presupune, de fapt, o muncă în echipă: profesor specialist, profesor de sprijin, logoped, profesor consilier, părinți.

Rolul esențial în educația integrată îl deține învățătorul clasei, care devine principalul factor de acțiune și de coordonare a realizării programului pedagogic individual pentru elevii cu CES.

Acesta trebuie:

- să-și îmbogățească pregătirea pedagogică cu elemente care să-i faciliteze includerea optimă în clasă a elevilor cu CES și asigurarea de șanse egale pentru aceștia la instrucție și educație;

- să manifeste interes continuu pentru identificarea, evaluarea și reprogramarea periodică a conținuturilor învățării pentru fiecare elev;

- să coopereze în parteneriat cu profesorul de sprijin și cu ceilalți membri ai echipei educaționale, dar și cu familia elevului;

- să participe la elaborarea programului pedagogic individualizat pentru fiecare elev cu CES și să țină evidența rutei curriculare a acestuia.

Procesul de integrare educațională a elevilor cu CES include elaborarea unui plan de intervenție individualizat, în cadrul căruia, folosirea unor modalități eficiente de adaptare curriculară joacă rolul esențial.

Curriculum-ul poate fi definit ca fiind programul de activități școlare în integralitatea sa care se concretizează în planul de învățământ, programa școlară manualele școlare, îndrumătoarele metodice, obiectivele și modurile comportamentale ce conduc la realizarea obiectivelor, metodele și mijloacele de predare obiectivelor, metodele și mijloacele de predare-învățare, ce dezvoltă modurile de evaluare a rezultatelor.

În planul dezvoltării curriculare pentru elevii cu deficiență, are loc o mișcare în sensuri diferite față de curriculum-ul general pentru elevii valizi. Pe de o parte curriculum-ul acestora se restrânge, iar pe de altă parte se amplifică prin introducerea unor activități suplimentare individualizate, destinate compensării și recuperării stării de deficiență.

Spre exemplu, în cazul elevilor cu deficiență mintală, planul de învățământ se reduce, atât din punct de vedere al numărului de discipline de studiu, cât și din punct de vedere al conținutului informațional, ce urmează a fi însușit în fiecare capitol în parte.

În schimb, crește numărul de activități individuale suplimentare, în care urmează să fie inclus elevul cu deficiență mintală, în scopul recuperării acestuia.

Trebuie să existe un parteneriat cât mai strâns între părinții copiilor cu dizabilități și cadrele didactice bine pregătite și informate în legătură cu felul în care pot interveni pentru consilierea acestora. Acest lucru ajută la reducerea stresului pe care-l resimt familiile și micșorează riscul ca părinții să-și manifeste frustrările asupra copiilor lor. Trebuie redusă izolarea părinților punându-i în legătură cu alți părinți aflați în situații similare, promovând o abordare pozitivă a creșterii și disciplinării copiilor. Măsurile întreprinse trebuie să se adreseze în mod specific factorilor care contribuie la abuzare și neglijare, inclusiv lipsa informațiilor și abilităților ca părinte, sau caracterul nepotrivit al acestora, respectul scăzut față de sine însuși, sentimentul de izolare, așteptările nerealiste și înțelegerea greșită a dezvoltării copilului și al rolului de părinte.

Planificarea individualizată a învățării presupune adaptarea educației la nevoile individuale din perspectiva diferențelor dintre elevi. Diferențierea curriculumului, atât pentru copiii cu CES, cât și pentru cei cu potențial de învățare ridicat se întemeiază pe aceleași premise:

- sistemul de învățământ se poate adapta unor abilități și trebuințe diferite;

- aceleași scopuri educaționale pot fi atinse prin mai multe tipuri de programe adaptate;
- realizarea scopurilor educaționale este facilitată de selecția și organizarea obiectivelor educaționale conform diferențelor individuale;
- diferitele trebuințe educaționale pot fi întâmpinate prin oportunități educaționale variate.

Diferențierea curriculară necesită astfel selecționarea sarcinilor de învățare după criteriul maturității intelectuale, ritmul de lucru și nu după criteriul vârstei cronologice. Este nevoie de o adaptare a procesului instructiv educativ la posibilitățile intelectuale, la interesele cognitive, la ritmul și stilul de învățare al elevului.

Toți elevii care participă la procesul de educație trebuie să beneficieze de o diferențiere educațională pentru că:

- au abilități diferite; au interese diferite;
- au experiențe anterioare de învățare diferite; provin din medii sociale diferite;
- au diferite comportamente afective (timiditate, emotivitate etc.);
- au potențial individual de învățare;

Diferențierea ar trebui să fie o practică incluzivă normală în fiecare sală de clasă pentru că:

- elevii învață în ritmuri diferite;
- elevii au stiluri de învățare diferite;
- cadrele didactice trebuie să asigure valorizarea potențialului fiecărui elev;
- experiențele de viață diferite ale elevilor presupun adoptarea unor metode de învățare diferite dar și a unor materiale și mijloace didactice diverse;

Unii elevi întâmpină dificultăți de învățare la clasă pentru că:

- nu au urmat toate etapele în educație (neparcurgerea învățământului preșcolar și intrarea direct în clasa I, abandon școlar sau absentism crescut);
- prezintă dificultăți emoționale, sociale sau de comportament;
- prezintă tulburări senzoriale de auz sau de văz;
- dificultăți de învățare a scriscititului (dislexia-disgrafia);
- au dificultăți perceptiv-motrice (orientare în spațiu și timp, schemă corporală);
- au dizabilități mintale; au dificultăți de vorbire sau de limbaj și comunicare;
- au limba maternă diferită de limba în care se desfășoară procesul de învățământ;
- procesul de predare – învățare - evaluare este neadecvat nevoilor educaționale și diferențelor individuale dintre elevi (sarcini prea grele sau prea ușoare, metode neparticipative, timp insuficient dozat, material didactic inadecvat sau insuficient).

Adaptarea curriculumului realizat de cadrul didactic la clasă pentru predarea, învățarea, evaluarea diferențiată se poate realiza prin:

- adaptarea conținuturilor având în vedere atât aspectul cantitativ cât și aspectul calitativ, planurile și programele școlare fiind adaptate la potențialul de învățare al elevului prin extindere, selectarea obiectivelor și derularea unor programe de recuperare și remediere școlară suplimentare etc.
- adaptarea proceselor didactice având în vedere mărimea și gradul de dificultate al sarcinii, metodele de predare (metode de învățare prin cooperare, metode activ participative, jocul didactic), materialul didactic (intuitiv), timpul de lucru alocat, nivelul de sprijin (sprijin suplimentar prin cadre didactice de sprijin);
- adaptarea mediului de învățare fizic, psihologic și social;
- adaptarea procesului de evaluare, având în vedere ca finalitate dezvoltarea unor capacități individuale ce se pot exprima prin diverse proiecte și produse (scrise, orale, vizuale).

Modalitatea de evaluare poate fi adaptată în funcție de potențialul individual. Evaluarea trebuie să vizeze identificarea progresului realizat de elev luând ca punct de plecare rezultatele evaluării inițiale. Aceste rezultate conduc la selectarea obiectivelor pe care le propunem, la selectarea conținuturilor și a activităților de învățare.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cojocaru, Venera Mihaela, 2004, *Terapia și metodologia instruirii*, Editura Didactică și Pedagogică, București.
2. Cucuș Constantin, 1996, *Pedagogie*, Editura Polirom, Iași.

33. PROGRAMĂ DE OPȚIONAL INTEGRAT – ȘTIINȚĂ ȘI INFORMATICĂ CREATIVĂ

33.1. PROF. DR. MUNTENAȘU MARIANA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ “VASILE PÂRVAN” BÂRLAD, JUD. VASLUI

ARGUMENT

Opționalul integrat - educație tehnologică – biologie, informatică - se adresează elevilor clasei a V-a și își propune să trezească interesul elevilor pentru cultivarea plantelor floricole, pentru înțelegerea proceselor biologice care au loc în plantele floricole, corelarea informațiilor din diferite surse cu informațiile de pe internet și nu în ultimul rând pentru identificarea rolului factorului uman în obținerea acestor minunate plante.

Opționalul pune accent pe latura aplicativă, practică, care încântă mai mult elevii la această vârstă, fapt pentru care latura teoretică este mai redusă.

Ca urmare a parcurgerii acestui opțional și a colaborării cu specialiștii de la serele de flori din localitate, elevii vor reuși să cultive în sălile de clasă o mare varietate de plante floricole, contribuind astfel la înfrumusețarea și crearea unor condiții optime de viață în sălile de clasă.

De asemenea prin utilizarea mijloacelor TIC vor identifica soluții de realizare a unor produse de decorare a clasei cu flori , vor realiza felicitări, pliante, invitații , etc.

COMPETENȚE GENERALE

1. Explorarea lumii plantelor floricole de apartament
2. Comunicarea orală și scrisă utilizând corect terminologia specifică educației tehnologice, biologiei și TIC
3. Transferarea și integrarea cunoștințelor și a metodelor de lucru specifice biologiei și TIC în contextul educației tehnologice

VALORI ȘI ATITUDINI

- Interes pentru cunoașterea , îngrijirea și cultivarea unei game variate de specii floricole
- Dezvoltarea curiozității și motivației pentru informarea și documentarea științifică
- Cultivarea receptivității pentru aplicarea cunoștințelor de biologie și educație tehnologică în viața de zi cu zi
- Conștientizarea importanței cultivării plantelor floricole de apartament în crearea unui mediu favorabil și tonic stării de sănătate a omului.

SUGESTII METODOLOGICE

Pregătirea elevilor se va face prin lecții de diferite tipuri, folosind metode didactice variate. Activitatea se poate desfășura în cabinete de specialitate sau la agenți economici (sere) care au activități de cultivare a plantelor floricole de apartament.

Metodele didactice recomandate sunt:expunerea interactiva,studiu de caz,problematizarea,descoperirea,exercitiul,observarea,etc.

Evaluarea va avea un caracter preponderent formativ și va consta în pregătirea din timp a unor fișe de lucru, portofolii, activități practice.

COMPETENȚE SPECIFICE ȘI CONȚINUTURI

Competențe specifice	Conținuturi	Activități de învățare
<p>1.1 Identificarea rolului plantelor floricole</p> <p>1.2 Executarea lucrărilor de semănat și plantat în ghivece</p> <p>1.3. Executarea unor produse/lucrări creative simple cu flori, din hârtie</p> <p>2.1. Manifestarea abilității de a lucra individual și în echipe pentru rezolvarea unor problem</p> <p>2.2. Identificarea unor modele de profesioniști în domeniile explorate</p> <p>2.3. Identificarea unor grupe de specii de plante floricole de apartament</p> <p>3.1. Realizarea de activități experimentale și interpretarea rezultatelor</p> <p>Reguli de amplasare a plantelor floricole în locuințe.</p>	<p>1. Cultivarea plantelor floricole de apartament -Florile în viața noastră Importanță, utilizare Prezentarea factorilor de mediu care influențează plantele floricole de apartament. -Aplicație practice – lalele 10 idei de activități practice. Informatică aplicată - Clasificare de plante floicole de aprtament -Descriere -Cerințe față de factorii de mediu -Înmulțire - Aplicație practice -Informatică aplicată</p> <p>2. Plante insectivore -Descriere -Cerințe față de factorii de mediu -Înmulțire -Aplicație practice -Informatică aplicată</p> <p>3. Cultivarea plantelor floricole de grădină - Descriere - Cerințe față de factorii de mediu - Înmulțire - Aplicație practice - Informatică aplicată</p> <p>4. Cultivarea plantelor medicinale - Descriere - Cerințe față de factorii de mediu - Înmulțire - Aplicație practice - Informatică aplicată</p>	<p>Activități practice de semănat /plantat în ghivece Realizare de flori din hârtie Activități practice de înființare a colțului verde din sala de clasă Activități practice de cultivare și îngrijire a plantelor foricole, plante medicinale Vizionarea de filme documentare Realizarea unei povestiri ilustrate/ colaje/felicitare, pliant, invitatie Vizite la sere de flori</p>

EVALUAREA

Se vor utiliza diferite metode de evaluare care să confere caracterul formative al evaluării, metode moderne: proiectul, portofoliul , aplicații pe calculator.

De asemenea se vor efectua exerciții de îngrijire a plantelor din clasă, tratare în vederea combaterii bolilor și dăunătorilor, realizări de aranjamente florale ,etc.

Prin metodele de autoevaluare elevii își vor aprecia lucrările realizate, exprimând opinii și motivând propunerile realizate.

BIBLIOGRAFIE

1. Filipescu C., Georgescu T., Tălmăciu M. – *Protecția plantelor ornamentale*. Entomologie. Editura Universității „Al.I. Cuza”, 1993, Iași.
2. Vidrașcu Profira – *Iubiți mușcatele!* Editura Universității „Al.I. Cuza”, 1999, Iași
3. Vidrașcu Profira, Mititiuc Mihai- *Cultura și protecția plantelor ornamentale decorative*. Editura Universității „Al.I. Cuza” 2001, Iasi

34. EDUCAȚIA NONFORMALĂ SAU CUM SE ÎNVĂȚĂ PRIN JOACĂ

34.1. NACU OCTAVIA AURELIA, C.J.R.A.E. VASLUI, JUD. VASLUI

34.2. RACOVITĂ DANIELA, C.J.R.A.E. VASLUI, JUD. VASLUI

“Nu limita un copil la ce și cum ai învățat tu pentru că el s-a născut în alt timp.”

Rabindranath Tagore

Educația nonformală este o sintagmă care se impune în discursul internațional despre educație la sfârșitul anilor '60 și începutul anilor '70. Este asociată conceptului de învățare pe tot parcursul vieții (en. lifelong learning) și accentuează importanța educației care se petrece dincolo de cadrul formal al sistemului de învățământ, fie că se desfășoară în alte spații decât cele ale școlii, fie că se realizează prin activități care nu fac obiectul curriculumului școlar, dar care răspund nevoilor și intereselor de cunoaștere și de dezvoltare ale unui grup. De altfel, este definită drept “orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de

obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă aceasta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor etc) (J. Kleis, 1973).

Prin intermediul acestui tip de educație intrăm în contact cu o nouă abordare a învățării, pusă în aplicare prin activități plăcute și motivante.

Educația nonformală se referă la diversele forme de influențare *formativă* (de modelare a caracterului) și *informativă* (de informare asupra unor competențe sau capacități de rezolvare a problemelor vieții) a persoanelor de toate vârstele. Presupune desfășurarea, în principiu, a unor activități diverse și atractive, pe teme variate și flexibile, în afara unor săli de clasă cu configurație clasică (cu catedră, bănci etc.) și a programelor de învățământ școlar obișnuit (numite formale). Deși există obiective clare de învățare, scoate din procesul educativ funcția de predare, lăsând loc funcției de învățare, dând rezultate bune numai dacă se bazează, este corelată și se coordonează împreună cu educația formală. Nu trebuie deci ignorant faptul că experiența dobândită într-o activitate practică, nonformală nu se poate însuși decât având o bază teoretică acumulată pe parcursul programului de învățământ formal, accentuându-se astfel ideea de complementaritate între formal și nonformal. De altfel, astăzi în Europa, educația nonformală este considerată ca fiind o parte necesară a conceptului modern de educație, ca o completare esențială și de neînlocuit a educației formale

În aria activităților nonformale se regăsesc activitățile extra-curriculare, opționale sau facultative, deosebindu-se de educația formală prin conținutul și formele de desfășurare a lecțiilor. Diferențele se bazează pe opoziții de genul: dinamic vs static, specific vs generic, pe termen scurt vs de lungă durată, output vs input, practice vs academic. Acțiunile educative respective sunt flexibile și vin în întâmpinarea diferitor interese ale persoanelor implicate iar cei care le coordonează sunt mai discreți în rolul lor.

Educatorului nonformal i se solicită mai multă flexibilitate și entuziasm, adaptabilitate și rapiditate în adoptarea variatelor stiluri de conducere a activității, în funcție de nevoile și cerințele grupului.

Spre deosebire de învățământul formal, educația nonformală permite dezvoltarea capacităților naturale ale unei persoane, oferă un set de experiențe sociale necesare, utile și satisface tendința naturală a multor tineri de a se implica în activități practice, de a se simți activi și a provoca schimbări în mediul lor social, oferind posibilitatea punerii de acord a cunoștințelor cu abilitățile înnăscute. Aceasta însă impune inițiative proprii și conștientizarea faptului că educația este un proces continuu. Totodată, educația nonformală dezvoltă competențe funcționale: capacități organizatorice, capacități de autogestiune, de management al timpului, de gândire critică, de luare a deciziilor, de prelucrare și utilizare contextuală a unor informații, capacitatea de a identifica și de a rezolva probleme.

Astfel educația nonformală poate fi descrisă, printre altele, ca fiind: holistică, incluzivă, diversă, multiculturală, continuă, formativă, complementară, provocatoare, stimulativă, distractivă, neconvențională, interactivă, participativă, voluntară, opțională, nondirectivă, sustenabilă, flexibilă, atractivă, aplicabilă, accesibilă, ajustabilă, inovatoare, creativă, dinamică, pozitivă.

Valorizarea educației nonformale apare ca urmare a faptului că sistemul educațional formal se adaptează într-un ritm prea lent la schimbările socio-economice și culturale ale lumii în care trăim. De aceea, sunt întrevăzute și alte posibilități de a-i pregăti pe copiii/ tinerii/ adulții să răspundă adecvat la schimbările societății. Aceste ocazii de învățare pot proveni nu doar din învățământul formal, ci și din domeniul mai larg al societății sau din anumite sectoare ale acesteia. Din dezbaterile purtate pe această temă, a rezultat o viziune tripartită asupra educației, care evidențiază două aspecte: pe de o parte, înțelegerea complementarității dintre învățarea formală, cea nonformală și cea informală iar pe de altă parte, necesitatea de a construi rețele transparente de oferte și recunoaștere reciprocă între cele trei forme de învățare (Memorandum cu privire la învățarea permanentă, 2000).

Când se realizează o activitate de educație nonformală, trebuie avut în vedere faptul că, pentru o durată limitată de timp, spațiul de desfășurare capătă trăsături aparte. Toți cei aflați acolo se supun obligatoriu unor anumite reguli pe care le cunosc, adulții își “permit” să se comporte mai liber decât ar face-o în alte contexte, educatorul nonformal este liderul care la nevoie arbitrează interacțiunile celorlalți s.a.m.d. Acest spațiu poate fi comparat cu un microunivers sau un mic laborator. Pentru participanți este importantă delimitarea granițelor acestui “laborator”, atât ca spațiu cât și ca timp.

Una dintre metodele generale utilizate în mod frecvent în educația nonformală este jocul. Popularitatea acestei metode se datorează faptului că este o activitate plăcută, neconstrânsă de reguli stricte, ce permite participanților să-și dezvolte și să-și folosească abilitățile deja existente. Ca orice altă componentă a unei activități de educație nonformală, jocul prezintă multiple valențe formative. De regulă una dintre ele este mai proeminentă, ceea ce duce la clasificarea jocurilor ca “jocuri de încredere”, “jocuri de colaborare”, “jocuri de mișcare” etc., dar aceasta clasificare nu trebuie să fie văzută de o manieră rigidă. Educatorul nonformal trebuie să fie conștient că jocurile, chiar dacă sunt folosite în vederea atingerii unui anumit obiectiv, continuă să prezinte oportunități de dezvoltare diverse pentru jucători, fie că vor fi abordate sau nu în cadrul procesării ulterioare.

Orice joc are ca punct de plecare construirea echipelor.

Echipele trebuie să fie echilibrate în funcție de aptitudinile fizice, psihice, afinități, vârstă, obiectivele activității. Formarea echipelor se poate face în trei moduri: a) la alegerea participanților; b) în funcție de destin: alegerea unor bilețele, atribuirea de numere etc.; c) echipe formate de către educatorul nonformal.

Un posibil exercițiu, foarte ușor și amuzant, pentru efectuarea echipelor este “*Caută partenerii*”.

Scop: stimularea spiritului de cooperare, împărțirea în echipe

Categoria de vârstă: minim 5 ani

Număr de participanți: peste 6

Materiale: 2 pachete de cărți de joc

Durata: 10 min

Desfășurare: 1. Selectăm cărțile de joc astfel: dacă dorim să facem 3 grupe de 6 persoane alegem din cărțile de joc 6 cărți de inimă neagră, 6 cărți de inimă roșie, 6 cărți de romb; 2. Fiecare participant primește o carte de joc pe care trebuie să o pună pe frunte fără să se uite la ea; 3. Regula este să își găsească partenerii de echipă descoperind regula de grupare fără să vorbească, știind că sunt 3 echipe de

lucru. 4. Se poate finaliza printr-o scurtă discuție: “V-a plăcut exercițiul? Ce a fost dificil? Ce v-a ajutat în atingerea obiectivului? Ce ați învățat din acest exercițiu?”.

Odată echipa formată anunțăm tema jocului și creăm ambianța de desfășurare

Ambianța în care se desfășoară jocul “sporește jocul”. Definirea unor detalii ale situației de joc: costume, expresie, decor, ambianța etc., face jocul să fie mai atractiv. Educatorul nonformal trebuie să joace și el la fel ca ceilalți jucători. Pentru a crea atmosferă potrivită temei și ritmului de derulare este indicat ca înainte de activitate să se facă un scurt joc de înviore, dacă activitatea va fi mai intensă sau un joc de relaxare dacă activitatea este mai calmă. Crearea cadrului de derulare a activităților poate să fie realizat cu participanții la activitate. Introducerea temei prin folosirea cadrului simbolic stabilit este un factor de succes al activității.

Un exemplu prin care putem realiza asta este povestea interactivă “*Castelul*”.Poveștile interactive sunt istorioare scurte, care creează o atmosferă dinamică, solicită atenția, implicând participarea copiilor pe tot parcursul acestora. Copiii urmează să facă anumite gesturi (să bată din palme, să tropăie etc.) sau să scoată anumite sunete, cuvinte, onomatopee în funcție de personaj. Pot exista roluri colective la care reacționează toți copiii și roluri personale la care reacționează doar un copil. Educatorul nonformal trebuie să cunoască foarte bine povestea.

Scop: stimularea spiritului de cooperare, împărțirea în echipe

Categoria de vârstă: minim 4 ani

Număr de participanți: peste 6

Durata: 15 min

Desfășurare:

Subiectul: un castel este vizitat de mai multe personae, vizită care supără fantomele din castel.

Roluri: fantoma mamă, fantoma tată, fantomița, fantomelul, câinele, 4 vizitatori, primarul etc.

Gesturi pentru roluri: bătăi din palme, rotiri de 360 grade, țipete, diverse onomatopee etc.

Nu trebuie uitate nici regulile jocului, fie ele negociabile sau nenegociabile.

Regulile de comportament pe care un grup decide să le respecte pot să fie reguli negociabile sau nu. În procesul de stabilire a regulilor este important procesul de conștientizare a importanței respectării acelei reguli. Pentru stabilirea regulilor se poate folosi jocul de dezbatere “*Scaunul polemic*”.

Scop: identificarea regulilor de grup

Categoria de vârstă: minim 6 ani

Număr de participanți: peste 6

Materiale: creioane, coli de hârtie, flipchart

Durata: 30-60 min

Desfășurare: 1. Se amenajează spațiul cu scaune în formă de U cu un scaun în mijloc; 2. Educatorul nonformal stabilește o listă cu reguli, care să provoace participanții la discuții (participanții pot să propună ei înșiși reguli); 3. Educatorul nonformal va citi o regulă; după ce ascultă regula participanții se vor așeza în funcție de opțiunea lor: dacă sunt de acord se vor așeza la dreapta, dacă nu sunt de acord se vor așeza în stânga, dacă nu sunt decizi se vor așeza la mijloc; dacă există egalitate de opțiuni pe rând reprezentanți ai taberelor se vor așeza pe scaunul din mijloc și vor aduce argumente pentru afirmarea poziției adoptate, încercând astfel să convingă participanții din celelalte tabere să își schimbe opinia; participanții nu au voie să vorbească dacă nu se află pe scaunul din mijloc; regula este adoptată ca fiind regulă de grup dacă majoritatea participanților sunt pe scaune în dreapta; 4. Activitatea se încheie prin listarea încă o dată a regulilor stabilite și printr-un scurt debriefing – de ce este important să stabilim împreună reguli de grup.

Orice copil are o serie de particularități, caracteristici care se referă la modul, stilul, ritmul și specificul învățării sale. În același timp, o serie de copii au particularități ce îndreptățesc un sprijin suplimentar, activități specifice pentru realizarea sarcinilor de învățare. Vorbim despre copiii cu cerințe educative speciale. Educația nonformală li se adresează și nevoilor lor de adaptare, ea fiind, așa cum spunea C. Cucoș „o cale de ajutor pentru cei care au resurse mai mici de a accede la o școlarizare normală: săraci, izolați, tineri în derivă, persoane cu nevoi speciale”.

Pentru acești copii educația nonformală este importantă oferind următoarele avantaje pedagogice:

- este centrată pe cel ce învață, pe procesul de învățare, nu pe cel de predare solicitând în mod diferențiat participanții,

- dispune de un curriculum la alegere, flexibil și variază propunându-le participanților activități diverse și atractive, în funcție de interesele acestora, de aptitudinile speciale și de aspirațiile lor,
- creează ocazii de petrecere organizată a timpului liber, într-un mod plăcut, urmărind destinderea și refacerea echilibrului psiho-fizic,
- este nestresantă, oferind activități plăcute și scutite de evaluări riguroase, în favoarea strategiilor de apreciere formativă, stimulativă, continuă,
- metodele alese sunt adecvate nevoilor identificate și permit atingerea obiectivelor,
- rezultatele sunt vizibile, au impact pozitiv și au în vedere gradul de utilitate a celor învățate, transferabilitatea și aplicabilitatea cunoștințelor, abilităților, atitudinilor în viața reală,
- răspunde cerințelor și necesităților educației permanente.

Câteva exemple de activități nonformale ce pot fi utilizate pentru dezvoltarea abilităților sociale ale elevilor cu cerințe educative speciale.

Abilitatea socială este definită drept capacitatea de a iniția și întreține relații personale, de a fi acceptați și de a ne integra în grupuri, de a acționa eficient ca membri ai unei echipe. Prin dezvoltarea abilităților de comunicare și relaționare interpersonală, putem preveni scăderea performanțelor școlare, problemele emoționale și de comportament, dificultățile de adaptare socială.

□ “ziarul vorbitor”, prin care se cere elevilor la începutul unei ore să-și exprime sentimentele produse de ziua respectivă acționând asupra unui ziar pe care l-a primit de la profesor; astfel, ruperea ziarului poate desemna sentimente de frustrare acumulate de elev.

□ “te rog să zâmbești”: este o activitate producătoare de amuzament, contribuind la crearea unei stări de bine; elevii sunt aranjați în cerc iar un voluntar stă în centrul cercului format. Voluntarul se apropie de o „victimă” și privind-o în ochi, îi spune: „dragă, dacă mă iubești, zâmbește-mi!”. El n-are voie să atingă „victima”, dar altfel, poate face orice. „Victima” rămâne impasibilă și răspunde: „te iubesc, dar nu pot zâmbi”. Ea n-are voie să zâmbească, sau să se strâmbă cât de puțin, în orice fel. Dacă nu reușește să facă „victima” să zâmbească, voluntarul încearcă cu alt jucător, până ce izbutește. Victima care zâmbește schimbă locul cu cel din centrul cercului.

□ “grupurile zumzăitoare”: elevii sunt împărțiți în grupe de câte patru persoane pentru a le permite și celor mai timizi să-și exprime opiniile. Rezultatele muncii în echipă vor fi prezentate de un singur elev, fără a se nominaliza elevii care au avut o anumită idee. La început prezentarea o vor face elevii care nu au probleme de comunicare; pe măsură ce elevii se vor familiariza cu această tehnică, sarcina prezentării rezultatelor finale va reveni și celor mai timizi.

□ “obiectele găsite”: este o activitate producătoare de amuzament și energie, contribuind la dezvoltarea abilităților de comunicare și negociere. Se va cere elevilor ca timp de câteva minute să iasă din clasă și să revină aducând cu sine un obiect pe care l-au găsit în afara clasei. Ei au sarcina de a prezenta cât mai frumos obiectul respectiv și, chiar mai mult, să convingă învățătorul să îl cumpere.

□ “ochelarii vorbitori”: elevii sunt aranjați în cerc. O pereche de ochelari de soare va trece pe rând de la unul la celălalt. Unul dintre copii începe jocul purtând ochelarii. Vecinul din partea dreaptă spune: “Ochelari, ochelari, spuneți ce vedeți/Spuneți ce vă place cel mai mult la mine.” Cel care poartă ochelarii trebuie să răspundă în numele lor. Va spune un lucru frumos, bun despre cel care a recitat versurile, apoi va trece ochelarii vecinului din partea stângă. Jocul continuă până ce toți membrii cercului vor lua parte la el.

□ „firul de ață”: jucătorii stau așezați în cerc, cu fața spre centru, iar mosorul trece de la unul la altul și fiecare își rupe o bucată de ață. Nu se vor da indicații despre scopul acțiunii, nici ce lungime să se rupă. Fiecare își va înfășura bucata ruptă pe degetul arătător. După ce toți au sfori înfășurate pe degete, pe rând fiecare va începe să desfășoare încet ața de pe deget, spunând cu voce tare câte ceva despre el la fiecare spiră desfășurată. Este o activitate care oferă posibilitatea exprimării libere a părerilor, emoțiilor și ajută la auto și intercunoaștere.

□ „desenul grupului”: realizarea unui desen în grup, pe o coală mare de hârtie, cu mențiunea ca fiecare să-și aleagă un loc pentru a desena ce dorește, astfel încât toți să dispună de un spațiu pentru desen în mod egal. Prin acest exercițiu se urmărește libertatea de manifestare, colaborarea cu colegii de grup, antrenarea răbdării și respectarea regulilor de grup.

□ „rotația desenelor”: copiii așezați în jurul unei mese, vor desena timp de 3-5 minute pe foile primite ce doresc. La comanda “Stop!” elevii vor da foaia colegului din dreapta care va desena ce dorește timp de 5 min. Desenele se vor roti de la un coleg la altul, până vor reveni elevului – posesor. Prin acest exercițiu se

urmărește dezvoltarea abilităților de rezolvare a problemelor și conflictelor, respectul față de colegii de grup, dezvoltarea creativității.

Indiferent de cine face parte din echipa jocului nonformativ, nu trebuie uitat faptul că jocurile nu sunt bătute în cuie, așadar creați-le!

Unul dintre principalele atuuri ale educației nonformale este flexibilitatea: se poate face educație nonformală mai mult sau mai puțin oriunde, oricând și cu orice mijloace. Aceasta adaptabilitate se reflectă și la nivelul utilizării jocurilor. Repertoriul de jocuri cunoscute de către educatorul nonformal trebuie privit doar ca un punct de plecare, activitatea concretă presupunând nu de puține ori adaptarea, recombinația jocurilor sau chiar crearea unor jocuri noi.

Bibliografie:

1. Dumitru G.; Bucurei C.; Cărăbuș C., „Integrarea elevilor cu cerințe educative speciale”, Timișoara, Editura Mirton, 2006
2. Cucuș, C., “Pedagogie”, Iași, Editura Polirom, 2006.
3. Hart, Lois Borland, “The leadership training activity book”, Editura Amacom, 2003
3. Miftode, V. (coord.), „Dimensiuni ale asistenței sociale: forme și strategii de protecție a grupurilor defavorizate”, Editura Eidos, Botoșani, 1995.
4. Oprea, Crenguța, “Pedagogie. Alternative metodologice interactive”, Editura Universității, București, 2003
5. Tomșa, G., Consiliere școlară, Credis, București, 2000.

35. EDUCAȚIE, CREATIVITATE ȘI INOVAȚIE

35.1. PROF. NEGRU MARIA - COLEGIUL TEHNIC „MARCEL GUGUIANU”, ZORLENI, JUD. VASLUI

Un învățământ cu adevărat democratic trebuie să dea satisfacție tuturor categoriilor de elevi, de la cei cu cerințe educative speciale și până la cei cu aptitudini superioare în domeniile intelectuale, artistice, sportive etc. Atributul de democratic este dat de capacitatea sistemului de învățământ de a crea condițiile activizării tuturor predispozițiilor și posibilităților, mai mari sau mai mici, purtate de copii.

Supradotarea primește numeroase semnificații și definiții, în funcție de mai multe sisteme de referință. Cercetătorii americani scot în evidență dispoziții particulare în următoarele domenii :

- capacități intelectuale generale ;
- aptitudini școlare specifice ;
- gândire creativă ;
- artă vizuală sau alte expresii artistice ;
- calități de lider ;
- capacități psihomotrice.

În mai toate modurile de definire apare constant raportarea la potențialul aptitudinal, nivelul inteligenței, gradul ridicat al performanțelor și necesitatea unor tratări diferențiate și chiar personalizate a subiecților din această categorie.

Problematika educației copiilor superior dotați implică degajarea unui perimetru problematic larg, interdisciplinar, unde datele psihologiei, pedagogiei, sociologiei, politologiei, eticii, antropologiei, se vor corela și se vor completa pentru a forma un edificiu explicativ capabil de a induce soluții practice cât mai rezonabile și valide din punct de vedere praxiologic. Am putea spune că orice abordare practică de depistare și asistare ale copiilor superior dotați trebuie să fie prefațată de una teoretică, de o fundamentare a finalităților, de o selecție a celor mai bune metode de cercetare, de o sondare a posibilităților practice de intervenție în plan educațional. Or, toate aceste demersuri, prin excelență acționale, pot avea eficiență și succes dacă sunt dublate de o filosofie adiacentă de vizare a problemei, de un mod de gândire de a aborda o chestiune considerată încă delicată. Psihopedagogia celor superior dotați nu se reduce numai la un rețetar strict tehnic, la un set de măsuri cu incidență imediat practică. Vrem să sugerăm faptul că

închiderea pragmatică este la fel de păgubitoare ca și perspectiva exclusiv filosofică, speculativă. Continuitatea și corelarea celor doi poli ai intervenției sunt de dorit în locul unei perspective unilaterale.

În orice grup școlar, se structurează norme de excelență și de ierarhizare ale subiecților.

În funcție de predominanța unor aptitudini, se poate avansa o tipologie a copiilor supradotați. Se vor distinge, astfel, următoarele tipuri de indivizi :

- Copii cu „aptitudini academice” sau școlare, caracterizați prin succesul în activitatea de învățare, prin ușurința operării cu noțiunile abstracte și a formulării generalizărilor, prin rapiditatea însușirii cunoștințelor, în special teoretice.

- Copii cu „aptitudini creatoare”, caracterizați prin capacitatea de a produce ceva nou față de stadiul lor de cunoștințe.

- Copii cu „aptitudini științifice”, caracterizați prin capacitatea de observare, prin raționament logic și prin ușurința cu care folosesc calculele și simbolurile, prin ingeniozitatea asocierii cunoștințelor.

- Copii cu „aptitudini artistice”, caracterizați prin capacitatea creatoare de a imagina și organiza simboluri, forme, modele, culori și sunete, de a crea prin aceste mijloace o impresie estetică.

- Copii cu „aptitudini tehnice”, caracterizați prin capacitatea deosebită de folosire și de invenție a unor obiecte tehnice; prin aptitudinea de a înțelege mecanica la un nivel teoretic, nu numai practic, de a rezolva probleme tehnice, de a sesiza relațiile spațiale.

- Copii cu „aptitudini de conducere”, caracterizați prin capacitatea de a-i călăuzi și îndruma pe alții, de a-i convinge și antrena, prin însușiri de personalitate precum tactul, curajul, puterea de abstracție, ca și printr-o evidentă inteligentă combinativă.

- Copii cu „aptitudini sociale” (altele decât cele de conducere), caracterizați prin capacitatea de formare a relațiilor umane, prin competență socială, prin facilitate psihomotorie.

În perspectiva educației copiilor supradotați se poate recurge la mai multe strategii. Psihopedagogii care se ocupă de acest domeniu au identificat mai multe modalități și forme concrete de educație :

Accelerarea- presupune dimensionarea unor scenarii de învățare prin stabilirea unor conținuturi specifice pentru fiecare nivel de instruire pentru copiii capabili de performanțe superioare. Accelerarea se bazează pe parcurgerea conținuturilor într-un timp mai scurt. Accelerarea învățării a condus la schimbări de ordin legislativ ale sistemelor de instruire. Cele mai multe dintre aceste precizări normative privesc : a) saltul peste o clasă ; b) parcurgerea a două clase într-un an ; c) admiterea timpurie la școală, liceu sau facultate ; d) activități suplimentare de tip extrașcolar ; e) progresul diferențiat la unele materii ; f) cursuri extracurriculare

Accelerarea parcursurilor generează și unele consecințe negative : instabilitatea în timp a performanțelor școlare, neadaptarea emoțională și neintegrarea socială.

Îmbogățirea, se referă la extinderea sau aprofundarea studiilor prin diferite strategii didactice. La nivelul curriculumului se pune accent pe introducerea unor experiențe educaționale mai bogate, variate sau suplimentare la curriculumul clasic, experiențe care pot viza conținutul sau strategiile de predare ale profesorului. Îmbogățirea poate fi orientată spre proces (având ca scop dezvoltarea proceselor mintale, a creativității), spre conținut (centrat către anumite materii ce se predau în sens aprofundat) și spre produs (avându-se în vedere anumite tipuri de rezultate - directe sau indirecte - ale instruirii).

Gruparea, presupune reunirea elevilor în mai multe forme, pentru a genera o învățare eficientă. În acest sens, există mai multe posibilități

- Sistemul de grupare pe abilități omogene (performanțe scăzute, performanțe medii, performanțe înalte) ;

- Regruparea elevilor în funcție de abilitățile la anumite materii, în rest instruirea făcându-se la un loc ;

- Gruparea interclase, care selecționează elevii cu performanțe înalte din clase diferite, care au parcurs aceeași programă școlară la mai multe discipline ;

- Gruparea intraclasă, când profesorul decide formarea unor grupuri mici în interiorul unei clase, în raport cu performanțele la o anumită disciplină ;

- Separarea elevilor dotați în clase distincte ce urmează programe specifice ;

- Gruparea în „mănuși”, prin formarea unor grupe de cinci-șase elevi ce sunt repartizate unor profesori special pregătiți pentru instruirea supradotaților.

Strategii școlare.

Această formă de instruire a supradotaților presupune inițierea și statornicirea unor așezăminte școlare alocate cu prioritate subiecților cu aptitudini înalte.

Acest mod de organizare este asociat și cu servicii specializate variate : studii individualizate, tutoriat, mentorat, admitere timpurie, salt peste o clasă etc.

Strategii extrașcolare.

Se referă la o rețea de servicii și un cadru de stimulare pe care societatea le poate promova la un moment dat. Programele sau serviciile educaționale „sociale” (centrate pe incitări, provocări, încurajări, premieri, consilieri, cooperări) vin să propenseze și să consacre excelența educațională, să ratifice traiecte dezirabile pentru întreg corpul social.

În perspectiva perfectării acțiunilor și principiilor invocate, în învățământul românesc s-au adoptat decizii legislative importante. Astfel, recunoscându-se însemnătatea tinerilor capabili de performanțe (TCP) în ansamblul resurselor naționale s-a înființat recent CETCP (Centrul de Excelență pt Tinerii Capabili de Performanță, ca o structură responsabilă de crearea și asigurarea condițiilor optime de dezvoltare a acestora pe durata școlarizării, în perspectiva valorificării integrale a potențialului creator al acestor categorii de elevi. Activitatea CETCP se desfășoară în cadrul unei unități centrale integrate în structura MEC și în unități din teritoriu dispuse după criteriul geografic și al centrelor universitare care îi sprijină acțiunile.

Centrul de Excelență pentru Tinerii Capabili de Performanță (CETCP) are următoarele atribuții :

- identifică tinerii capabili de performanțe utilizând criteriile științifice și criteriile psihoatitudinale ;
- elaborează strategiile și programele de instruire în colaborare cu specialiștii pe discipline ;
- monitorizează evoluția TCP pe o durată de 15 ani începând din momentul identificării, păstrând legătura cu instituțiile în care își continuă instruirea sau în care lucrează ; coordonează activitatea centrelor regionale ;
- susține TCP pe toată perioada în care se menține performanța ;
- lansează acțiuni de promovare a TCP prin mass-media ;
- sprijină instituțiile de învățământ superior dispuse să elaboreze și să pună în practică programe proprii de instruire destinate TCP ;
- aprobă listele personalului didactic antrenat în sistemul de activități CETCP ;
- stabilește relații cu unități capabile să sprijine pe plan științific, psihopedagogic sau logistic instruirea TCP ;
- acordă recompense pentru TCP și pentru cadrele didactice implicate în pregătirea TCP în funcție de rezultatele acestora ;
- eliberează Diplome de Excelență pentru elevii care parcurg programe de pregătire în cadrul CE și obțin rezultate deosebite. Diplomele de Excelență au același regim juridic cu diplomele acordate de MEC la fazele naționale ale concursurilor școlare ;

Centrele regionale pentru Tinerii Capabili de Performanță (CRTCP) au ca preocupare :

- identificarea tinerilor capabili de performanțe, utilizând criteriile științifice și criteriile psihoatitudinale ;
- aplicarea programelor de pregătire elaborate de CETCP și adaptarea lor potrivit resurselor umane și materiale de care dispun ;
- asigurarea derulării programelor de pregătire ale TCP în centrele regionale sau în unitățile de învățământ din care provin elevii ;
- asigurarea circulației informației între unitatea centrală și unitățile de învățământ în care sunt școlarizați TCP ;
- propunerea promovării unor cadre didactice sau a unor elevi în sistemul de pregătire a TCP ;
- propunerea de recompense pe baza criteriilor elaborate de unitatea centrală în vederea stimulării activității elevilor și personalului didactic din sistemul propriu ;
- organizarea de concursuri și competiții din calendarul MEC ;
- inițierea concursurilor și competițiilor proprii cu aprobarea MEC.

Învățământul de performanță constituie o componentă firească a activităților din orice unitate școlară. Pt sprijinirea învățământului de performanță, în școlile în care se obțin rezultate deosebite, se pot organiza clase speciale aprobate de CETCP la propunerea ISJ, clase care vor fi incluse în planul de școlarizare. Activitățile de învățământ de performanță se desfășoară la sf de săptămână și în vacanța de vara.

Educația pentru diversitate

Sintagma școala pentru diversitate este echivalenta sintagmei școala pentru toți și reprezintă dezideratul maximei toleranțe în ceea ce privește diferențele fizice, socioculturale, lingvistice și psihologice existente între copiii/ elevi, misiunea fiind aceea de a le oferi tuturor posibilitatea de a învăța în funcție de ritmul, capacitățile și nevoile proprii și de a se exprima conform trăsăturilor individuate de personalitate.

Ideea care anima acest tip de școală este aceea că finalitatea fundamentală a sistemului național de învățământ constă în a forma cetățeni care sunt membri ai aceleiași matrice sociale și care împărtășesc valori comune. Prin urmare, școala reprezintă numai un segment al sistemului social, iar schimbările din cadrul ei nu pot avea succes în absența unor schimbări dirijate la nivelul celorlalte segmente. Acest fapt impune gândirea unor structuri care să îmbine flexibil și eficient demersurile din toate domeniile, proces care implică formarea unei atitudini pozitive față de integrare într-o perspectivă cât mai apropiată, față de incluziune. Această atitudine manifestată la nivelul întregii societăți trebuie să respecte principiul normalizării, adică asigurarea accesului, pentru toate categoriile de persoane, la tiparele existențiale și la condițiile de viață cotidiană, cât mai apropiate de normele considerate firești pentru o viață obișnuită.

Educația pentru toți a fost definită ca acces la educație și la calitatea acesteia pentru toți copiii, fiind identificate două obiective generale:

- asigurarea posibilităților participării la educație a tuturor copiilor, indiferent de cât de diferiți sunt ei și cât se abat, prin modelul personal de dezvoltare, de la ceea ce societatea a denumit normal. Participarea presupune în primul rând accesul și apoi identificarea modalităților prin care fiecare să fie integrat. Accesul are în vedere posibilitatea copiilor de a ajunge fizic la influențele educative ale unei societăți (familie, școală, comunitate), de a se integra în școală și de a răspunde favorabil solicitărilor acesteia ;
- calitatea educației se referă atât la identificarea acelor dimensiuni ale procesului didactic, ale conținuturilor învățării, cât și la calități ale agenților educaționali, care să sprijine învățarea tuturor categoriilor de elevi, să asigure succesul, să facă sistemul deschis, flexibil, eficient și efectiv.

Fiecare școală care dorește să fie deschisă și flexibilă, prin aplicarea principiilor incluziunii, trebuie să demonstreze, prin managementul pe care îl propune, următoarele :

integritatea reală și recunoașterea incluziunii ca o parte a politicilor de egalizare a șanselor persoanelor cu cerințe speciale, și nu ca o simplă plasare a copiilor împreună ;

- recunoașterea legăturilor dintre educația incluzivă și valorizarea diversității umane prin promovarea unui etos școlar care valorizează toți copiii și familiile lor ;
- favorizarea unui climat de sprijin flexibil oferirea unor răspunsuri adecvate cerințelor individuate prin oferta educațională a școlii ;
- susținerea implicării comunității locale în dezvoltarea programelor și a ofertelor educaționale pentru toate categoriile de elevi din școală ;
- favorizarea accesului personalului didactic la ocazii de dezvoltare profesională care să susțină/sprijine dezvoltarea practicilor incluzive.

Școala incluzivă pune în centrul atenției sale persoana umană ca ființă originală, unică și irepetabilă, accentuând ideea că în fiecare societate există personalități, grupuri diferite, motivații, rațiuni și puncte de vedere diferite.

În opinia mai multor autori, promovarea educației incluzive/integrate în școlile din sistemul de învățământ trebuie să aibă la bază următoarele principii-cadru :

- toți elevii au dreptul să participe la toate activitățile incluse în programa școlilor obișnuite ;
- în timpul programului școlar, personalul didactic și de specialitate se va implica direct în susținerea pe toate căile a integrării maxime a elevilor cu cerințe educaționale speciale ;
- școală va trebui, printr-o serie de schimbări radicale în domeniul curriculumului, să vină în întâmpinarea tuturor cerințelor educaționale ale elevilor, fără a leza demnitatea și personalitatea acestora ;

În condițiile educației incluzive, clasele/grupele de elevi vor include copii apropiați ca vârstă și nivel de experiență socioculturală.

Aplicarea acestor principii în practica școlii pentru diversitate presupune, din partea personalului didactic și de specialitate, o serie de calități, cum ar fi :

- să aibă responsabilitatea recunoașterii nivelului de competență profesională și dorința de perfecționare a capacităților de lucru în condițiile educației integrate și ale școlii incluzive;
- să manifeste o atitudine critică și constructivă, prin propuneri concrete și realiste, în sprijinul includerii copiilor cu cerințe educative speciale în clasele unde își desfășoară activitatea ;

- să demonstreze o implicare totală în procesul didactic, astfel încât să satisfacă într-o măsură cât mai mare cerințele educaționale ale elevilor din clasă ;
- să trateze elevii cu demnitate și respect și să dea dovadă de considerație față de situația particulară în care se află copiii cu cerințe educative speciale ;
- să aibă convingerea că educația integrată și școala incluzivă presupun cu necesitate activitatea în echipe de specialiști (profesori, educatori, profesori de sprijin, consilieri școlari, asistenți sociali, psihopedagogi specializați în activități cu diferite categorii de copii cu cerințe speciale).

BIBLIOGRAFIE:

- Cucoș Constantin – Pedagogie generală, Editura Polirom, Iași, 2000
- Gherguț Alois – Sinteze de psihopedagogie specială, Ghid pentru concursuri și examene de obținere a gradelor didactice, Editura Polirom, Iași, 2005
- Gherguț Alois – Psihopedagogia persoanelor cu cerințe speciale. Strategii diferențiate și incluzive în educație, Editura Polirom, Iași, 2006
- Ionescu Miron, Radu Ioan – Didactica modernă, Editura Dacia Cluj, 2004
- Mara Daniel – Strategii didactice în educația incluzivă, Editura Didactică și Pedagogică RA, București, 2009

36. INTERDEPENDENȚA FORMELOR DE EDUCAȚIE

36.1. PROF. OLARIU- NIȚU DANIELA LORELA COLEGIUL TEHNIC „MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, JUD. VASLUI

Interdependența formelor de educație asigură creșterea potențialului pedagogic al activității de formare - dezvoltare a personalității în termeni individuali și sociali, didactici și extradidactici.

Interdependențele clasice evidențiază rolul prioritar al educației formale care „ ghidează, completează și corectează achizițiile obținute prin intermediul educației ocazionale (n.n. informale) și nonformale”, exercitând „o funcție integrativă de sinteză a diferitelor experiențe trăite”(Cerghit, Ioan, 1988, pag.29).

Interpretările moderne evidențiază posibilitatea preluării unor priorități pe terenul educației nonformale care oferă un câmp motivațional mai larg și mai deschis procesului de formare - dezvoltare a personalității, având o capacitate rapidă de receptare a tuturor influențelor pedagogice informale, aflate astfel, într-o expansiune cantitativă greu controlabilă.

Perspectiva instituționalizării interdependențelor dintre cele trei forme ale educației solicită „o reprezentare holistică”, proiectată circular pe două coordonate pedagogice:

a) *Coordonata orizontală* asigură interdependența formelor de educație pe trei niveluri de referință:

- *nivelul educației formale* , realizat „formal” pe trepte ierarhice, „nonformal”, prin activități proiectate în afara „curriculumului școlar”, „informal”, prin raportarea la influențele (micro) grupurile sociale;
- *nivelul educației nonformale* , realizat „formal” prin obținerea „certificatelor și diplomelor”, „nonformal”, prin organizarea activităților extrașcolare , „informal”, prin asimilarea participării spontane în actul educației,
- *nivelul educației informale*, realizat „formal” prin intermediul „locurilor de muncă”, „nonformal”, prin intermediul educației familiale, „informal”, prin intermediul experiențelor cotidiene.

b) *Coordonarea verticală* asigură interdependența formelor educației pe trei niveluri de referință:

- nivelul educației formale, realizat „formal” pe treptele ierarhice ale învățământului, „nonformală”, prin intermediul „locurilor de muncă”, „informal” prin educația familială;
- nivelul educației nonformale, realizat „formal” prin activități organizate în afara curriculumului școlar, „nonformal”, prin activități extrașcolare , „informal” prin educație familială;
- nivelul educației informale, realizat „formal” prin influențele de (micro) grup „nonformal”, prin participări complementare, „informal”, prin experiențe cotidiene (Cerghit, Ioan, 1988, pag.29, 30).

Interdependența formelor educației este reflectată în plan didactic la nivelul instruirii de tip formal-nonformal-informal:

- a) *Instruirea de tip formal* urmărește dobândirea unor cunoștințe sistematizate prin programe și manuale școlare, cunoștințe organizate pe domenii disciplinare și inerdisciplinare, sub îndrumarea profesorului sau în mod independent.
- b) *Instruirea de tip nonformal* urmărește dobândirea unor cunoștințe complementare, opțional, prin studiu independent sau orientat de profesor, cu asumarea din partea elevului / studentului a unor roluri și strategii de învățare specifice;
- c) *Instruirea de tip informal* urmărește obținerea unor informații din domeniul pluridisciplinare, mai puțin abordate în școală, informații neprelucrate dar valorificabile în direcția dobândirii unor cunoștințe complementare.

Dispoziția concentrică a interdependențelor dintre cele trei forme ale educației evidențiază dimensiunea echilibrată a corespondențelor didactice de tip formal- nonformal- informal.

Nucleul central al activității, bazat pe educația *formală- instruire formală* este circumscris cercului” *educație nonformală- instruire nonformală*, circumscis la rândul său, „, cercului” *educație informală- instruire informală*(Vlădeanu, George, 1988, pag.228,).

Această dispoziție concentrică sugerează și modalitățile de articulare posibile între instruirea formală-instruirea nonformală-instruirea informală:

- lecții tematice;
- lecții deschise bazate pe informații provenite din mediul informal, organizate interdisciplinar;
- lecții deschise bazate pe informații provenite din mediul informal, organizate pluridisciplinar;
- activități de sinteză (capitol, trimestru, an, ciclul școlar, etc.);
- activități interdisciplinare în domeniul științelor sooci-umane, organizate la nivel didactic;
- activități educative (ore de dirigenție etc.), organizate în echipe interdisciplinar și pluridisciplinare, care valorifică informațiile de tip nonformal- informal;
- activități de informare independentă,
- activități extradidactice și /sau extrașcolare de tip cercuri științifice, excursii didactice etc.

BIBLIOGRAFIE:

Sorin Cristea - Pedagogie pentru pregătirea examenelor de definitivat, gradul didactic II, gradul didactic I, Editura Haridscom, Pitești, 1996

37. VALORIZAREA EXPERIENȚEI ÎN IMPLEMENTAREA PROIECTELOR EDUCAȚIONALE – EXEMPLE DE BUNE PRACTICI

37.1. EDUCATOARE: ONOFREI VICTORIȚA - GRĂDINIȚA CU P.P., NR.8, BÂRLAD, JUD. VASLUI

PROIECT EDUCAȚIONAL: "ZÂMBET DE COPIL"

COORDONATORI: Educatoare: Onofrei Victorița

APLICANTUL: Grădinița cu P.N., Nr.7 Structură Grădinița cu P.P., Nr.8, Bârlad

TIPUL DE PROIECT: local

SCOPUL PROIECTULUI:

Contribuția la reducerea marginalizării copiilor cu CES, cu dificultăți de învățare, precum și la schimbarea mentalităților și atitudinii elevilor, cadrelor didactice față de aceștia; mijlocirea de către elevii din școala de masă a unei bune integrări sociale a elevilor cu CES prin implicare directă în formarea autonomiei personale a acestora.

OBIECTIVE:

- Stimularea mentală, antrenarea fizică, integrarea socială și dezvoltarea mai amplă a abilităților copiilor cu nevoi speciale prin activități creative de imaginație, cultural-artistice și de abilitate practică;
- Realizarea educației pentru toleranță, promovarea înțelegerii și a receptivității față de calitățile și defectele celorlalți, formarea calităților de cooperare, filantropie etc;
- Includerea, în mod direct, a copiilor cu nevoi speciale în comunitatea locală;
- Realizarea incluziunii și implicării prin angajarea tuturor factorilor interesați în programul educațional de activități ce promovează intens, printre altele, integrarea socială;
- Stabilirea unor raporturi afective, pozitive între membrii grupurilor de elevi proveniți de la școala de masă cu programe școlare diferite și cei din învățământul special, pentru a-i ajuta pe cei din urmă în procesul de formare a autonomiei personale;
- Încurajarea elevilor din învățământul de masă și a cadrelor didactice de a se dedica activităților de voluntariat desfășurate cu copii cu nevoi speciale și în afara prezentului program partenerial, în scopul susținerii procesului de integrare socială și dezvoltare educațională.

GRUP ȚINTĂ:

- Elevi cu CES integrați în învățământul de masă;
- Elevi cu CES din învățământul special;
- Preșcolari ai Grădiniței cu P.P, Nr.8, Bârlad
- Elevi ai Școlii Gimnaziale „Vasile Pârvan”, Bârlad;
- Cadre didactice
- Părinți;
- Reprezentanți ai comunității locale.

PARTENERI:

- Inspectoratul Școlar al Județului Vaslui
- Școlii Gimnaziale „Vasile Pârvan”, Bârlad
- Muzeul „Vasile Pârvan” Bârlad
- Biblioteca Municipală Stroe S. Belloescu” Bârlad
- Complex de Servicii Comunitare pentru Persoana cu Handicap

DURATA: noiembrie 2017 – iunie 2018

ACTIVITĂȚI:

Activitatea nr.:1

Titlul activității: „Zâmbet de copil”

Tipul activității: semnare protocol de colaborare, avizare ISJ Vaslui

Activitatea se va desfășura în fiecare unitate parteneră, unde copiii, părinții și directorii vor fi informați despre proiect, se vor încheia protocoale de colaborare, se va aviza proiectul la nivel de inspectorat, se vor realiza afișe, pliante cu informații despre proiect, care va fi făcut cunoscut la nivel de fiecare unitate parteneră.

Activitatea nr.: 2

Titlul activității: ”Magia iernii”

Tipul activității: artistică

Copiii vor întâmpina sosirea iernii printr-un program artistic, în care vor cânta, recita poezii și dansa, bucurându-se de sosirea iernii, de fulgii de zăpadă, pregătindu-se astfel pentru sărbătorile de iarnă. Copiii vor fi recompensați la sfârșitul activității cu stimulente sub formă de fulgi de nea și diplome.

Activitatea nr.: 3

Titlul activității: ”La bibliotecă”

Tipul activității: vizită

Copiii împreună cu doamnele educatoare și doamna învățătoare vor merge în vizită la Biblioteca Municipală ”Stroe Belloescu”, unde vor descoperi minunatele cărți de povești, basme, poezii. Vor răsfoi cărți, școlarii le vor citi preșcolarilor fragmente din povești cunoscute și poezii pentru copii. Doamna bibliotecară le va explica celor mici care este rolul bibliotecii și importanța cititului.

Activitatea nr.: 4

Titlul activității: ”Îți ofer un măștișor”

Tipul activității: activitate practică

Copiii împreună cu doamnele educatoare, învățătoare vor confecționa măștișoare și felicitări, pe care și le vor dăruia unuia altora, dezvoltându-și astfel capacitatea de a oferi, de a-și arăta dragostea, respectul și prietenia. La sfârșitul activității vom realiza o expoziție cu cele mai frumoase lucrări și de asemenea vom alege și pentru doamnele bibliotecară și muzeograf câte un măștișor, în semn de prețuire pentru colaborarea cu dumnealor la acest proiect.

Activitatea nr.: 5

Titlul activității: ”Și eu sunt copil ca tine”

Tipul activității: vizită

Copiii împreună cu doamnele educatoare, învățătoare vor merge în vizită la Complex de Servicii Comunitare pentru Persoana cu Handicap Bârlad, unde vor face cunoștință cu alți copii, cu care viața nu a fost așa de darnică, dar pe care trebuie să îi privim la fel, și ei sunt copii ca noi, chiar dacă le lipsește o mână, un picior sau au probleme psihice. Vizita noastră este pentru ei un fel de terapie, ne împrietenim și zâmbetul va fi pe chipul nostru al tuturor. De asemenea le vom duce în dar jucării, creioane colorate, hăinuțe. La sfârșitul activității toți copiii vor primi diploma de cel mai darnic și prietenos copil.

Activitatea nr.: 6

Titlul activității: ”Leție la muzeu”

Tipul activității: vizită

Copiii vor merge în vizită la Muzeul ”Vasile Pârvan” însoțiți de cadrele didactice, părinți, unde vor fi așteptați de doamna muzeograf, care le va vorbi copiilor despre rolul important al muzeului în educarea tineretului și spiritul respectului față de valorile materiale și spirituale create de-a lungul istoriei. La sfârșitul activității copiii vor primi stimulente sub formă de broșuri.

Activitatea nr.: 7

Titlul activității: ”Evaluare”

Tipul activității: diseminare

Discuții pe baza activităților din proiect, interpretarea rezultatelor, intenția de a colabora și cu alte ocazii. Implementarea acestui proiect va avea, cu siguranță, un impact pozitiv asupra tuturor celor implicați. Acest proiect își propune să scoată în evidență faptul că toți copiii au dreptul la educație, că toți copiii merită să zâmbescă și să-și zâmbescă unul altuia, prin schimbarea mentalității și atitudinii opiniei publice față de copiii cu nevoi speciale.

Bibliografie:

- <https://www.scribd.com/doc/251512709/Elaborarea-Unui-Proiect-Educational>
- <https://iteach.ro/anunturi/38013/proiect-educational-copil-ca-tine-sunt-si-eu>

38. DEZVOLTAREA ȘI PROMOVAREA GUSTULUI PENTRU LECTURĂ PRIN ACTIVITĂȚI EDUCATIVE FORMALE-NONFORMALE

38.1. PROF. ORZAN ADRIANA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR.1 POIANA MĂRULUI, JUD. BRAȘOV

Gustul pentru citit nu vine de la sine, se formează de către familie, grădiniță și, în special, de școală și poate fi stimulat și cultivat încă de la cele mai fragede vârste, astfel încât cartea să devină un prieten constant al copilului, izvor de înțelegere și cunoaștere

Din experiența la clasă am reușit să identific repere utile în motivarea elevilor de a citi: posibilitatea de a alege texte, relaționarea cărții cu o experiență de viață trăită de elev, găsirea satisfacției în lecturarea unei cărți, obișnuirea elevilor cu realizarea fișelor de lectură, inițierea unor acțiuni de înscriere la biblioteca școlii și realizarea unor acțiuni comune cu aceasta, **exerciții de reflecție, cu caracter formativ**, de tipul „*Ce secvență, personaj mi-a plăcut? De ce?*”, „*Care a fost întâmplarea cheie*

a cărții?”, „Ce ai schimba în carte?”, **exerciții cu caracter creativ**, de tipul „*Imaginează un alt final*”, „*Imaginează-ți un dialog cu personajul preferat*”,

„*Imaginați-vă că sunteți personajul cărții*” sau „*Rescrieți un capitol din carte*” inițierea unor **concursuri**, între clase sau la nivel de clasă, de tipul „*Cartea săptămânii*”, „*Provocarea la lectură*”, „*Târgul de carte*”, inițierea unor **proiecte** pe o temă dată etc.

Pentru a îmbunătăți relația elev-carte citită am considerat necesar a aplica elevilor chestionare. În rândurile următoare, voi exemplifica unul dintre chestionare urmat de interpretarea acestuia:

1. *Ce carte citești în prezent?* 2. *Ce îți place la ea? De ce?* 3. *Ești nerăbdător să-i afli finalul?* 4. *Ce ai înțeles din lectura parcursă?* 5. *În ce fel te-a îmbogățit lectura acestei cărți?* 6. *Care este „punctul forte” al cărții?* 7. *Te-ai identificat cu un personaj?* 8. *Poți asemăna vreun personaj cu o persoană cunoscută?* 9. *Ce dificultăți ai avut în timpul lecturii?* 10. *Ce probleme de viață a pus autorul?* 11. *Cum ai putea defini cu un singur cuvânt cartea?*

Chestionarul a fost aplicat unui număr de 18 elevi. Răspunsurile la întrebarea nr. 1 au fost foarte diverse. Carte pe care elevii „o citesc în prezent” este o carte recomandată la școală sau un bestseller. Le plac cărțile „pline de acțiune” ori „amuzante”. Au înțeles din cărțile citite despre importanța familiei, a prietenilor. Cei mai mulți cititori se identifică cu un personaj sau asociază un personaj unei persoane cunoscute. Printre „dificultățile” menționate de ei se numără: lipsa timpului (deși întrebarea făcea referire la „dificultăți pe parcursul lecturii”), limbajul popular și arhaic, paginile multe ale cărții. Problemele de viață identificate: „singurătatea”, „problemele unei familii modeste care au un copil talentat”, „averea îi învrăjbește pe oameni” etc. Definesc cartea pe care o citesc în prezent ca fiind „neplăcută”, „interesantă”, „plăcută”, „extraordinară”.

Rezultatele cercetării arată că profesorul trebuie să își învețe elevii cum să aleagă ce citesc, de unde și cum își pot procura cărțile. Un factor foarte important este încurajarea elevilor să aibă opinii proprii. De multe ori ei răspund în clișee (de ce citesc, cum caracterizează o carte etc.). Elevii se îndepărtează de orice este impus, deci și de lecturile recomandate la orele de română. Copiii le place să se joace, să viseze, să se identifice cu personajele, deci spiritul ludic al întâlnirilor este esențial.

Ideea finală a acestor chestionare aplicate elevilor a dus la constatarea că elevii nu citesc decât din obligație, neexistând plăcerea lecturii. Atunci s-a născut ideea înființării unui cerc de lectură cu elevii claselor a V-a. Totul a pornit de la un afiș pe care am scris: “*Îți place să citești? Atunci participă și tu! Vino la cercul de lectură! Te așteptam în fiecare miercuri la ora 13! Noi iubim lectura! Nu pierde ocazia aceasta!*” Astfel de afise xeroxate au fost lipite pe holurile scolii.

La prima întâlnire, au venit aproximativ 8 elevi (mulți din curiozitate) am discutat despre cum se vor desfășura întâlnirile, și anume: vom citi fragmente din diferite cărți, vom desena, vom avea un portofoliu în care vom pune diferite compuneri, un orar cu timpul dedicat lecturii, jurnalul întâlnirilor, ne vom face câte un ecuson “ecusonul cercului”, vom sărbători Ziua *Mondială a cărții* pe 23 aprilie, vom avea diferite concursuri. Unul dintre concursuri va fi: participanții la cerc își vor realiza pentru cea mai interesantă carte citită un portofoliu individual cu harta personajelor, harta timpului, harta spațiului, un ciorchine cu cuvinte cheie, un acrostih de prezentare a cărții, un blazon al unui personaj și o scrisoare către autor sau personaj. În urma acestui concurs elevii vor primi o diplomă. La sfârșitul fiecărei întâlniri își vor nota impresiile despre activitatea la care au participat. După prima întâlnire elevii erau foarte entuziasmați și nerăbdători să treacă o săptămână și să ne întâlnim din nou.

Următoarea săptămână „*Parada cărților*”- fiecare participant și-a prezentat cartea preferată printr-o expunere scurtă. În urma acestei activități s-a ivit o listă de lectură.

Ziua Mondială a cărții, pe 23 aprilie, a fost marcată de către fiecare membru prin fluturași cu “ziceri” despre carte și lectură, pe care i-au împărțit colegilor din școală.

Popularizarea cărților s-a făcut prin vizite la bibliotecă sau librării, expoziții de carte, medalioane literare, participarea la spectacole teatrale, realizarea unei biblioteci a clasei etc.

Metode atractive pentru tinerii de azi sunt *cafeneaua literară*, precum și *e-book-ul*.

Valorificarea textului literar în cadrul activităților extracurriculare și extrașcolare: se poate realiza prin concursuri literare, șezători literare, procese și jocuri literare, ateliere de lectură, cercuri literare, dezbateri etc.

De asemenea, profesorul poate suscita interesul pentru lectură prin povestirea incompletă a unor narațiuni, prezentarea sumară a unui personaj literar, recitarea unei strofe dintr-o operă în versuri etc.

Valorificarea lecturilor este o altă etapă. Există metode inițiale: desene, fotografiile, exerciții imaginative de conturare a unei epoci, a unui tip de personaj, joc de rol, producere de texte scrise în relație cu textele citite. Lucrul propriu-zis cu textul se poate face sub diverse forme: spre exemplu, rescrierea unui text în proză în formă versificată sau viceversa. *Procesul literar* este iarăși o metodă activă ce presupune un grad înalt de implicare a elevilor, dezvoltându-le competențele de comunicare orală. *Scrisoarea adresată autorului*, în care elevii își pot exprima impresiile, sugestiile față de personaje sau situații din text.

Metodele finale ce pot apropia elevii de text sunt și ele numeroase. Elevii pot produce interviuri pornind de la textul studiat sau pot dramatiza textul.

Zilele cărților deschise prin care elevii sunt invitați la biblioteca școlii unde li se prezintă o serie de autori poriviți vârstei. Sub forma unei expoziții elevii recunosc (cunosc) diverși autori și titluri de opere literare. *Târgul de carte citită* presupune ca într-una din orele la dispoziția profesorului, elevii prezintă ceea ce au citit. Ei împărtășesc idei despre tema unor poezii, gânduri și sentimente prezente în operă etc. La sfârșitul orei elevii primesc o fișă de evaluare a informațiilor auzite.

Concursul iubitorilor de literatură se poate folosi în momentul în care se ajunge la clasă la un scriitor sau la o operă literară, lecția se poate muta la bibliotecă, unde elevii se familiarizează și cu alte texte ale aceluși scriitor. În cazul operei *Sfârșit de toamnă* de Vasile Alecsandri din manualul Humanitas profesorul mută ora la bibliotecă, unde elevii- deja familiarizați cu o parte din opera lui Alecsandri- citesc și împărtășesc din cunoștințele lor, dar și iau contact cu noi modalități de receptare a textului.(audiție casetă, CD,etc.)

Pentru ca elevii să descopere frumusețea creațiilor lui Alecsandri am pus bazele unui *concurs literar*: S-a născut din nou... VASILE ALECSANDRI

Am organizat un concurs tematic, după ce am solicitat elevii să studieze câteva informații despre acest poet. Termenii dificili au fost explicați în etapa premergătoare concursului.

Puzzle-ul este o modalitate extem de atractivă și stimulativă de receptare a operei lui Alecsandri când se împarte clasa în 4-5 grupe și fiecare grupă primește un nume și un plic, în care se află decupaje, poze, citate, cuvinte pe care urmează să le asambleze, pentru a corespunde unei imagini model lipite pe flipchat.

Reconstruiți poezia- clasa va fi împărțită pe echipe, fiecare echipă va primi un plic cu câte o poezie sau cu strofe dintr-o poezie pe care trebuie să le asambleze într-un anumit timp, apoi să citească poezia cu intonație, pentru ca celelalte grupe să-și dea seama despre ce poezie este vorba.

Microfonul magic- (presupune o bună cunoaștere a operei și a vieții scriitorului.) Elevii vor formula întrebări asupra textului, asupra operei scriitorului cu ajutorul unui microfon improvizat. Elevul care pune întrebarea se apropie de un coleg, la alegere, care va răspunde și prin ștafetă se va apropia de alt coleg, căruia îi va adresa o altă întrebare.

Tehnica VAS (văd, aud, simt) implică trei acțiuni psihice de achiziționare a informației vizuale, auditive și cinetice/ tactile. După lectura textului, elevii răspund la întrebările profesorului folosind enunțuri scurte care includ verbele “văd”, “aud”, “simt”.

Harta subiectivă a lecturii constituie o tehnică de parcurgere secvențială a unui text liric, descriptiv și narativ. După fiecare secvență a textului, elevii vor desena sau vor face comentarii referitoare la experiența de lectură (imagini/ cuvinte care i-au șocat, sentimente și gânduri trezite de lectură).

Metodele gândirii critice sunt interesate de produsul și de procesul învățării. O serie de condiții trebuie respectate pentru o învățare eficientă: o pregătire minuțioasă din partea profesorului; timp mare pentru căutarea, formularea și exprimarea ideilor, a observațiilor; încurajarea gândirii independente; respectarea diversității de opinii; crearea unui climat destins; dezvoltarea capacității de ascultare active.

Elevii, apropiindu-se în această manieră de textul literar, vor descoperi frumusețea călătoriei literare și vor dori să atingă noi destinații.

Bibliografie selectivă:

- 1.Dobrea, Monica <http://www.asociatia-profesorilor.ro/cartea-si-importanta-lecturii.html>
- 2.Eftenie, Nicolae, *Metodica studierii limbii și literaturii române*, Ed. Paralela 45, 2001
3. Guguș, Carmen, *Ora de limba română*, Ed. Europolis, 2004
4. Pavelescu, Marilena, *Metodica predării limbii și literaturii române*, Ed. Corint, 2010

39. FORUMUL „CULTURA ÎN EDUCAȚIE” 2017. LECȚIA PARTENERIATULUI CREATIV

39.1. DRD. CARMEN-LEOCADIA PESANTEZ POZO - BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ “CAROL I”, BUCUREȘTI – SECȚIA PEDAGOGICĂ „I.C. PETRESCU”

„Calitatea nu este sinonimă cu atingerea unor obiective formalizate în programe sau proiecte și nici doar cu satisfacția celor implicați. Specialiștii spun că este o trăsătură a acelor inițiative care sunt bine calibrate la nevoile și resursele celor care participă – din care cei mai importanți sunt elevii –, care îi inspiră pe alții să se implice și provoacă discuții în comunitate, care creează contexte în care copiii să creeze, care determină procese autentice de învățare, care apreciază și încurajează progresele făcute și care conectează actorii între ei și cu lumea în care trăiesc.”

(<http://culturaineducatie.ro/forumulcie-2017/>)

În perioada **27-29 octombrie 2017** a avut loc o nouă ediție a **Forumului „Cultura în Educație”** (www.culturaineducatie.ro), organizat de Asociația MetruCub – resurse pentru cultură, care s-a desfășurat la ARCUB Gabroveni – București. Forumul se derulează în cadrul **platformei „Susține cultura în educație”**, în contextul proiectelor *Parteneri edu-creativi 2017* (cofinanțat de Administrația Fondului Cultural Național – AFCN) și *București Edu-Creativ* (finanțat de Primăria Municipiului București, prin Centrul Cultural al Municipiului București ARCUB, în cadrul Programului cultural „București Oraș participativ”). Partenerii sunt organizații cu profil cultural, repere pentru calitatea actului educațional – Teach for Romania, EduCab România, Coaliția pentru Educație, PROEDUS, Parteneriat pentru Arte, Europa Creativă, Inspectoratul Școlar al Municipiului București, Agenția Română de Asigurare a Calității în Învățământul Preuniversitar (ARACIP), Universitatea de Artă Teatrală și Cinematografică „Ion Luca Caragiale”, Fundația Comunitară București. Finanțatori 2013-2017 au fost Fondul ONG, EEA Grants, AFCN, Primăria Capitalei – ARCUB.

Proiectul *Parteneri edu-creativi 2017* își propune să creeze o platformă de îndrumare dinamică pentru școli și organizații neguvernamentale culturale care, prin colaborare, integrează arta într-un context educațional stimulând creativitatea și inventivitatea copiilor și tinerilor prin întâlnirea directă cu artiștii și creațiile acestora.

Asociația MetruCub – resurse pentru cultură (<http://m3culture.ro/>) este o organizație care, prin proiectele și parteneriatele derulate, promovează rolul culturii în societate. Asociația MetruCub vine în sprijinul organizațiilor culturale care doresc să inițieze parteneriate pe termen lung cu școlile, în scopul integrării artelor în oferta educațională și a comunicării de idei noi și perspective teoretice și legale asupra culturii în educație. Asociația MetruCub asigură consultanță cadrelor didactice și artiștilor care doresc să construiască proiecte sustenabile, cu o dimensiune educațională pentru copii și tineri, realizarea unui plan de materie opțională sau unor activități în școli care să răspundă nevoilor elevilor, cerințelor unității de învățământ și dorințelor individuale. Această organizație furnizează ateliere interactive, formare profesională, buget de producție și suport individual prin sesiuni de *mentoring* pe o perioadă determinată de timp, în urma cărora să poată descoperi și dezvolta, împreună cu profesorii, cele mai potrivite metode de colaborare în beneficiul copiilor, urmărind o serie de criterii de calitate și sustenabilitate a parteneriatului dintre școală și operatorul cultural. Persoanele implicate sunt practicieni experimentați în domeniul educației și al culturii – cadre didactice și actori culturali, reprezentanți ai unor instituții publice cu rol de finanțare a proiectelor și ai unor organizații educaționale, cercetători, studenți, părinți, antreprenori.

Platforma „Susține cultura în educație” își propune să susțină realizarea în România a unor programe culturale cu dimensiune educațională, prin dezvoltarea unei rețele de profesioniști și organizații și a unor resurse despre practici și politici publice în domeniu.

Temele **ediției 2017 a Forumului „Cultura în Educație”** au fost *calitatea* – ce determină calitatea unui proiect cultural-educațional realizat în parteneriat de actori culturali și școli? și *sustenabilitatea* – ce determină continuitatea unui astfel de proiect?

Obiectivele Forumului au fost: realizarea de prezentări, studii de caz, dezbateri, ateliere și conversații despre idei și despre resurse financiare pentru sectorul cultural-educațional din România; diseminarea de bune practici, proiecte (locale, județene, naționale, internaționale) și programe care ilustrează criteriile de calitate; informarea asupra finanțărilor disponibile și a priorităților instituțiilor publice și private care sprijină cultura în educație. Beneficiarii sunt elevi (de la preșcolari, la liceeni), cadre didactice și comunitatea locală.

Abordările au urmărit: documentarea, analiza, interpretarea și promovarea unor proiecte culturale cu dimensiune educațională; idei și resurse financiare pentru proiectele culturale-educaționale din România; realizarea de proiecte durabile și de calitate, în parteneriatul cadre didactice - operatori culturali, valorificarea rezultatelor acestor proiecte de colaborare; rolul artelor (de exemplu, arta teatrului) în învățământul preuniversitar și a patrimoniului în educație; rolul interdisciplinarității în educația artistică; conexiunile cultură-educație în standardele specifice de calitate; puterea exemplului pozitiv de implicare a culturii în comunitate; finanțările pentru proiecte de educație și intervenție culturală.

Forumul „Cultura în Educație” a debutat cu dezbaterile **Artist-Teacher Creative Partnership/Parteneriatul creativ artist-profesor** care a avut-o ca invitată de onoare pe doamna Szilvia Nemeth, sociolog și cercetător în domeniul educației, director al T-Tudok Centre for Knowledge Management and Educational Research din Budapesta, Ungaria. Subiectul abordat a fost unul de interes major pentru societatea actuală – „Cum să creăm medii de învățare în educația publicului”. Dezbaterile au fost moderată de doamna Raluca Iacob, președinte al Asociației MetruCub. Discuția s-a purtat în jurul metodologiei britanice “Creative Partnerships” – al parteneriatelor inovatoare și pe termen lung dintre școli și practicieni creativi, cu scopul de a dezvolta competențele tinerilor, și al unor programe dedicate copiilor provenind din medii defavorizate.

Din 2012, Centrul T-Tudok este dezvoltatorul programului “Creative Partnerships Hungary”, apreciat de Autoritatea Educațională Maghiară drept un program educațional regional model. Programul a fost pilotat în șapte școli membre, în anul școlar 2013-2014, și continuă să se desfășoare în colaborare cu Facultatea de Muzică și Arte Vizuale, cu Universitatea din Pecs și cu Fundația Creativity, Culture and Education din Marea Britanie. Centrul T-Tudok este membru fondator al ICEnet, o rețea internațională pentru educație creativă, care a luat ființă în anul 2012. Principala activitate a Centrului este cercetarea în domeniul educației și al managementului cunoașterii. Cele mai importante arii de studiu sunt politicile educaționale, progresul elevilor din sistem, echitatea, tranziția de la școală la piața muncii, finanțarea și managementul școlar. O atenție deosebită este acordată utilizării metodelor științifice, a instrumentelor calitative și cantitative.

Obiectivele Centrului T-Tudok sunt: sprijinirea decidenților, experților și a celor interesați de educație să înțeleagă mai bine evoluția și tendințele care au loc în domeniul educației; promovarea rezultatelor cercetărilor întreprinse la nivel național și internațional; valorificarea practicilor inovatoare locale prin organizarea de evenimente de diseminare și ateliere pentru profesori și artiști, care să le faciliteze dezvoltarea profesională în vederea creșterii eficacității predării și învățării. Activitatea Centrului implică evaluarea programelor de dezvoltare și analiza de impact a intervențiilor de politică publică, contribuind la dezvoltarea politicii naționale din domeniul educației. Artiștii locali și profesorii au dezvoltat împreună instrumente pedagogice, tehnici de predare, metodologii, activități și practici creative pentru a aborda în mod eficient problemele de învățare și valorificarea potențialului copiilor. Pentru a oferi un sprijin constant și eficace și pentru a utiliza programul la potențialul său maxim, T-Tudok colaborează cu ONG-uri locale și cu organizații de cercetare la nivel local și național.

Parteneriatul creativ:

- Oferă o nouă abordare a educației nonformale, prin care profesorii sunt formați să dezvolte abilități și competențe artistice și de exprimare culturală în rândul copiilor și a tinerilor, în special din medii defavorizate (exemplu, Remetea Marea din România);
- Implică o schimbare de atitudine a profesorilor în relația cu elevii;
- Pune accent pe o relație pe termen lung între beneficiari (elevi, părinți, cadre didactice) și actorii culturali;
- Asigură valorificarea artei teatrului, a storytelling-ului și dezvoltarea voluntariatului în școli;
- Asigură obținerea unor rezultate pozitive și formarea unui comportament proactiv: flexibilitate, creativitate, colaborare, disciplină, responsabilitate, gestionarea timpului, organizarea spațiului, dezvoltarea spiritului critic, împărtășirea unor experiențe comune, incluziune, realizări de calitate, feedback, bunăstare, autostimă, prestigiu, vizibilitate, sustenabilitate

O altă secțiune a Forumului a fost consacrată ***Artei teatrului în învățământul preuniversitar***, urmărindu-se beneficiile acestui gen de artă în educația copiilor și a tinerilor: dezvoltarea echilibrată a ființei umane, prin descoperirea vocației și a anumitor caracteristici și potențarea aptitudinilor creative; dezvoltarea aptitudinilor și a competențelor socio-emoționale, precum și a comportamentelor umane, prin folosirea *jocurilor teatrale* – observarea, concentrarea atenției, coordonarea, orientarea în spațiu, imaginația, sensibilitatea, spontaneitatea, memoria, intuiția, creativitatea, exprimarea în public, gestionarea emoțiilor și a conflictelor, cooperarea și lucrul în echipă, redescoperirea.

Introducerea teatrului în curricula școlară asigură: adaptarea textelor dramatice în funcție de preocupările, vârsta și dezvoltarea copiilor și crearea de texte noi potrivite procesului de educație; realizarea de scenarii, organizarea unor ateliere de *teatru forum* și *teatru educațional*; oportunități oferite copiilor și adolescenților de a descoperi căi de comunicare cu lumea din jurul lor, în care încrederea și cunoașterea de sine devin fundamente esențiale pentru dezvoltarea viitoare; dezvoltarea metodelor de pedagogie teatrală și valorificarea competențelor artistului-pedagog (domeniu interdisciplinar); diminuarea abandonului școlar; integrarea copiilor cu nevoi speciale (CES). Proiectul *UNATC Junior* (spectacole, ateliere de teatru și scriere creativă, lectură comprehensivă), aflat la a doua ediție, și având ca beneficiari adolescenți provenind din medii culturale și sociale diferite, a fost prezentat ca model de bună practică în atingerea scopului și a obiectivelor propuse.

Operatorii culturali trebuie să fie informați cu privire la resursele existente care îi pot susține în desfășurarea muncii lor: baze de date, ghiduri, instrumente, metodologii, bune practice etc. care pot susține realizarea parteneriatelor educative cu școala. Colaborarea operatorilor culturali cu școala necesită comunicare, planificare riguroasă, seriozitate și deschidere în negocierea cu partenerii de la nivelul școlii în vederea implementării în comun a activităților propuse.

Volumul „*Cultura în educație. Ghid pentru artiști și operatori culturali*” (Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma”, 2016) ilustrează modul de organizare a sistemului național de învățământ din perspectiva integrării activităților culturale în lucrul cu elevii, atât în educația formală, cât și nonformală. Ghidul oferă informații referitor la: baza legală pe care se fundamentează parteneriatele școlilor cu operatorii culturali; actorii și structurile cheie de la nivelul școlii cu care se pot stabili relații de colaborare; rolurile și responsabilitățile personalului din școli în ceea ce privește activitățile culturale; sugestii practice pentru a stabili relații de lucru eficiente cu reprezentanții școlii. În cuprinsul *Ghidului* regăsim aspecte legate de sistemul de educație, parteneri și parteneriate, curriculum național în relație cu educația prin cultură, programul „Școala Altfel”, asigurarea calității, finanțarea activităților de educație prin cultură. Scopul *Ghidului* este: să susțină artiștii și organizațiile culturale în conștientizarea rolul acestora de furnizori de experiențe educaționale și valorificarea pârgghiilor de acces în școală, prin colaborarea cu actori și structuri diverse (centre comunitare de învățare permanentă, asociații de părinți, consilii ale elevilor, palate și cluburi ale copiilor, coordonatori ai activităților educative școlare și extrașcolare, bibliotecari/ profesori documentariști etc.); să demonstreze valoarea activităților culturale în formarea personalității elevului; să conștientizeze și să sensibilizeze învățământul românesc și factorii de decizie asupra importanței exprimării culturale.

Beneficiile Forumului „Cultura în Educație” reies din feedback-ul participanților, ca urmare a analizei rezultatelor chestionarului aplicat de organizatori:

- oportunitatea întâlnirii și a dialogului cu profesioniști și practicieni ai domeniilor educațional și cultural;
- abordarea unor subiecte de interes, de mare actualitate;
- utilizarea unor activități și metode inovative, transferul de tehnici intergeneraționale;
- acumularea de idei, resurse și practici noi;
- diseminarea unor proiecte pilot, modele de inspirație culturală și know-how;
- comunicarea cu participanți cu preocupări comune;
- valorificarea ideilor și a resurselor personale/ instituționale;
- crearea unor oportunități de colaborare – parteneriate etc. și dezvoltarea capacității organizațiilor partenere;
- crearea de teamwork;
- o experiență nouă care contribuie la dezvoltarea ca practicieni ai domeniului;
- dezvoltarea competențelor interculturale;
- reinventarea unor profesii;
- creșterea diversității conținutului cultural;
- soluții noi de dezvoltare a parteneriatului creativ.

În ceea ce privește perspectivele, au fost punctate câteva aspecte: valorificarea artelor în predarea disciplinelor de învățământ în cât mai multe școli din România; consolidarea relației instituțiilor culturale cu școlile; distribuirea de conținut digital în scop educațional; dezvoltarea de conexiuni cu alte domenii, într-un spațiu ofertant; profesionalizarea practicilor și dezvoltarea unei comunități de practică a celor care aduc arta în școală; eficientizarea sistemului de comunicare interinstituțională, precum și cu beneficiarii (elevi, cadre didactice, părinți, comunitate); crearea de noi oportunități de colaborare interinstituțională; propunerea de noi tipuri de abordări și crearea de noi parteneriate educaționale; furnizarea de formare profesională pentru cadrele didactice și operatorii culturali; integrarea inițiativei „*Susține cultura în educație*” în proiecte cu finanțări locale, naționale și internaționale; modalități noi de promovare a culturii în educație – comunicare, marketing, relații publice; creșterea vizibilității instituționale și consolidarea reputației.

Referințe bibliografice/ Webgrafie:

CRUCEANU, Codruța, HOLEN, Astrid, IACOB, Raluca. *Programe, rețele și instituții din Europa care susțin cultura în educație. Ghid pentru decidenții publici*. București: Asociația MetruCub – resurse pentru cultură, 2016 [online], [accesat la: 09.11.2017] Disponibil la adresa: <http://culturaineducatie.ro/portfolio-posts/programe-retele-si-institutii-din-europa-care-sustin-cultura-in-educatie-ghid-pentru-decidentii-publici/>

Cultura în școală. Ghid pentru artiști și operatori culturali. Coord. Petre Botnariuc, Mihai Iacob. Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma” [online], [accesat la: 09.11.2017] Disponibil la adresa: <http://culturaineducatie.ro/portfolio-posts/cultura-in-scoala-ghid-pentru-artisti-si-operatori-culturali/>

Lecțiile patrimoniului. Scenarii educaționale pentru ciclul gimnazial. Coord. Mihai Iacob și Angelica Mihăilescu. București, 2016 [online], [accesat la: 09.11.2017] Disponibil la adresa: <http://culturaineducatie.ro/portfolio-posts/scenarii-educationale-pentru-ciclul-gimnazial/> MIHĂILESCU, Angela, IACOB, Mihai, BOTNARIUC, Petre. *Educația prin cultură în viziunea profesorilor. Analiză de nevoi*. Centrul pentru Educație și Formare „Sintagma” [online], [accesat la: 09.11.2017] Disponibil la adresa: <http://culturaineducatie.ro/portfolio-posts/educatia-prin-cultura-in-viziunea-profesorilor-analiza-de-nevoi/>

<http://culturaineducatie.ro/forumulcie-2017/>

<http://culturaineducatie.ro/proiecte-2/bucuresti-edu-creativ/>

<http://culturaineducatie.ro/proiecte-2/parteneri-edu-creativi/2017-2/>

<http://culturaineducatie.ro/publicatii/>

40. COORDONATE ALE ABORDĂRII TEXTULUI EPIC ÎN CICLUL PRIMAR REFLECTAREA ORELOR DE LITERATURĂ ÎN SFERA COMUNICĂRII VERBALE

40.1. PROF. ÎNV. PRIMAR, PETROVICI LUMINIȚA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „VASILE-PÂRVAN”, BÂRLAD, JUD. VASLUI

În învățământul primar, abordarea și receptarea textelor literare accentuează și rolul *comunicativ-funcțional* al disciplinei, literatura „devenind un mijloc de vehiculare a limbii literare” (Ilie, 2008, p.34). Noua *paradigmă educațională* presupune studiul integrat al celor trei module: al limbii, al comunicării, al literaturii.

Se vizează, după cum se observă, *practica rațională și funcțională a limbii*, (pe toate cele trei paliere: limbă, literatură, comunicare), „transformată dintr-un corpus de noțiuni lingvistice sterile, fără o rezonanță aparte pentru elevul care are senzația că le intuiește sau chiar stăpânește oricum în practică, într-un univers structural și funcțional dinamic, flexibil, deci într-un organism viu, a cărui utilizare corectă și adecvată îi servește perfect scopului de integrare și, de ce nu, de luare în posesie a mediului în care viețuiește” (Ilie, 2008, p. 34-35).

Atât **comunicarea orală**, cât și cea **scrisă**, sunt focalizate pe un obiectiv de referință intrinsec dezvoltării personalității elevului: exprimarea corectă, logică și fluentă a ideilor, a sentimentelor și a propriilor trăiri. Prima formă de comunicare se manifestă din prima oră de receptare a unui text epic (sau liric), prin metode precum conversația euristică, problematizarea și dezbateră conduse de cadrul didactic, pe de o parte, „conversația exploratorie”, de tatonare, realizată de către elevi, pe de altă parte.

Este cunoscut faptul, că didacticienii au abordat *oralul* ca „obiect”/„conținut” de studiu și nu doar ca mijloc de învățare. Din această perspectivă, au fost evidențiate modalități de abordare, “specii orale” și „tehnic” specifice *didacticii oralului*. În cadrul unei lecții de literatură- spre exemplu, o lecție de receptare a unui text epic- **comunicarea orală** se desfășoară în jurul unor întrebări ce vizează, în esență, obiectivele precizate în programa școlară: *dezvoltarea capacității de receptare a mesajului oral, precum și dezvoltarea capacității de exprimare orală* (Programe școlare pentru Limba și literatura română - clasa III-a, 2004, p. 3); întrebări de genul: Cine face acțiunea? Ce face? De ce? Unde și când? Sau, dacă este un text descriptiv: Ce se descrie? Care sunt părțile și trăsăturile obiectului descris? sau *întrebări referitoare la structură și finalitate*: Cum începe textul, cum continuă, cum se încheie? Ce mesaj transmite textul? – toate acestea oglindesc strânsul raport de coordonare dintre literatură și sfera comunicării verbale. Itinerarul didactic ce vizează *formarea capacităților de înțelegere și de producere a mesajelor orale* este secundat de *un parcurs* ce impune și *formare de atitudini*, vizând atât mesajul, cât și interlocutorul: “să manifeste curiozitate față de mesajele emise de diferiți interlocutori” (clasa I); “să manifeste interes față de mesajul partenerului de dialog (clasa a II-a); “să manifeste atenție față de interlocutor în diferite situații de comunicare” (clasa a III-a); “să manifeste atenție și toleranță față de partenerul de dialog” (clasa a IV-a) (după Pamfil, 2009, p. 75-76). Atât discursul oral, cât și cel scris poate fi : *monologic* sau *dialogic* și, în funcție de tipul de text (nativ, descriptiv, argumentativ), pot avea o dimensiune preponderent narativă, descriptivă sau argumentativă (Pamfil, 2009, p.84).

Scenariile didactice din cadrul orelor de literatură includ *trasee de învățare, seturi de întrebări* centrate asupra competenței de comunicare verbală (orală și scrisă). Toate acestea trebuie să urmeze *un posibil model al progresiei* care să conțină:

1. “un traseu dinspre activități consacrate discursului monologic spre dialog”; aici, progresia presupune trecerea de la activități de ascultare și de producere de mesaje simple la activități de comunicare mai complexe;
2. următorul “traseu” presupune trecerea de la activități centrate pe aspecte ale comunicării verbale și paraverbale la activități ce includ și elemente specifice registrului nonverbal (Pamfil, 2009, p. 84-85).

În sfera *discursului monologic*, un loc privilegiat îl au *povestirea* și *repovestirea* unui text epic, metode ce pot fi secondate și de imagini, benzi desenate, film sau spectacol de teatru. Formarea capacităților de a (re)povesti trebuie să pornească de la *familiarizarea elevilor cu tiparul textului narativ*. Cu alte cuvinte, elevul trebuie să înțeleagă aspectele esențiale ale unui text epic și anume: faptul că există o *situație inițială și una finală*, că există personaje/eroi implicați în desfășurarea unor evenimente etc. “Având trei ținte majore- una recreativă, una explicativă și una argumentativă-, povestirea este de o mare complexitate”(Ilie, 2008, p.113), facilitând, totodată, actul receptării textului epic, destul de anevoios la clasele mici.

Discursul dialogic se poate desfășura sub forma unui *dialog orientat*, *discuție liberă*, *dezbaterea* și *dramatizarea*. Dialogul orientat poate avea loc sub forme atractive, precum:

- a. dialogul cu o marionetă mânăuită de învățător sau dialogul cu un personaj de basm/personaj de desen animat;
- b. jocul numit de Renee Leon “Căutarea comorii”, ce constă în aflarea, prin întrebări, a locului în care se află ascuns un obiect;
- c. dialoguri imaginare între personaje din texte diferite și dramatizarea acestor dialoguri; spre exemplu: Imaginați-vă o întâlnire între Scufița Roșie și piticii din Albă-ca-Zăpada etc.) (Pamfil, 2009, p. 97).

Dialogul orientat este o metodă eficientă de formare a competenței de comunicare orală; *discuția liberă*, *conversația exploratorie* și *dezbaterea*- variante ale dialogului- plasează învățătorul într-o altă postură foarte importantă- aceea de *moderator*. El trebuie să deschidă discuția/dialogul, să propună tema, pune întrebări, formulează concluzia. *Discuțiile exploratorii* presupun sarcini precise; spre exemplu: să precizeze timpul și spațiul desfășurării acțiunii; să identifice și să caracterizeze personajele etc. În cadrul acestor discuții, rolul învățătorului este capital, deoarece el este singurul care poate oferi “un model de discuție cordială și constructivă” (Pamfil, 2009, p. 98). Un aspect important ce trebuie avut în vedere de către învățător îl constituie schimbarea rolurilor între emițător și receptor; cu alte cuvinte, elevul trebuie să devină și el emițător, iar cadrul didactic- receptor. Din clasele mici, copilul trebuie să știe să comunice și să-i asculte pe cei din jur, iar învățătorul să aibă răbdarea de a-l asculta până la capăt.

Indiferent de metodele și procedeele aplicate în receptarea și interpretarea textului literar, actul comunicării trebuie să fie coerent, fluent și să respecte normele gramaticale, fără ca spontaneitatea discuției/dialogului să fie suprimată/diminuată. Pentru aceasta, o atenție sporită trebuie acordată *formulării adecvate a întrebărilor*. Majoritatea pedagogilor au sesizat unele *exigențe* în acest sens; astfel, întrebările trebuie să fie corecte din punct de vedere științific, gramatical și logic”; de asemenea, să fie precise și concise; întrebările nu trebuie să conțină sau să sugereze răspunsul; ele trebuie să fie accesibile, deci să fie înțelese de orice elev, nu doar de cei de elită; să se evite utilizarea în exces a întrebărilor cu răspunsuri la alegere și a întrebărilor ce vizează un răspuns scurt de tipul *da/nu*; să se acorde elevilor timp suficient pentru formularea răspunsurilor, evitându-se presiunile de a se răspunde cât mai repede (Ilie, 2009, p.119).

La rândul lor, *răspunsurile* elevilor trebuie: să nu evite întrebarea pusă; să nu fie centrate pe ceea ce știu ei, ci pe ceea ce s-a întrebât; să fie corecte din toate punctele de vedere; să fie precise și concise, fără divagații; să fie individualizate, personalizate; să fie construite din propoziții complete, închegate ca sens și structură, evitând ticurile verbale (Ilie, 2009, p. 120). Mai mult decât celelalte metode, *conversația stimulează comunicarea autentică* dintre profesor și elev, încurajează spiritul critic al elevilor, precum și abilitățile de comunicare.

În ceea ce privește *dramatizarea*, tehnica *jocului de rol* este cea mai adecvată și presupune o nouă ipostază a învățătorului- aceea de regizor; el este cel care distribuie rolurile, care dă indicații cu privire la desfășurarea dialogului sau a schimbului de roluri.

Comunicarea scrisă

Scrierea are „valoare de activitate intelectuală, esențială; o activitate ce asigură, alături de lectură, accesul elevilor la formele culturii majore” (Pamfil, 2009, p.165). Astfel, scenariile didactice focalizate pe dezvoltarea competenței de comunicare scrisă, vor avea în vedere formarea următoarelor capacități:

- a. “capacitatea de redare/reproducere în scris a conținutului unui text literar narativ;
- b. capacitatea de structurare a planului simplu de idei în vederea reproducerii conținutului unor texte;

c. capacitatea de construcție, într-o variantă elementară, a unor descrieri sau argumentații nonliterare” (Pamfil, 2009, p. 165).

Dintre „speciile didactice”, prin care se urmărește, cu precădere formarea capacităților de comunicare scrisă, un rol capital îl are *(re)povestirea* unui text literar narativ corelată cu elaborarea planului simplu și dezvoltat de idei. De asemenea, *descrierea* și *argumentarea* sunt alte două tipuri de text, la fel de importante ca și *(re)povestirea*, și acestea având la bază „planuri preliminare”. Plasate în aceeași zonă, sunt și *răspunsurile* scrise la întrebări -exerciții, ce vizează înțelegerea și interpretarea textelor epice. Un alt exercițiu de scriere, prin care sunt încurajate creativitatea și imaginația copilului este compunerea liberă, ce poate porni de la o temă dată sau de la un text literar.

În concluzie, literatura este un modelator al limbajului, implicit al personalității individului, întrucât prin abordarea și explorarea textului literar “cititorul își modifică propria viziune asupra lumii și asupra sinelui” (Ilie, 2008, p. 34).

BIBLIOGRAFIE

1. Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii române*, Editura Polirom, Iași;
2. Ilie, Emanuela, *Didactica literaturii. Metode*, Iași, Editura Panfilus, 2006;
3. Pamfil, Alina, *Limba și literatura română în școala primară. Perspective complementare*, Editura Paralela 45, 2009;
4. Programe în dezbateri pentru disciplina Limba și literatura română, la clasele III-IV, București, 2014.

41. IMPORTANȚA EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN EDUCAȚIA PREȘCOLARILOR

41.1. EDUC. GINA PODOLEANU - GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 4, BÂRLAD, JUD. VASLUI

După cum învățăm din primul an de studiu al științelor educației, idealul educației, scopul său principal este formarea unei personalități complexe capabile să se integreze activ creator în viața socială. Cum putem realiza acest lucru?! Răspunsul este unul simplu: printr-o **muncă titanică**, de durată, realizată **în echipă**.

După cum bine știm, societatea actuală este dominată și influențată foarte mult de televiziune, Internet, etc (mass-media), adică de **educația nonformală**. Școlii (educației formale) îi revine dificila sarcină de a transforma toate aceste influențe (sau macar o mare parte din acestea), în unele pozitive pentru dezvoltarea armonioasă a indivizilor pe care își propune să îi educe. O vorbă spune: “atunci când nu poți să elimini ceva din drumul tău, fă în așa fel încât acel lucru să te ajute, să îți fie util”.

Prin educație formală înțelegem un tip de educație instituționalizată, desfășurată conform unor documente școlare oficiale (curriculum școlar, programe școlare, manuale), a unor ore, cu personal calificat. Ea este proiectată riguros, evaluată social, potrivit unor criterii socio-pedagogice riguroase, este generalizată, permițând accesul tuturor indivizilor.

Aparent acest tip de educație este unul ce prezintă doar avantaje. Acest lucru nu este adevărat în totalitate. Ca tot ceea ce există pe pământ și care a fost făcut de mintea și mâna omului și acest sistem de educație prezintă o serie de dezavantaje, nu doar avantaje. Un dezavantaj pe care îl prezintă este rutina și monotonia, predispoziția către memorarea și reproducerea cunoștințelor, către centrarea pe asimilarea conținuturilor și performanțelor subliniate în programe și mai puțin pe abordarea unor situații, fapte de viață, rezolvarea unor probleme. Învățământul modern se vrea mai mult centrat pe elev și pe atingerea unor competențe. Elevul ar trebui să știe pentru a face și nu să știe pentru a ști.

Educația nonformală se desfășoară în astfel de instituții care au ca scop educația, dar nu este școlară, nu este evaluată social. Educația nonformală completează educația formală din cadrul școlii, îi deschide noi orizonturi, îl modelează pe educabil, îl implică pe acesta în procesul propriei formări și îl face să aibă mai multă încredere în forțele sale. Este o educație opțională și voluntară, accesibilă oricui.

Educația nonformală cuprinde totalitatea acțiunilor organizate în mod sistematic, dar în afara sistemului formal al educației. Ea a fost definită de către J. Kleis drept "orice activitate educațională intenționată și sistematică desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor)". Ea este variată și flexibilă, opțională și facultativă. Conținutul, metodele și instrumentele de lucru ale acestui tip de educație diferă în funcție de interesele și posibilitățile educabililor.

Totodată valorifică întreaga experiență de învățare a participanților.

Acest tip de educație se adresează tuturor categoriilor sociale și tuturor vârstelor. Este în strânsă relație cu educația permanentă.

Cum se poate realiza acest tip de educație la grădiniță: prin vizionări de spectacole, prin vizite la diferite instituții, realizarea de proiecte și parteneriate educationale, cu alți factori educaționali.

Un astfel de proiect l-am desfășurat doi ani la rând. A fost un proiect educațional pe teme rutiere " **Micii pietoni**", un proiect derulat în colaborare cu Poliția Municipiului Bârlad.

1. Număr de copii implicați: 130

2. Activitățile propuse, în ordinea în care s-au desfășurat, au fost următoarele:

- ✓ noiembrie 2012 " **Și noi suntem pietoni**"(stabilirea echipei de proiect, întâlnire de lucru);
- ✓ decembrie 2012 " **Traversarea nu-i un joc, pe marcaj la semafor**"(activitate practică demonstrativă);
- ✓ ianuarie 2013 " **Pe orice vreme e prezent, în intersecție atent, traficul îl dirijează, strada o supraveghează**" (activitate practică – demonstrativă);
- ✓ februarie 2013 " **De vrei să circuli corect la indicatoare să fii atent**" (plimbare prin cartier);
- ✓ martie 2013 " **Cu bicicleta de pornești voios în graba mare tu trebuie să fii cont tot de indicatoare**" (activitate practică – demonstrativă);
- ✓ aprilie 2013 " **Cu un mijloc de transport trebuie să circuli prudent**"(plimbare)
- ✓ mai 2013 " **Micii polițiști**" (concurs);
- ✓ iunie 2013 " **Educație rutieră, educație pentru viață**" (program artistic)

3. Număr de parteneri: 3

4. Scopul proiectului a fost:

- *educarea capacității de a manifesta un comportament disciplinat și preventiv pe drumurile publice, prin respectarea și aplicarea în situații diverse a unor cunoștințe privind normele de educație rutieră.*

Dacă în primul an rezultatele nu au fost cele scontate, și anume:

- Creșterea cu 30 % a capacității de receptare a mesajului desprins din activitățile desfășurate de cei 120 de preșcolari și elevi din grupul țintă până în iunie 2015
- Dezvoltarea cu 20 % a limbajului și vocabularului la elevii și preșcolarii din grupul țintă până în iunie 2015.
- Sporirea cu 45% a implicării părinților elevilor și preșcolariilor participanți în cadrul proiectului și a poliției rutiere în formarea și dezvoltarea interesului pentru prevenirea și combaterea accidentelor rutiere.

În cel de-al doilea an, "având deja lecția învățată", am derulat același proiect cu o altă grupă de preșcolari și de această dată rezultatele au fost mai bune. A fost nevoie de multă muncă de lămurire pe care am dus-o cu părinții, încercând să le explicăm că nimic nu se poate realiza fără colaborare între noi, cadrele didactice, și ei, părinții, primii educatori ai copiilor, a fost nevoie de mai multe vizite la Poliția Municipiului prin care să le amintim "prietenilor noștri- polițiștii" că avem acțiuni ce trebuie să le desfășurăm în comun, a trebuit să batem pe la uși pentru a convinge diverși sponsori să ne ajute pentru a putea oferi copiilor măcar o diplomă și "ceva simbolic", a trebuit să facem lecții cu părinții în care să le prezentăm unele statistici și filmulețe privind accidentele ce se produc anual din cauza hiar mai mulțecunoașterii și mai ales a nerespectării regulilor de circulație, dar în final pot spune că în cel de-al doilea acest proiect educațional a fost unul realizat dacă nu în proporție de 100% măcar 75%.

Ceea ce am putut constata în urma desfășurării acestui proiect educațional a fost faptul că derularea unor astfel de proiecte este necesară. Deși trăim în era televiziunii și a internetului mai sunt oameni care nu știu ce înseamnă un comportament disciplinat și preventiv pe drumurile publice. Avem impresia că oamenii nu respectă din comoditate regulile de circulație, din păcate de multe ori aceste reguli nu sunt cunoscute sau nici măcar nu conștientizează oamenii la ce pericole se expun nerespectând aceste reguli.

În final pot spune că astfel de proiecte sunt necesare, pentru derularea lor este nevoie de implicarea tuturor partenerilor, pentru întocmirea unui astfel de proiect și pentru derularea lui este nevoie de **experiență**, de **multă răbdare** și să nu uităm ...de un **sponsor** (sau chiar mai mulți), pentru că, de ce să nu recunoaștem, omul la orice vârstă învață mult mai ușor atunci când este motivat extern.

BIBLIOGRAFIE:

Cerghit, I, Vlăsceanu, L. (oord.) (1988). Curs de pedagogie. București : Tipografia Univ din București.
Crețu, C. (2000). Teoria curriculumului și conținuturile educației. Iași: Edit Univ. "AL. I. Cuza" Iași.
***<http://www.tribunainvatamantului.ro/valentele-educative-ale-educatiei-nonformale/>

42. MODALITĂȚI ȘI MIJLOACE DIDACTICE UTILIZATE ÎN VEDEREA SPORIRII GRADULUI DE ATRACTIVITATE ȘI EFICIENȚEI ACTIVITĂȚILOR DE LABORATOR LA ORELE DE FIZICĂ

42.1. LABORANT ING. POPA CLAUDIA - COLEGIUL NAȚIONAL „CUZA VODĂ” HUȘI, JUD. VASLUI

Prin predarea fizicii și chimiei se urmărește raportarea copilului la mediul în care trăiește. Experimentul este calea fundamentală de predare a fizicii și chimiei, fiind considerat un „pilon” de susținere al metodelor active. Profesorul trebuie să antreneze elevii nu numai în observarea directă a unui experiment, ci și în executarea individuală și pe grupe a acestuia.

Experimentele pot fi organizate diferențiat, formularea sarcinilor concrete pentru efectuarea unui experiment ridică probleme care implică: scopuri ale învățării, accesibilitatea la învățare, conținutul învățării, locul în procesul învățării, corelarea cu alte strategii didactice de învățare.

În cadrul lecțiilor de fizică și chimie se pot folosi metode variate cum ar fi: problematizarea și descoperirea, metode clasice cu valențe participative (experimentul, observația și conversația euristică); metode stimulative, competitive (jocul didactic, concursul).

Experimentul implică activități de provocare, reconstituire și modificare a unor fenomene și procese, în scopul studierii lor.

Experimentul de laborator are funcții multiple:

- îi pune pe elevi în situația de a provoca și produce fenomene și procese pe cale experimentală;
- determină formarea unor deprinderi de lucru cu aparatura specifică științelor prin însușirea și aplicarea unor metode și tehnici de lucru corespunzătoare;
- asigură descoperirea, aprofundarea și verificarea cunoștințelor de către elevi;
- accentuează caracterul formativ al învățământului prin dezvoltarea la elevi a spiritului de investigație și observație, a gândirii flexibile, fluide, originale.

Lucrările experimentale – constau în observarea, provocată și dirijată, a unor fenomene ce urmează să fie verificate experimental. Au un pronunțat caracter activ-participativ: în primul rând, elevii vor fi curioși la desfășurarea experimentului de către profesor, iar apoi se vor implica prin propriile acțiuni, la realizarea acestuia.

S-au folosit metode cât mai diverse pentru ca fizica și chimia să devină cât mai accesibile elevilor. Alături de experimentul demonstrativ, experimentul pe grupe, noi am introdus **experimentul ca temă pentru acasă**.

„Experimentul este calea spre reușită! “spunea marele Einstein și într-adevăr așa este. Am avut plăcuta surpriză să primim fotografiile cu experimente efectuate acasă de către elevi, machete. Considerăm că este un progres în pregătirea lor pentru că au citit scopul experimentului, modul de lucru, l-au realizat implicând și familia, au stabilit și concluziile deci au învățat experimentând despre proprietăți, fenomene, au verificat principii și legi.

Experimentul ca temă pentru acasă:

Lucrare experimentală- **Difuzia a două lichide**

- Materiale necesare:
două pahare transparente, apă rece, cuburi de gheață, apă caldă, cerneală.
- Mod de lucru:

Turnați în primul pahar apă rece și adăugați cuburile de gheață, iar în al doilea pahar apă caldă. Puneți câteva picături de cerneală în fiecare pahar. Urmăriți modul în care se împrăștie cerneala în fiecare pahar.

Formulați concluziile.

Lucrare experimentală – **Aplicații Legea lui Pascal**

Dacă exercităm pe suprafața unui lichid aflat într-un vas de orice formă, o forță de presiune prin intermediul unui piston, atunci efectul acesteia apare pe toate părțile pereților vasului. Adică, oriunde vom mări presiunea, aceasta se răspândește peste tot uniform prin lichid.

Acest lucru a fost descoperit în anul 1659 de Pascal, de aceea se numește **legea lui Pascal**. Acest fapt poate fi explicat prin influența particulelor de lichid. Pe această lege se bazează acțiunea preseii hidraulice, care constituie baza sistemului de frânare aflat în

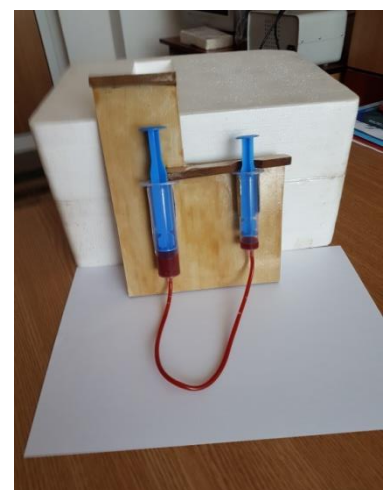
autovehicule. Funcționarea echipamentului se poate explica în felul următor:

Prin intermediul unui piston A_1 se poate aplica pe un piston cu secțiune mai mare A_2 , prin intermediul lichidului, urmare forței exercitate F_1 , o forță de presiune F_2 , mai mare de A_1/A_2 ori.

$$p = F_1/A_1 = F_2/A_2, \text{ de aici rezultă } F_2 = F_1 A_2/A_1$$

Bineînțeles că energia lucrătoare nu poate fi economisită nici aici, deoarece deplasarea pistoanelor este invers proporțională cu secțiunile.

Presa hidraulică se aplică deseori la ridicarea unor sarcini mari, de ex. structuri a unor poduri, ridicarea autovehiculelor, în cazul frânelor hidraulice, deja menționate, etc.

Lucrare experimentală – **Micronava cu reacție**

Scopul lucrării: punerea în mișcare a unui ou, pe suprafața apei, utilizând forța aburului.

Considerații generale:

Pornind de la ideea motorului cu aburi și utilizând câteva cunoștințe de bază din mecanica clasică, se realizează un experiment amuzant de dinamică, folosind ca materiale didactice doar obiecte de uz casnic.

Materiale necesare și dispozitive:

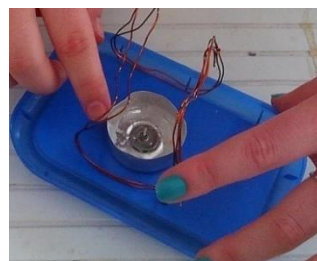
- o tavă dreptunghiulară din material plastic;
- o seringă;
- un ou;
- un capac de plastic;
- un suport metalic;
- alcool, chibrituri;
- apă.

Mod de lucru:

Oul se golește de conținut printr-un mic orificiu, iar apoi se umple, aproximativ un sfert din volumul său, cu apă, cu ajutorul unei seringi:

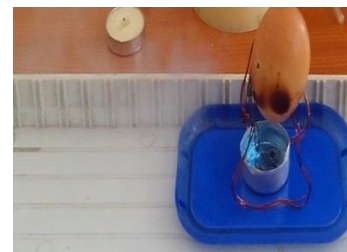
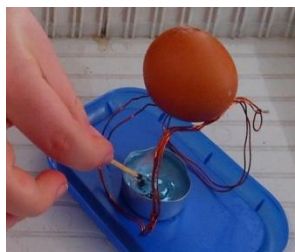

Se toarnă apă în tava de plastic și se realizează suportul pe care va pluti oul:

foc alco

Dupa ce apa din ou va incepe sa fiarba, forța aburului ce iese prin orificiul pe unde s-a introdus apa va propulsa dispozitivul spre inainte (îl va pune în mișcare pe suprafața apei).

Concluzii:

Deși materialele utilizate sunt improvizate, rezultatele sunt uimitoare și amuzante.

BIBLIOGRAFIE

- Fătu Sanda, Didactica chimiei, Editura Corint, București, 2007;
- Jinga Ioan, Istrate E.–Manual de pedagogie, Editura All, București, 2001;
- Pintilie M., Metodemoderne de învățare-evaluare, Cluj-Napoca, 2002;
- N . Oprescu – Pedagogie , ed. Fundației „România Mare”1996

- M. Cerghit – Metode de învățământ , EDP, București,1980
- V.Pop , D. Turcitu , M. Panaghianu – Ghidul profesorului fe fizică , ed. Radical , Craiova ,1998

43. CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI – CADRU FAVORABIL DEZVOLTĂRII EDUCAȚIEI NONFORMALE

43.1. PROF. CRISTINEL POPA - CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI, JUD. VASLUI

43.2. PROF. MUSTĂȚEA NICOLETA MONICA - CASA CORPULUI DIDACTIC VASLUI, JUD. VASLUI

Educația nonformală a primit de-a lungul timpului o serie de definiții, dintre care reținem că ea constituie „ansamblul acțiunilor pedagogice proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extradidactic sau/și extrașcolar” (S. Cristea, Dicționar de pedagogie) văzut ca „o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal” (G. Văideanu, Educația la frontiera dintre milenii).

Educația nonformală a fost definită de către J. Kleis drept „orice activitate educațională intenționată și sistematică desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor)”.

Trăsături caracteristice:

- este variată și flexibilă, opțională și facultativă;
- diferențiază conținutul, metodele și instrumentele de lucru în funcție de interesele și capacitățile participanților;
- valorifică întreaga experiență de învățare a participanților.

Obiectivele educației non-formale nu urmăresc să excludă modul tradițional de educație, ci să completeze instruirea pur teoretică prin activități atractive, la care să aibă acces un număr cât mai mare de tineri. Acestea sunt:

- completarea orizontului de cultura din diverse domenii
- crearea de condiții pentru formarea profesională
- sprijinul alfabetizării grupurilor sociale defavorizate
- asigurarea unui mediu propice exersării și cultivării diferitelor inclinații, aptitudini și capacități.

În vederea creșterii interesului profesorilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele acestora. În acest sens, Casa Corpului Didactic Vaslui încearcă în permanență să se adapteze cerințelor individuale ale profesorilor, potențialului acestora, în vederea stimulării dezvoltării cognitive, spirituale, interpersonale și sociale.

Avantajele utilizării educației nonformale

- este centrată pe procesul de învățare nu pe cel de predare, solicitând în mod diferențiat participării;
- dispune de un curriculum la alegere, flexibil și variat propunându-le participanților activități diverse și atractive, în funcție de interesele acestora, de aptitudinile speciale și de aspirațiile lor;
- contribuie la lărgirea și îmbogățirea culturii generale și de specialitate a participanților, oferind activități de completare a studiilor;
- asigură o rapidă actualizare a informațiilor din diferite domenii fiind interesată să mențină interesul publicului larg, oferind alternative flexibile tuturor categoriilor de vârstă și pregătirii profesionale, punând accentul pe aplicabilitatea imediată a cunoștințelor și nu memorarea lor;
- antrenează noile tehnologii comunicaționale, ținând cont de progresul societății;
- răspunde cerințelor și necesităților educației permanente.

Casa Corpului Didactic Vaslui este un centru activ de resurse orientat spre formarea continuă a personalului didactic, didactic auxiliar și a managerilor educaționali din învățământul preuniversitar din județul Vaslui. Prin diversitatea activităților desfășurate, formale și nonformale, Casa Corpului Didactic Vaslui se constituie într-un real spațiu al integrării învățământului preuniversitar vasluian în contextul european al educației.

Orientările strategice ale Casei Corpului Didactic Vaslui promovează o politică educațională la nivelul județului Vaslui care să asigure continuitatea și coerența reformelor din domeniul educației, la nivel cu standardele profesionale și de calitate, cu politicile și strategiile naționale, corelarea politicii naționale cu cea locală și cu specificul județului, compatibilizarea cu sistemul de educație european.

Preocupările privind calitatea învățământului constituie premise pentru asigurarea și desfășurarea eficientă în condiții optime a procesului de formare continuă și de dezvoltare profesională a personalului din învățământul preuniversitar, în corelare cu modernizarea sistemului educațional și dezvoltarea sa durabilă ca un proces logic.

Activitățile desfășurate în cadrul instituției urmăresc permanent îmbinarea educației formale, nonformale și informale.

Departamentul formare din cadrul Casei Corpului Didactic Vaslui are drept scop analiza nevoilor de formare, definirea ofertei de programe de formare continuă, promovarea și furnizarea acestora. Pe lângă acestea, în cadrul acestui departament au fost organizate o serie de activități nonformale, dintre care amintim Simpozionul Național „Formare, Creativitate, Inovare - provocări în activitatea didactică”. Activitățile desfășurate cu prilejul acestui simpozion au fost o provocare la creativitate și dezvoltare inovativă a activității didactice ca urmare a dezvoltării competențelor prin formare continuă. Din dorința de a promova strategiile creative și inovative, au fost organizate o serie de ateliere practice prin intermediul cărora profesorii participanți au constientizat metodele prin care pregătirea profesională adecvată cerințelor unui sistem educațional modern adaugă o nouă relevanță și noi provocări activității din domeniul educației și formării continue. Atelierele au avut drept tematică șahul virtual, pictura, sportul.

În calitate sa de centru de informare – documentare și consultanță pentru personalul din învățământul preuniversitar, Casa Corpului Didactic organizează semestrial Salonul Creativității. În cadrul acestei activități sunt promovate inițiativele și experiențele didactice valoroase ale personalului didactic și didactic auxiliar prin diverse publicații ale acestora, cărți cu ISBN, reviste cu ISSN, ghiduri metodice, auxiliare didactice, publicații electronice și programe software cu ISBN. Toate publicațiile editate de Editura Casei Corpului Didactic Vaslui sunt prezentate lunar în cadrul „Salonului creativității didactice”, ca o recunoaștere a activității științifice, metodice și culturale desfășurate de cadrele didactice din județul Vaslui.

Departamentul Programe europene are o activitate compusă din asigurarea sustenabilității pentru proiectele POSDRU desfășurate în perioada 2014-2015 și desfășurarea activităților curente din Proiectul Erasmus+ aflat în desfășurare până în decembrie 2017. În vederea asigurării sustenabilității proiectului POSDRU 135777 „De la mic la mare către mediul antreprenorial”, în semestrul II al anului școlar 2016-2017, Casa Corpului Didactic Vaslui a lansat Competiția Cluburilor „Micul antreprenor”. În competiție s-au înscris cluburi „Micul antreprenor” înființate în cadrul școlilor gimnaziale sau în cadrul liceelor din județul Vaslui. Fiecare club „Micul antreprenor” a desfășurat activități pe parcursul semestrului II al anului școlar 2016-2017 și au conceput un plan de afaceri. Prin intermediul Cluburilor „Micul antreprenor” au fost atrase și alte unități școlare în scopul desfășurării activităților pe teme de antreprenariat. De asemenea, vizitele la agenții economici desfășurate de elevi mențin parteneriatul public-privat format în implementarea proiectului. Elevii au ocazia astfel să cunoască în mod practic secretele unui antreprenor de succes. Pentru elevii de la profilele tehnice, vizitele la agenții economici reprezintă o oportunitate pentru sudarea unor legături care, ulterior, le pot fi de folos în realizarea practicii de specialitate.

Casa Corpului Didactic Vaslui este centru de inițiere și de organizare de activități științifice, metodice și culturale. Astfel, pe parcursul anilor școlari anteriori, s-au desfășurat o serie de activități la care au participat elevi, cadre didactice și reprezentanți ai unor instituții de cultură din județ și nu numai. Acestea sunt activități cu tradiție, realizate cu prilejul sărbătoririi unor zile marcante sau inovative, inițiate de cadrele didactice din județ. Activitățile s-au remarcat prin calitatea și diversitatea acestora: lansări de carte, reviste, vernisaje ale unor expoziții de pictură, grafică, simpozioane, concursuri etc.

Monitorizarea activităților științifice, metodice și culturale se realizează prin participarea directorului, a profesorilor-metodisti la activitățile organizate la nivelul CCD Vaslui, sau în unitățile școlare partenere. În anul școlar anterior s-au desfășurat peste 40 de activități științifice, metodice și culturale, în parteneriat cu unitățile școlare din județ, ISJ Vaslui, Muzeul Județean, Biblioteca Județeană, Radio Iași, Centrul de promovare a culturii și tradițiilor populare etc.

Casa Corpului Didactic stabilește relații de parteneriat cu instituții de învățământ de toate gradele, institute de cercetare științifică, societăți științifice profesionale, biblioteci, organizații guvernamentale și nonguvernamentale din țară și străinătate, persoane fizice / juridice etc., cu atribuții în domeniul învățământului, educației și cercetării; are drept de editură, tipografie, centru de multiplicare, librărie și poate realiza mijloace de învățământ, programe pe calculator, material didactic.

Casa Corpului Didactic monitorizează activitatea Centrelor de Documentare și Informare din județ, în fiecare CDI existând un responsabil care organizează activități specifice școlii sau unităților școlare din zona respectivă, conform legislației și reglementărilor în vigoare, având ca rezultat desfășurarea unor activități metodico-științifice, culturale și artistice, simpozioane, prezentări/lansări de carte, parteneriate etc. Activități nonformale sunt organizate și în cadrul bibliotecii, departament care reprezintă pentru cadrele didactice din județ și nu numai, un real centru de documentare și informare.

Domeniu semnificativ în transpunerea în practică a schimbărilor în educație și unul din obiectivele principale ale CCD Vaslui în asigurarea cadrului pentru dezvoltarea personală și profesională a personalului din învățământul preuniversitar, activitățile nonformale continuă să fie un mod important de promovare a imaginii institutiei.

Orientările strategice ale Casei Corpului Didactic Vaslui promovează o politică educațională la nivelul județului Vaslui care să asigure continuitatea și coerența reformelor din domeniul educației, la nivel cu standardele profesionale și de calitate, cu politicile și strategiile naționale, corelarea politicii naționale cu cea locală și cu specificul județului, compatibilizarea cu sistemul de educație european.

Preocupările privind calitatea învățământului constituie premise pentru asigurarea și desfășurarea eficientă în condiții optime a procesului de formare continuă și de dezvoltare profesională a personalului din învățământul preuniversitar, în corelare cu modernizarea sistemului educațional și dezvoltarea sa durabilă ca un proces logic.

Misiunea Casei Corpului Didactic este de a promova inovația în reformă, în educație, de a asigura cadrul pentru dezvoltarea personală și profesională a personalului din învățământul preuniversitar, în corelație cu standardele profesionale pentru profesiunea didactică, standardele de calitate și competențele profesionale. Astfel, Casa Corpului Didactic Vaslui promovează în permanență activități formale, nonformale și informale care susțin învățarea și perfecționarea de-a lungul întregii vieți, în sprijinul asigurării calității în educație.

BIBLIOGRAFIE:

Neașu, I., Zgaga, P., Velea, S. Formarea cadrelor didactice. Experiențe europene. București: Editura Universitară, 2007

Vlăsceanu, L. (Ed.) Școala la răscruce. Reformă și continuitate în curriculumul învățământului obligatoriu. Iași: Polirom, 2003.

<http://ccdvaslui.ro/>

44. EDUCAȚIE FĂRĂ CATALOG

44.1. PROF. ÎNV. PRIMAR POSTOLACHE MONALISA – ELENA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1, BĂCANI, JUD. VASLUI

„Educația trebuie să traseze hărțile unei lumi în permanentă mișcare, dar, în același timp, să pună la dispoziția oamenilor instrumentele de orientare cu ajutorul cărora aceștia, să-și găsească drumul.”

(Raportul UNESCO al Comisiei Internaționale pentru Educație în Secolul XXI)

În fiecare zi oamenii sunt supuși, conștient sau inconștient, unui aflux informațional cu sau fără intenție pedagogică. Multiplele influențe ale mediului, resimțite sau nu ca fiind de tip educativ, pot

acționa concomitent, succesiv sau complementar, în forme variate, în mod spontan, incidental sau având un caracter organizat și sistematic. În funcție de gradul de organizare și de oficializare al formelor educației, se disting trei mari categorii: educația formală (oficială), educația nonformală (extrașcolară) și educația informală (spontană).

Educația nonformală este considerată drept orice activitate educațională, intenționată și sistematică, desfășurată de obicei în afara școlii tradiționale, al cărei conținut este adaptat nevoilor individului și situațiilor speciale, în scopul maximalizării învățării și cunoașterii și al minimalizării problemelor cu care se confruntă acesta în sistemul formal (stresul notării în catalog, disciplina impusă, efectuarea temelor etc.).

Educația nonformală nu înseamnă needucație, ci presupune o realitate educațională mai puțin formalizată sau neformalizată, dar întotdeauna cu efecte formativ-educative. Această formă de educație cuprinde ansamblul activităților și al acțiunilor care se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în mod organizat, dar în afara sistemului școlar, constituindu-se ca o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal.

Calitatea educației nonformale este în strânsă legătură cu realizarea următoarelor finalități: să lărgescă și să completeze orizontul de cultură, îmbogățind cunoștințele din anumite domenii; să creeze condiții pentru desăvârșirea profesională sau inițierea într-o nouă activitate; să sprijine alfabetizarea grupurilor sociale defavorizate; să contribuie la recreerea și la destinderea participanților precum și la petrecerea organizată a timpului liber; să asigure cadrul de exersare și de cultivare a diferitelor înclinații, aptitudini și capacități, de manifestare a talentelor.

Educația nonformală se desfășoară într-un cadru instituționalizat, în afara sistemului școlar, cuprinzând activități extraclasă/extradidactice (cercuri pe discipline, interdisciplinare sau tematice, ansambluri sportive, artistice, concursuri școlare, olimpiade, competiții) și activități de educație și instruire extrașcolare, denumite parașcolare și perișcolare. Cele parașcolare se dezvoltă în mediul socio-profesional cum ar fi, de exemplu, activitățile de perfecționare și de reciclare, de formare civică sau profesională. Activitățile perișcolare evoluează în mediul socio-cultural ca activități de autoeducație și de petrecere organizată a timpului liber în cadrul universităților populare, al cluburilor sportive, la teatru, în muzee sau în cluburile copiilor, în biblioteci publice, în excursii, acțiuni social-culturale sau în familie ori prin intermediul mass-mediei.

În palatele și cluburile copiilor se desfășoară activități ce aparțin educației nonformale. Calitatea acestor activități este asigurată de valorificarea activității de educație/instruire organizată în afara sistemului de învățământ, dar și în interiorul acestuia sub îndrumarea unor cadre didactice specializate în proiectarea unor acțiuni educaționale, care asigură realizarea corelației subiect/educator – obiect/educat la niveluri de flexibilitate complementare în raport cu resursele pedagogice formale. Profesorilor din palatele și cluburile copiilor li se solicită mai multă flexibilitate și entuziasm, adaptabilitate și rapiditate în adoptarea variatelor stiluri de conducere a activității, în funcție de nevoile și cerințele elevilor. Activitățile care urmează să se desfășoare în cadrul cercurilor pe parcursul unui an școlar sunt stabilite în urma întocmirii programei. Calitatea acestor activități reiese din argumentul care motivează alegerea conținuturilor și prezintă importanța lor, precum și din obiectivele de referință și activitățile practice propuse de profesor.

Programele cercurilor în funcție de care se stabilesc planificările tematice anuale și semestriale sunt documente special elaborate ce prezintă o mare flexibilitate, diferențiindu-se în funcție de vârstă, sex, categorii socioprofesionale, interesul participanților, aptitudinile și înclinațiile acestora. Sunt cuprinse activități care corespund intereselor, aptitudinilor și dorințelor participanților. La începutul anului școlar li se prezintă copiilor activitățile ce urmează să se desfășoare pe parcursul acestuia; ei nu sunt obligați să frecventeze cursurile unui anumit cerc, ci își aleg activitatea în funcție de preferințe, aptitudini, aspirații. Au posibilitatea, de asemenea, să sugereze profesorului ce anume ar dori să se mai desfășoare.

Educația nonformală este atunci când elevul alege deliberat să participe (și pe această bază să acumuleze cunoștințe și să-și dezvolte anumite capacități) la activități care-l interesează și care sunt organizate de către o instituție socială, alta decât cea școlară, în scopuri educaționale.

Activitățile extrașcolare desfășurate în palate și cluburi au caracter opțional. Calitatea lor constă nu numai în conținuturi, ci și într-o ambianță relaxantă, calmă și plăcută, în utilizarea unor mijloace didactice menite să atragă copiii de diferite vârste. Fiecare cerc își desfășoară activitatea într-un cabinet

cu o dotare corespunzătoare. Numărul mai mic de elevi necesar înființării unei grupe asigură o atmosferă intimă, de prietenie, în care predomină relațiile pe orizontală. Nu profesorul are rolul important, hotărâtor în susținerea unei activități de cerc, ci elevul este cel care-și impune punctul de vedere. Coordonatorii acestei forme de educație își joacă mai discret rolul, ei fiind animatori, moderatori.

Educația nonformală este centrată pe interesele și dorințele celui care învață, altfel și-ar pierde audiența. Ea prevede în acest scop o mai mare posibilitate de opțiune în ceea ce privește curriculumul, față de situațiile create în sistemul formal. În cadrul educației nonformale relațiile interumane sunt mult mai degajate. Elevii și profesorii își exercită rolul mai puțin rigid și mai mult adaptabil situațiilor, în comparație cu sistemul școlar tradițional, unde elevii și profesorii își au bine definite statutul și rolurile, în mod ierarhic, de la care rareori se înregistrează abateri și aceasta petrecându-se în situații informale.

Educația nonformală este mai mult preocupată de formarea și dezvoltarea capacităților practice, de trezirea interesului pentru cunoaștere, în timp ce în sistemul formal tradițional se pune încă accentul pe transmiterea de informații și cunoștințe cu aplicabilitate întârziată.

În cazul educației nonformale învățarea este controlată într-o mai mare măsură de către educat, acesta putând decide singur când și cum dorește să continue. Pentru a asigura o bună calitate a educației nonformale, profesorii trebuie să stimuleze dorința, curiozitatea, atitudinile pozitive și să dezvolte capacitățile de învățare ale elevilor. Și educația nonformală furnizează oportunități de învățare. De acest lucru trebuie să țină cont educatorul în procesul de formare și dezvoltare a personalității individului. Cel mai eficient profesor este cel care permite și sprijină apariția învățării în activități extrașcolare.

Un educator trebuie să fie flexibil, să adopte stiluri diferite de conducere a activității în funcție de situație. Învățarea în situații nonformale este stimulată prin adoptarea unui stil democratic și nondirectivist. În orice situație profesorii trebuie să dispună de competențe profesionale, pedagogice, empatică, să își desfășoare activitatea cu entuziasm și cu plăcere îmbinând metode și tehnici tradiționale și alternative de predare-învățare-evaluare, favorizând instruirea interactivă.

Pentru a putea fi stabilită și evidențiată calitatea educației nonformale evaluarea activităților desfășurate este neformalizată, cu accente psihologice, prioritar stimulativă, fără note sau calificative oficiale. Un rol important în această privință îl are participarea la diferitele concursuri organizate de palatele și cluburile elevilor în colaborare cu inspectoratele școlare județene sau alte instituții publice. Astfel, elevii au posibilitatea să-și verifice cunoștințele și aptitudinile dobândite în urma participării la activitățile cercurilor.

Educația nonformală completează educația formală care ocupă ponderea cea mai mică de timp din viața individului, ambele desfășurându-se pe fondul multiplelor influențe cotidiene, conducând către permanentul și cuprinzătorul proces de autoevaluare și autoînvățare.

Participarea la activitățile derulate sub stindardul nonformalului e determinată de motivație nu de obligație, atractivitatea e dată de lipsa catalogului, iar utilitatea de faptul că este mediul propice conjugării verbelor a face, a simți și a fi. Aceasta este școala în care – după cum observa academicianul Solomon Marcus – zidurile ce separau disciplinele au fost dărâmate și înlocuite cu dialogul permanent, școala în care elevul nu este pus să valorifice corectitudinea unor adevăruri găsite de alții, ci este stimulat să încerce să descopere și să inventeze făcând apel la propriile sale resurse intelectuale, școala în care elevul este încurajat să construiască un discurs personal pe o temă pe care tot el o identifică drept interesantă.

Educația nonformală nu are pretenția de a înlocui educația formală, ci de a stabili cu aceasta un raport de complementaritate a cărui axă o reprezintă parcursul de învățare destinat elevului și care se soldează – în urma primirii unei bune educații – cu dobândirea de cunoștințe, capacități, deprinderi, valori și atitudini. Prin intermediul cărora cel educat să devină un om al timpului său.

Tot pe aceste coordonate se cuvine a fi menționat rolul dascălului în „altoirea” vlăstarelor cunoașterii, în „transformarea gândurilor răzlețe în idei și convingeri de viață” (Ioan Lăcustă), în acordarea discipolilor a șanseii de a se împlini pe măsura posibilităților lor, în transformarea activităților educative (derulate la nivelul formal și nonformal) într-un cadru dominat de bucuria de a învăța și în care fiecare individ nu doar să poată să fie, ci și să poată să devină.

BIBLIOGRAFIE

1. Cerghit, Ioan (coord.) – *Metode de învățământ*, EDP, București, 1976 ;

2. Nicola, Grigore : *Stimularea creativității elevilor în procesul de învățământ*, E. D. P. București, 1981;
3. Popescu-Neveanu, Paul și colaboratorii : *Psihologie*, E. D. P. București, 1993;
4. Radu, Ion; Ionescu, Miron – *Experiență didactică și creativitate*, Ed. Dacia, Cluj-Napoca, 1987;
5. Roșca, Alexandru - *Creativitatea*, Editura Enciclopedică Română, București, 1972;
6. Stoica, Ana - *Creativitatea elevilor – posibilități de cunoaștere și educare*, E. D. P. București, 1983;
7. Șchiopu, Ursula : *Creativitate potențială și virtuală* – Revista de psihologie nr. 3/1979.

45. INTERDISCIPLINARITATE ȘI APLICAȚII PRACTICE ÎN STUDIUL EDUCAȚIEI TEHNOLOGICE

45.1. PROF. PRICOP GABRIELA LILIANA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1, SAT LUNCA BANULUI, JUD.VASLUI

În societatea contemporană, în care se manifestă nevoia de creștere a competențelor forței de muncă și a angajabilității, în condiții de competitivitate și dezvoltare durabilă, educației tehnologice îi revine rolul de a forma tineri capabili să se dezvolte în societăți dinamice, puternic informatizate.

Privită ca educație pentru noua tehnologie și progres, disciplina educație tehnologică a reușitsă devină un suport indispensabil pentru modernizarea vechilor educații și a contribuit eficient la apariția unora noi. Ea își trage seva din izvorul nesecat al disciplinelor tradiționale (matematică, fizică, chimie, biologie, mecanică, educație plastică, medicină), împletește armonios cunoștințe din domenii mai noi (electronică, electrotehnică, informatică, statistică, design) și deschide încrezătoare calea noilor educații (educația ecologică, educația demografică, educația nutrițională, educația pentru mass-media, educația

pentru pace și cooperare, educația pentru democrație și drepturile omului, educația sanitară modernă, educația pentru timp liber, educația economică și casnică modernă, educația cu vocație internațională).

Studiul disciplinei *Educație tehnologică și abilități practice* îl ajută pe elevul de gimnaziu să exploreze meserii, să-și descopere înclinația, chemarea, către un anumit domeniu, meserie,

activitate și să facă alegeri informate privind propriul parcurs educațional și profesional.

Caracterul profund interdisciplinar și practic-aplicativ al disciplinei, asigură continuarea abordărilor de la disciplina *Arte vizuale și abilități practice* studiată în învățământul primar și vizează competențele din profilul de formare al absolventului de gimnaziu.

Abordarea complexă a fenomenelor și proceselor din perspectiva mai multor discipline contribuie la formarea unei imagini unitare a realității și oferă o nouă viziune și interpretare a instruirii, acunoașterii în general.

Se remarcă creșterea interesului tinerei generații pentru utilizarea noilor tehnologii de informare și comunicare (aplicații, soft educațional tehnic etc.) pentru documentare, proiectare, învățare, în scopul integrării în sectoare economice cu potențial competitiv.

Cadrului didactic îi revine sarcina importantă de a selecta parcursuri de învățare adaptate vârstei și nevoilor clasei și elevilor, de a iniția tipuri de activități de învățare, care valorifică experiența concretă a elevului, activități de învățare care structurează competențele de bază ale elevilor privind gestionarea eficientă a consumului de resurse, promovarea tehnologiilor eco-eficiente.

În funcție de numărul de ore alocate, de stilul de învățare și de preferințele elevului profesorul organizează demersul didactic și activitățile școlare și extrașcolare, astfel încât lecțiile multimedia, orele în sistem A.E.L. sau asistate de calculator, lecțiile vizită la agenți economici și aplicațiile practice să aibă un rol formativ deosebit și să reprezinte rampa de lansare a elevului pe o piață a muncii puternic informatizată.

Prioritară este formarea abilităților practice pentru realizarea unor produse utile, a unor lucrări creative. Prin executarea de către elevi, individual sau în echipă, sub îndrumarea cadrului didactic, a operațiilor corespunzătoare proceselor tehnologice din diferite ramuri economice, elevii valorifică materialele reciclabile, utilizează corect scule instrumente, dispozitive, mașini și utilaje.

Principiul calității și eficienței tehnologice deschide noi orizonturi elevului iar perfecționarea continuă, munca, perseverența, dorința de autorealizare îl stimulează să rezolve creativ probleme variate și complexe.

Realizarea practică de produse utile sau de lucrări creative pentru activități curente și valorificarea acestora contribuie la crearea abilităților pentru realizarea unui produs/serviciu de calitate prin folosirea eficientă a resurselor umane, materiale, financiare și de timp, cât și formarea unui comportament de consum rațional și informat, bazat pe priorități.

Abordarea teoretică și practică a conținuturilor amplifică capacitatea creatoare, disponibilitatea pentru invenție și inovație, îl ajută pe tânăr să-și găsească înclinația, chemarea, aspirația, atracția către un anumit domeniu, să-și descopere „vocația” pentru o anumită activitate care îi poate asigura dezvoltarea personală și integrarea ulterioară în muncă.

Învățarea modulară deschide noi perspective elevului care poate să își aleagă un program propriu pentru continuarea studiilor, adaptat propriilor interese și aptitudini, în vederea alegerii parcursului școlar și profesional. Este importantă sprijinirea elevilor în procesul de luare a unor decizii

referitoare la continuarea studiilor atât prin informarea privind activitățile/ocupațiile/meseriile specifice diferitelor domenii de activitate economică și serviciile asociate acestora, inclusiv prin accesarea informațiilor din COR –Clasificarea Ocupațiilor din România, cât și prin lucrul direct cu diverse materiale, în cadrul proiectelor de realizare practică de produse utile sau de lucrări creative.

Organizarea interdisciplinară a conținuturilor facilitează realizarea unor conexiuni inedite între cunoștințe, îmbogățirea experienței cognitive, formarea de atitudini responsabile față de sănătate, mediu, muncă prin aplicarea măsurilor de securitatea muncii, a normelor de prevenire și stingere a incendiilor, de ergonomia locului de muncă, prin reducerea consumului de energie, prin utilizarea rațională a resurselor materiale necesare realizării unui produs.

Profesorului de educație tehnologică îi revine rolul de a ghida cu măiestrie și răbdare pașii elevului pentru ca acesta să conștientizeze importanța învățării prin cercetare, prin descoperire și conexiune între discipline astfel încât să-și formeze o atitudine activă, de înaltă moralitate și responsabilitate în scopul promovării unui mediu tehnologic favorabil dezvoltării durabile.

BIBLIOGRAFIE

1. Marcu V., Marinescu M. -, „Implementarea tehnologiilor în educație sau educația tehnologică” http://www.leducat.ro/resurse/software_educational;
2. Programa școlară pentru disciplina Educație tehnologică și aplicații practice, clasele a V-a – a VIII-a, Anexa nr. 2 la ordinal ministrului educației naționale nr. 3393 / 28.02.2017.

46. ABORDARE PRIN ACTIVITĂȚI INTERDISCIPLINARE

46.1. PROF. PROFIR ADRIAN - ȘCOALA GIMNAZIALĂ “EPISCOP IACOV ANTONOVICI” BÂRLAD, JUD. VASLUI

„Interdisciplinaritatea este o formă a cooperării între discipline diferite cu privire la o problemă a cărei complexitate nu poate fi surprinsă decât printr-o convergență și o combinație prudentă a mai multor puncte de vedere.” (C. Cucus, 1996).

„Interdisciplinaritatea presupune o intersecție a diferitelor arii curriculare.” Aceasta necesită o interacțiune între competențe sau între conținuturile a două sau mai multe discipline de învățământ și implică stabilirea și folosirea unor conexiuni între limbaje sau operații.

Predarea – învățarea unei discipline are dezavantajul că folosește doar secvențe din realitate și nu o percepere unitară și coerentă a fenomenelor studiate.

În învățământul preuniversitar (G. Văideanu, 1988, pag. 250-252) se pot identifica trei direcții ale interdisciplinarității:

- la nivel de autori de planuri, programe, manuale școlare, teste sau fișe de evaluare;
- puncte de intrare accesibile profesorilor în cadrul proceselor de predare – evaluare;
- prin intermediul activităților extracurriculare sau extrașcolare.

La nivelul activităților de predare – învățare se pot căuta teme comune pentru diferite obiecte de studiu care pot determina realizarea unor obiective de nivel înalt cum ar fi: rezolvarea de probleme, însușirea unor metode de învățare eficiente etc.

În procesul de învățământ se regăsesc demersuri interdisciplinare la nivelul corelațiilor minimale obligatorii, sugerate de planul de învățământ sau de programele disciplinelor de învățământ.

Învățământul modern, formativ, presupune existența predării – învățării interdisciplinare ca o condiție obligatorie. Corelarea cunoștințelor dobândite de elevi la diferite discipline contribuie la formarea și dezvoltarea flexibilității gândirii, a capacității de aplicare a acestora în practică.

Legătura dintre discipline se poate realiza la nivelul conținuturilor, obiectivelor, dar se creează și un mediu propice pentru ca fiecare elev să se exprime liber, să lucreze eficient individual sau în echipă.

Dintre avantajele interdisciplinarității se pot aminti:

- clarifică mai bine și cu mai multă ușurință o anumită temă;
- elevul dobândește informații despre procese, fenomene care vor fi aprofundate pe parcursul anilor școlari viitori;
- permite aplicarea cunoștințelor teoretice în domenii diferite.

Activitățile interdisciplinare:

- se pot desfășura în orice moment al zilei atât la activitățile pe domenii experiențiale, cât și la activitățile alese și de dezvoltare personală;
- se concentrează pe implicarea directă în activitate pe stimularea atenției, memoriei, gândirii critice și divergente, imaginației și limbajului elevilor, pe dezvoltarea colaborării, a spiritului critic;
- încurajează școlarii să caute și să descopere soluții diverse la probleme;
- prin metodele utilizate, activitățile interdisciplinare îndrumă școlarii spre sesizarea multitudinii de forme prin care se pot însuși conceptele matematice și spre observarea punctelor comune între matematică și alte discipline;

Nici o disciplină de învățământ nu constituie un domeniu închis, între discipline se pot stabili legături, unele destul de strânse.

De exemplu, în aria curriculară Matematică și științe ale naturii, interdisciplinaritatea este atât necesară cât și utilă: chimia, fizica și biologia studiază natura, structura, transformările și însușirile materiei. Fizica și chimia sunt însă mari consumatoare de instrumente matematice. O ecuație matematică poate fi o lege în fizică sau în chimie. În fizică și chimie întâlnim proporțiile, funcțiile trigonometrice, ca și alte abstractizări ale matematicii. Multe noțiuni matematice pot fi integrate cu exemple practice din alte discipline.

Predarea-învățarea prin asocierea obiectelor de studiu înfățișează noutatea în lecții, stimulează creativitatea elevilor și ajută la omogenizarea procesului instructiv-educativ, la dezvoltarea unui om cu o cultură cuprinzătoare. Predarea interdisciplinară favorizează aspectele multiple ale dezvoltării copilului: intelectuală, emoțională, socială, fizică și estetică. La mijlocul secolului al XX-lea, nevoia de punți între diferitele discipline a dus la apariția pluridisciplinarității și a interdisciplinarității. Basarab Nicolescu, unul dintre cei mai importanți teoreticieni în domeniu, afirmă că pluridisciplinaritatea se referă la studierea unui obiect dintr-una și aceeași disciplină prin intermediul mai multor discipline deodată. Pe de altă parte, interdisciplinaritatea desemnează transferul metodelor dintr-o disciplină într-alta iar transdisciplinaritatea, așa cum ne-o arată și prefixul trans-, studiază ceea ce se află în același timp și între discipline și înăuntrul diverselor discipline și dincolo de orice disciplină. Finalitatea sa este înțelegerea lumii prezente, unul dintre imperativele sale fiind unitatea cunoașterii.

Aceste noi metode de abordare pot fi aplicate cu succes în varii domenii, inclusiv în studierea comportamentului uman sub aspectul său prosocial. Acesta are multiple definiții care au rezultat tocmai din aplicarea acestor metode de studiu și, în general, se referă la acele persoane care, conform parabolei bunului samaritean din textele biblice, au un comportament atent, de compasiune și ajutorare față de cei din jurul lor. Sunt cercetători care preferă termenul de "altruism" (precum Albrecht, Myers sau Serge Moscovici), de "comportament de ajutorare" (Davidio, Saks) sau "acțiune socială pozitivă" în locul celui de "comportament prosocial" folosit de majoritatea cercetătorilor.

În literatura de specialitate există trei tipuri de teorii aplicabile în studierea comportamentului prosocial: teorii sociologice (teoriile normative și teoria învățării sociale), teorii psihologice (cost-beneficiu, a afectelor, a stimei de sine) și teorii biologice (sociobiologia) a căror aplicare permite formarea unei imagini complexe asupra fenomenului.

Conținutul disciplinelor școlare a fost conceput, în mod tradițional, cu o independență a unor discipline față de altele, adică fiecare disciplină studiată să fie de sine stătătoare. Deci cunoștințele acumulate de elevi reprezintă adesea un ansamblu de elemente separate, ducând la o cunoaștere statică a lumii. Uneori, unele materii folosesc noțiuni teoretice specifice altor materii, iar aceste noțiuni teoretice sunt predate mai târziu. Alteori, aceleași noțiuni teoretice sunt predate la mai multe materii, pierzând astfel timp prețios. În învățământul preuniversitar este tot mai des întâlnită noțiunea de organizare a conținuturilor din perspectiva integrată. Astfel, a fost creat planul cadru și structurat pe șapte arii curriculare (reprezintă o asociere de discipline cu anumite obiective de formare asociate).

În școlile gimnaziale temele interdisciplinare sunt incluse prin intermediul Curriculumului Național. Integrarea conținuturilor presupune stabilirea unor relații strânse, convergente între următoarele elemente: concepte, abilități, valori aparținând disciplinelor școlare distincte (De Landsheere, 1992).

Abordarea interdisciplinară presupune stabilirea de legături între discipline, iar succesul în activitatea tinerilor se realizează atunci când aceștia pot să coreleze interdisciplinar informațiile dobândite în cadrul lecțiilor. Promovarea învățământului interdisciplinar poate fi realizată la nivelul planului de învățământ, la nivelul programelor școlare (prin realizarea interdependenței între obiecte și prin formularea unor competențe instructiv-educative comune), la nivelul manualelor școlare și prin conținutul lecțiilor.

Iată câteva exemple ale utilizării matematicii la:

- fizică: raportul a două numere determină viteza medie raportul dintre distanța parcursă și timpul de parcurgere,
- chimie: mărimile direct proporționale
- geografie: volumul și aria sferei (Pământului)

Considerate independente ca discipline matematice, geometria și algebra au fost puse într-o strânsă legătură de către Descartes, creând o interdisciplinaritate care a generat o nouă disciplină matematică

numită geometria analitică.

Legătura dintre matematică și fizică este foarte veche și consacrată din punct de vedere științific, deși pentru elevi există încă probleme în înțelegerea acestor discipline: unii elevi, destul de buni la matematica, nu iubesc fizica dar o învață din obligație, alții nu înțeleg utilitatea unor noțiuni teoretice din matematică.

Este important să reușim să punem cunoștințele de fizică și cele de matematică în strictă legătură, iar în viața de zi cu zi să privim dezvoltarea acestora prin prisma aplicațiilor lor în viața oamenilor.

Pentru realizarea unei bune interdisciplinarități sunt necesare unele condiții: profesorul să aibă o cultură generală temeinică și să cunoască bine atât metodologia disciplinei cât și a celorlalte discipline din aria curriculară iar elevii să fie informați despre existența interdisciplinarității între disciplinele de învățământ.

BIBLIOGRAFIE:

1. Cerghit, Ioan, Popescu, E., Vlăsceanu, Radu I., Didactica, Editura Didactică și Pedagogică, București, 1993.
2. Nicolescu, Basarab, Transdisciplinaritatea, Editura Polirom, Iași, 1999.
3. Cucuș, Constantin, Pedagogie, Editura Polirom, Iași, 1996
4. Ionescu, Miron; Radu, Ioan, Didactica modernă, Editura Dacia, Cluj-Napoca, 2001.

47. VOCAȚIA PROFESORULUI ÎNTRE TRADIȚIE ȘI MODERNISM

47.1. PROF. PROFIR ALINA LOREDANA,, COLEGIUL TEHNIC „MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, BÂRLAD, JUD. VASLUI

“Educația este cea mai puternică armă pe care o poți folosi pentru a schimba lumea”.
Nelson Mandela

Profesorul a avut și va avea în continuare un rol esențial în formarea elevului, în desăvârșirea personalității acestuia. Dacă în trecut, dascălul decidea totul cu privire la procesul instructiv-educativ, acum el trebuie să devină doar un liant în formarea elevului, un suport pentru dezvoltarea autonomiei și pentru formarea în spiritul responsabilității și culturii civice. Se pune din ce în ce mai mult accentul pe caracterul formativ al educației. Cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. „Școala cea bună e aceea în care și școlarul învață pe profesor.” (Nicolae Iorga)

Dacă altădată metoda predominantă de desfășurare a lecției era expunerea, care oferea posibilitatea profesorului să-și etaleze bagajul de cunoștințe, astăzi se pune accent pe metode moderne, care să transforme profesorul în manager al învățării, iar elevului să i se creeze cadrul unei manifestări proprii, pentru a-și putea forma puncte de vedere personale.

În paradigma tradiționalistă, educatorul era cel care transmitea informații, mereu aceleași, având o poziție ce se baza pe autoritate. O autoritate ce nu putea fi contestată și care domina elevul. Profesorul avea inițiativa și tot el decidea cantitatea de informații pe care trebuia să o ofere elevilor, fără a ține cont de particularitățile acestora. Instrucția era aceeași pentru toți și aceleași informații erau solicitate tuturor elevilor. Lecția, demersul educativ de bază, nu era altceva decât o succesiune monotonă de secvențe, în care elevul își asuma rolul pasiv de a recepta informații, pe care trebuia apoi să le reproducă întocmai, fără a le îmbogăți.

Dincolo de latura informativă a educației, trebuie să se pună accent pe formativ, astfel încât elevii să poată face față unor situații noi, care necesită nu numai cunoștințe solide, ci și capacități și competențe.

Însuși procesul de învățământ se îmbogățește cu o nouă latură, evaluarea, care vine să completeze predarea și învățarea, astfel încât cadrul didactic își sporește atribuțiile, dar, pe de altă parte, dă posibilitatea elevului să ia parte la instruirea proprie, profesorul coordonând acest proces.

Lecția, ca formă de bază a desfășurării instrucției și educației, devine o suită de evenimente care pot fi segmentate, fiecare având coerență și conducând elevii spre realizarea obiectivelor.

Acest demers se află sub incidența unor principii didactice, care îl orientează și care vizează alegerea unor metode specifice, selectarea celor mai utile strategii. Astfel, principiul caracterului educativ al instruirii ține cont nu de cunoștințele pe care elevul le va fi asimilat la sfârșitul procesului educativ, ci de modul în care aceste cunoștințe vor fi aplicate. Tot acest principiu insistă asupra formării unor priceperi și deprinderi de muncă individuală și intelectuală, mutând accentul de pe informativ pe formativ. Un alt principiu este cel al însușirii conștiente și active. Învățământul tradițional se axa pe respectarea intervalului de timp alocat orei, în dauna elevilor, care nu asimilau în mod corect informațiile transmise. Acest principiu, însă, insistă asupra unei apropieri între elevi și conținutul curricular și cere ca ambii parteneri să se implice în procesul didactic. Efortul este dublu. Pe de o parte, profesorul trebuie să cedeze o parte din atribuții, renunțând la poziția centrală care i se atribuia în învățământul tradițional. De cealaltă parte, elevul este stimulat să aibă încredere în posibilitățile proprii și să-și depășească pasivismul.

Câmpul școlar educativ modern se desfășoară, așadar, între două elemente care trebuie să participe în egală măsură. Profesorul, manager și formator al procesului instructiv-educativ, și elevul, obiect și subiect al acestui proces, dobândind autonomie și formându-se în spiritul responsabilității și al culturii civice.

Pedagogia activă, caracteristică învățământului modern, face posibilă trecerea de la transmiterea de cunoștințe la formarea de deprinderi și de abilități, accentuând astfel latura formativă a educației.

Pedagogia modernă modifică, astfel, rolul jucat de poliile educaționale, mutând accentul pe elev. Abandonarea limbii de lemn, folosirea unui discurs nou, mobilizarea elevilor în procesul educativ sunt numai câteva dintre caracteristicile acestei pedagogii. Întrebarea dominantă a învățământului modern este ce rol alege școala să joace în societatea actuală și cât de pregătită este ea să facă față schimbărilor provocate de globalizare. Idealul educațional este legat de valorile culturale ce trebuie asimilate, de tipul de personalitate impus de societate, dar și de nevoile elevului. Nu mai este vorba de un model educațional standard, ci de unul dinamic, în concordanță cu noile realități și capabil să reziste la schimbări.

Asadar, cadrul didactic nu mai este transmițător, ci facilitator de cunoștințe, folosind dialogul și cooperarea în relația cu elevii. Acest profesor va ști să coordoneze procesul educativ, astfel încât toți elevii să atingă obiectivele stabilite și va fi capabil, de asemenea, să-l ajute pe elev să-și formeze capacități de muncă individuală și să folosească ceea ce a dobândit.

Din perspectiva pedagogiei moderne, a preda devine un demers educativ în cadrul căruia sunt mobilizate resursele clasei de elevi, aceasta fiind motivată permanent să parcurgă procesul instructiv. O altă componentă a învățării este evaluarea, modalitate prin care profesorul stabilește măsura în care obiectivele au fost atinse și prin care va pune la punct o strategie didactică mai eficientă pentru următorul proces instructiv. Activitatea independentă desfășurată de elevi devine, astfel, concludentă și necesară, ea dând dovada utilității metodelor abordate. Profesorul va organiza și va coordona acest demers instructiv, exercitând funcții diverse, de organizare a activității, de impunere a unor metode, de dezvoltare a unor capacități și de personalizare a activității didactice.

Deci, învățământul modern nu caută să scoată în evidență rolul profesorului, ci vine în întâmpinarea cerințelor societății, propunând strategii didactice potrivite pentru formarea elevilor.

Un cunoscut specialist în educație Ioan Cerghit remarca în acest sens: „o lecție modernă, activ – participativă, se distinge prin caracterul ei solicitant, ceea ce presupune implicare personală și deplină a subiectului, până la identificarea lui totală cu sarcinile de învățare în care se vede antrenat”.

Experiența tradiției și capacitatea de inovare și de creativitate sunt noile repere ale școlii, care propune educații noi, în acord cu societatea globală: educația pentru pace, educația ecologică ori educația pentru o societate multiculturală. De asemenea, metoda predominantă de desfășurare a instrucției este metoda euristică, deoarece învățarea prin descoperire asigură elevilor o dobândire conștientă a conținutului curricular, acesta fiind ușor de reactualizat, o dată trecut prin filtrul propriu.

Școala trebuie să încurajeze formarea unui spirit critic, a unor atitudini pozitive și a studiului individual, antrenând elevii în activități diverse și diversificate, pentru a-i face să renunțe la rolul pasiv.

Din experiența proprie, pot spune că am învățat și eu odată cu elevii mei și am acumulat și eu noi informații, noi cunoștințe care m-au ajutat mai departe. Orice curs mi-a adus ceva nou, o nouă informație, o nouă deprindere.

Marea mea mulțumire ca dascăl este atunci când observ că elevii mei înțeleg despre ceea ce discutăm, că pun întrebări și când îi văd preocupați de a se documenta ei înșiși - îmi solicită materiale sau surse sau vin cu întrebări noi. Un elev ajunge să îndrăgească o materie de studiu atunci când

îndrăgește profesorul – îi place conduita acestuia, modul de a se prezenta și modul de a fi. O lecție devine atrăgătoare pentru elev atunci când acesta o înțelege, atunci când are o prezență activă în clasă. Profesorul devine interlocutorul său. Trebuie să avem răbdare cu elevii, să îi ascultăm până la capăt și să luăm ceea ce poate fi valorificat din ideile pe care ei le expun. Trebuie să îi ajutăm să fie ei înșiși.

Vitală rămâne obiectivitatea evaluării. O evaluare subiectivă, incorectă, demotivează elevul și îl îndepărtează de disciplina studiată.

Închei expunerea cu citatul următor, un prilej peren de reflecție: «Cei mai buni profesori sunt cei care te învață încotro să te uiți, dar nu îți spun și ce să vezi».

BIBLIOGRAFIE:

1. Scheau I., Petrovan R., Buda L., „Educație și schimbare”, Univ. „1 Decembrie 1918”, suport de curs, Alba-Iulia, 2010
2. Ionescu M., Radu I., „Didactica modernă”, editura Dacia, Cluj-Napoca 2010

48. ȘCOALA ȘI FAMILIA – FACTORI DECISIVI ÎN EVOLUȚIA ELEVULUI

48.1. PROF.DR. PUȘCĂ BALAN MIHAELA - COLEGIUL NAȚIONAL „MIHAI EMINESCU”, BUZĂU, JUD. BUZĂU

Educația este un fenomen social, specific uman, care apare odată cu societatea, dintr-o anumită necesitate proprie acesteia – aceea a dezvoltării omului ca om, ca forță de muncă și ființă socială. Școala și familia, care fac posibilă educația sunt două aspecte care i-a preocupat în egală măsură pe pedagogi, sociologi, psihologi, filozofi, fiecare încercând să surprindă aspectele ce contribuie la mecanismele de funcționare ale acestora, agenții implicați și gradul de promovarea educației.

Asistăm astăzi la dezvoltarea unui adevărat curent social care are în centrul său comunitatea și dezvoltarea sa. Astfel, școala - ca instituție - a răspuns provocărilor sociale prin lărgirea sferei de activitate și inițierea unor parteneriate cu societatea, comunitatea locală sau cu diferite instituții culturale.

Un cunoscut autor francez care a studiat în profunzime fenomenul învățării, Michel Gilly, a afirmat că în condițiile unei civilizații complet transformată de progresul tehnic, nevoia de instruire și educare „devine tot atât de esențială ca și nevoia de hrană”.

Începând din primii ani de viață, copilul preia de la cei din jur gesturi, atitudini, limbajul, exemple de comportament. Prima relație a copilului cu lumea exterioară este cea cu familia. Aceasta îi oferă copilului primele informații despre lumea care-l înconjoară, primele norme și reguli de conduită, dar și climatul socio-afectiv. Acest tip de relație este hotărâtoare în devenirea personalității, nu numai prin faptul că ea este primordială și se menține pe toată durata vieții, dar și prin faptul că familia mediază și condiționează comunicarea și interacțiunea cu celelalte componente sociale, în special cu școala, apoi comunitatea. Întreaga activitate didactică este determinată, în mod substanțial, de relațiile pedagogice stabilite între profesori și elevi, între elevi și elevi, dar și de relațiile între familie și școală, între profesori și părinți, între elevi și părinți. Atât profesorii cât și părinții au același interes deosebit față de succesul copiilor și dețin sistemul de legături care să le faciliteze reușita.

Încă de la începutul secolului trecut, Kant - urmărind un proiect de emancipare a condiției umane - scria: "Părinții care au primit ei înșiși o educație sunt deja niște modele după care se îndreaptă copiii. Dar pentru a-i face pe aceștia mai buni, este necesar să facem din pedagogie un studiu; altfel nu este nimic de sperat de la dânsa, iar educația este încredințată unor oameni cu pregătire rea" (Kant). Din perspectiva istorică, educația părinților - ca și educația (poporului) în general - apare necesară, atât pentru creșterea și educarea copiilor, cât și ca o cale de emancipare spirituală și socială, ca un vector al democratizării educației și societății. Atunci când părinții, elevii și ceilalți membri ai comunității se consideră unii pe alții parteneri în educație, se creează în jurul elevilor o comunitate de suport care începe să funcționeze. *Parteneriatele trebuie văzute ca o componentă esențială în organizarea școlii și a clasei de elevi.* Ele nu mai sunt de mult considerate doar o simplă activitate cu caracter opțional sau o problemă de natura relațiilor publice.

Obstacolele relației școală-familie pot fi de *ordin comportamental* (întâlnite, atât între părinți, cât și la profesori și administratori școlari) sau de *ordin material* (relația școala-familie cere un surplus de efort material și de timp).

Familie este considerată partener educațional și tradițional al școlii, iar ea poate fi văzută atât ca *instituție socială*, cât și ca *grup specific* constituit din persoanele care sunt unite prin legături de căsătorie, sânge sau adopție. Dispunând de o influență semnificativă în raport cu fiecare dintre membrii ei, familia se caracterizează prin:

- structură specifică de statusuri și roluri;
- seturi de relații interpersonale specifice;
- influență puternică asupra membrilor;
- funcții relativ precise în raport cu fiecare membru;
- influențe reciproce.

Prin intermediul acestor elemente, fiecare familie influențează atât elevii, cât și adulții cu status de părinte, care reprezintă parteneri reali sau virtuali ai școlii. Din această perspectivă, cunoașterea mediului familial din care provin elevii și părinții lor se constituie ca o condiție sine qua non atât pentru succesul demersului educațional adresat copiilor, cât și din punctul de vedere al reușitei perteneriatului.

Se pot deosebi trei etape în evoluția relației familie-școală:

a. etapa școlii autosuficiente: școala este considerată o instituție închisă, care nu influențează mediul familial și nu se lasă influențată de el;

b. etapa de incertitudine profesională: profesorii încep să recunoască influența factorilor familiari asupra rezultatelor școlare dar părinții continuă să creadă că școala este autosuficientă.

c. etapa de dezvoltare a încrederii mutuale: părinții și profesorii descoperă împreună că neîncrederea este puțin câte puțin înlocuită cu încrederea unora față de alții.

Exista două teorii importante privind relația școală-familie:

- *teoria profesionalismului* care consideră că un element esențial serviciul făcut altora, fără a gândi la avantaje personale; criteriile acestei teorii sunt: competența, servirea clienților, un cod de etică profesională;

- *teoria schimbului* care consideră acțiunea umană în funcție de un câștig personal; se consideră privilegiile tradiționale ale profesorilor: un grad de autonomie, un salariu asigurat, o competiție restrânsă.

Din aceasta perspectivă se pune întrebarea: ce câștigă profesorul într-o cooperare cu familia? Se apreciază ca acest câștig poate fi un statut revalorizator în ochii societății; cooperarea cu familia poate fi un test profesional și poate fi considerată ca făcând parte din datoria profesională a profesorului deoarece: părinții sunt clienți ai școlii; eficacitatea învățământului (evaluată la școli și profesori) poate fi ameliorată prin cooperarea între școală și familie; părinții sunt responsabili legali de educația copiilor lor și pot avea exigente de a evalua rezultatele activității școlare.

În acest context se pune și problema: de relația cu familiile trebuie să se ocupe profesori specializați sau toți profesorii? În mai multe țări (între care Anglia, Danemarca, Franța) există profesori specializați (consilieri) care răspund de această problemă. Soluția ideală pare a fi: toți profesorii să aibă relații obișnuite de colaborare cu familiile; profesorii specializați să rezolve cazuri particulare, dificile, să efectueze vizite în familii, când este necesar și să organizeze reuniunile cu părinții.

Revenind la cele scrise anterior, vom descrie în amănunt cele trei etape în evoluția relației familie-școală:

a. etapa școlii autosuficiente: școala este considerată o instituție închisă, care nu influențează mediul familial și nu se lasă influențată de el.

Caracteristicile etapei sunt: contactele cu părinții sunt rare, formale; părinții accepta ideea ca nu au nimic de văzut despre ceea ce se întâmplă în școală; administrația alege școala pentru copii; părinții nu participă la consiliile de administrație școlară; asociațiile de părinți nu sunt încurajate; formarea profesorilor neglijează relația între familie și școala.

b. etapa de incertitudine profesională: profesorii încep să recunoască influența factorilor familiari asupra rezultatelor școlare dar părinții continuă să creadă că școala este autosuficientă.

Caracteristicile etapei sunt: tendința de a crește acuzarea familiei pentru proastele rezultate școlare; administrația școlară are tendința de a conserva atitudinea din etapa anterioară; contactele formale, de rutina cu părinții continuă; apar experiențe localizate privind comunicarea cu părinții; apar organizațiile voluntare de părinți; se constituie consilii de gestiune școlară, în care participarea părinților

are un rol minor, nedecizional; formarea profesorilor abordează relația familie-școală ca o problemă de importanță secundară.

c. **etapa de dezvoltare a încrederii mutuale:** părinții și profesorii descoperă împreună că neîncrederea este puțin câte puțin înlocuită cu încrederea unora față de alții.

Caracteristicile etapei sunt: relația cu familiile este din ce în ce mai încurajată de școală; consiliul școlar include reprezentanți ai (asociațiilor) părinților, cu rol decizional în toate problemele educaționale; organizațiile de părinți sunt acceptate și încurajate în activitatea școlară; profesori specializați (consilieri) tratează problemele excepționale ale colaborării cu familiile; organizațiile de profesori recunosc statutul și rolul asociațiilor de părinți; administratorii și politicienii educației insistă asupra importanței relației familie-școală; formarea profesorilor abordează problema relației cu familia, ca una din problemele importante; se organizează cursuri pentru profesori și părinți.

În concluzie, cei care lucrează în școală și răspund de destinele educației neamului pot înțelege dincolo de marile dificultăți și privațiuni generate de cei care "urzesc o cabală", cum zicea exponentul spiritualității românești, condiționarea calității vieții fiecăruia de educația oferită tinerilor și adulților, copiilor și părinților lor; aceasta în măsura în care au doar ceva mai multă competență, bună-voință și responsabilitate morală decât oricare... "administrație" (de la care nici Dumnezeu nu ar putea cere mai mult).

BIBLIOGRAFIE:

1. Bunescu Gheorghe - *Școala și valorile morale*, EDP, R:A., București, 1998
2. Cercel, Renata- *Pași în profesia didactică*. Ed. Universității din Oradea, 2004
3. Jean Marc Monteil - *Educație și formare – perspective psihologice*. Editura Polirom, Iași, 1997

49. PREDAREA /ÎNVĂȚAREA INTEGRATĂ – NIVEL SUPERIOR DE APLICARE A PRINCIPIULUI INTERDISCIPLINARITĂȚII

49.1. PROF. PUȘCĂ TEREZA, COLEGIUL TEHNIC “MARCEL GUGUIANU”, ZORLENI, JUD. VASLUI

În societatea de astăzi, când cunoașterea umană se află într-un proces continuu de diferențiere, când apar noi discipline care se adaugă celor deja existente în învățământ, tendinței de diferențiere încearcă să i se opună tendința de integrare. Explozia informațională conduce nu numai la creșterea cantitativă a cunoștințelor, ci și la esențializare, la integrare.

Predarea reprezintă acțiunea cadrului didactic de transmitere a cunoștințelor la nivelul unui model de comunicare unidirecțional, dar aflat în concordanță cu anumite cerințe metodologice care condiționează învățarea, în general, învățarea școlară, în mod special (Cristea S., 2000).

În învățământul tradițional predarea este definită ca fiind „procesul de prezentare organizată a unor cunoștințe elevilor de către cadre pregătite în acest sens” (Cucos C., 2006).

Conținuturile predării corespund dimensiunilor generale ale educației, prelucrate în raport de specificul fiecărei vârste, trepte și discipline școlare, cu accente predominant intelectuale necesare pentru declanșarea imediată a acțiunii de învățare, realizată de elev în clasă și în afara clasei (Dragu A., Cristea S., 2003, pag.179).

Conținutul predării este atent dimensionat pentru ca transmiterea informațiilor să poată avea loc. Predarea devine o relație cu un obiect de cunoscut:

- propus de un subiect (profesorul);
- conform unei acțiuni de înmagazinare care se organizează prin tratarea informației;
- ce angajează subiectul din punct de vedere psihologic, afectiv și cognitiv;

Abordarea interdisciplinară a conținuturilor educaționale este astăzi o provocare și în același timp un imperativ pentru cadrele didactice și pentru toate nivelele de școlaritate. Mult teoretizată, interdisciplinaritatea are în contextul educațional actual șanse sporite de abordare, odată cu asimilarea în practica școlară a noii viziuni educaționale propuse prin reforma învățământului. Atât reforma de orientare, cât și cea de structură și de conținut, susțin interdisciplinaritatea ca un principiu de organizare și desfășurarea a procesului educațional.

În cadrul de referință al Curriculumului Național, principiile privind predarea și învățarea accentuează următoarele idei:

- respectarea particularităților de vârstă și individuale — reper fundamental în construirea situațiilor de predare-învățare;

- diversificarea și flexibilizarea situațiilor de predare — învățare prin utilizarea de metode și procedee variate, interactive care să motiveze, să stimuleze elevul, să antreneze inițiativa, imaginația, creativitatea, dorința de a învăța;

- centrarea pe obiective care urmăresc formarea de capacități, competențe, atitudini;

- centrarea pe elev în proiectarea activităților de învățare.

Predarea integrată a cunoștințelor este considerată o metodă, o strategie modernă, iar conceptul de activitate integrată se referă la o activitate în care se abordează metoda în predarea – învățarea cunoștințelor (Petrescu P., Pop, V., 2007). Această manieră de organizare a conținuturilor învățământului este oarecum similară cu interdisciplinaritatea, în sensul că obiectul de învățământ are ca referință nu numai o disciplină științifică, ci o tematică unitară, comună mai multor discipline.

Predarea integrată a cunoștințelor nu poate fi definită ușor și nici suficient de riguros în același timp. Aceasta datorită faptului că este o noțiune dinamică ce suferă mereu modificări.

Termenul utilizat cel mai frecvent este cel de predare integrată a științelor. Această denumire vrea să sugereze faptul că este o strategie ce presupune reconsiderări radicale nu numai în planul organizării conținuturilor, ci și în „ambianța” predării și învățării (Ciolan L., 2008).

Predarea integrată a științelor se fundamentează pe două sisteme de referință: unitatea științei și procesul de învățare la elev.

Ideea despre unitatea științei se bazează pe postulatul că universul însuși prezintă o anumită unitate care impune o abordare globală. Constatările și experimentele în domeniu recomandă integrarea predării științelor ca un fel de principiu natural al învățării.

Predarea integrată se dovedește a fi o soluție pentru o mai bună corelare a științei cu societatea, cultura, tehnologia. În învățământul modern este tot mai evidentă necesitatea instruirii integrate.

Particularități ale învățării integrate:

- interacțiunea obiectelor de studiu;

- centrarea pe activități integrate de tipul proiectelor;

- relații între concepte din domenii diferite;

- corelarea rezultatelor învățării cu situațiile din viața cotidiană;

- rezolvarea de „probleme” – cea mai importantă forță motrice a integrării, relevanță practică;

Cei 4 piloni ai învățării integrate sunt:

- a învăța să știi;

- a învăța să faci;

- a învăța să muncești împreună cu ceilalți;

- a învăța să fii.

A învăța să știi/ să cunoști — a stăpâni instrumentele cunoașterii; instrumentele esențiale ale învățării pentru comunicare și exprimare orală, citit, scris, socotit și rezolvare de probleme, a poseda în același timp o cunoaștere vastă, dar și aprofundată a unor domenii principale; a înțelege drepturile și obligațiile specifice unei societăți democratice. Cel mai important aspect al acestui pilon este considerat însă *a învăța să învețe*.

A învăța să faci — a-ți însuși deprinderile necesare pentru a practica o profesie și a-și însuși competențele psihologice și sociale necesare pentru a putea lua decizii adecvate diverselor situații de viață; a folosi instrumentele tehnologiilor avansate.

A învăța să muncești împreună — a accepta interdependența ca pe o caracteristică a mediilor sociale contemporane; a preveni și a rezolva conflictele; a lucra împreună cu ceilalți pentru atingerea unor obiective comune, respectând identitatea fiecăruia.

A învăța să fii — a-ți dezvolta personalitatea și a fi capabil să acționezi autonom și creativ în diverse situații de viață; a manifesta gândire critică și responsabilitate; a valoriza cultura și a depune eforturi pentru dezvoltarea propriilor capacități intelectuale, fizice, culturale; a manifesta simț estetic și a acționa pentru menținerea unui climat de pace și înțelegere.

Învățarea depășește cadrul formal al școlii, nu mai este doar apanajul elevilor, fiind concentrată, ca activitate, mai ales în prima parte a vieții; evoluția și caracteristicile societății contemporane au condus la afirmarea și necesitatea ideii de învățare pe tot parcursul vieții.

Organizarea învățării pe criteriul disciplinelor formale clasice devine insuficientă într-o lume dinamică și complexă, caracterizată de explozia informațională și de dezvoltarea fără precedent a tehnologiilor. O învățare *dincolo de discipline*, de rigiditatea canoanelor academice tradiționale poate fi mai profitabilă din perspectiva nevoilor omului contemporan.

Dintre strategiile didactice utilizate în abordarea interdisciplinară care favorizează învățarea integrată, amintim:

- învățarea bazată pe proiect;
- predarea în echipa formată din mai multe cadre didactice;
- învățarea prin cooperare;
- învățarea activă;
- implicarea comunității;
- aplicații ale inteligențelor multiple, etc.

În învățământul liceal, abordarea integrată a conținuturilor este o necesitate, dată de nevoia firească a elevului de a explora mediul apropiat, fizic și social, de a-l cunoaște și a-l stăpâni, preocupare ce este pe deplin întâmpinată în condițiile structurării interdisciplinare a curriculum-ului. Aceasta deoarece modul natural al elevilor de a învăța despre ceea ce îi înconjoară nu este acumularea de cunoștințe pe domenii ale științei, ci, dimpotrivă, integrarea informațiilor, priceperilor, deprinderilor diverse în jurul unor teme care le-au stârnit interesul sau a unor elemente de viață reală. De altfel, viața de adult îi va așeza pe indivizi în fața unor probleme ce presupun de cele mai multe ori cunoaștere globală.

Studierea integrată a realității îi permite elevului explorarea în mod global a mai multor domenii de cunoaștere prevăzute în programă, dar subordonate unor aspecte particulare ale realității înconjurătoare, asigurându-i achiziția unor concepte și legități fundamentale, a unor proceduri de lucru și instrumente de cunoaștere a realului.

De asemenea, abordarea integrată a conținuturilor educației școlare permite luarea în considerare a nevoilor de cunoaștere și abordarea unor subiecte de interes pentru aceștia în cadrul unor teme / proiecte mai cuprinzătoare, sugerate de documentele curriculare.

Corelarea conținuturilor, predarea tematică, predarea sinergică, integrarea curriculară – termeni cu semnificații relativ echivalente – sunt soluții posibile pentru depășirea pericolului detașării școlii de viața reală și transformării acesteia într-un cadru închis ficțional și denaturat.

Integrarea conținuturilor disciplinelor de studiu, precum și a ariilor curriculare este considerată astăzi principala provocare în domeniul proiectării programelor școlare.

Argumentele psihopedagogice în favoarea dezvoltării unui curriculum integrat sunt multiple. Astfel, în planul profunzimii și solidarității cunoștințelor dobândite printr-o atare abordare, plusul calitativ este evident:

-cei care învață identifică mai ușor relațiile dintre idei și concepte, dintre temele abordate în școală și cele din afara ei;

- baza integrată a cunoașterii conduce la o mai rapidă reactivare a informațiilor;

- timpul de parcurgere a curriculum-ului este sporit.

În planul relațiilor interpersonale:

-integrarea curriculară și, în special, metoda proiectelor încurajează comunicarea și rezolvarea sarcinilor de lucru prin cooperare;

-în timpul derulării proiectelor se dezvoltă un „sens al comunicării” și o perfecționare implicită a modurilor de grupare;

-elevii devin mai angajați și mai responsabili în procesul învățării;

-curriculum-ul integrat promovează atitudini pozitive.

Învățarea într-o manieră cât mai firească, naturală pe de-o parte și, pe de altă parte, învățarea conform unei structuri riguroase sunt extreme care trebuie să coexiste în curriculum-ul integrat.

Parametrii structurării curriculare integrate pot fi: conceptele transmise, deprinderile și abilitățile formate și aplicațiile realizate.

BIBLIOGRAFIE

1. Cuciinic, Constanța. „*Activități de învățare*”, Aramis, București, 2003.
2. Cuceș, Constantin. „*Pedagogie*”, Polirom, Iași, 2002.
3. D' Hainaut, L. „*Interdisciplinaritate și integrare*”, în *Programe de învățământ și educație permanentă*, EDP, București, 1981.
4. „*Ghid metodologic de aplicare a programei școlare*”, Document MEN, Consiliul Național pentru Curriculum, București, 2001.

50. PROMOVAREA LECTURII PRIN ACTIVITĂȚI DIDACTICE FORMALE ȘI NONFORMALE ÎN CDI

50.1. BIBLIOTECAR: MARINELA – TATIANA RUSU, COLEGIUL NAȚIONAL „GHEORGHE LAZĂR” SIBIU, JUD. SIBIU

Trăim într-o lume „grăbită”, o lume în continuă transformare. Nicio generație nu se aseamănă cu alta, fie că este vorba de o generație anterioară și cu atât mai puțin atunci când este vorba despre generația actuală sau viitoare. Și, de la sine înțeles, fiecare generație are atuurile și lipsurile ei.

Problema acută care este pusă în discuție în ultimii ani este legată de scăderea interesului pentru lectură, de analfabetismul funcțional, de lipsa de valori și modele pozitive pentru copiii noștri. În acest context, una dintre modalitățile de contracarare a acestor tare este adaptarea școlii, a ofertei ei la nevoile tinerilor și nu „înregimentarea” lor într-un sistem perimat, depășit, pe care copilul de astăzi nu îl recunoaște și îl tratează ca pe un „corp străin”.

Se impune tot mai acut în atenția personalului care deservește bibliotecile școlare/centrele de documentare următoarea întrebare: - Cum familiarizăm copiii cu biblioteca școlară? Ce metode folosim pentru a-i atrage spre carte?

Includerea educației non-formale în parcursurile didactice poate duce la crearea unei atmosfere care să trezească interesul elevilor pentru școală, în mod special atunci când elevii ies din bancă și intră într-un spațiu primitor și luminos, colorat și plin de cărți. Este important și modul în care concepem aceste activități. Pentru un impact maxim este bine să se aibă în vedere desfășurarea unor activități care să le stimuleze imaginația și creativitatea, să-i pună pe elevi în situația de a interpreta în mod personal diferite „roluri”, într-un cuvânt, să să învețe activ. La fel de importantă este ieșirea din cadrul strict al școlii și realizarea de parteneriate sau activități în parteneriat cu ONG-uri, cu alte instituții culturale.

Obiectivul general al CDI CNGL este motivarea și promovarea interesului pentru lectură al elevilor prin activități didactice moderne, interactive, centrate pe elev. De aceea, introducerea elevilor în lumea lui „homo lector” și formarea competențelor info-documentare ale elevilor se desfășoară gradual, urmând pașii de mai jos:

Structura fragmentată a activităților

A. Activități de atragere și motivare

- Expoziționale-concursuri. Activități de promovare a lecturii
- Activități de comunicare/culturale
- Sondaje/chestionare

B. Familiarizarea elevilor cu spațiul și resursele CDI. Formarea de competențe info-documentare

- Concurs de orientare în CDI.
- Activități de cercetare documentară

- Promovarea lecturii prin proiecte

C. Formare de responsabilități

D. Activități de promovare

La finalul acestor parcursurididactice ne dorim ca elevii noștri să utilizeze mai mult publicațiile aflate în colecțiile CDI, să exerseze și să-și formeze abilități info-documentare, de comunicare etc. și, nu în ultimul rând, să promovăm imaginea școlii noastre prin intermediul unor tineri competenți și valoroși pentru societate. Activități de atragere și motivare

A.1. Expoziții tematice-concursuri. Activități de promovare a lecturii

Una dintre misiunile CDI este aceea de a face cunoscut fondul documentar, serviciile și acțiunile pe care le desfășoară, promovarea instituției de învățământ în care funcționează. În același timp, o altă misiune, la fel de importantă, este aceea ca, alături de cadrele didactice din școală, să învețe elevii să devină actori și critici ai propriilor cunoștințe. Este un deziderat care poate fi îndeplinit diversificând sursele de învățare și punând elevii în situații și contexte noi.

Dintre activitățile de atragere și motivare desfășurate în CDI în ultimul an școlar putem enumera:

Concurs lectură pentru școlile DSD

Concurs de SAH

Concurs de creativitate "Speak out"

A.2. Activități de comunicare/culturale

De o reală importanță în formarea unei imagini pozitive legate de carte este punerea elevilor în legătură cu oameni de cultură, regizori, jurnaliști, actori etc. Este modul în care putem ilustra cum transformăm un text literar, cum putem să-l prelucrăm și să-l adaptăm în mod creativ și personalizat.

Dintre activitățile desfășurate în centrul nostru de documentare și informare, care au avut un impact evident putem enumera:

Dialogul cu Radu Nica, profesor universitar la Facultatea de Teatru și Cinematografie din Cluj Napoca, în cadrul căruia am aflat cum transformăm un text literar într-un scenariu de film, ce înseamnă să fii actor, cu oportunități, piedici și reușite, cum are loc schimbarea de viziune estetică și artistică în diferite etape temporale, rolul influențelor și al schimbărilor de idei în contextul festivalurilor internaționale.

Proiectul *Lectura ca spectacol* este rezultatul unui parteneriat încheiat între Colegiul nostru și Teatrul Radu Stanca. Pe parcursul a doi ani școlari, am avut privilegiul de a avea în mijlocul nostru actori precum Cătălin Emil Neghină, Lerida Buchholzer, Geraldina Basarab, Dana Lăzărescu sau Renate Muller Nica care ne-au introdus în lumea spectacolului și a literaturii clasice românești pornind de la cele mai frumoase texte scrise de I.L. Caragiale, I. Slavici, L. Blaga sau din corespondența lui Mihai Eminescu cu Veronica Micle.

Putem menționa, de asemenea, proiecte realizate în colaborare cu jurnaliști (Doina Jalea) sau cu editori și scriitori contemporani precum Valentin Ajder, Dumitru Chioaru, Anca Sârghie, Radu Vancu, Ovidiu Comartin, Mariana Șipoș (*Destinul unui disident* – Paul Goma), acțiuni precedate sau urmate de ateliere de creație literară și plastică sau articole publicate în revista școlii.

Un alt domeniu, drag nouă, sibienilor, este acela al filmului documentar. Elevii noștri participă în fiecare an la proiecțiile propuse în cadrul Festivalului Astra Film Junior. Tematica propusă de organizatori este foarte diversă. Vorbim despre o călătorie în spațiu și timp, o călătorie în timpul căreia aflăm informații despre muzicieni, compozitori și stiluri muzicale, despre impactul internetului asupra vieții noastre, despre destinul și formarea personalității unor copii proveniți din zone de conflict sau din țări în curs de dezvoltare, despre evoluția științei și formarea universului sau despre evoluția mijloacelor tehnice de producere și proiectare audio-vizuală. Vizionările sunt urmate de ateliere de creație realizate în școli: benzi desenate, creații literare și plastice, activități info-documentare pornind de la tematica filmului vizionat. Spre exemplu, în acest an școlar, activitățile desfășurate în CDI au avut ca subiect *Jules Verne - inovația tehnologică și Orașul Sibiu - istorie, cultură și civilizație*.

Valentin Ajder (Editura Eikon, Cluj Napoca)
Prezentare de carte: *Destinul unui disident* – Paul Goma

Atelier de creație

Benzi desenate
Bătrânul înțelept cu ochi de stele
Producător:
Saint-Etienne Planetarium Productions,
Franța, 2013

Lectura ca spectacol - Actori de la Teatrul Radu Stanca, Sibiu

A.3. Sondaje/chestionare

Distribuirea chestionarelor și a sondajelor de opinie are un scop foarte clar și răspunsurile date ne oferă o privire de ansamblu asupra intereselor de lectură ale elevilor, ne oferă informații utile pentru stabilirea viitoarelor activități. De exemplu:

Chestionarul evidențiază preferințele elevilor în materie de lectură, dar și cărțile care le-au displicut, ambele situații generând contextul problematizării atitudinii față de carte: depășesc capacitatea lor de înțelegere? nu au valoare estetică? nu coincid cu experiența lor de viață sau cu modelul cultural din care fac parte? Putem astfel să găsim modalități de remediere a situației și cea mai simplă, cu efect imediat, este completarea listei de achiziții cu publicații propuse de elevi.

De asemenea, obținem informații importante și utile pentru stabilirea tipurilor de activități agreate de elevi, pe care urmează să le introducem în Proiectului documentar al CDI pentru anul următor.

A.3. Sondaj de opinie

1. Ce vârstă aveți?
.....
2. Când ați împrumutat ultima dată o carte de la CDI – CNGL?
.....
3. Cum apreciați serviciile oferite de CDI?
 - foarte bune
 - bune
 - satisfăcătoare
 - nesatisfăcătoare
4. Care sunt domeniile dumneavoastră de interes? (ex. Matematica, fizică etc.)
.....
5. Ce autor/titlu citit anul acesta v-a plăcut cel mai mult?
.....
6. Ce gen de publicații ați dori să găsiți în CDI?
.....
7. Ce activitate desfășurată anul acesta în CDI v-a plăcut cel mai mult?
.....

B. Familiarizarea elevilor cu spațiul și resursele CDI. Formarea de competențe info-documentare

B.1. Concurs de orientare în CDI. În general, activitățile inițiale, de prezentare a spațiului și a resurselor CDI sunt urmate de activități menite să răspundă următoarelor întrebări: cum sunt amplasate spațiile CDI, cum regăsim un domeniu folosind sistemul de semnalare, cum regăsim un document în cadrul unui domeniu, ce este cota cărții, la ce folosește ea, ce înseamnă autor colectiv sau ce este numărul de inventar?

Concursul de orientare în CDI a fost gândit astfel încât, folosind etapele din cadrul unui concurs de orientare turistică, elevii să poată răspunde la aceste întrebări.

Elevii sunt împărțiți pe grupe. Fiecare grupă primește un fluturaș cu descrierea primei publicații pe care trebuie să o găsească. În carte, la pagina de titlu, ei vor găsi un alt fluturaș cu descrierea următoarei cărți.

Grupa II

Cota	Domeniu (semnalizare)	Autor	Titlu
290 MAR	Religie. Mitologie	Coordonator: Phillippe Gaudin	Marile religii
510 P MAT	Matematică	Pop, Vasile	Matematica pentru grupele de performanță, clasa a Va
530 MAC	Fizică. Principii generale. Teorie	Măceșanu, Florin	Fizică
030 DIC	Dicționare. Enciclopedii	Chevalier, Jean	Dicționar de simboluri P-Z
859 COS	Literatura română	Coșbuc, George	Poezii

Material auxiliar pentru bibliotecar

După ce fiecare grupă a ajuns la finalul “traseului”, elevii se identifică cu autorul și fac o prezentare a cărții alese (elementele necesare unei descrieri bibliografice).

B.2. Activități de cercetare documentară

Și activitățile de cercetare documentară pot lua diferite forme, în funcție de vârsta copiilor, de modul

în care le concepem și de materialele auxiliare utilizate. Putem porni de la activități individuale precum:

- cercetare documentară pe o anumită tematică (limba română – *personaje de poveste din cărțile preferate*: furnica, ursul, greierele, cerbul – putem porni de la basm, poezie și proză, să realizăm scurte poezii, scurte compuneri având drept personaje aceste viețuitoare sau activități de genul „rescrie povestea”, ori rebusuri și atunci putem vorbi despre un proiect disciplinar. Sau putem să mergem mai departe, să realizăm diverse produse: carte pop-up, semne de carte și postere, desene inspirate de carte, să folosim informațiile on-line, enciclopediile și atlasele din CDI pentru a căuta informații privind arealele geografice în care trăiesc aceste animale, alcătuirea, modul de viață, impactul lor asupra oamenilor, să realizăm un document word cu imagine și text și vorbim automat de un proiect interdisciplinar. Informațiile obținute de copii sunt mult mai variate, pot fi făcute conexiuni între diferitele discipline, învățăm să căutăm informații într-un dicționar, să utilizăm un index, să căutăm și să inserăm o imagine în text, producem propriile noastre creații plastice/literare și învățăm să facem o descriere bibliografică;
- Extragerea de informații dintr-un film documentar cu vizionare a documentarului, completarea fișei de lucru și a fișei de evaluare;
- Testul Farci urmat de studierea stilului de scriere din cărțile utilizate (scriere literară, științifică);
- Lectura puzzle, lectura imaginii, lectura predictivă;
- Dezbateri pe tema unui anumit autor. Putem alege de exemplu scriitorul francez Jules Verne și să scoatem în evidență elemente precum: naționalitatea, cărți publicate, tipul scrierii, dar și discuții legate de descoperirile științifice și tehnice făcute cu zeci de ani mai târziu și inspirate de opera lui (elicopterul, submarinul, vehicule pentru zborul în spațiu etc.);
- Vizite în librării și observarea modului în care sunt așezate cărțile la raft (elemente de semnalizare, asemănări și deosebiri între cărțile din CDI și cele din librărie – cotă, număr de inventar etc.), descoperirea noutăților editoriale. Este și momentul în care elevii fac propunerile pentru achiziții deoarece cărțile alese cum sunt, de obicei, printre cele mai solicitate de colegi pentru împrumut.

B.3. Promovarea lecturii prin proiecte

Centrul de Documentare și Informare “Gheorghe Lazăr” defășoară anual două-trei proiecte disciplinare, interdisciplinare sau transdisciplinare. Sunt proiecte realizate, în general, în parteneriat cu instituții culturale, școlare și ONG-uri la nivel județean sau național. Succesul de care se bucură aceste acțiuni se datorează implicării și deschiderii elevilor dar și a profesorilor noștri pentru participarea la noi experiențe.

Proiecte disciplinare:
electronică, biologie, geografie, chimie etc.

Proiect interdisciplinar “Ștafeta poveștilor”
Piesă de teatru – *Un fel de Cenușăreasa*

Proiect interdisciplinar “CDIdei în cărți”

C. Formare de responsabilități

Centrul de Documentare și Informare “Gheorghe Lazăr” propune utilizatorilor săi o gamă variată de activități care pot fi desfășurate în mod individual, în timpul liber, sau în mod organizat – cu clasa în timpul programului, sau în săptămâna Școala Altfel.

Putem enumera aici activitățile de implicare în organizarea și recondiționarea fondului de carte sau activități de voluntariat în cadrul proiectelor precum: proiectul de voluntariat „Suflet de copil, suflet de bunic” desfășurat în fiecare an școlar (în cadrul parteneriatului cu Căminul Spital nr. 1 Sibiu, prima ediție - decembrie 2009) sau Proiectul *CDIdei în cărți*, propus elevilor din școala noastră de Casa Corpului Didactic Sibiu. Liceeni voluntari, se implică în desfășurarea activităților realizate cu elevi de clasele a V-a și a VI-a, atunci când cerințele proiectului depășesc competențele digitale ale acestora. Este momentul în care, mici și mari, învățăm cum să asociem imaginea cu textul și cu sunetul, cum să inserăm o imagine, să prelucrăm un text și să realizăm un PPT.

Proiect *CDIdei în cărți* – elevi voluntari, clasa a XI-a B

O activitate specifică școlii noastre este promovarea cărții și formarea respectului pentru istorie și pentru patrimoniul cultural național. Să ne explicăm. Școala noastră a fost înființată de călugării iezuiți în anul 1693. Timp de 300 de ani, colecțiile bibliotecii s-au îmbogățit, ele reflectând (prin tematică și limba în care sunt tipărite) perioadele istorice prin care a trecut Transilvania. Și pentru că beneficiem de această oportunitate, elevii de clasa a XI-a participă la o lecție demonstrativă legată de caracteristicile cărții vechi, cu evidențierea următoarelor elemente: tipuri de alfabet utilizate în România sec. VI – XIX: alfabet chirilic, de tranziție, latin; caracteristici fizice ale cărților de patrimoniu: coperti din lemn învelite în piele/pergament, încuietori metalice, imprimeuri etc.; caracteristici estetice: litere stilizate, miniaturi, viniere, medalioane; tehnici de producere a ilustrațiilor: litografii; primele tipografii din România și din Europa: localizare, tipografii, tipuri de cărți editate, tematică; apariția tiparului: contextul politic, economic și social.

D. Activități de promovare

Atunci când vorbim despre activitățile de promovare avem în vedere două aspecte: activitățile de promovare a CDI, care au în vedere conștientizarea utilizatorilor (elevi, cadre didactice, comunitate) de

serviciile pe care le oferă CDI, de resursele de documentare și de informare pe care le deține, de acțiunile culturale, educative, de comunicare desfășurate în acest spațiu, dar și promovarea activităților realizate de elevi, a produselor elaborate în timpul proiectelor, a creațiilor literare și plastice, a reușitelor lor în cadrul competițiilor sportive, a concursurilor și olimpiadelor școlare.

În colegiul nostru, promovarea activităților și reușitelor copiilor îmbracă forme diferite: elevii sunt premiați în cadrul festivităților realizate în cadrul proiectelor; activitățile și produsele realizate de ei fac obiectul unor articole în revista școlii „Laboratorul de idei”, sunt postate pe site-ul CDI, sunt realizate expoziții și panouri, elevii sunt premiați în cadrul concursurilor și olimpiadelor școlare și în cadrul unor festivități precum „Zilele școlii” sau Gala „Gheorghe Lazăr”. Există permanent preocuparea de a recompensa elevii pentru rezultatele frumoase obținute în timpul anului școlar. Este un mod corect și eficient de a le recunoaște munca și, în același timp, de a-i motiva să meargă mai departe.

Bibliografie:

1. XXX - *Valori formative acronice și contemporane în literatura pentru copii și tineri*, Cluj Napoca, Editura Casa Cărții de Știință, 2006.
2. *Laboratorul de idei. Revista elevilor de gimnaziu din Colegiul Național „Gheorghe Lazăr”*, Sibiu, Editura Armanis, nr.1 – 13, 2009 – 2017.
3. *Proiect documentar al CDI „Gheorghe Lazăr”, ani școlari 2009-2017.*

51. ÎMPREUNĂ PENTRU UN ZÂMBET-PROIECT EDUCAȚIONAL SNAC

51.1. PROF. SAVA DIANA IRINA - GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 8 BÂRLAD, JUD. VASLUI

Argument

*„Toate ființele umane sunt născute libere și egale, în demnitate și drepturi.”
(Declarația Universală a Drepturilor Omului, 1948)*

Activitatea de voluntariat este reglementată în România din anul 2001 și reprezintă un element esențial al tuturor societăților. Deoarece voluntariatul este de interes public fiind inițiat în folosul altora, am considerat că este și de datoria noastră ca educatoare, să-i învățăm pe copii și părinți să identifice problemele comunității și să se implice în rezolvarea lor. Voluntariatul reprezintă un schimb reciproc avantajos între om și comunitate. Este o activitate desfășurată din proprie inițiativă, pentru orice persoană fizică în folosul altora în diferite domenii.

Rabindranath Tagore afirma că „nu există prilej mai minunat pentru dăruire decât să poți da, zi de zi, tot ce ai mai bun și mai adevărat unei ființe cu suflet deschis”.

Proiectul „Împreună pentru un zâmbet” își propune să lărgescă sfera de cunoaștere umană, copiii să trăiască în relație de prietenie cu cei singuri, să-și dezvolte stări afective pozitive, să cunoască aspecte ale vieții unor persoane cu deficiențe, bolnave sau abandonate, să stabilim o punte de legătură între cele două medii diferite. Vom încerca să aducem un zâmbet pe fețele acelor copii defavorizați, să le aducem un strop de bucurie prin activitățile noastre, să le dăruim prin puritatea și inocența copilăriei, caracteristice preșcolariilor, lumină și speranță acestor persoane cu care soarta nu a fost foarte generoasă. Grădinița noastră dorește modelarea sufletelor, sentimentelor de dragoste, prietenie, afecțiune față de cei aflați în suferință.

Implicându-se în activitățile de voluntariat, copiii devin mai responsabili, dobândesc experiență, abilități și cunoștințe noi, se pot distra, dar au și un sentiment de mulțumire interioară și nu în ultimul rând pot să înțeleagă mai bine problemele cu care se confruntă comunitatea în care trăiesc sau societatea în general.

Dacă nu sunt prejudecăți, dacă există pasiune, convingere, dragoste și preocupare permanentă de a pune în valoare tot ce este mai de preț, activitățile desfășurate în cadrul proiectului vor putea depăși distanța care separă copiii noștri față de copiii defavorizați. Proiectul are ca obiectiv acțiuni umanitare în folosul grupurilor de copii instituționalizați.

Obiectiv general:

Implicarea copiilor și a cadrelor didactice în activități sociale care să contribuie la valorificarea potențialului creator și imaginației acestora pentru formarea unor atitudini civice, prin inițierea unor acțiuni de voluntariat și responsabilizare socială.

Obiective specifice:

- inițierea activităților din planul de acțiune S.N.A.C.;
- promovarea valorilor de solidaritate și generozitate;
- educarea sensibilității copiilor prin implicarea lor în acțiuni caritabile venite în sprijinul persoanelor cu handicap;
- încurajarea și sprijinirea schimburilor de experiență și de bune practici;
- dezvoltarea spiritului de colaborare, prietenie și întraajutorare între copiii instituțiilor partenere;
- implicarea părinților, a copiilor în acțiunile promovate de unitatea școlară în scop umanitar;
- combaterea discriminării pe motive de copii defavorizați sau copii cu handicap;
- formarea competențelor de comunicare, implicare activă, munca în echipă;
- încurajarea copiilor în sensul însușirii și îmbunătățirii abilităților privind inițiativa, dedicația și practica, prin participarea la acțiunile S.N.A.C.;
- obținerea de fonduri pentru derularea acțiunii prin organizarea expoziției cu vânzare a produselor confecționate de copiii din grădiniță;
- colectarea de fonduri și sponsorizări pentru completarea nevoilor materiale a acestor copii.

Resurse:

- ✚ umane - preșcolarii voluntari din Grădinița;
- ✚ materiale – hârtie xerox, creioane colorate, acuarele, hârtie glase, hârtie creponată, fructe, legume, haine, jucării, alimente, cărți.
- ✚ financiare - fonduri proprii, donații ale părinților

Proiectul se desfășoară pe o perioadă de 1 an (noiembrie 2017 – iunie 2018).

Partenerii proiectului: Grădinița cu P.P. Nr.2 Bârlad, Școala Gimnazială Stroe Belloescu Grivița, jud. Vaslui, DGASPC - CSCPH – Complex de servicii comunitare pt. persoane cu handicap, Bârlad.

Activități desfășurate în cadrul proiectului:

- Activitate de informare, organizare și de promovare – „Împreună pentru un zâmbet”
- Activitate caritabilă – „Fii și tu Moș Crăciun”
- Activitate caritabilă – „Primul dar al primăverii”
- Activitate caritabilă – „Ajută-l pe Iepuraș!”
- Activitate de socializare – „Hora prieteniei”
- Activitate de analiza și mediatizare – „Reușim împreună”

Modalități de monitorizare și evaluare:

Întâlniri lunare ale echipei de proiect.

Portofoliul proiectului: chestionare (voluntari, beneficiari), concluzii și direcții de acțiune; realizarea unui album cu fotografii de la activitățile proiectului; CD-uri.

Indicatori de evaluare:

- observarea comportamentelor preșcolarilor și intervenția directă a cadrelor didactice pentru încurajarea și stimularea interrelaționării pozitive între copiii aflați în dificultate și copiii voluntari;

- stabilirea unor grupe de lucru mixte pentru sprijinirea învățării active pe probleme de socializare și îmbunătățirea comunicării, precum și formarea unei atitudini pozitive a copiilor preșcolari din grădinița obișnuită față de copiii aflați în dificultate;
- stabilirea unor concluzii privind necesitatea ocrotirii persoanelor cu nevoi speciale, precum și conștientizarea problemelor cu care se confruntă aceștia în viața de zi cu zi;
- publicarea unor articole în revista grădiniței, pe site-ul grădiniței și în presa locală.

52. EDUCAȚIA NONFORMALĂ- O NECESITATE

52.1. PROF. ȘIRBU PETRONELA - LICEUL TEORETIC „EMIL RACOVITĂ” VASLUI, JUD. VASLUI

Întrucât rolul familiei în educarea propriilor copii a scăzut vertiginos, acestea trebuie stimulate să o facă și chiar să se implice mai mult în activitățile școlare.

Deoarece oamenii primesc influențe educative din multiple direcții, activitățile formale (instituționalizate) trebuie împletite cu cele nonformale (extrașcolare) și cu cele informale (difuze) pentru a-și dovedi eficiența. Deși educația formală se situează pe primul loc, cea nonformală are o acțiune mai evidentă în momentul în care educabilii ajung la autoeducație.

Educația nonformală a primit de-a lungul timpului o serie de definiții, dintre care reținem că ea constituie „ansamblul acțiunilor pedagogice proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat extradidactic sau/și extrașcolar”²⁰ văzut ca „o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal”²¹.

Educația nonformală înseamnă orice acțiune organizată în afara sistemului școlar, prin care se formează o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea lor în practică. Acest tip modern de instruire elimină stresul notelor din catalog, al disciplinei impuse și al temelor obligatorii. Înseamnă plăcerea de a cunoaște și de a te dezvolta. Trebuie să precizăm că este utilă respectarea unor reguli și principii pentru a desfășura activități nonformale de calitate. Acestea au la bază competențele și conținuturile educației formale și oferă diverse posibilități de aplicare a cunoștințelor dobândite în cadrul educației oficiale. Desigur, acestea nu exclud efortul elevilor și sunt atractive datorită formelor lor variate (cercuri de lectură, activități sportive, cultural-științifice, întâlniri cu scriitori, cluburi de știință, serbări școlare, drumeții, excursii, tabere, expediții, școala de weekend, concursuri, vizionări de spectacole, vizite la muzee, biblioteci etc.).

De regulă, activitățile au loc în școală și sunt constituite din cercuri pe discipline cu caracter tematic sau pluridisciplinar, competiții culturale/sportive, sesiuni de comunicări științifice, comemorări sau festivități, olimpiade etc. Acestea au un caracter formativ-educativ, sunt facultative sau opționale, au modalități diferite de finanțare, nu presupun acordarea de note și evaluare riguroasă, promovează munca în echipă, presupun un demers trans-/interdisciplinar, sunt dirijate de personal specializat, aflat în strânsă legătură cu părinții, elevii, organizațiile socioculturale sau politice. Conținutul activitatilor nonformale este organizat pe arii de interes, nu pe ani de studiu sau pe discipline academice.

Valențele educative ale acestor activități evidențiază relația mai destinsă, mai apropiată dintre profesor și elev. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctual de vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități. În prim-plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității.

Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte, participant activ la propria învățare.

²⁰ S. Cristea, Dicționar de pedagogie

²¹ G. Văideanu, Educația la frontiera dintre milenii

În vederea creșterii interesului școlarilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Trebuie evidențiate valențele psihologice ale educației nonformale: individul se adaptează mai ușor cerințelor ulterioare ale societății, observându-se schimbări la nivelul vieții de familie, a pieței forței de muncă, a comunității, a societății multiculturale și a globalizării.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, se constată o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specifice elevilor, în vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități.

Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ: educația permanentă și orientarea prospectivă a educației.

BIBLIOGRAFIE:

1. Costea Octavia, Educația nonformală și informală: realități și perspective în școala românească, București, Editura Didactică și Pedagogică, 2009
2. Cristea Sorin, Dicționar de pedagogie, Editura Litera, 2000
3. Văideanu George, Educația la frontiera dintre milenii, Editura Politică, 1988

53. EDUCAȚIA INCLUZIVĂ

53.1. PROF. ÎNV. PRIMAR ȘERBAN ANA-MARIA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ „VASILE PÂRVAN” BÂRLAD, JUD. VASLUI

„Eu sunt copilul! Tu ții în mâinile tale destinul meu. Tu determini în cea mai mare măsură, dacă voi reuși sau voi eșua în viață! Dă-mi, te rog, acele lucruri care să mă îndrepte spre fericire. Educă-mă, te rog, ca să pot fi o binecuvântare pentru lume”.
(Din „Child's Appeal”, Mamie Gene Cole)

Fiecare copil este diferit și special și are propriile nevoi, fie că este sau nu un copil cu dizabilități. Toți copiii au dreptul la educație în funcție de nevoile lor. Educația incluzivă are ca principiu fundamental un învățământ pentru toți, împreună cu toți, care constituie un deziderat și o realitate ce câștigă adepti și se concretizează în experiențe și bune practici de integrare/ incluziune.

Educația de tip incluziv este o educație de calitate, accesibilă și care își îndeplinește menirea de a se adresa tuturor copiilor, fără discriminare. În întreaga lume, din ce în ce mai mulți copii care provin din medii defavorizate urmează grădinițele, școlile primare sau gimnaziale. În cele mai multe țări se stipulează prin lege că toți copiii trebuie să beneficieze de educație.

Grupul Român pentru Educație Incluzivă (G.R.E.I.) are ca obiectiv general conectarea României la eforturile internaționale în realizarea educației incluzive, susținerea și dezvoltarea modelului românesc și promovarea acestuia la nivel național și european. Principiile pe care G.R.E.I. le promovează sunt simple, clare și de maximă generalitate:

- fiecare copil este unic și valoros în cadrul sistemului de educație;
- fiecare copil poate învăța;
- politicile școlare sunt cele care trebuie să încurajeze mai curând ideea de școală pentru copil, decât cea de copil pentru școală;

-încurajează dezvoltarea și susținerea serviciilor de sprijin în școală, pentru a oferi oportunități de dezvoltare tuturor elevilor, dar și pentru a forma și sprijini profesorii;

- susțin parteneriatul educațional dintre profesori, părinți, elevi, alături de toți profesioniștii care dau valoare adăugată actului educațional; educație incluzivă înseamnă sprijin și educație pentru toți, grijă și atenție pentru fiecare.

În acest sens, integrarea educativă vizează reabilitarea și formarea persoanelor cu nevoi speciale, aflate în dificultate psihomotorie, de intelect, de limbaj, psihocomportamentală, senzorială, printr-o serie de măsuri de natură juridică, politică, socială, pedagogică. În pedagogia contemporană există o preocupare intensă pentru găsirea căilor și mijloacelor optime de intervenție educativă, încă de la vârstele mici, asupra unei categorii cât mai largi de populație infantilă. Astfel, conștiința copiilor, de la cea mai fragedă vârstă, trebuie formată și dezvoltată, învățându-i pe aceștia că primirea copiilor „diferiți”, alături de toți ceilalți, trebuie făcută nu de dragul lor, în primul rând, și nu din milă pentru ei, ci pentru dreptul fiecărui individ de a participa la acțiuni comune pentru dezvoltarea lui ulterioară, pentru a contribui și el la dezvoltarea comunității în care trăiește.

Argumentul acestui referat este tocmai ideea că incluziunea poate și este mai mult decât un discurs demagogic, declarativ; ea poate fi pusă în practică prin tehnici concrete de predare și adaptare curriculară individualizată, prin formarea și dezvoltarea conștiinței tuturor copiilor pentru acceptiunea diversitară de orice tip. Grădinița are ca scop crearea unui program coerent și coordonat de incluziune a copiilor preșcolari cu diferite dizabilități, de alte etnii, proveniență socială etc. și pregătirea celorlalți copii în vederea acceptării acestora alături de ei, fără diferențe de manifestare comportamentală sau verbală. De asemenea, se impune și implementarea unor strategii coerente de dezvoltare a conștiinței și a comportamentelor copiilor în spiritul toleranței și nediscriminării, a acceptării de șanse egale pentru toți copiii.

Integrarea/ incluziunea poate fi susținută de existența unui cadru legislativ flexibil și realist, de interesul și disponibilitatea cadrelor didactice din școala de masă și din școala specială, de acceptul și susținerea părinților copiilor integrați, de implicarea întregii societăți civile, dar și de nivelul de relații ce se formează și se dezvoltă la nivelul clasei integratoare care se bazează pe toleranță și respect față de copilul cu probleme. Grădinița care îi receptează în colectivitatea sa pe copiii defavorizați și își determină intern „direct și indirect”, atitudinea față de aceștia este alcătuită din: învățător, părinți, copii, iar la nivel extern, societatea cu numeroase instituții și diverși factori media. O condiție esențială pentru reușita acestor acțiuni comune ale celor trei factori activi din grădinița este existența unor relații de înțelegere, constructive care se realizează prin atitudini deschise, prin disponibilitate, printr-un „pozitivism” specific ce se cimentează cu voință și convingere.

Învățătorul trebuie să cunoască deficiențele copiilor pe care îi va primi în clasă în scopul înțelegerii acestora și pentru a-și putea modela activitățile, în funcție de necesitățile copiilor. Clasa în care va fi integrat copilul cu cerințe speciale va trebui să primească informații într-o manieră corectă și pozitivă despre acesta. Este foarte importantă sensibilizarea copiilor și pregătirea lor pentru a primi în rândurile lor un coleg cu dizabilități. Sensibilizarea se face prin stimulări: crearea și aplicarea unor jocuri care permit stimularea unor deficiențe (motorie, vizuală, auditivă), ceea ce determină copiii să înțeleagă mai bine situația celor ce au dizabilități: prin povestiri, texte literare, prin discuții, vizitarea/ vizita unor persoane cu deficiențe.

Primirea în clasă a copilului cu cerințe educative speciale, atitudinea față de el trebuie să păstreze o aparență de normalitate, copilul trebuind să fie tratat la fel cu ceilalți copii din clasă.

De asemenea, trebuie să-i încurajeze și să-i stimuleze ori de câte ori este nevoie pe aceștia, dându-le încrederea în forțelele proprii, în propria reușită în acțiunile întreprinse, evidențiind unele abilități sau interese speciale lor în dezvoltarea și sprijinirea cărora trebuie implicate și familiile copiilor. Copiii cu cerințe educative speciale integrați în programul școlii trebuie să dispună de o bună colaborare între învățători, părinți, psihologi și profesorul logoped. Părinții sunt parteneri la educație pentru că dețin cele mai multe informații despre copiii lor. Relația de parteneriat între părinți și școală presupune informarea părinților cu privire la programul grupelor, la conținuturile și metodele didactice, dar presupune și întâlniri cu aceștia, participări la expoziții, excursii, serbări, vizite, etc., în care sunt implicați proprii lor copii.

Această relație a școlii cu părinții copiilor cu cerințe educative speciale este necesară și benefică, ea furnizând, informațional, specificul dizabilității școlarului, precum și date despre contextul de

dezvoltare a acestuia. Părinții informează școala și despre factorii de influență negativă care ar trebui evitați (fobii, neplăceri, stimuli negativi, atitudini care determină inhibarea / izolarea copiilor). Angajarea și responsabilizarea familiei în educația copiilor este fundamentală pentru reușita participării la programul instructiv-educativ al școlii. La orice copil, în mod particular la copiii cu dizabilități, gradul de interes și de colaborare a părinților cu școala este, cel mai adesea, proporțional cu rezultatele obținute de aceștia. De aceea, putem afirma că familia este primul educator și are cel mai mare potențial de modelare.

Școala are rolul de a sprijini familiile să aibă încredere în resursele proprii, să facă față greutăților cu care acestea se confruntă. Educația părinților și consilierea acestora au un rol important în integrarea copiilor cu afecțiuni de natură psihică, emoțională ori de altă natură în grădiniță. Rezultatele muncii pentru promovarea incluziunii, atât directe cât și indirecte, față de partenerii educaționali, părinți, apar după intervale mari de timp și sunt efectul unui exercițiu asiduu, susținut. Centrarea atenției educaționale pe grupurile vulnerabile este un indiciu al nivelului de civilizație atins de o anumită societate și aceasta impune căutarea unei noi formule de solidaritate umană, fapt ce are o semnificație aparte în societatea noastră.

Școala este incluzivă printr-un curriculum flexibil și deschis ce permite adaptări succesive. Nu copilul urmează curriculumul, ci acesta este un instrument menit să sprijine dezvoltarea lui, se adaptează nevoilor și particularităților acestuia. Când spunem „școală incluzivă”, nu trebuie să ne ducem cu gândul la copiii cu CES, ci la fiecare copil în parte, pentru că fiecare are un ritm propriu de dezvoltare și la un moment dat poate avea nevoie de anumite cerințe speciale în ceea ce privește educația. Există, de asemenea, și anumite situații de risc, în care învățătorul trebuie să cunoască trăirile și comportamentele copilului, pentru a-l sprijini. Riscurile pot apărea din mediul socio-cultural din care acesta face parte, din relațiile de familie care îi determină existența zilnică, precum și modul de dezvoltare, din modelele formale educaționale ce pot exercita un stres deosebit asupra copilului care nu corespunde „normalității” cu care ne-am obișnuit.

O planificare nu poate porni așa, tradițional, ca altă dată, de la conținuturi, ci de la personalitățile copiilor, de la caracteristicile și particularitățile individuale. Pe de altă parte, școala, ca instituție, nu poate face față singură cerințelor multiple ale unui program eficient de educație. Este nevoie de un parteneriat între școală- familie- comunitate, de o construcție comună în folosul copilului, fără prejudecăți, bazată pe respect reciproc, acceptare, toleranță, indiferent de situația economică, socială sau educațională a părinților. Învățătorul, la rândul lui, trebuie să răspundă diversității și unicității fiecărui copil, să-și orienteze pozitiv atitudinea, limbajul și metodele pedagogice. Copilul școlar se află într-un proces de formare în care fiecare gest, fiecare cuvânt, fiecare privire din partea adulților care îl înconjoară poate să îi influențeze imaginea de sine. Este foarte importantă atitudinea învățătorului la acțiunile copilului, apelativele, aprecierea pozitivă sau negativă, pentru a-i da copilului încredere în forțele proprii.

Pentru a evalua copilul, învățătorul trebuie să aibă în vedere competențele și capacitățile educaționale ale fiecărui copil și să identifice:

- cum este fiecare;
- ce știe fiecare;
- ce face fiecare;
- cum cooperează cu ceilalți.

În concluzie, pentru abordarea unei educații incluzive în școală, învățătorul trebuie să respecte următorii pași:

- să elaboreze un plan de dezvoltare a școlii în care să se precizeze concret parteneriatul cu familia și comunitatea;
- să fie pregătit întregul personal al școlii pentru a primi toți copiii, fără discriminări;
- să asigure un climat primitor și deschis prin organizarea mediului educațional cât mai eficient și stimulator;
- să aibă discuții, în prealabil, cu copiii pentru a se accepta unii pe alții, pentru a negocia, a colabora și a lucra împreună;
- să asigure un curriculum flexibil și deschis la care să aibă acces și părinții;
- să evalueze fiecare copil prin observație directă și indirectă pentru a asigura participarea lui adecvată la activitățile curriculare;
- să asigure accesul tuturor copiilor la programul școlii, dar și la modificările și adaptările acestuia;

- să asigure participarea tuturor familiilor la decizii și acțiuni în favoarea tuturor copiilor;
- să evalueze permanent și periodic progresele pe care le fac toți copiii, nu numai din punctul de vedere al achizițiilor intelectuale, dar și al relațiilor sociale, al cooperării și colaborării, al dezvoltării imaginii de sine și încrederii în forțele proprii;
- să elaboreze planuri individualizate, personalizate pentru copiii care au nevoie de sprijin în anumite componente ale dezvoltării și la anumite momente;
- să ajusteze permanent curriculumul pentru a-l adapta la nevoile educative ale copiilor;

BIBLIOGRAFIE:

- Ecatarina Vrășmaș-, „Educația copilului preșcolar”, Editura ProHumanitas, București, 1999;
- Ecatarina Vrășmaș-, „Introducere în educația cerințelor speciale”, Editura Credis, București, 2004.

54. VALENȚELE EDUCATIVE ALE EDUCAȚIEI NONFORMALE

54.1. PROF. TAMAȘ CARMEN GIANINA - GRĂDINIȚA CU P.P. NR. 4 BÂRLAD, JUD. VASLUI

Motto: „Să nu-I educăm pe copiii noștri pentru lumea de azi. Această lume nu va mai exista când ei vor fi mari și nimic nu ne permite să știm cum va fi lumea lor. Atunci să-I învățăm să se adapteze”.
(Maria Montessori – „Descoperirea copilului”)

Fiind o societate de tranziție în trecea „industrială a celui de-al Doilea Val și cea tehnologică a celui de-al Treilea Val” (Alvin Toffler, apud V. Lazăr, A. Cărășel, Psihopedagogia activităților extracurriculare), lumea în care trăim se bazează pe relațiile sociale care constituie fundamentul celei de mâine. Astfel, pentru a crea un climat psihologic sănătos este imperios necesar să ținem cont de trei elemente care își pun amprenta asupra fiecărui individ: nevoia de comunitate, de structură și de sens. Studiile de psihologie socială au atras atenția asupra faptului că societatea trebuie să genereze individului în mod constant un sentiment al apartenenței la comunitate pentru a putea rezista provocărilor. Izolarea socială este o racilă care nu ține cont de vârstă, poziție socială, nivelul de inteligență sau cetățenie, ci se manifestă încă din copilărie.

Singurătatea socială reprezintă o formă acută de maladie comunitară, cu efecte diferite la nivel macrosocial. Unii oameni încearcă să depășească problema prin achiziționarea unor animale de casă, prin dependența de imagine (TV, Internet) sau de droguri (tutun, alcool, droguri medicale și nonmedicale).

Datorită variatelor moduri de răspândire din societatea contemporană, singurătatea socială tinde să devină experiență colectivă. Ea a condus la destabilizarea sistemului școlar românesc din cauza ridicării zidului de necomunicare dintre părinți și copii, dintre profesori și elevi, dintre elevi, a lipsei de coerență în ceea ce privește viitorul, a accentuării deosebirilor dintre oameni (nu au aceleași interese, valori, gusturi, apare competiția, dispar compasiunea și înțelegerea).

Întrucât rolul familiei în educarea propriilor odrasle a scăzut vertiginos, acestea trebuie stimulate să o facă, chiar să se implice mai mult în activitățile școlare.

Unității de învățământ îi revine rolul de a crea acel sentiment al apartenenței la grup prin crearea unor activități specifice, care să evidențieze atât rolul elevului, cât și pe cel al clasei ca sintalitate. Putem în acest fel marșa pe ideea că fiecărui membru al unui grup de elevi îi revine sarcina de a fi responsabil pentru ceilalți.

Deoarece oamenii primesc influențe educative din multiple direcții, activitățile formale (instituționalizate) trebuie conjugate cu cele nonformale (extrașcolare) și cu cele informale (difuze) pentru a-și dovedi eficiența. Deși educația formală se situează pe primul loc, cea nonformală are o acțiune mai evidentă în momentul în care educabilii ajung la autoeducație.

Educația nonformală a primit de-a lungul timpului o serie de definiții, dintre care reținem că ea constituie „ansamblul acțiunilor pedagogice proiectate și realizate într-un cadru instituționalizat

extradidactic sau / și extrașcolar” (S. Cristea, Dicționar de pedagogie) văzut ca „o punte între cunoștințele asimilate la lecții și informațiile acumulate informal” (G. Văideanu, Educația la frontieră dintre milenii).

Educația nonformală înseamnă orice acțiune organizată în afara sistemului școlar, prin care se formează o punte între cunoștințele predate de profesori și punerea lor în practică. Acest tip modern de instruire elimină stresul notelor din catalog, al disciplinei impuse și al temelor obligatorii. Înseamnă plăcerea de a cunoaște și de a te dezvolta. Trebuie să precizăm că este utilă respectarea unor reguli și principia pentru a desfășura activități nonformale de calitate. Acestea au la bază competențele și conținuturile educației formale și oferă diverse posibilități de aplicare a cunoștințelor dobândite în cadrul educației oficiale. Nu exclude forțul elevilor și sunt atractive datorită formelor lor variate (cercuri de lectură, sportive, cultural-științifice, întâlniri cu scriitori, cluburi de știință, serbărișcolare, drumeții, excursii, tabere, expediții, școala de weekend, concursuri, viziunări de spectacole, vizite la muzee, biblioteci etc.). De regulă, activitățile au loc în școală și sunt constituite din cercuri pe discipline cu caracter thematic sau pluridisciplinar, competiții cultural / sportive, sesiuni de comunicări științifice, comemorări sau festivități, olimpiade etc. Au caracter formativ-educativ, sunt facultative sau opționale, cunosc modalități diferite de finanțare, nu presupun acordarea de note și evaluarea riguroasă, promovează munca în echipă, presupun un demers cross-/ trans-/interdisciplinar, sunt dirijate de personal specializat, aflat în strânsă legătură cu părinții, elevii, organizațiile socio-culturale sau politice. Conținutul este organizat pe arii de interes, nu pe ani de studio sau pe discipline academice.

Valențele educative ale activităților nonformale reliefează relația mai destinsă, mai apropiată dintre educator și educat. Chiar dacă profesorul conduce întregul demers didactic, elevii se pot manifesta spontan și liber. Adultul nu își impune punctul de vedere, cel mult sugerează, cooperează și îi sprijină să devină buni organizatori ai propriei activități, în prim-plan se află educabilul, în plan secund rămânând cadrul didactic, tocmai pentru ca elevul să își poată valorifica abilitățile organizatorice, de cooperare, de colaborare, de asumare a responsabilității. Paleta de strategii didactice variate oferă elevului șansa de a acumula experiențe de viață prin contactul nemijlocit cu oamenii, cu fenomenele de cultură materială și spirituală. Educatul devine resursă, producător, lider de opinie, cu alte cuvinte, participant activ la propria învățare.

În vederea creșterii interesului școlărilor pentru cunoaștere și a dezvoltării unor trăiri emoționale autentice, activitățile nonformale trebuie să țină cont de interesele, înclinațiile, preocupările, preferințele elevilor.

Pentru a stimula dezvoltarea cognitivă, spirituală, interpersonală și socială, activitățile nonformale, ca și cele formale, se adaptează cerințelor individuale ale elevilor, potențialului acestora.

Nu putem nega valențele psihologice ale educației nonformale: individul se adaptează mai ușor cerințelor ulterioare ale societății, observându-se schimbări la nivelul vieții de familie, a pieței forței de muncă, a comunității, a societății multiculturale și a globalizării.

Școala din zilele noastre nu poate ignora experiențele acumulate de elevi în cadrul acestor activități. Ca și educația formală, cea nonformală urmărește formarea unor comportamente propice învățării continue, chiar și prin mijloace proprii, achiziționarea unui volum de informații și transferarea lui în diverse domenii ale cunoașterii, dezvoltarea gândirii critice, multiplicarea experiențelor pozitive.

În ultimul timp, constatăm o tendință de apropiere între educația formală și cea nonformală: prima tinde să devină tot mai flexibilă, mai adaptată nevoilor și motivațiilor specific educabililor, în vreme ce a doua se organizează din ce în ce mai riguros, urmărește o cât mai explicată recunoaștere publică, folosește metode deja probate și recunoscute de specialiști, urmărește asigurarea unei anumite calități.

Cu toate acestea, educația nonformală își are rolul ei, sprijinind eforturile celor care doresc sporirea coerenței procesului instructiv-educativ educația permanentă și orientarea prospectivă a educației

BIBLIOGRAFIE:

- Albu G. (1998) *Introducere într-o pedagogie a libertății*, Iași, Polirom;
- Albu G., (2002) *În căutarea educației autentice*, Polirom, Iași;
- Allport, G., (1981) *Structura și dezvoltarea personalității*, București, EDP;
- Agentia Nationala Socrates, *Combaterea eșecului școlar: o provocare pentru construcția europeană*, (1996) București, Editura Alternative;
- Badea, E., (1993). *Caracterizarea dinamică a copilului și a adolescentului de la 3 la 18 ani*, cu aplicații la fișa școlară, București, EDP;

Barzea,C. (1995) *Arta și știința educației*, București, EDP

Barzea,C.,(coord) (1993) *Reforma învățământului în România: condiții și perspective*, București, Institutul de Științe ale Educației

Bocos M. (2005) *Teoria și practica cercetării pedagogice*, Cluj Napoca, Editura Casa Cărții de Știință

Botkin, J.,W., ELMANDJRA,M., MALITA,M., (1981) *Orizontul fără limite al învățării*, București Editura Politică.

55. METODELE DIDACTICE ÎNTRE TRADIȚIONAL ȘI MODERN

55.1. PROF. TUDOR MARCELA - ȘCOALA GIMNAZIALĂ NR. 1 BĂCANI, JUD. VASLUI

Tendențele contemporane au dus la modificarea paradigmei educaționale prin deplasarea centrului de greutate dinspre învățarea conformistă spre cea inovatoare. În noul context, accentul cade pe cultivarea receptivității și formării abilităților holistice care permit elevilor să conexeze rapid și eficient informațiile noi, facilitarea accesului direct la sursele de informare, preocuparea pentru performanțele individuale, stimularea creativității și a activității în echipă. Sistemul educațional bazat, în exclusivitate, pe cultivarea gândirii convergente și însușirea cunoștințelor percepute ca sisteme închise tinde să fie înlocuit cu un sistem centrat pe spirit competitiv, stimularea capacităților moral-volitiv, a imaginației și a creativității.

Modificările realizate în învățământ în ultimele decenii, au avut ca rezultat apariția unor noi metode dar și dezvoltarea metodelor deja existente. Din dorința de a moderniza actul de predare - învățare prin utilizarea metodelor, s-a produs o schimbare majoră, care îl vizează pe elev, oferindu-i acestuia o mai mare libertate de exprimare dar și o posibilitate mai mare de explorare a necunoscutului.

Școala reprezintă principalul factor care poate contribui decisiv la valorificarea creativității elevilor, la stimularea înclinațiilor lor creative și la educarea creativității. Promovarea unui învățământ euristic pune bazele dezvoltării unei gândiri independente și creatoare a elevilor. Ceea ce se dobândește prin efort propriu și prin învățare creatoare, are mari șanse de a se întipări în memorie și a deveni opțional în alte situații.

Pentru a se încadra cu succes într-o lume în permanentă schimbare, elevii vor avea nevoie de abilitatea de a selecta informațiile și a înțelege corelația dintre ele, de a decide ce este/ ce nu este important, de a plasa în diverse contexte idei și cunoștințe noi, de a descoperi esența lucrurilor întâlnite pentru prima oară, de a respinge datele irelevante/false, de a da sens critic, creativ și productiv acelei părți din universul informațional cu care se vor confrunta. Pentru a manevra bine informațiile, elevii trebuie să știe să aplice operații de gândire, să învețe în mod critic, să trieze eficient datele, să le ofere sensuri care, la rândul lor, vor fi materializate în anumite comportamente.

Departajarea metodelor în tradiționale/clasice și moderne s-a realizat cu scopul de a accentua modificările care se produc odată cu trecerea timpului, din nevoia de a diferenția metodele tradiționale, bazate pe activitatea cadrului didactic, rigide și statice de metodele moderne centrate pe elev, flexibile și dinamice. Conform lui Baxton „nu se cunoaște nici o metodă care să fie cea mai bună în toate situațiile pentru toți elevii, la toate disciplinele și pentru toți profesorii” sau conform opiniei lui Probah „nu există o metodă care să fie cea mai bună; dacă ar fi ar duce la o predare mecanică”. „Căutarea metodei celei mai bune trebuie înlocuită cu căutarea unor căi de interacțiune având ca obiectiv o predare și o învățare cât mai reală” arăta (I. Cerghit).

Metodele moderne sunt mai atractive în activitatea de predare-învățare, deoarece nu doar metodele au evoluat ci și elevii, aceștia devenind chiar ei o parte a modernității. Într-o lume modernă este mult mai ușor să treci de partea modernității pentru a face față acesteia. Epoca în care trăim necesită acceptarea că tot ceea ce este vechi trebuie schimbat cu ceea ce este nou. Generația modernă nu aduce cu sine doar modernul ci și schimbarea mentalității, perceperea școlii și a educației.

Fiecare metodă este o parte integrată a activității de predare - învățare - evaluare. Indiferent de metoda la care se apelează, cadrul didactic trebuie să fie conștient care îi sunt avantajele dar și care îi sunt dezavantajele, astfel încât să le poată folosi în avantajul său. Astfel, metodele tradiționale sunt acele metode utilizate în cadrul școlilor încă din cele mai vechi timpuri. Conform opiniei unor specialiști,

utilizarea metodelor tradiționale nu este greșită, ci greșit este faptul că ele sunt utilizate în toate activitățile școlare, susținând că astfel se pot atinge toate obiectivele propuse.

Principalele metode tradiționale sunt expunerea, conversația, exercițiul, demonstrația, observația, lucrul cu manualul. La fel ca oricare alte metode, metodele tradiționale prezintă o serie de caracteristici, care punctează atât aspectele pozitive cât și aspectele negative. Astfel putem aminti faptul că metodele tradiționale tind spre activitatea de instruire a elevului, pe însușirea unui volum mare de informații; vizează dezvoltarea intelectuală a acestuia, fiind centrate pe conținut, pe însușirea mecanică a materiei; situează cadrul didactic în centrul activității oferindu-i întâietate în tot ceea ce face, marcând oarecum superioritatea acestuia față de elevi în timp ce aceștia devin doar un obiect al actului didactic fiind simpli participanți; rolul elevului este minimalizat deoarece acesta preia pasiv informațiile fără să se implice prea mult; pun accentul pe dobândirea cunoștințelor în clasă neglijând metodele de muncă independentă prin care elevul își caută singur informațiile necesare care devin o sursă a învățării; cultivă spiritul de competiție al elevilor cu scopul realizării unei ierarhizări; dezvoltă o relație de autoritate în cadrul binomului educațional prin intermediul căreia se formează o oarecare distanță între profesor și elev.

Din dorința de a nu ajunge la o individualizare excesivă a învățării, învățământul modern a încercat să identifice o modalitate de a îmbina munca individuală cu munca în grup, astfel încât să se evidențieze atât personalitatea elevului cât și dezvoltarea sa intelectuală, bazându-se pe latura calitativă a educației.

Învățământul modern promovează metodele de învățare active, învățarea bazată pe însușirea experienței conceptualizate a omeniilor, dar și pe investigația proprie a realității și formarea de cunoștințe și experiențe prin efort propriu. A instrui nu mai înseamnă a-l determina pe școlar să-și înmagazineze în minte un volum de cunoștințe, ci de a-l învăța să ia parte la procesul de producere a noilor cunoștințe, implicându-se în propria sa dezvoltare..

Dintre metodele moderne folosite în lecții amintim algoritmizarea, problematizarea, instruirea programată, studiul de caz, metodele de simulare, învățarea prin descoperire.

Metodele activ - participative sunt metodele aflate în sfera elevului, apropiate mult mai mult de mentalitatea lui dar și de nivelul său de înțelegere, sunt centrate pe formarea acestuia chiar înainte de instruire, au la bază principiul învățării continue prin intermediul căruia elevul își însușește anumite tehnici și procedee de lucru individuale, sunt centrate pe acțiune, pe descoperire și explorarea realității, pe dobândirea unor cunoștințe prin propriul efort, încurajează învățarea prin cooperare, își îndreaptă atenția spre autocontrol, autoevaluare, ajutând elevul să realizeze o ierarhizare a propriilor sale cunoștințe și să găsească soluții pentru a-și îmbunătății tehnicile de muncă.

Astfel, metodele moderne prezintă o serie de valențe formative, însă cele mai importante se referă la dezvoltarea gândirii critice, dezvoltarea creativității și imaginației. A gândi critic înseamnă a deține cunoștințe valoroase și utile, a avea convingeri raționale, a propune opinii personale, a accepta că ideile proprii pot fi discutate și evaluate, a construi argumente suficiente propriilor opinii, a participa activ și a colabora la găsirea soluțiilor. Dintre metodele de dezvoltare a gândirii critice amintim: Gândiți, lucrați în echipă, comunicați; Știu-vreau să știu-am învățat; metoda Sinelg; metoda Mozaic; Cubul; Metoda Cadranelor; Predarea reciprocă.

Pe măsură ce lumea evoluează, umanitatea are nevoie de o educație stabilă, de o educație bazată pe inovație, o educație pentru viitor.

Metodele de învățământ sunt indispensabile oricărui act educațional, având atât un rol informativ cât și un rol formativ, ele constituind cheia spre succesul relației binomului educațional profesor-elev.

Rolul cadrului didactic este acela de a selecta metodele pe care le va utiliza, de a le aplica în mod creativ atât pe cele tradiționale cât și pe cele moderne. Așa cum sintetiza Constantin Cucoș „nu trebuie să renunțăm la nimic din ceea ce a fost valoros și eficient de-a lungul timpului, ci să adăugăm elemente de noutate care pot aduce îmbunătățiri, să ne adaptăm schimbărilor impuse de societate, să fim receptivi la nou, aplicând în mod creativ fiecare metodă”.

Nu există ”rețete miraculoase” prin care să putem determina progresul școlar, dar, trebuie să avem în vedere o nouă abordare a procesului de instruire, în sensul unei schimbări complete a stilului de predare. Astfel, predarea orientată spre creativitate implică un set de condiții favorabile, iar decisivă este încurajarea elevilor să lucreze și să gândească independent, să-și elaboreze propriile proiecte și să se debaraseze de ideea că, în școală, orice activitate trebuie strict dirijată și controlată de cadrul didactic.

BIBLIOGRAFIE:

- 1.Cerghit, Ioan, Metode de învățământ, Ediția a IV-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, 2006, Iași
- 2.Cucoș, Constantin, Pedagogie, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Polirom, 2002, Iași
- 3.Oprea, Crenguța - Lăcrămioara, Strategii didactice interactive, Editura Didactică și Pedagogică, 2007, București

56. PROIECTUL PEDAGOGIC ȘI CULTURAL ÎN C.D.I. - CERC DE LECTURĂ ȘI ARGUMENTARE. ȘORICEII DE BIBLIOTECĂ

56.1. PROF. DOCUM. ANAMARIA ZAHARIA - LICEUL TEHNOLOGIC “EREMIA GRIGORESCU” MĂRĂȘEȘTI, JUD.VRANCEA

Ca profesor documentarist m-am lovit de a anumită inapetență pentru lectură a elevilor, fie ei elevi de gimnaziu sau de liceu. Cu părere de rău am realizat că sunt din ce în ce mai solid argumentate afirmațiile de genul “*tinerii de azi nu mai citesc nimic*”, atâta timp cât mulți dintre copii și adolescenți alocă cea mai mare parte a timpului liber muzicii, jocurilor pe calculator etc. Fără a afirma că aceste preocupări sunt inutile, consider atunci când ele se substituie total

De regulă, o mare parte “constrângerea” notei din catalog. se transformă în asimilarea de cititorii să fie cu adevărat afectați este absolut necesar să-i învățăm de plăcere, cum să se relaționeze acționeze ca răspuns la ceea ce au reproducerea naivă la analiza

Foto 1: “Scrisoarea unui cititor către un prieten personaj”

Așadar, consider că este de datoria școlii și cu atât mai mult a profesorului de limba și literatura română și limba engleză, în colaborare cu profesorul documentarist, de a găsi strategia adecvată și puntea de comunicare prin care să cultive la elevi plăcerea de a citi. Acesta a fost și scopul **Proiectului Educațional “Cerc de lectură și argumentare. Șoriceii de bibliotecă”**, proiect derulat pe parcursul programului Școala Altfel, în perioada 23-25 și 28 -29 noiembrie 2016 în cadrul Liceului Tehnologic „Eremia Grigorescu” din Mărășești, județul Vrancea.

Proiectului Educațional “Cerc de lectură și argumentare. Șoriceii de bibliotecă” - având drept scop cultivarea și stimularea în rândul elevilor a plăcerii de a citi și conștientizarea de către aceștia a importanței pe care o are lectura în construirea și desăvârșire personalității lor - a fost inițiat, coordonat și aplicat de către profesor documentarist Zaharia Anamaria și prof. Iacob Daniela prin implicarea elevilor de gimnaziu și liceu (clasa a V-a, clasa a VI-a, clasa a VIII-a, clasele a IX-XII), deci circa 76 elevi de gimnaziu și 71 de liceu.

Dintre activitățile derulate în cele cinci zile “altfel” enumerăm: audiție, lectură orală și cartea pop-up “Cărțile cu Apolodor”, exersarea abilităților de comunicare scrisă în limba română și în limba engleză “Scrisoarea unui cititor către un prieten personaj”, realizarea unei scrieri de tip eseu care să îmbine caracterul personal cu cel argumentativ “Ție ce îți place să citești?”, valorizarea potențialului elevilor printr-un concurs de tipul “Cel mai bun recitator”, promovarea Centrului de Documentare și Informare și a cărții prin activități de tipul recenzie de carte, digitale cum ar fi “Călătorie în lumea cărții” / “Povestea unei cărți” / “Prietenia mea, cartea”, exersarea abilităților IT și de documentare în mediul on

line prin realizarea unor prezentări de tip PPT sau Prezi “ Calendarul scriitorilor britanici și americani” sau “Calendarul scriitorilor români”.

Foto 2: Cartea pop-up “Cărțile cu Apolodor”

Impactul și rezultatele **Proiectului Educațional “Cerc de lectură și argumentare. Șoriceii de bibliotecă”** au constat în identificarea propriilor gusturi literare, valorificarea și identificarea prin autoanaliză a capacității de înțelegere a mesajului unui text literar, înțelegerea valorii gnoseologice și ontologice a lecturii, stimularea capacității argumentative prin raportare la lectura unui text literar, cultivarea interesului pentru alte arte în relație interdisciplinară cu literatura.

Astfel, sustenabilitatea **Proiectului Educațional “Cerc de lectură și argumentare. Șoriceii de bibliotecă”** constă în sporirea interesului elevilor pentru lectură; familiarizarea elevilor cu mediul cultural (prin vizitarea CDI și a depozitului de carte, a bibliotecilor orășenești și municipale, case de cultură, muzee), stabilirea unor relații de prietenie și colaborare între elevi dar formarea elevilor ca cititori pe tot parcursul vieții,

Foto 3: “Călătorie în lumea cărții

Am dori ca în semestrul al II-lea al anului școlar 2017-2018, să extindem acest proiect **“Cerc de lectură și argumentare. Șoriceii de bibliotecă”** la nivelul unității de învățământ prin implicarea catedrelor de limba și literatura română, limbi moderne, istorie, geografie și discipline socio - umane, arte, dar și catedrele de științe, matematică și educație fizică și sport din perspectiva abordării interdisciplinare a lecturii, documentării și realității produselor documentare. De exemplu putem propune ca activitate în cadrul unui astfel de proiect interdisciplinar realizarea unui dosar documentar cu titlul “Apa în toate formele sale”: științe - circuitul apei în natură, geografie – apă în lume, în România și în localitatea noastră, protecția mediului - calitatea apei, matematică – abordarea noțiunii de volum și calculul consumului de apă al unei familii, limbă și comunicare – poezie, texte științifice, descrieri, istorie – evoluția “drumului apei” pe parcursul secolelor, arte plastice – lucru asupra culorilor și a reprezentării

grafice, studierea reprezentărilor apei, muzică – audiere de piese muzicale evocatoare, educație fizică – sporturi acvatice.

De asemenea ne propunem și inițierea unui Club de lectură “Cafeneaua literară” destinat elevilor de liceu pentru cultivarea și stimularea în rândul acestora a plăcerii de a citi și conștientizarea de către aceștia a importanței pe care o are lectura în construirea și desăvârșire personalității lor.

Foto 4: Comunicare în limba engleză “Ție ce îți place să citești?”

57. VALENȚELE FORMATIVE ALE EDUCAȚIEI NONFORMALE ÎN PREGĂTIREA ELEVILOR

57.1. BIBL. ZURAN LUMINIȚA LUDMILA – COLEGIUL TEHNIC ”MARCEL GUGUIANU” ZORLENI, JUD. VASLUI

”Educația formală și nonformală sunt complementare. Ele coexistă. Elementele uneia se pot regăsi în cealaltă” (Citat din raportul Grupului de lucru pentru Educația nonformală, din cadrul Consiliului Europei, anul 2001)

Procesul dezvoltării tinerei generații nu poate fi redus numai la activitatea instructiv-educativă care se desfășoară în cadrul orelor de curs. Astfel că, prin Centrul de Documentare și Informare ”Ion Murgeanu” se promovează în mod activ un mediu de învățare ce vine în sprijinul nevoilor elevilor, bazat pe cooperare și colaborare, pe diversitatea activităților extracurriculare și extrașcolare, aplicând metodele de educație nonformală.

Educația nonformală se realizează prin învățarea prin practică în cadrul unor activități diverse, atractive, pe teme variate și flexibile, având rolul de a evidenția calitățile individuale ale participanților și de a-i încuraja să învețe de la egal la egal, unii de la alții. Prin temele abordate, educația nonformală oferă și o notă de sensibilitate, explicând și exemplificând participanților importanța anumitor valori morale precum integritatea, toleranța, sprijinul acordat oamenilor din medii sociale defavorizate și conștientizarea importanței interculturalității și a voluntariatului. De asemenea, elevilor participanți la acțiunile organizate în cadrul bibliotecii li s-a oferit posibilitatea să se simtă importanți, să se manifeste și să se exprime liber, să-și descopere talentele, să-și satisfacă curiozitatea, nevoia de explorare, investigare și creativitate.

Elevii din școala noastră au participat la activități care au contribuit la schimbarea atitudinii lor față de școala, de profesori, de colegi, stimulându-le încrederea în forțele proprii, devenind astfel mai cooperanți, cu mai mult simț al răspunderii, sprijinindu-i să-și contureze un sistem propriu de valori, sugerându-le metodele pentru realizarea acestui lucru. Rolul acestei forme de educație este de

acumularea de noi experiențe, orientarea spre perspective care vor putea schimba viitorul elevilor noștri, formându-le personalități puternice, cu calități necesare inserției sociale.

Prin asigurarea accesului liber, nemijlocit la informație și cultură, șansele elevilor din mediul rural s-au egalizat cu ale celor din mediul urban, în aceste condiții putându-se vorbi de cetățeanul de mâine, conștient și autonom, adaptat la lumea actuală prin intermediul vieții școlare care nu numai a dobândit informații ci și abilitatea orientării printre informații. Acestea reprezintă elemente de bază în formarea unei educații europene a oamenilor de mâine, care-i va solicita să trăiască într-o permanentă stare de adaptare, pentru a putea face față schimbărilor.

Rolul educației nonformale reiese și din faptul că în documentele miniștrilor europeni de tineret, ale Comitetului European pentru Tineret și ale Comisiei Europene se accentuează importanța recunoașterii statutului educației nonformale în țările membre ale Uniunii Europene.

Comitetul Miniștrilor din cadrul Consiliului Europei în această direcție au dat și anumite recomandări concrete țărilor membre în legătură cu promovarea și acreditarea educației nonformale și anume:

- dezvoltarea unor standarde eficiente de recunoaștere a educației nonformale ca fiind partea esențială a educației generale;
- accentuarea importanței încurajării progresului educației nonformale, oferind informații și exemple de bună practică, metode și realizări în educație ca și formarea listei de abilități, experiențe și cunoștințe (ca rezultat al învățării) asimilate prin educația nonformală;
- se recomandă promovarea șanselor egale pentru toți tinerii, cu referire specială la grupurile sociale dezavantajate, prin crearea de condiții egale de educație prin educației nonformale, cu scopul ca acești oameni tineri să dezvolte complet potențialul pe care îl au și să se micșoreze diferențele sociale și discriminarea socială;
- încurajarea tineretului să contribuie la promovarea valorilor precum cetățenia activă, drepturile omului, toleranță, dreptate socială, dialogul între generații, pace și înțelegere interculturală; a
- asigurarea tuturor resurselor umane și financiare pentru ca educația nonformală să devină un element important al politicii naționale de tineret.

Astfel că, la nivel european se dorește o complementaritate a educației formale cu cea nonformală care are o importanță de neînlocuit în cadrul întregului proces educațional.

Problema tot mai dezbătută a tipurilor de educație și a complementarității acestora, cât și faptul că orice om învață în cele mai diferite contexte - la școală, acasă, în grupul de prieteni, prin joc, la locul de muncă, prin interacțiunea cu ceilalți - au condus la concretizarea unor inițiative la nivel național, de tipul săptămânii dedicate educației nonformale în școli. „Să știi mai multe, să fii mai bun!”, care permite crearea de parteneriate între școli și diferite instituții sau organizații cu rol important în această arie. Ca exemple de rezultate vizate în cadrul acestei inițiative se pot aminti o modalitate mai eficientă de explorare a intereselor elevilor, diversificarea tipurilor de activități pe care aceștia le preferă, implicarea unor partenerii sociali alături de școală în inițierea unor astfel de activități, pentru promovarea educației dincolo de predarea în manieră tradițională, la clasă. De asemenea prin implementarea proiectelor educaționale se urmărește dezvoltarea competențelor-cheie, abilităților în ceea ce privește proiectarea și desfășurarea în echipa a diverselor activități specificate din proiect; crearea la nivelul școlii a unor structuri, mecanisme și materiale informative ce pot facilita proiectarea, implementarea și evaluarea activităților; diseminarea unor modele de bună practică identificate în cadrul proiectului.

Obiectivele de învățare generală ale educației nonformale indiferent de publicul cărui i se adresează, sunt cele de socializare, de reglare socială, de culturalizare, având desigur caracter educativ și inovator, cu impact asupra autonomiei beneficiarului, acesta învățând să-și controleze comportamentul,

ajutându-l să gândească în avans și să acționeze pentru a atinge o acțiune planificată în timp, învață să colaboreze, să împărtășească opiniile și gândurile altora, învață să facă față provocărilor din viața de zi cu zi în mod spontan și creativ.

Învățământul modern este canalizat să-i obișnuiască pe elevi cu munca activă și independența în însușirea cunoștințelor, de aceea activitatea bibliotecarului școlar, nu poate fi concepută în afara ansamblului activităților educative specifice școlii, devenind astfel o componentă a întregului proces instructiv-educativ.

Biblioteca este cea care vine în întâmpinarea și în sprijinul cadrelor didactice și al elevilor, iar cadrul deosebit, atmosfera plăcută și mijloacele centrului îi ajută pe adolescenți să implementeze orice tip de proiect, să realizeze activități prin care să se cunoască și să se accepte, să-și proiecteze idealuri, să-și asume responsabilitatea pentru viața de adult.

Adevărata educație într-o societate modernă este aceea ce presupune o atitudine creatoare, care implică profesionalism și responsabilitate din partea cadrelor didactice și didactice auxiliare, constituindu-se astfel baza instruirii conștiente și durabile, pe tot parcursul vieții.

1. **COZMA, T., ALOIS, G.**, *Introducere în problematica educației integrate*. - Iași: Editura Polirom, 2000;
2. **CRISTEA, Sorin**, *Managementul organizației școlare*. - București: EDP, 2003;
3. **DE PERETTI, Andre**, *Educația în schimbare*. - Iași: Editura Spiru Haret, 1996;
4. **FLOREA, Nicoleta- Adriana; SURLEA Cosmina- Florentina.**, *Procesul instructiv- educativ în școala modernă*. - Craiova: Editura Arves, 2006.- 122 p.;
5. **IONESCU, Miron; RADU, Ioan**, *Didactica modernă*. - Cluj: Editura Dacia, 2004. -240 p.;
6. **MARCU, Vasile; ORȚAN, Florica**, *Managementul activităților extracurriculare*. - Oradea: Editura Universității din Oradea, 2003.-130p.

COORDONATORI:

Prof. Popa Cristinel- director CCD Vaslui

Bibl. Zuran Luminița Ludmila – Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu”, Zorleni

COLECTIVUL DE REDACȚIE:

Lefter Daniela – prof. metodist CCD Vaslui

Sîrbu Petronela – prof. metodist CCD Vaslui

Gîndu Liviu – Director Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

Darie Vasilica– prof. Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

Huluță Aurora – prof. Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

Zuran Luminița – bibl. Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

Cârnu Irina – prof. Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

PROCESARE GRAFICĂ

Informatician Cotruță Robert-Cristian - CCD Vaslui

Zuran Luminița – bibl. Colegiul Tehnic „Marcel Guguianu” Zorleni

În această publicație, coordonatorii și colectivul de organizare a Simpozionului Regional „Rolul complementarității educației formale- nonformale în dezvoltarea personală a elevului”, au ținut cont de diversificarea activității didactice din perspectiva noilor forme pedagogice moderne pentru promovarea învățării integrate între tradiție și tehnici interactive, interdisciplinare și transdisciplinare.